

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ταχ.Δ/ση : Γ. Γενναδίου 4 - Τ.Κ.106 78, Αθήνα
Τηλέφωνα : 210-3307450,60,70,80,90
FAX : 210-3848335
E-mail : notaries@notariat.gr
Πληροφορίες: Θεόδωρος Χαλκίδης

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Αθήνα, 7 Νοεμβρίου 2022

Αριθμ. πρωτ. 310

ΠΡΟΣ

Όλους τους συμβολαιογράφους
της χώρας

ΘΕΜΑ: «Κύρωση Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας»

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σας κοινοποιούμε τον ν. 4987/2022 «Κύρωση Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας» (Α' 206/04.11.2022), η ισχύς του οποίου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (04.11.2022).

Σύμφωνα, με το άρθρ. 71, όπου σε κείμενες διατάξεις γίνεται παραπομπή ή αναφορά σε διάταξη του Μέρους Α' του ν. 4174/2013 (Α' 170) ή του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), ή γενικά στον ν. 4174/2013 ή στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), εφεξής νοείται η αντίστοιχη διάταξη του νέου Κώδικα ή ο νέος Κώδικας.

Κανονιστικές αποφάσεις ή άλλες διοικητικές πράξεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση διατάξεων του ν. 4174/2013 ή του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), όπως ισχύει μέχρι τη δημοσίευση του νέου Κώδικα, εξακολουθούν να ισχύουν.

Κανονιστικές αποφάσεις ή άλλες διοικητικές πράξεις που μετά τη δημοσίευση του παρόντος Κώδικα τροποποιούν ή αντικαθιστούν αποφάσεις ή πράξεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση διατάξεων του Μέ-

ρους Α' του ν. 4174/2013 ή του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), εκδίδονται εφεξής κατ' εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Κώδικα.

Οι κωδικοποιούμενες διατάξεις του Μέρους Α' και το Παράρτημα του ν. 4174/2013 καταργούνται.

Στο ν. 4987/2022 περιλαμβάνεται Πίνακας Κωδικοποιητικών και Κωδικοποιημένων Διατάξεων του νέου Κώδικα σε σχέση με το Ν.4174/2013

Με τιμή

Ο Πρόεδρος

Γεώργιος Ρούσκας

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

4 Νοεμβρίου 2022

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 206

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4987

Κύρωση Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Άρθρο πρώτο Κύρωση Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας

ΤΜΗΜΑ I ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1 Γενικά

Άρθρο 2 Πεδίο εφαρμογής

Άρθρο 3 Ορισμοί

Άρθρο 4 Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων, ανάθεση καθόντων και εξουσιοδότηση υπογραφής

Άρθρο 5 Κοινοποίηση πράξεων και λοιπών εγγράφων

Άρθρο 6 Έγγραφα

Άρθρο 7 Προθεσμίες

Άρθρο 8 Φορολογικός εκπρόσωπος

Άρθρο 9 Ερμηνευτικές εγκύκλιοι και οδηγίες

ΤΜΗΜΑ II ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ

Άρθρο 10 Εγγραφή στο φορολογικό μητρώο

Άρθρο 11 Αριθμός φορολογικού μητρώου

ΤΜΗΜΑ III ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 12 Αποδεικτικό ενημερότητας και βεβαίωση οφειλής

ΤΜΗΜΑ IV ΤΗΡΗΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ (ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ)

Άρθρο 13 Λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία)

Άρθρο 14 Πληροφορίες από τον φορολογούμενο

Άρθρο 15 Πληροφορίες από τρίτους

Άρθρο 15Α Υποχρεωτική ηλεκτρονική διαβίβαση πληροφοριών

Άρθρο 16 Στοιχεία και πληροφορίες σε ξένη γλώσσα

Άρθρο 17 Διαφύλαξη πληροφοριών - απόρρητο

Άρθρο 17Α Κυρώσεις για παραβίαση του φορολογικού απόρρητου

ΤΜΗΜΑ V ΥΠΟΒΟΛΗ ΔΗΛΩΣΕΩΝ

Άρθρο 18 Υποβολή φορολογικής δήλωσης

Άρθρο 19 Υποβολή τροποποιητικής φορολογικής δήλωσης

Άρθρο 20 Δήλωση με επιφύλαξη

ΤΜΗΜΑ VI ΕΝΔΟΟΜΙΛΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Άρθρο 21 Φάκελος τεκμηρίωσης

Άρθρο 22 Προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης

ΤΜΗΜΑ VII ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

Άρθρο 23 Εξουσίες της Φορολογικής Διοίκησης

Άρθρο 24 Πρόσβαση στα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία)

Άρθρο 25 Είσοδος σε εγκαταστάσεις

Άρθρο 26 Επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο

Άρθρο 27 Μέθοδοι έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης

Άρθρο 28 Αποτελέσματα φορολογικού ελέγχου

Άρθρο 28Α Έλεγχος υποθέσεων που διαβιβάζονται από τη Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος

Άρθρο 29 Αμοιβαία διοικητική συνδρομή

ΤΜΗΜΑ VIII ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 30 Προσδιορισμός φόρου

Άρθρο 31 Άμεσος προσδιορισμός φόρου

Άρθρο 32 Διοικητικός προσδιορισμός φόρου

Άρθρο 33 Εκτιμώμενος προσδιορισμός φόρου

Άρθρο 34 Διορθωτικός προσδιορισμός φόρου

Άρθρο 35 Προληπτικός προσδιορισμός φόρου

Άρθρο 36 Παραγραφή

Άρθρο 37 Έκδοση και κοινοποίηση πράξης προσδιορισμού φόρου

Άρθρο 38 Γενικός κανόνας απαγόρευσης καταχρήσεων

Άρθρο 39 Δικαιολόγηση προσαύξησης περιουσίας

ΤΜΗΜΑ ΙΧ ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 40 Αρμόδια όργανα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 41 Καταβολή φόρου

Άρθρο 42 Επιστροφή φόρου

Άρθρο 43 [Έχει καταργηθεί με την παρ. 4 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019 (Α' 201)]

Άρθρο 44 Σειρά εξόφλησης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Άρθρο 45 Απαρίθμηση εκτελεστών τίτλων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΩΝ ΟΦΕΙΛΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

Άρθρο 46 Λήψη διασφαλιστικών μέτρων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' ΜΕΤΡΑ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
Άρθρο 47 Ατομική ειδοποίηση καταβολής οφειλής/ υπερημερίας

Άρθρο 48 Αναγκαστική εκτέλεση

Άρθρο 49 Λήψη μέτρων σε περίπτωση υπόνοιας καταδολίευσης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΕΥΘΥΝΗ

Άρθρο 50 Αλληλέγγυα ευθύνη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΦΟΡΩΝ

Άρθρο 51 Παραγραφή είσπραξης φόρων

Άρθρο 52 Αμοιβαία συνδρομή στην είσπραξη απαιτήσεων από φόρους στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΤΜΗΜΑ Χ ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΜΑ

Άρθρο 53 Τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής

Άρθρο 54 Διαδικαστικές παραβάσεις

Άρθρο 54Α Υποχρεώσεις τρίτων για τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.)

Άρθρο 54Β Χρόνος επιβολής τόκων και προστίμων στον ΕΝ.Φ.Ι.Α.

Άρθρο 54Γ Πρόστιμα για παραβάσεις υποχρεώσεων για την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών χρηματοοικονομικών λογαριασμών

Άρθρο 54Δ Κυρώσεις για τη μη παροχή πληροφοριών ή στοιχείων από τις ψηφιακές πλατφόρμες της οικονομίας διαμοιρασμού

Άρθρο 54Ε Πρόστιμα για παραβάσεις μη τήρησης λογιστικών αρχείων και μη διαφύλαξης φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (Φ.Η.Μ.) και φορολογικών μνημών και αρχείων που δημιουργούν οι Φ.Η.Μ.

Άρθρο 54ΣΤ Πρόστιμα για παραβάσεις παραβίασης ή παραποίησης ή επέμβασης στη λειτουργία των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (Φ.Η.Μ.), καθώς και έκδοσης στοιχείων λιανικής πώλησης από Φ.Η.Μ., ο οποίος δεν λειτουργεί με εγκεκριμένες προδιαγραφές

Άρθρο 54Ζ Πρόστιμα για τη μη συμμόρφωση με το άρθρο 12 του ν. 2328/1995

Άρθρο 54Η Κυρώσεις για τη μη διαβίβαση δεδομένων στοιχείων λιανικής πώλησης, που εκδίδονται μέσω Φορολογικού Ηλεκτρονικού Μηχανισμού (Φ.Η.Μ.)

Άρθρο 55 Αρμοδιότητες Φορολογικής Διοίκησης κατά την ποινική διαδικασία

Άρθρο 55Α Παραπομπή εγκλημάτων φοροδιαφυγής σε ποινική δίκη

Άρθρο 56 Πρόστιμα εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών ή Φακέλου Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών

Άρθρο 56Α Πρόστιμα εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς υποβολής έκθεσης ανά χώρα και δηλωτέας διασυννοριακής ρύθμισης

Άρθρο 57 [Έχει καταργηθεί με το άρθρο 19 του ν. 4332/2015 (Α' 32)]

Άρθρο 58 Πρόστιμα ανακριβούς δήλωσης ή μη υποβολής δήλωσης

Άρθρο 58Α Πρόστιμα για παραβάσεις σχετικά με τον Φ.Π.Α.

Άρθρο 59 Πρόστιμα για παραβάσεις σχετικές με παρκατούμενους φόρους

Άρθρο 60 Παρεμπόδιση, υπόθαλψη και συνέργεια

Άρθρο 61 Απαλλαγή λόγω ανωτέρας βίας

Άρθρο 62 Επιβολή, κοινοποίηση και πληρωμή προστίμων

ΤΜΗΜΑ ΧΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Άρθρο 63 Ειδική διοικητική διαδικασία - Ενδικοφανής προσφυγή

Άρθρο 63Α Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού

Άρθρο 63Β Ακύρωση ή τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού φόρου, πράξης προσδιορισμού φόρου και πράξης επιβολής προστίμου

Άρθρο 64 Επαρκής αιτιολογία

Άρθρο 65 Βάρος απόδειξης

Άρθρο 65Α Φορολογικό πιστοποιητικό

ΤΜΗΜΑ ΧΙΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ - ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Άρθρο 66 Εγκλήματα φοροδιαφυγής

Άρθρο 67 Αυτουργοί και συνεργοί

Άρθρο 68 Μηνυτήρια αναφορά και ποινική διαδικασία

Άρθρο 69 Αναστολή της ποινής

ΤΜΗΜΑ ΧΙΙΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 70 Μεταβατικές διατάξεις

Άρθρο 71 Τελικές και καταργούμενες διατάξεις

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΟΥΜΕΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Άρθρο δεύτερο Έναρξη ισχύος

Άρθρο πρώτο

Κύρωση Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας

Κυρώνεται, σύμφωνα με τις παρ. 6 και 7 του άρθρου 76 του Συντάγματος, Κύρωση Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας ο παρών Κώδικας νομοθεσίας που αφορά στη φορολογική διαδικασία.

ΤΜΗΜΑ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Γενικά

Ο Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας (εφεξής «ο Κώδικας») καθορίζει τη διαδικασία προσδιορισμού (βεβαίωσης) και είσπραξης των εσόδων του Δημοσίου που ορίζονται στο άρθρο 2, καθώς και τις κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση με τη νομοθεσία, η οποία ρυθμίζει τα έσοδα αυτά.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

Οι διατάξεις του Κώδικα ισχύουν για τα εξής δημόσια έσοδα:

α) Φόρο Εισοδήματος,

β) Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.),

γ) Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.),

δ) Φόρο Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών και Κερδών από Τυχικά Παιγνία,

ε) Φόρους, τέλη, εισφορές ή χρηματικές κυρώσεις που αναφέρονται στο Παράρτημα του Κώδικα και κάθε

άλλο φόρο, τέλος, εισφορά ή χρηματική κύρωση για τον προσδιορισμό (βεβαίωση) ή είσπραξη των οποίων, κατά την 1η.1.2014, εφαρμόζονται ανάλογα οι αντίστοιχες διατάξεις των φορολογιών των περ. α' και β',

στ) Χρηματικές κυρώσεις και τόκους, οι οποίοι προβλέπονται από τον Κώδικα.

Άρθρο 3 Ορισμοί

Για τους σκοπούς του Κώδικα ισχύουν οι ορισμοί της κείμενης νομοθεσίας, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στον Κώδικα. Οι παρακάτω ορισμοί ισχύουν για τους σκοπούς του Κώδικα:

α) ως «φορολογούμενος» νοείται:

αα) κάθε πρόσωπο που υποχρεούται να καταβάλλει φόρο, τέλος, εισφορά ή χρηματική κύρωση που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα ή έχει οποιαδήποτε άλλη φορολογική υποχρέωση ή

αβ) κάθε πρόσωπο που υποχρεούται να παρακρατεί φόρους και να τους αποδίδει στην Φορολογική Διοίκηση,

β) ως «πρόσωπο» νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, καθώς και κάθε είδους νομική οντότητα,

γ) ως «νομικό πρόσωπο» νοείται κάθε επιχείρηση ή εταιρεία με νομική προσωπικότητα ή και κάθε ένωση επιχειρήσεων ή εταιρειών με νομική προσωπικότητα,

δ) ως «νομική οντότητα» νοείται κάθε μόρφωμα εταιρικής ή μη οργάνωσης και κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα που δεν είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, όπως ιδίως συνεταιρισμός, οργανισμός, υπεράκτια ή εξωχώρια εταιρεία, κάθε μορφής εταιρεία ιδιωτικών επενδύσεων, κάθε μορφής καταπίστευμα ή εμπίστευμα ή οποιοδήποτε μόρφωμα παρόμοιας φύσης, κάθε μορφής ίδρυμα, σωματείο ή οποιοδήποτε μόρφωμα παρόμοιας φύσης, κάθε μορφή προσωπικής επιχείρησης ή οποιαδήποτε οντότητα προσωπικού χαρακτήρα, κάθε μορφής κοινή επιχείρηση, κάθε μορφής εταιρεία διαχείρισης κεφαλαίου ή περιουσίας ή διαθήκης ή κληρονομιάς ή κληροδοσίας ή δωρεάς, κάθε φύσης κοινοπραξία, κάθε μορφής εταιρεία αστικού δικαίου, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρείες, κοινωνίες αστικού δικαίου,

ε) ως «νόμιμη αστική καταβολή» νοείται το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο καταβάλλονται οι φόροι και τα πρόστιμα, όπως προβλέπεται στον νόμο που επιβάλλει την αντίστοιχη φορολογία και στον Κώδικα, ενώ ως «ληξιπρόθεσμα» νοούνται οι φόροι και τα πρόστιμα μετά την παρέλευση του ανωτέρου χρονικού διαστήματος,

στ) ως «Φορολογική Διοίκηση» νοείται η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ),

ζ) ως «Διοικητής» νοείται ο Διοικητής της ΑΑΔΕ,

η) ως «Υπουργός» νοείται ο Υπουργός Οικονομικών,

θ) ως «φορολογικός κάτοικος» νοείται οποιοδήποτε πρόσωπο θεωρείται φορολογικός κάτοικος, σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.).

Άρθρο 4 Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων, ανάθεση καθηκόντων και εξουσιοδότηση υπογραφής

1. Ο Διοικητής δύναται, με απόφαση του, να μεταβιβάσει αρμοδιότητες και να αναθέτει τα καθήκοντά του ή της

Φορολογικής Διοίκησης, σύμφωνα με τον Κώδικα και την κείμενη νομοθεσία, σε όργανα της Φορολογικής Διοίκησης. Επίσης, δύναται, με απόφασή του, να εξουσιοδοτεί ιεραρχικά υφιστάμενά του όργανα να υπογράφουν, με εντολή του, πράξεις ή άλλα έγγραφα της αρμοδιότητάς του. Η άσκηση της αρμοδιότητας που μεταβιβάστηκε και η εξουσιοδότηση υπογραφής μπορεί, σύμφωνα με την απόφαση του Διοικητή, να αφορά περισσότερα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης. Επιτρέπεται η περαιτέρω εξουσιοδότηση υπογραφής από τα όργανα στα οποία μεταβιβάστηκαν οι αρμοδιότητες ή τα οποία εξουσιοδοτήθηκαν να υπογράφουν από τον Διοικητή, σε ιεραρχικά υφιστάμενα όργανα αυτών, στις περιπτώσεις που αυτό προβλέπεται από τις αποφάσεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση των εδαφίων πρώτου και δεύτερου.

2. Οι αποφάσεις για μεταβίβαση αρμοδιότητας, ανάθεση καθήκοντος ή εξουσιοδότηση υπογραφής μπορεί να τροποποιούνται εν όλω ή εν μέρει από το όργανο που τις εξέδωσε.

Άρθρο 5 Κοινοποίηση πράξεων και λοιπών εγγράφων

1. Η κοινοποίηση πράξεων και λοιπών εγγράφων που εκδίδει σύμφωνα με τον Κώδικα η Φορολογική Διοίκηση προς φορολογούμενο ή άλλο πρόσωπο γίνεται εγγράφως ή ηλεκτρονικώς.

2. Εάν η πράξη ή το έγγραφο αφορά φυσικό πρόσωπο, η κοινοποίηση συντελείται εφόσον:

α) κοινοποιηθεί ηλεκτρονικά σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του ν. 4727/2020 (Α' 184) ή στον λογαριασμό του εν λόγω προσώπου ή του νόμιμου αντιπροσώπου του ή του φορολογικού εκπροσώπου του στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης, την οποία ακολουθεί ηλεκτρονική ειδοποίηση στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του, ή

β) αποσταλεί συστημένη επιστολή στην τελευταία δηλωθείσα ταχυδρομική διεύθυνση κατοικίας ή επαγγελματικής εγκατάστασης του εν λόγω προσώπου, ή

γ) επιδοθεί στο εν λόγω πρόσωπο, κατά τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (Κ.Δ.Δ.), μόνο εφόσον δεν είναι δυνατή η επίδοση με άλλον τρόπο. Η κοινοποίηση, σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, κατά το πρώτο εδάφιο, θεωρείται νόμιμη, εφόσον γίνει στην τελευταία δηλωθείσα στη Φορολογική Διοίκηση διεύθυνση κατοικίας ή επαγγελματικής εγκατάστασης του εν λόγω προσώπου.

3. Εάν η πράξη ή το έγγραφο αφορά νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, η κοινοποίηση συντελείται εφόσον:

α) κοινοποιηθεί ηλεκτρονικά, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του ν. 4727/2020 ή στον λογαριασμό του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας ή του νόμιμου εκπροσώπου ή του φορολογικού εκπροσώπου τους στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης, την οποία ακολουθεί ηλεκτρονική ειδοποίηση στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του, ή

β) παραδοθεί στην έδρα ή εγκατάσταση του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας στην Ελλάδα, με υπογεγραμμένη απόδειξη παραλαβής από υπάλληλο ή

νόμιμο εκπρόσωπο του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, ή

γ) αποσταλεί με συστημένη επιστολή στην τελευταία δηλωθείσα ταχυδρομική διεύθυνση της έδρας ή της εγκατάστασης του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, ή

δ) επιδοθεί κατά τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, μόνο εφόσον δεν είναι δυνατή η επίδοση με άλλον τρόπο. Η κοινοποίηση, σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, κατά το πρώτο εδάφιο, θεωρείται νόμιμη, εφόσον γίνει στην τελευταία δηλωθείσα στη Φορολογική Διοίκηση διεύθυνση της έδρας ή της εγκατάστασης του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας ή της κατοικίας του τελευταίου δηλωθέντα στη Φορολογική Διοίκηση νόμιμου ή φορολογικού εκπροσώπου. Η νομιμότητα της κοινοποίησης δεν θίγεται στην περίπτωση παραίτησης των προσώπων του δεύτερου εδαφίου, εφόσον κατά τον χρόνο της κοινοποίησης, δεν είχε γνωστοποιηθεί στη Φορολογική Διοίκηση ο διορισμός νέου νόμιμου ή φορολογικού εκπροσώπου.

4. Με απόφαση του Διοικητή, έγγραφα που έχουν πληροφοριακό χαρακτήρα ή πράξεις προσδιορισμού φόρου του άρθρου 32, μπορούν να κοινοποιούνται με απλή επιστολή.

5. Πράξη ή έγγραφο που αποστέλλεται με συστημένη επιστολή, θεωρείται ότι έχει νομίμως κοινοποιηθεί μετά την παρέλευση δεκαπέντε (15) ημερών από την ημέρα αποστολής, εάν η ταχυδρομική διεύθυνση του παραλήπτη κατά τα ανωτέρω βρίσκεται στην Ελλάδα. Σε περίπτωση που η ταχυδρομική διεύθυνση είναι εκτός Ελλάδας, η πράξη ή το έγγραφο θεωρείται ότι έχει κοινοποιηθεί νομίμως μετά την παρέλευση τριάντα (30) ημερών από την ημέρα αποστολής της συστημένης επιστολής. Σε περίπτωση που η επιστολή δεν παραδοθεί και δεν κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο ή στον εκπρόσωπό του για οποιονδήποτε λόγο, η Φορολογική Διοίκηση ζητά από την ταχυδρομική υπηρεσία την επιστροφή αυτής με συνοδευτικό κείμενο, στο οποίο περιλαμβάνονται οι ακόλουθες πληροφορίες: α) η ημερομηνία, κατά την οποία η συστημένη επιστολή προσκομίστηκε και παρουσιάστηκε στην ως άνω διεύθυνση και β) ο λόγος για τη μη κοινοποίηση ή τη μη βεβαίωση της κοινοποίησης. Η Φορολογική Διοίκηση μεριμνά, προκειμένου αντίγραφο της συστημένης επιστολής να βρίσκεται στη διάθεση της αρμόδιας υπηρεσίας της Φορολογικής Διοίκησης και να μπορεί αυτή να παραδοθεί στον φορολογούμενο ή εκπρόσωπό του οποιαδήποτε στιγμή και χωρίς δαπάνη.

6. Στις περιπτώσεις της ηλεκτρονικής κοινοποίησης στον λογαριασμό φυσικού, νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. α' των παρ. 2 και 3, η πράξη ή το έγγραφο θεωρείται ότι έχει νομίμως κοινοποιηθεί μετά την παρέλευση δέκα (10) ημερών από την ανάρτησή της στον λογαριασμό του προσώπου το οποίο αφορά η επίδοση και την ηλεκτρονική ειδοποίησή του στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του, εφόσον δεν προκύπτει προγενέστερος χρόνος παραλαβής της. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται όλες οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή της ηλεκτρονικής κοινοποίησης και

ιδίως τα σχετικά με την επικαιροποίηση των στοιχείων ηλεκτρονικής επικοινωνίας των φορολογουμένων, το σημείο ανάρτησης στον λογαριασμό της κοινοποιούμενης πράξης ή του εγγράφου, ο τρόπος πιστοποίησης των ηλεκτρονικών ιχνών παραλαβής, η δημιουργία πιστοποιητικού παραλαβής και τα στοιχεία της ηλεκτρονικής ειδοποίησης.

7. Εάν κανένας από τους τρόπους κοινοποίησης που ορίζονται στις παρ. 2 και 3 δεν μπορεί να λάβει χώρα, τότε κοινοποίηση πράξης ή εγγράφου που αφορά τη φορολογία ακινήτων είναι δυνατόν να συντελεστεί με επίδοση στον ίδιο ή σε οποιοδήποτε ενήλικο φυσικό πρόσωπο που έχει έννομη σχέση με τον κύριο ή επικαρπωτή του ακινήτου και είναι παρόν στο ακίνητο ή με θυροκόλληση της πράξης ή του εγγράφου στο ακίνητο.

Άρθρο 6

Έγγραφα

1. Ο Διοικητής, με απόφασή του, καθορίζει τον τύπο και το περιεχόμενο των εντύπων, υπεύθυνων δηλώσεων, δηλώσεων, πινάκων και άλλων εγγράφων που υποβάλλει ο φορολογούμενος.

2. Η Φορολογική Διοίκηση θέτει τα έγγραφα που προβλέπονται στην παρ. 1 στη διάθεση του κοινού, δωρεάν, ηλεκτρονικά, ταχυδρομικά ή στις κατά τόπους υπηρεσίες της.

Άρθρο 7

Προθεσμίες

1. Εάν η εκπνοή προθεσμίας για την άσκηση δικαιώματος ή εκπλήρωση υποχρέωσης, όπως ορίζεται από τη φορολογική νομοθεσία, συμπίπτει με επίσημη αργία, Σάββατο ή Κυριακή, η προθεσμία παρατείνεται μέχρι την αμέσως επόμενη ημέρα κατά την οποία η Φορολογική Διοίκηση λειτουργεί για το κοινό. Το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται για τις δηλώσεις Φ.Π.Α. που υποβάλλονται σύμφωνα με τα άρθρα 47β, 47γ και 47δ του Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.).

2. Δήλωση, προσφυγή ή άλλο έγγραφο που υποβάλλεται στη Φορολογική Διοίκηση λογίζεται ότι υποβλήθηκε στην ημερομηνία που κατατίθεται και πρωτοκολλάται από τη Φορολογική Διοίκηση ή, εφόσον αποσταλεί ταχυδρομικώς, την ημερομηνία σήμανσης με ταχυδρομική σφραγίδα ή, στην περίπτωση ηλεκτρονικής υποβολής, την ημερομηνία παραλαβής από το πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης.

Άρθρο 8

Φορολογικός εκπρόσωπος

1. Φορολογούμενος που δεν διαθέτει ταχυδρομική διεύθυνση στην Ελλάδα, υποχρεούται να ορίσει εκπρόσωπο με φορολογική κατοικία στην Ελλάδα, για σκοπούς συμμόρφωσης με τις τυπικές υποχρεώσεις, σύμφωνα με τον Κώδικα. Ο Διοικητής, με απόφασή του, καθορίζει τις αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του πρώτου εδαφίου.

2. Εξαιρετικά, για την εκπροσώπηση, για σκοπούς του Φ.Π.Α., φορολογούμενου, ο οποίος δεν έχει ταχυδρομική διεύθυνση στην Ελλάδα, ισχύουν οι ειδικές διατάξεις του Κώδικα Φ.Π.Α..

Άρθρο 9**Ερμηνευτικές εγκύκλιοι και οδηγίες**

1. Ο Διοικητής δύναται να εκδίδει ερμηνευτικές εγκυκλίους, καθώς και οδηγίες για την εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι δημοσιεύονται στον ιστότοπο της ΑΑΔΕ και ισχύουν από τη δημοσίευσή τους.

2. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι είναι δεσμευτικές για τη Φορολογική Διοίκηση, έως ότου ανακληθούν ρητά ή έως ότου τροποποιηθεί η νομοθεσία την οποία ερμηνεύουν. Η τυχόν μεταβολή της ερμηνευτικής θέσης της Φορολογικής Διοίκησης δεν ισχύει αναδρομικά σε περίπτωση που συνεπάγεται τη χειροτέρευση της θέσης των φορολογουμένων.

3. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι δεν είναι δεσμευτικές για τους φορολογούμενους.

4. Απαντήσεις που παρέχονται ή απόψεις που διατυπώνονται από υπάλληλο της Φορολογικής Διοίκησης, σχετικά με την ερμηνεία της φορολογικής νομοθεσίας, δεν δεσμεύουν τη Φορολογική Διοίκηση, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες αυτό προβλέπεται στον Κώδικα.

5. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος ακολούθησε τις εγκυκλίους της Φορολογικής Διοίκησης αναφορικά με τη φορολογική του υποχρέωση, η δήλωσή του δεν θεωρείται ανακριβής ή δεν θεωρείται ότι παρέλειψε να υποβάλει δήλωση, κατά περίπτωση.

ΤΜΗΜΑ ΙΙ**ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ****Άρθρο 10****Εγγραφή στο φορολογικό μητρώο**

1. α) Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που πρόκειται να καταστεί υπόχρεο σε καταβολή ή παρακράτηση φόρου, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία, ή σε υποβολή οποιασδήποτε δήλωσης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα, υποβάλλει δήλωση εγγραφής στο φορολογικό μητρώο. Με την εγγραφή η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει μοναδικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) σε κάθε φορολογούμενο κατά τα οριζόμενα στο επόμενο άρθρο. Στη δήλωση εγγραφής περιλαμβάνονται τα προσωπικά στοιχεία του φορολογούμενου, σε περίπτωση φυσικού προσώπου, καθώς και η επωνυμία, ο διακριτικός τίτλος και η έδρα, σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας. Προκειμένου για νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες, η δήλωση εγγραφής υποβάλλεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη νόμιμη σύστασή τους.

β) Κάθε πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, ή νομική οντότητα, που πρόκειται να ασκήσει δραστηριότητες επιχειρηματικού περιεχομένου υποβάλλει δήλωση έναρξης στο φορολογικό μητρώο. Η δήλωση έναρξης υποβάλλεται πριν την πραγματοποίηση της πρώτης συναλλαγής στο πλαίσιο άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Εάν δεν έχει προηγηθεί δήλωση εγγραφής, αυτή γίνεται ταυτόχρονα με τη δήλωση έναρξης. Προκειμένου για νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες που πρόκειται να ασκήσουν δραστηριότητες επιχειρηματικού περιεχομένου, ως χρόνος έναρξης θεωρείται ο χρόνος της νό-

μιμης σύστασής τους. Η δήλωση έναρξης υποβάλλεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη νόμιμη σύσταση. Στη δήλωση έναρξης περιλαμβάνονται ο τόπος άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, σε περίπτωση φυσικού προσώπου, τυχόν υποκαταστήματα, το αντικείμενο των εργασιών, το τηρούμενο λογιστικό σύστημα, καθώς και το καθεστώς Φ.Π.Α., στο οποίο υπάγεται ο φορολογούμενος.

γ) Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται ο τρόπος, ο χρόνος, η διαδικασία υποβολής της δήλωσης εγγραφής και έναρξης στο φορολογικό μητρώο, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή των περ. α' και β'. Με όμοια απόφαση μπορεί να ορίζονται άλλες κατηγορίες προσώπων, για τις οποίες απαιτείται εγγραφή στο φορολογικό μητρώο, καθώς και επιπλέον στοιχεία τα οποία πρέπει να δηλώνονται από τον φορολογούμενο με τη δήλωση εγγραφής και έναρξης, πέραν των αναφερόμενων στις περ. α' και β'.

δ) Η Φορολογική Διοίκηση απαιτεί εγγύηση από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που πρόκειται να ασκήσει δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου, εάν:

δα) το ίδιο το φυσικό πρόσωπο, οποτεδήποτε κατά το τρέχον και τα προηγούμενα πέντε (5), πριν από την υποβολή της δήλωσης έναρξης, φορολογικά έτη, πτώχευσε ή κατέστη εν γένει αφερέγγυο ή υπήρξε διευθυντής, πρόεδρος, διαχειριστής, διευθύνων σύμβουλος ή πρόσωπο εντεταλμένο στη διοίκηση νομικού προσώπου ή οντότητας ή ήταν συνδεδεμένο πρόσωπο κατά το άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. με άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, που πτώχευσε ή κατέστησαν αφερέγγυα κατά τον ίδιο ως άνω χρόνο, είτε

δβ) μέτοχος με ποσοστό συμμετοχής τουλάχιστον τριάντα τρία τοις εκατό (33%) ή εταίρος ή μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας υπήρξε οποτεδήποτε κατά το τρέχον και τα προηγούμενα πέντε (5), πριν από την υποβολή της δήλωσης έναρξης, φορολογικά έτη, διευθυντής, πρόεδρος, διαχειριστής, διευθύνων σύμβουλος ή πρόσωπο εντεταλμένο στη διοίκηση νομικού προσώπου, ή οντότητας, ή ήταν συνδεδεμένο πρόσωπο κατά το άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. με άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, που πτώχευσε ή κατέστησαν εν γένει αφερέγγυα, κατά τον ίδιο ως άνω χρόνο και η πτώχευση ή άλλη αφερέγγυοτητα είχε ως αποτέλεσμα να οφείλεται στη Φορολογική Διοίκηση, κατά τον χρόνο υποβολής της δήλωσης έναρξης, συνολική βασική ληξιπρόθεσμη φορολογική οφειλή από φόρο εισοδήματος, Φ.Π.Α., παρακρατούμενους φόρους από μισθωτή εργασία και συντάξεις και πρόστιμα, τουλάχιστον εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ. Εξαιρούνται ληξιπρόθεσμες φορολογικές οφειλές, οι οποίες κατά την υποβολή της δήλωσης τελούν σε αναστολή που έχει χορηγηθεί με προσωρινή διαταγή, δικαστική απόφαση, πράξη διοικητικού οργάνου ή εκ του νόμου, καθώς και οφειλές οι οποίες έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση ή διευκόλυνση τμηματικής καταβολής, η οποία τηρείται και έχουν καταβληθεί τουλάχιστον τρεις (3) δόσεις αυτής. Ως αφερέγγυο, για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, πρόσωπο, πλέον αυτού που πτώχευσε, νοείται και κάθε πρόσωπο που

έχει υπαχθεί σε διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης εν λειτουργία, σε διαδικασία εξυγίανσης, σε ειδική διαχείριση του άρθρου 68 του ν. 4307/2014 (Α' 246), καθώς και κάθε πρόσωπο που έχει υπαχθεί στη ρύθμιση του ν. 3869/2010 (Α' 130). Εξαιρούνται νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αμιγείς ή μεικτές επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. και των συνδέσμων δήμων, δημόσιοι οργανισμοί, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικά από κρατικούς πόρους κατά πενήντα τοις εκατό (50%) τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους ή τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος.

ε) Η εγγύηση, σύμφωνα με την περ. δ', απαιτείται μόνο μετά από απόφαση της Φορολογικής Διοίκησης, από την οποία προκύπτει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις της ανωτέρω περίπτωσης και με την οποία προσδιορίζεται το ύψος της εγγύησης. Η Φορολογική Διοίκηση οφείλει να κοινοποιεί στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή στη νομική οντότητα που υποβάλλει τη δήλωση την απαίτηση για παροχή εγγύησης. Στην περίπτωση αυτή η έναρξη στο φορολογικό μητρώο ολοκληρώνεται μόνο μετά την παροχή της αιτηθείσας εγγύησης. Εάν με την υποβολή της δήλωσης έναρξης υποβάλλεται ταυτόχρονα και δήλωση εγγραφής, η εγγραφή του φορολογούμενου στο φορολογικό μητρώο ολοκληρώνεται μόνο μετά την παροχή της αιτηθείσας εγγύησης. Το ύψος της εγγύησης προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη ενδεικτικά το ύψος των ληξιπρόθεσμων οφειλών της περ. δ', καθώς και τη νομική μορφή του υποβάλλοντος τη δήλωση προσώπου. Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται το είδος, η διάρκεια, το ύψος και η διαδικασία κατάθεσης της εγγύησης, οι περιπτώσεις κατάπτωσης της και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των περ. δ' και ε'.

2. α) Ο φορολογούμενος, που είναι υποκείμενος στον Φ.Π.Α., υποχρεούται να δηλώνει την πραγματοποίηση ενδοκοινοτικών αποκτήσεων αγαθών και την πραγματοποίηση απαλλασσόμενων, σύμφωνα με το άρθρο 28 του Κώδικα Φ.Π.Α., ενδοκοινοτικών παραδόσεων αγαθών.

β) Ο φορολογούμενος, που είναι υποκείμενος στον Φ.Π.Α., υποχρεούται να δηλώνει την έναρξη ή την παύση παροχής υπηρεσιών προς υποκείμενο στον φόρο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, για τις οποίες ο τόπος δεν είναι το εσωτερικό της χώρας, σύμφωνα με την περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 14 του Κώδικα Φ.Π.Α..

γ) Ο φορολογούμενος, που είναι υποκείμενος στον Φ.Π.Α., ή το μη υποκείμενο στον Φ.Π.Α. νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που διαθέτει Α.Φ.Μ./Φ.Π.Α. στο εσωτερικό της χώρας, υποχρεούται να δηλώνει την έναρξη ή παύση λήψης υπηρεσιών από υποκείμενο στον φόρο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, για τις οποίες ο τόπος φορολόγησης είναι το εσωτερικό της χώρας, σύμφωνα με την περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 14 του Κώδικα Φ.Π.Α., και ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος στην καταβολή του φόρου.

δ) Η δήλωση για την πραγματοποίηση ενδοκοινοτικών συναλλαγών υποβάλλεται πριν την πραγματοποίηση της πρώτης συναλλαγής.

3. α) Ο φορολογούμενος, φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, υποχρεούται να ενημερώνει τη Φορολογική Διοίκηση για μεταβολές στα στοιχεία εγγραφής ή έναρξης του με την υποβολή δήλωσης μεταβολών στο φορολογικό μητρώο. Η δήλωση αυτή υποβάλλεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την πραγματοποίηση της μεταβολής. Ειδικά ο φορολογούμενος που είναι υποκείμενος στον Φ.Π.Α., για τη μεταβολή καθεστώτος Φ.Π.Α. στο οποίο υπάγεται, υποβάλλει δήλωση μετάταξης μέσα στην ίδια ανωτέρω προθεσμία, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά από τον Κώδικα Φ.Π.Α.. Η υποχρέωση ενημέρωσης για μεταβολές στα στοιχεία φορολογούμενου φυσικού προσώπου, που δεν αφορούν την επιχειρηματική δραστηριότητά του, δεν υπόκειται σε προθεσμία. Ο φορολογούμενος δεν μπορεί να επικαλείται έναντι της Φορολογικής Διοίκησης τις μεταβολές των στοιχείων του μέχρι τον χρόνο ενημέρωσής της.

β) Ο φορολογούμενος που είναι υποκείμενος στον Φ.Π.Α. και πρόκειται να πραγματοποιήσει ενδοκοινοτικές συναλλαγές, υποβάλλει δήλωση μεταβολών στο φορολογικό μητρώο για τη διενέργεια ενδοκοινοτικών συναλλαγών.

4. Ο φορολογούμενος που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα υποχρεούται να ενημερώνει τη Φορολογική Διοίκηση για την οριστική παύση των εργασιών του με την υποβολή στο φορολογικό μητρώο δήλωσης διακοπής εργασιών.

Η δήλωση αυτή υποβάλλεται για τα φυσικά πρόσωπα μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την οριστική παύση των εργασιών τους και για τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη λύση τους ή από τη λήξη των εργασιών της εκκαθάρισης ή από την ανακοίνωση διαγραφής τους από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.), κατά περίπτωση. Σε περίπτωση κληρονομικής διαδοχής επιχείρησης ως συνόλου, η δήλωση διακοπής εργασιών υποβάλλεται από τους κληρονόμους μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την ενεργό ανάμειξή τους στην κληρονομούμενη επιχείρηση και όχι πέραν των τριάντα (30) ημερών από τη λήξη της προθεσμίας αποποίησης, που προβλέπεται από το άρθρο 1847 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ.), σε κάθε άλλη περίπτωση.

5. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος παραλείψει τις δηλωτικές του υποχρεώσεις, δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής και παρακράτησης των φόρων και από τις λοιπές φορολογικές υποχρεώσεις.

6. Με απόφαση του Διοικητή: α) καθορίζονται ο τρόπος, ο χρόνος ενημέρωσης και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή των παρ. 2, 3 και 4 και β) δύναται να χορηγείται διαφορετική προθεσμία για την υποβολή των δηλώσεων του παρόντος άρθρου ή να παρατείνεται η προθεσμία υποβολής αυτών, σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας που επηρεάζουν τη Φορολογική Διοίκηση ή σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών ή άλλων αντίστοιχων εξαιρετικών και δυσμενών συμβάντων που επηρεάζουν φορολογούμενους. Η απόφαση παράτασης υπογράφεται το αργότερο μέχρι τη λήξη της προβλεπόμενης προθεσμίας και ισχύει από τον χρόνο υπογραφής της.

Άρθρο 11**Αριθμός φορολογικού μητρώου**

1. Η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει μοναδικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) σε κάθε φορολογούμενο.

2. Ο Α.Φ.Μ., ο οποίος δύναται να επεκτείνεται κατά ένα πρόθεμα, χρησιμοποιείται σε όλες τις φορολογίες, στις οποίες εφαρμόζεται ο Κώδικας, και σε όσες άλλες περιπτώσεις προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

3. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται και χωρίς την υποβολή δήλωσης εγγραφής να αποδίδει Α.Φ.Μ. σε φορολογούμενο ή σε πρόσωπο που δεν τυγχάνει φορολογούμενος, εφόσον έχει στη διάθεσή της, σε περίπτωση φυσικού προσώπου, τα προσωπικά στοιχεία του και σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, την επωνυμία και την έδρα:

α) προκειμένου να βεβαιώσει ή και να εισπράξει απαιτήσεις κατά αυτού,

β) προκειμένου να πραγματοποιήσει επιστροφές αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών σε μη εγκαταστημένους υποκείμενους στον φόρο, στο πλαίσιο της διαχείρισης των συστημάτων Μ.Ο.Σ.Σ. και Ο.Σ.Σ./Ι.Ο.Σ.Σ.,

γ) εφόσον τούτο απαιτείται από άλλες διατάξεις νόμου. Ειδικότερα, η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει Α.Φ.Μ. σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, προκειμένου να πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε οικονομική συναλλαγή με τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και τα πιστωτικά ιδρύματα και τα ιδρύματα πληρωμών της ημεδαπής. Με απόφαση του Διοικητή μπορεί να καθορίζονται και άλλες περιπτώσεις απόδοσης Α.Φ.Μ. σε πρόσωπα που δεν τυγχάνουν φορολογούμενοι, εξαιρέσεις σε περιπτώσεις συναλλαγών με πιστωτικά ιδρύματα και ιδρύματα πληρωμών, καθώς και με φορείς της Γενικής Κυβέρνησης.

4. α) Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να αναστέλλει τη χρήση Α.Φ.Μ. ή να προβαίνει σε απενεργοποίησή του, εάν υφίστανται αντικειμενικά στοιχεία, τα οποία υποδηλώνουν ότι ο φορολογούμενος έχει παύσει να ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ή ότι διαπράττει φοροδιαφυγή, ή ότι παραβιάζει ή παραποιεί ή επεμβαίνει κατά οποιονδήποτε τρόπο στη λειτουργία των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών, ή ότι έχει δηλώσει ψευδή ή ανακριβή στοιχεία για την απόκτησή του, ή έχει εγγραφεί στο φορολογικό μητρώο περισσότερες φορές. Ο φορολογούμενος έχει σε κάθε περίπτωση το δικαίωμα να αποδείξει ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου.

β) Για τα φυσικά πρόσωπα που προβαίνουν σε νέα έναρξη εργασιών και κατά την άσκηση προηγούμενης δραστηριότητας επιχειρηματικού περιεχομένου, ο Α.Φ.Μ. τους είχε ανασταλεί ή πληρούνται οι προϋποθέσεις αναστολής του, σε εφαρμογή των οριζόμενων στην περ. α, απαιτείται η κατάθεση εγγύησης. Το ύψος της εγγύησης προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη το ύψος της φοροδιαφυγής, τον λόγο της αναστολής και την τυχόν υποτροπή, με ελάχιστο ποσό εγγύησης τις δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ. Η εν λόγω εγγύηση καταπίπτει αυτοδικαίως, σε περίπτωση νέας αναστολής χρήσης του Α.Φ.Μ.. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται και στην περίπτωση

ση που νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα υποβάλλει δήλωση έναρξης και μέτοχος με ποσοστό συμμετοχής τουλάχιστον τριάντα τρία τοις εκατό (33%) ή εταίρος ή μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, που υποβάλλει τη δήλωση:

βα) υπήρξε οποτεδήποτε κατά το τρέχον και τα προηγούμενα πέντε (5), πριν από την υποβολή της δήλωσης, φορολογικά έτη, διευθυντής, πρόεδρος, διαχειριστής, διευθύνων σύμβουλος ή πρόσωπο εντεταλμένο στη διοίκηση νομικού προσώπου ή οντότητας ή ήταν συνδεδεμένο πρόσωπο κατά το άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. με άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, του οποίου ο Α.Φ.Μ. είχε ανασταλεί, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. α', ή

ββ) άσκησε οποτεδήποτε κατά το τρέχον και τα προηγούμενα πέντε (5), πριν από την υποβολή της δήλωσης, φορολογικά έτη, ως φυσικό πρόσωπο, δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου και ο Α.Φ.Μ. του είχε ανασταλεί, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. α', ή

βγ) άσκησε οποτεδήποτε κατά το τρέχον και τα προηγούμενα πέντε (5) φορολογικά έτη πριν την υποβολή της δήλωσης, ως νομικό πρόσωπο, δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου και ο Α.Φ.Μ. του είχε ανασταλεί, σύμφωνα με την περ. α'.

5. Ο Α.Φ.Μ. φυσικού προσώπου που ασκεί δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου δεν καταργείται με την οριστική παύση των εργασιών του.

6. Ο Α.Φ.Μ. των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων δεν καταργείται με την αλλαγή της νομικής μορφής τους. Ο Α.Φ.Μ. φορολογούμενου φυσικού προσώπου που απεβίωσε, νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας που λύθηκε ή ολοκλήρωσε τις εργασίες της εκκαθάρισης ή διαγράφηκε από το Γ.Ε.ΜΗ., κατά περίπτωση, χρησιμοποιείται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των προσώπων αυτών στη Φορολογική Διοίκηση, κατά την κείμενη νομοθεσία, καθώς και για την επιβολή και βεβαίωση οποιουδήποτε φόρου, τέλους, εισφοράς ή κυρώσεων και για την είσπραξη αυτών.

7. Ο Α.Φ.Μ. της υπό ίδρυση επιχείρησης παραμένει ο ίδιος για την επιχείρηση και μετά το πέρας των εργασιών της ίδρυσης.

8. Στους υποκείμενους στον Φ.Π.Α., που είναι εγκατεστημένοι σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Α.Φ.Μ. χορηγείται με την υποβολή δήλωσης εγγραφής και έναρξης. Ο αριθμός αυτός δεν μεταβάλλεται σε περίπτωση ορισμού, αλλαγής ή παύσης φορολογικού αντιπροσώπου.

9. Η Φορολογική Διοίκηση χρησιμοποιεί τον Α.Φ.Μ. σε κάθε μορφή επικοινωνίας με τον φορολογούμενο, σχετικά με τις φορολογικές υποχρεώσεις του.

10. Ο Διοικητής, με απόφαση του, ορίζει:

α) το περιεχόμενο και τον τρόπο χορήγησης του Α.Φ.Μ.,

β) τις περιπτώσεις αναφοράς του Α.Φ.Μ. στις δηλώσεις ή τα άλλα έγγραφα που προβλέπονται κατά την εφαρμογή του Κώδικα,

γ) τις περιπτώσεις γνωστοποίησης του Α.Φ.Μ. για σκοπούς πληροφόρησης κατά την εκπλήρωση φορολογικών υποχρεώσεων,

δ) περιπτώσεις αναστολής ή απενεργοποίησης Α.Φ.Μ., τις συνέπειες της αναστολής και της απενεργοποίησης,

ε) το είδος, το ύψος, τη διάρκεια και τη διαδικασία κατάθεσης της εγγύησης της περ. β' της παρ. 4, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της περίπτωσης αυτής,

στ) τη διαδικασία και όλες τις αναγκαίες λεπτομέρειες για την εκκαθάριση του φορολογικού μητρώου και

ζ) κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

ΤΜΗΜΑ ΙΙΙ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 12 Αποδεικτικό ενημερότητας και βεβαίωση οφειλής

1. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητήσει αποδεικτικό ενημερότητας ισχύος μέχρι και δύο (2) μηνών για την πραγματοποίηση πράξεων και συναλλαγών που ρητά ορίζονται.

2. Η Φορολογική Διοίκηση χορηγεί αποδεικτικό ενημερότητας, μόνο εφόσον ο φορολογούμενος δεν έχει οφειλές στη Φορολογική Διοίκηση από οποιαδήποτε αιτία και έχει υποβάλει τις απαιτούμενες φορολογικές δηλώσεις των τελευταίων πέντε (5) ετών.

3. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να μη χορηγεί αποδεικτικό ενημερότητας, εάν ο φορολογούμενος έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές σε άλλη αρχή του δημόσιου τομέα. Με απόφαση του Διοικητή ορίζεται η διαδικασία που ακολουθούν οι ανωτέρω αρχές για να ενημερώνουν τη Φορολογική Διοίκηση, σχετικά με φορολογούμενους που έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές προς αυτές, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας.

4. Κατά παρέκκλιση των οριζόμενων στις παρ. 2 και 3, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος έχει ενταχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών ή έχει οφειλές μη ληξιπρόθεσμες ή σε αναστολή, δύναται να εκδοθεί αποδεικτικό ενημερότητας περιορισμένης ισχύος, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τον έναν (1) μήνα. Η Φορολογική Διοίκηση και μετά τη συμμόρφωση του οφειλέτη σε πρόγραμμα ρύθμισης ορίζει υποχρεωτικά όρο παρακράτησης στις περιπτώσεις που το αποδεικτικό ενημερότητας εκδίδεται για είσπραξη χρημάτων ή μεταβίβαση ακινήτου ή σύσταση εμπράγματος δικαιώματος επ' αυτού από επαχθή αιτία. Το παρακρατούμενο ποσό λαμβάνεται υπόψη για την κάλυψη δόσης ή δόσεων, σύμφωνα με το πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών.

5. Οι πράξεις και συναλλαγές για τις οποίες προσκομίζεται αποδεικτικό ενημερότητας, οι προϋποθέσεις χορήγησής του, οι τυχόν εξαιρέσεις από την υποχρέωση προσκόμισής του, οι οφειλές που λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγησή του, οι φορολογικές δηλώσεις που απαιτείται να έχουν υποβληθεί για την έκδοση του αποδεικτικού, ο τύπος του, το περιεχόμενο, η διάρκεια ισχύος, τα ποσοστά παρακράτησης, τα τυχόν άλλα πρόσωπα τα οποία δύναται να ζητούν και να λαμβάνουν το αποδεικτικό, τα όργανα έκδοσής του και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια εφαρμογής ορίζονται με απόφαση του Διοικητή.

6. Αν ζητείται αποδεικτικό ενημερότητας για είσπραξη χρημάτων ή μεταβίβαση ακινήτου και δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις των παρ. 2, 3 και 4 για τη χορήγησή του, ούτε συντρέχουν οι προϋποθέσεις συμψηφισμού, εκδίδεται από την αρμόδια για την επιδίωξη της είσπραξης της οφειλής υπηρεσία, βεβαίωση οφειλής προς το Δημόσιο, η οποία κατατίθεται αντί του αποδεικτικού ενημερότητας στην υπηρεσία ή τον οργανισμό πληρωμής ή κατατίθεται για τη μεταβίβαση ακινήτου. Με βάση τη βεβαίωση αυτή αποδίδεται στην υπηρεσία που εξέδωσε τη βεβαίωση το προς είσπραξη ποσό ή το προϊόν του τιμήματος και μέχρι του ύψους της οφειλής.

7. Οι προϋποθέσεις χορήγησης βεβαίωσης οφειλής, οι οφειλές που λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγησή της, τα όργανα έκδοσης, ο τύπος, το περιεχόμενο, η διάρκεια ισχύος και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια εφαρμογής ορίζονται με απόφαση του Διοικητή.

8. Σε ειδικές περιπτώσεις διασφάλισης σοβαρών συμφερόντων του Δημοσίου ή σε περιπτώσεις οικονομικού εγκλήματος και μεγάλης έκτασης φοροδιαφυγής, μπορεί με γραπτή συναίνεση του Διοικητή να μην χορηγηθεί αποδεικτικό ενημερότητας, ακόμη και αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις χορήγησής του. Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται περιπτώσεις διασφάλισης δημοσίου συμφέροντος και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας.

9. Σε περίπτωση προσυμφώνου μεταβίβασης ποσοστών εξ αδιαιρέτου οικοπέδου, στο πλαίσιο εργολαβικής σύμβασης με την οποία αναλαμβάνεται η ανέγερση πολυκατοικίας με αντιπαροχή, απαλλάσσεται ο οικοπεδούχος από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικού ενημερότητας κατά τη μεταβίβαση ποσοστών επί του οικοπέδου σε τρίτο, εφόσον κατά τη μεταβίβαση δικαιοπραξία συμβάλλεται και ο εργολάβος. Στην περίπτωση αυτή, το αποδεικτικό ενημερότητας προσκομίζεται από τον εργολάβο. Με απόφαση του Διοικητή ορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας.

ΤΜΗΜΑ ΙV ΤΗΡΗΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ (ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ)

Άρθρο 13 Λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία)

1. Κάθε πρόσωπο με εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα υποχρεούται να τηρεί αξιόπιστο λογιστικό σύστημα και κατάλληλα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία), για τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και άλλων πληροφοριών, σύμφωνα με τα λογιστικά πρότυπα που προβλέπονται στην ελληνική νομοθεσία και για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της φορολογικής νομοθεσίας. Για την εφαρμογή του Κώδικα, το λογιστικό σύστημα και τα λογιστικά αρχεία εξετάζονται ως ενιαίο σύνολο και όχι αποσπασματικά τα επιμέρους συστατικά τους, σε ό,τι αφορά την αξιοπιστία και την καταλληλότητά τους.

2. Τα λογιστικά αρχεία, οι φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί, οι φορολογικές μνήμες και αρχεία που δη-

μιουργούν οι φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί πρέπει να διαφυλάσσονται κατ' ελάχιστον:

α) για διάστημα πέντε (5) ετών από τη λήξη του αντίστοιχου φορολογικού έτους, μέσα στο οποίο υπάρχει η υποχρέωση υποβολής δήλωσης ή

β) εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 36, έως ότου παραγραφεί το δικαίωμα έκδοσης από τη Φορολογική Διοίκηση πράξης προσδιορισμού του φόρου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο αυτή ή

γ) έως ότου τελεσιδικήσει η υπόθεση την οποία αφορά η απαίτηση της Φορολογικής Διοίκησης, σε συνέχεια διενέργειας φορολογικού ελέγχου, ή έως ότου αποσβεστεί ολοσχερώς η απαίτηση λόγω εξόφλησης.

3. Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 14

Πληροφορίες από τον φορολογούμενο

1. Πληροφορίες, τις οποίες ζητά εγγράφως η Φορολογική Διοίκηση από τον φορολογούμενο, πρέπει να παρέχονται μέσα σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες από την κοινοποίηση του σχετικού αιτήματος, εκτός εάν ο φορολογούμενος προσκομίσει επαρκείς αποδείξεις για πιθανές δυσχέρειες κατά την προετοιμασία και υποβολή των πληροφοριών που του ζητήθηκαν, εφόσον οι δυσχέρειες αυτές οφείλονται σε πράξεις ή παραλείψεις της Δημόσιας Διοίκησης ή σε λόγους ανωτέρας βίας.

2. Κατόπιν έγγραφου αιτήματος (πρόσκλησης) της Φορολογικής Διοίκησης, αντίγραφα μέρους των λογιστικών αρχείων (βιβλίων και στοιχείων) ή οποιουδήποτε συναφούς εγγράφου, πρέπει να παρέχονται στη Φορολογική Διοίκηση μέσα σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες από την κοινοποίηση του σχετικού αιτήματος, εκτός εάν ο φορολογούμενος προσκομίσει επαρκείς αποδείξεις για πιθανές δυσχέρειες κατά την προετοιμασία και παράδοση των πληροφοριών που του ζητήθηκαν, εφόσον οι δυσχέρειες αυτές οφείλονται σε πράξεις ή παραλείψεις της Δημόσιας Διοίκησης ή σε λόγους ανωτέρας βίας. Όταν τα βιβλία τηρούνται ή τα στοιχεία εκδίδονται μηχανογραφικά, παρέχονται αντίγραφα των ηλεκτρονικών αρχείων. Η Φορολογική Διοίκηση υποχρεούται να παραδίδει στον φορολογούμενο αποδεικτικό παράδοσης, στο οποίο γίνεται μνεία όλων των παραδοθέντων εγγράφων ή αρχείων.

3. Κάθε φυσικό πρόσωπο με εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, κάθε νομικό πρόσωπο και νομική οντότητα, καθώς και οι αγρότες που υπάγονται στο ειδικό καθεστώς αγροτών του Κώδικα Φ.Π.Α. υποβάλλουν καταστάσεις παραστατικών πωλήσεων (φορολογικών στοιχείων) προμηθευτών και πελατών για τα εκδοθέντα και ληφθέντα παραστατικά πωλήσεων (φορολογικά στοιχεία) αποκλειστικά με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας στον διαδικτυακό τόπο της ΑΑΔΕ, ανεξάρτητα από τον τρόπο έκδοσης αυτών (μηχανογραφικά ή χειρόγραφα). Οι καταστάσεις του πρώτου εδαφίου αφορούν παραστατικά πωλήσεων (φορολογικά στοιχεία), που σχετίζονται αποκλειστικά με την επαγγελματική εξυπηρέτηση, καθώς και την εκπλήρωση του σκοπού

των προσώπων του πρώτου εδαφίου. Για τις λιανικές συναλλαγές υποβάλλονται συγκεντρωτικά δεδομένα.

4. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται ο χρόνος υποβολής των καταστάσεων, ο τρόπος, η διαδικασία, η έκταση εφαρμογής, το ύψος της αξίας των στοιχείων, ο τρόπος επιβεβαίωσης και κάθε άλλο θέμα σχετικά με την εφαρμογή της παρ. 3.

5. Ο Διοικητής, με απόφασή του, μπορεί να ορίζει κατηγορίες φορολογουμένων, οι οποίοι υποχρεούνται να παρέχουν αυτομάτως πληροφορίες για την επιχειρηματική τους δραστηριότητα, τον τρόπο, τον χρόνο και τη διαδικασία υποβολής των πληροφοριών αυτών, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας.

Άρθρο 15

Πληροφορίες από τρίτους

1. Κατόπιν έγγραφου ή ηλεκτρονικού αιτήματος του Διοικητή, οι κρατικές υπηρεσίες και κάθε φορέας της Γενικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών και εισαγγελικών αρχών και όλων των δημόσιων οργανισμών, φορέων και εταιρειών, όπου συμμετέχει ή έχει την εποπτεία το κράτος, καθώς και των ανεξάρτητων αρχών, υποχρεούνται να παρέχουν στη Φορολογική Διοίκηση κάθε διαθέσιμη πληροφορία και να επιδεικνύουν, χωρίς τη μεταφορά τους εκτός των εγκαταστάσεων, όλα τα πρωτότυπα έγγραφα, μητρώα και στοιχεία που έχουν στην κατοχή τους.

2. Κατά παρέκκλιση της παρ. 1, η Φορολογική Διοίκηση δεν μπορεί να λαμβάνει γνώση πληροφοριών ή εγγράφων που αφορούν σε ποινικές υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον των αρμόδιων εισαγγελικών αρχών ή των ποινικών δικαστηρίων, χωρίς την προηγούμενη έγγραφη άδεια του αρμόδιου Εισαγγελέα. Πληροφορίες οι οποίες προέρχονται από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες χορηγούνται στη Φορολογική Διοίκηση, σύμφωνα με τα άρθρα 34 και 52 του ν. 4557/2018 (Α' 139), με την επιφύλαξη του πρώτου εδαφίου.

3. Ο Διοικητής δικαιούται να ζητά πληροφορίες ή έγγραφα από λοιπά τρίτα πρόσωπα, όπως ιδίως από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τους οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων, τα επιμελητήρια, τους συμβολαιογράφους, τους υποθηκοφύλακες, τους προϊσταμένους των κτηματολογικών γραφείων, τους οικονομικούς ή κοινωνικούς ή επαγγελματικούς φορείς ή οργανώσεις, για τον προσδιορισμό της φορολογικής υποχρέωσης, που προκύπτει με βάση τις διασταυρώσεις των στοιχείων και για την είσπραξη της φορολογικής οφειλής με τους ειδικότερους όρους που προβλέπονται στην παρ. 1. Για την εφαρμογή του πρώτου εδαφίου, η Φορολογική Διοίκηση δύναται να αποστέλλει ερώτημα, έγγραφο ή ηλεκτρονικό, το οποίο πρέπει να απαντάται από το τρίτο πρόσωπο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή του. Σε εξαιρετικά σύνθετες υποθέσεις, η προθεσμία μπορεί να παραταθεί για είκοσι (20) επιπλέον ημέρες.

3α. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να ζητά, με έγγραφο ή ηλεκτρονικό αίτημα, από κάθε διαχειριστή ψηφιακής πλατφόρμας, ο οποίος δραστηριοποιείται

στην οικονομία του διαμοιρασμού, ανεξάρτητα από το εάν αυτή έχει μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 6 του Κ.Φ.Ε. ή στις Συμβάσεις Αποφυγής Διπλής Φορολογίας (Σ.Α.Δ.Φ.) που έχει συνάψει η Ελλάδα, οποιαδήποτε πληροφορία ή στοιχείο, σχετικά με πρόσωπα που χρησιμοποιούν την πλατφόρμα ως πωλητές, για τα οποία προκύπτουν φορολογικές υποχρεώσεις στην ημεδαπή. Οι κατά τα ως άνω αιτούμενες πληροφορίες ή στοιχεία παρέχονται ή διαβιβάζονται από τον διαχειριστή ψηφιακής πλατφόρμας στην ΑΑΔΕ μέχρι την τελευταία ημέρα του επόμενου μήνα, από τον μήνα παραλαβής του αιτήματος. Η προθεσμία του δεύτερου εδαφίου δύναται να παρατείνεται κατά έναν (1) μήνα, ανάλογα με τον όγκο των αιτούμενων πληροφοριών ή στοιχείων, κατόπιν υποβολής αιτήματος από τον διαχειριστή της ψηφιακής πλατφόρμας. Οι πάροχοι υπηρεσιών διαδικτύου (ISPs) και κάθε άλλο πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, ή νομική οντότητα ή αρχή διαβιβάζουν στη Φορολογική Διοίκηση, κατόπιν σχετικού αιτήματός της, με το οποίο ορίζονται ο χρόνος και ο τρόπος διαβίβασης, κάθε στοιχείο που έχουν στην κατοχή τους και αφορά στα πρόσωπα, τα οποία έχουν την ιδιοκτησία, τη χρήση ή την ευθύνη λειτουργίας ή διαχείρισης των ιστότοπων/ονομάτων χώρου των ανωτέρω ψηφιακών πλατφορμών. Για τις ανάγκες της παρούσας, νοούνται:

Ως «ψηφιακή πλατφόρμα», κάθε λογισμικό, συμπεριλαμβανομένου ενός δικτυακού τόπου ή ενός μέρους του και εφαρμογών, συμπεριλαμβανομένων των εφαρμογών για κινητά, όπου δύο (2) ή περισσότεροι χρήστες ή ομάδες χρηστών επικοινωνούν μέσω διαδικτύου με τη μεσολάβηση του διαχειριστή της πλατφόρμας, προκειμένου να διευκολυνθεί μια συναλλαγή μεταξύ τους, επιτρέποντας στους πωλητές να συνδέονται με άλλα πρόσωπα για την παροχή σε αυτούς σχετικών υπηρεσιών και αγαθών, έναντι αντιτίμου.

Ως «διαχειριστής ψηφιακής πλατφόρμας», κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατέχει ή καθιστά διαθέσιμη την πλατφόρμα ή μέρος αυτής στους χρήστες ή νόμιμο εκπρόσωπό της στην Ελλάδα.

Ως «πωλητής», το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κάθε είδους νομική οντότητα, που χρησιμοποιεί την πλατφόρμα για την παροχή των σχετικών υπηρεσιών και τη σύνδεσή του με αντισυμβαλλόμενα πρόσωπα μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του Διοικητή δύναται να καθορίζονται κάθε αναγκαίο θέμα και διαδικασία, καθώς και οι ειδικότερες λεπτομέρειες διαδικαστικού περιεχομένου για την εφαρμογή της παρούσας.

4. Ο Διοικητής δύναται να εκδίδει απόφαση με την οποία ορίζονται ορισμένες κατηγορίες προσώπων που υποχρεούνται να παρέχουν αυτομάτως πληροφορίες, σχετικά με τις οικονομικές συναλλαγές τους με φορολογούμενους, οι όροι και οι προϋποθέσεις για την παροχή αυτών των πληροφοριών, καθώς και οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρούσας.

5. Τρίτα πρόσωπα που δεσμεύονται από επαγγελματικό απόρρητο υποχρεούνται στη χορήγηση των πληρο-

φοριών της παρ. 3, εφόσον αυτές αφορούν οικονομικές συναλλαγές τους με τον φορολογούμενο. Για τις λοιπές πληροφορίες που προστατεύονται από επαγγελματικό απόρρητο, απαιτείται έγγραφη άδεια από τον αρμόδιο Εισαγγελέα. Για τη χορήγηση της άδειας αυτής, ο Διοικητής υποβάλλει στον αρμόδιο Εισαγγελέα αίτημα, στο οποίο περιλαμβάνονται:

α) το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση και η δραστηριότητα του φορολογούμενου,

β) το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση και η δραστηριότητα του προσώπου που δεσμεύεται από επαγγελματικό απόρρητο,

γ) οι σημαντικές ενδείξεις φοροδιαφυγής, που έχει στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση εναντίον του φορολογούμενου,

δ) οι λόγοι για τους οποίους η Φορολογική Διοίκηση επιθυμεί να αποκτήσει πληροφορίες από το πρόσωπο που δεσμεύεται από επαγγελματικό απόρρητο.

Αντίγραφο της άδειας επισυνάπτεται στο αίτημα πληροφοριών. Σε περίπτωση χορήγησης της άδειας, ο τρίτος δεν ευθύνεται ποινικά ή αστικά για παραβίαση του επαγγελματικού απορρήτου.

6. Οι παρ. 1 έως και 5 εφαρμόζονται ανάλογα και για τις πληροφορίες που ζητούνται από τις υπηρεσίες του Κέντρου Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (Κ.Ε.Α.Ο.), στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, για τον έλεγχο της εισπραξιμότητας των οφειλών και τον εντοπισμό πηγών αποπληρωμής των απαιτήσεων των ασφαλιστικών οργανισμών.

Άρθρο 15Α

Υποχρεωτική ηλεκτρονική διαβίβαση πληροφοριών

1. Οι οντότητες του άρθρου 1 του ν. 4308/2014 (Α' 251) υποχρεούνται να διαβιβάζουν ηλεκτρονικά στην ΑΑΔΕ δεδομένα των εκδιδόμενων λογιστικών αρχείων - στοιχείων ανεξαρτήτως της μεθόδου έκδοσης αυτών, των τηρούμενων λογιστικών αρχείων - βιβλίων, των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών, των φορολογικών μηνών και των αρχείων που δημιουργούν οι φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί.

2. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή καθορίζονται ο χρόνος διαβίβασης, η έκταση εφαρμογής, οι εξαιρέσεις, οι ειδικότερες υποχρεώσεις των οντοτήτων της παρ. 1, καθώς και κάθε άλλο θέμα, διαδικασίες και λεπτομέρειες για την εφαρμογή των υποχρεώσεων των οντοτήτων της παρ. 1.

Άρθρο 16

Στοιχεία και πληροφορίες σε ξένη γλώσσα

1. Ο Διοικητής δύναται να ζητά από τον φορολογούμενο να υποβάλει, σε επίσημη μετάφραση στην ελληνική γλώσσα, λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία) και κάθε άλλο έγγραφο που θεωρεί απαραίτητο για τον προσδιορισμό της φορολογικής υποχρέωσης του φορολογούμενου. Ο Διοικητής θέτει εύλογη προθεσμία για τη συμμόρφωση του φορολογούμενου.

2. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά έγγραφα, καθώς και κάθε αναγκαία

λεπτομέρεια για την πίστωση του φόρου αλλοδαπής, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 9 του Κ.Φ.Ε..

Άρθρο 17

Διαφύλαξη πληροφοριών - απόρρητο

1. Πρόσωπα που είναι ή έχουν διατελέσει υπάλληλοι της Φορολογικής Διοίκησης και του Υπουργείου Οικονομικών ή συνδέονται ή συνδέονταν με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή έργου με αυτά, καθώς και οποιοδήποτε πρόσωπο, στο οποίο έχουν ή είχαν ανατεθεί αρμοδιότητες ή καθήκοντα της Φορολογικής Διοίκησης, οφείλουν να τηρούν ως απόρρητα όλα τα στοιχεία και πληροφορίες φορολογουμένων, τα οποία περιήλθαν σε γνώση τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, και δύνανται να τα αποκαλύπτουν μόνο στα ακόλουθα πρόσωπα:

α) άλλους υπαλλήλους της Φορολογικής Διοίκησης, μέλη του κύριου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και δικηγόρους του Δημοσίου στο πλαίσιο εκτέλεσης των καθηκόντων τους,

β) διωκτικές αρχές, στο πλαίσιο διερεύνησης ή δίωξης αδικημάτων,

γ) δικαστικές αρχές, στο πλαίσιο εκδίκασης οποιασδήποτε ποινικής ή φορολογικής υπόθεσης ή αστικής υπόθεσης με διάδικο το Δημόσιο ή άλλο Φορέα της Γενικής Κυβέρνησης,

δ) φορολογικές αρχές της αλλοδαπής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διεθνείς συμβάσεις, τον ν. 4170/2013 (Α' 163), σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα της φορολογίας, τα άρθρα 295 έως και 319 του ν. 4072/2012 (Α' 86) σχετικά με την αμοιβαία συνδρομή για την είσπραξη απαιτήσεων σχετικών με φόρους, δασμούς και άλλα μέτρα, καθώς και τη νομοθεσία για τη δικαστική συνδρομή,

ε) υπηρεσίες των φορέων Γενικής Κυβέρνησης, εφόσον κρίνεται αναγκαίο από τη Φορολογική Διοίκηση, προκειμένου να προσδιοριστούν οι υποχρεώσεις, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, των φορολογουμένων προς αυτούς τους φορείς, ή και να εντοπιστούν πηγές αποπληρωμής των απαιτήσεών τους,

στ) εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους δημοσίων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ. και δημοσίων οργανισμών με αρμοδιότητα διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου χρηματοδοτήσεων και ενισχύσεων ή επιδοτήσεων από εθνικούς ή ενωσιακούς πόρους,

ζ) διαζευγμένους ή συζύγους σε διάσταση και σε ανιόντες και κατιόντες, για τον καθορισμό διατροφής κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας, για τα στοιχεία που αναγράφονται ρητά σε αυτήν,

η) στην Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, που ορίζονται στον ν. 4557/2018 (Α' 139),

θ) τρίτους, κατόπιν αιτιολογημένης εισαγγελικής παραγγελίας, ότι δεν συντρέχει περίπτωση φορολογικού απορρήτου,

ι) φορολογούμενους που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα, κατόπιν αιτήσεώς τους, και μόνο καθ' ο μέρος αυτό είναι απολύτως αναγκαίο, προκειμένου να

διακριβωθεί η φορολογική ή η επαγγελματική υπόσταση άλλου φορολογούμενου που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα,

ια) εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε. (ΗΔΙΚΑ ΑΕ) του ν. 3607/2007 (Α' 245) για σκοπούς υλοποίησης προγραμμάτων κοινωνικού χαρακτήρα της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ή άλλων προβλέψεων παροχών κοινωνικού χαρακτήρα, καθώς και σχετικών προβλέψεων παροχών υγείας σε ομάδες πληθυσμού από το Υπουργείο Υγείας και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της,

ιβ) την Εθνική Αρχή Διαφάνειας (Ε.Α.Δ.), στο πλαίσιο ελέγχων, επιθεωρήσεων και ερευνών που διενεργούνται από αυτή, και σε εξουσιοδοτημένους προς τούτο υπαλλήλους της Ε.Α.Δ., στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τον ν. 4622/2019 (Α' 133),

ιγ) πρόσωπα και όργανα της παρ. 1 του άρθρου 3 και του άρθρου 3Α του ν. 3213/2003 (Α' 309), στο πλαίσιο ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των υπόχρεων του άρθρου 1 του ίδιου νόμου. Τα στοιχεία χορηγούνται αποκλειστικά για τα ελεγχόμενα πρόσωπα αρμοδιότητάς τους και αφορούν μόνον τα ελεγχόμενα έτη,

ιδ) εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών της Γενικής Διεύθυνσης Στρατηγικού Σχεδιασμού, Προγραμματισμού και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων για την άσκηση του έργου του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων σε θέματα που αφορούν όλες τις βαθμίδες της τυπικής και της μη τυπικής εκπαίδευσης και τους εποπτευόμενους φορείς του, καθώς και σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της χώρας, για τα θέματα του Ε.Λ.Κ.Ε.,

ιε) διατραπεζικές εταιρείες που διαχειρίζονται αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς χάριν των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, για τον σκοπό ενημέρωσης των αρχείων δεδομένων που τηρούν. Για την ενημέρωση των αρχείων δεδομένων της παρούσας περίπτωσης χορηγούνται αποκλειστικά τα ακόλουθα στοιχεία και πληροφορίες φορολογουμένων: ιεα) ως προς τα φυσικά πρόσωπα, ο Α.Φ.Μ., η Δ.Ο.Υ. στην οποία υποβάλλεται η δήλωση φορολογίας εισοδήματος, το όνομα, το επώνυμο, το όνομα και επώνυμο πατέρα, το όνομα και επώνυμο μητέρας και ο ταχυδρομικός κώδικας, ιεβ) ως προς τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες, ο Α.Φ.Μ., η Δ.Ο.Υ. στην οποία υποβάλλεται η δήλωση φορολογίας εισοδήματος, η επωνυμία, ο διακριτικός τίτλος και η έδρα,

ιστ) νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αμιγείς ή μικτές επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. και των συνδέσμων δήμων, δημόσιους οργανισμούς, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στα οποία το κράτος είναι μέτοχος ή τα οποία επιχορηγούνται τακτικώς από κρατικούς πόρους ή τη διοίκηση των οποίων ορίζει

άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, στοιχεία και πληροφορίες μητρώου φορολογουμένων, κατόπιν υποβολής πλήρως αιτιολογημένου αιτήματος, εφόσον κρίνεται αναγκαίο από τη Φορολογική Διοίκηση για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Ως στοιχεία και πληροφορίες μητρώου για την εφαρμογή της παρούσας νοούνται τα στοιχεία και οι πληροφορίες που τηρούνται στο Υποσύστημα Μητρώου Φορολογουμένων της Φορολογικής Διοίκησης,

ιζ) εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, σχετικά με στοιχεία μητρώου και οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων που υποβάλλουν αίτηση για εγγραφή ή είναι εγγεγραμμένες στο Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων, καθώς και στους ελεγκτές της Διυπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου Αγοράς για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

1α. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή, δύναται να ορίζεται αποζημίωση για το διοικητικό κόστος, που η Φορολογική Διοίκηση αναλαμβάνει κατά τη χορήγηση των στοιχείων στα πρόσωπα των περ. ιε' και ιστ' της παρ. 1. Με την ίδια απόφαση προσδιορίζονται το ύψος και ο τρόπος καταβολής της αποζημίωσης, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα.

1β. Από τον περιορισμό της παρ. 1, αναφορικά με τα στοιχεία τα οποία τα πρόσωπα της παρ. 1 οφείλουν να τηρούν ως απόρρητα, για τις περιπτώσεις που αυτά αποκαλύπτονται σε υπηρεσίες των Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αμιγείς ή μικτές επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. και των συνδέσμων δήμων, δημόσιους οργανισμούς, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στα οποία το κράτος είναι μέτοχος ή τα οποία επιχορηγούνται τακτικώς από κρατικούς πόρους ή τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, εξαιρούνται τα ακόλουθα στοιχεία και πληροφορίες μητρώου φορολογουμένων:

α) για τα φυσικά πρόσωπα: Α.Φ.Μ., Δ.Ο.Υ., όνομα, επώνυμο, όνομα και επώνυμο πατέρα, όνομα και επώνυμο μητέρας, ημερομηνία γέννησης, τόπος γέννησης, πλήρη στοιχεία διεύθυνσης κατοικίας και πλήρη στοιχεία επικοινωνίας (σταθερό και κινητό τηλέφωνο, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) και

β) για τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες: Α.Φ.Μ., Δ.Ο.Υ., επωνυμία, διακριτικός τίτλος, πλήρη στοιχεία διεύθυνσης της έδρας και πλήρη στοιχεία επικοινωνίας (σταθερό και κινητό τηλέφωνο, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου).

2. Τα πρόσωπα της παρ. 1 χορηγούν σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) ή σε εξουσιοδοτημένα πρόσωπα από την ΕΛ.ΣΤΑΤ., προσωποποιημένα στοιχεία ανά Α.Φ.Μ., καθώς και συγκεντρωτικά στοιχεία, τα οποία τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση, με την υποχρέωση χρήσης αυτών, αποκλειστικά για τον σκοπό για τον οποίο ζητούνται, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. και σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 του ν. 3832/2010 (Α' 38).

2α. Τα πρόσωπα της παρ. 1 χορηγούν σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης ή σε εξουσιοδοτημένα πρόσωπα από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, προσωποποιημένα στοιχεία ανά Α.Φ.Μ., καθώς και συγκεντρωτικά στοιχεία, τα οποία τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση, με την υποχρέωση χρήσης αυτών αποκλειστικά για τον σκοπό για τον οποίο ζητούνται, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και, ειδικότερα, με σκοπό τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων και εφαρμογών των φορέων του δημόσιου τομέα, κατά την έννοια της περ. 57 του άρθρου 2 του ν. 4727/2020 (Α' 184). Η διαλειτουργικότητα του πρώτου εδαφίου διενεργείται μετά από τη ρητή και ειδική έγγραφη ή ηλεκτρονική συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων για τη διαβίβαση των δεδομένων μεταξύ των ως άνω φορέων, τους οποίους αφορά η εκάστοτε διαλειτουργικότητα. Σε περίπτωση που η διαλειτουργικότητα του πρώτου εδαφίου διενεργείται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία χωρίς ρητή έγγραφη ή ηλεκτρονική συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, για τη διαβίβαση των δεδομένων μεταξύ των ως άνω φορέων απαιτείται αίτηση των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης προς την ΑΑΔΕ. Η ΑΑΔΕ υποχρεούται να απαντήσει μέσα σε έναν (1) μήνα από την παραλαβή της παραπάνω αίτησης και διαβιβάζει τα δεδομένα, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος.

3. Τα πρόσωπα, τα οποία λαμβάνουν γνώση απόρρητων στοιχείων ή πληροφοριών, σύμφωνα με το παρόν, οφείλουν να τηρούν το απόρρητο. Η χρήση των πληροφοριών και στοιχείων γίνεται αποκλειστικά και μόνο για την επίτευξη του σκοπού, για τον οποίο χορηγήθηκαν.

4. Με εξαίρεση τις περιπτώσεις άρσης του απορρήτου, σύμφωνα με το παρόν άρθρο, κάθε πρόσωπο στο οποίο περιέρχονται πληροφορίες ή στοιχεία, τα οποία προστατεύονται από το φορολογικό απόρρητο, οφείλει να μην τα αποκαλύπτει και να επιστρέφει στη Φορολογική Διοίκηση τυχόν έγγραφα που περιήλθαν στην κατοχή του και περιλαμβάνουν τέτοιες πληροφορίες ή στοιχεία.

5. Στοιχεία ή πληροφορίες σχετικά με φορολογούμενο είναι δυνατόν να αποκαλύπτονται σε τρίτο, κατόπιν αιτήσεως, με τη ρητή, ειδική, έγγραφη ή ηλεκτρονική συγκατάθεση του φορολογούμενου, η οποία δύναται να ανακληθεί.

6. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή προσδιορίζονται η εφαρμογή του πλαισίου και των πολιτικών ασφαλείας του Υπουργείου Οικονομικών για την τήρηση του φορολογικού απορρήτου α) από τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου και της περ. α' της παρ. 1 και β) από τα πρόσωπα όλων των περιπτώσεων, πλην της περ. α' της παρ. 1, καθώς και το σύστημα καταχώρισης και παρακολούθησης χορήγησης απόρρητων στοιχείων ή πληροφοριών σε πρόσωπα εντός και εκτός της Φορολογικής Διοίκησης και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

7. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, του Διοικητή και των αρμόδιων υπουργών για τα θέματα έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας και για τα θέματα ελέγχου της αγοράς καθορίζονται ο ειδικότερος τρό-

πος, το είδος και το πλήθος των στοιχείων μητρώου και οικονομικών στοιχείων που διαβιβάζονται στη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας, στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και στη Διυπηρεσιακή Μονάδα Ελέγχου Αγοράς, δυνάμει της περ. ιζ' της παρ. 1.

Άρθρο 17Α **Κυρώσεις για παραβίαση του φορολογικού απορρήτου**

1. Η παραβίαση του απορρήτου των στοιχείων και πληροφοριών που τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση από τα πρόσωπα του άρθρου 17 που υπάγονται στο άρθρο 2 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007, Α' 26), συνιστά σε κάθε περίπτωση τα πειθαρχικά παραπτώματα της παράβασης καθήκοντος και της παραβίασης της υποχρέωσης εχεμύθειας, τα οποία μπορεί να επισύρουν την ποινή της οριστικής παύσης κατά τις περ. γ' και η της παρ. 1 του άρθρου 107 και την περ. η' της παρ. 1 του άρθρου 109 του Κώδικα αυτού.

2. Με απόφαση του Διοικητή επιβάλλεται στα πρόσωπα των παρ. 1 και 2 του άρθρου 17 που παραβιάζουν το απόρρητο και αποκαλύπτουν σε τρίτους στοιχεία και πληροφορίες που τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση και περιήλθαν σε γνώση τους, πρόστιμο ύψους από χίλια (1.000) έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, ανάλογα με τη βαρύτητα της παραβίασης και τις συντρέχουσες περιστάσεις. Το ανωτέρω πρόστιμο διαγράφεται, εάν το πρόσωπο, σε βάρος του οποίου επιβλήθηκε, αθώωθηκε με αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου ή απαλλάχθηκε με αμετάκλητο βούλευμα, λόγω της ανυπαρξίας των πραγματικών περιστατικών, που στοιχειοθετούν την αντικειμενική υπόσταση του συγκεκριμένου παραπτώματος.

3. Η μη τήρηση του απορρήτου από το προσωπικό ή τους διοικούντες τις αναδόχους εταιρείες, οι οποίες διαχειρίζονται έργα του Υπουργείου Οικονομικών, τιμωρείται με πρόστιμο ποσού διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ, ανά παράβαση, το οποίο επιβάλλεται στην εταιρεία με απόφαση του Διοικητή.

4. Για την επιβολή των κυρώσεων των παρ. 1 έως και 3 απαιτείται προηγούμενη ακρόαση του προσώπου, στο οποίο επιβάλλεται.

5. Σε περίπτωση επανάληψης της παραβίασης από το ίδιο πρόσωπο, επιβάλλεται πρόστιμο διπλάσιο του αρχικώς επιβληθέντος.

6. Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται η ειδικότερη διαδικασία επιβολής των κυρώσεων και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

ΤΜΗΜΑ V **ΥΠΟΒΟΛΗ ΔΗΛΩΣΕΩΝ**

Άρθρο 18 **Υποβολή φορολογικής δήλωσης**

1. α) Ο υπόχρεος σε υποβολή φορολογικών δηλώσεων υποβάλλει τις φορολογικές δηλώσεις στη Φορολογική Διοίκηση κατά τον χρόνο που προβλέπεται από την οικεία φορολογική νομοθεσία.

β) Εκπρόθεσμη φορολογική δήλωση υποβάλλεται οποτεδήποτε μέχρι την κοινοποίηση του προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου από τη Φορολογική Διοίκηση ή μέχρι την παραγραφή του δικαιώματος της Φορολογικής Διοίκησης για έκδοση πράξης προσδιορισμού του φόρου.

γ) Εκπρόθεσμη φορολογική δήλωση που υποβάλλεται μέχρι την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14, έχει όλες τις συνέπειες της εκπρόθεσμης δήλωσης.

δ) Εάν η εκπρόθεσμη φορολογική δήλωση υποβληθεί μετά την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 και μέχρι την κοινοποίηση του προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, εφόσον προκύπτει ποσό φόρου προς καταβολή, επιβάλλεται επί του ποσού αυτού, αντί του προστίμου του άρθρου 54, πρόστιμο που ισούται με το ποσό του προστίμου της παρ. 2 του άρθρου 58, της παρ. 2 του άρθρου 58Α ή της παρ. 1 του άρθρου 59, κατά περίπτωση. Δεν είναι δυνατή η υποβολή δήλωσης, σύμφωνα με την παρούσα περίπτωση με επιφύλαξη.

ε) Εξαιρουμένων των δηλώσεων παρακρατούμενων φόρων από μισθωτή εργασία και συντάξεις, εφόσον η προκύπτουσα οφειλή εξοφληθεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τον προσδιορισμό του φόρου, το επιβληθέν σύμφωνα με την περ. δ' πρόστιμο περιορίζεται στο εξήντα τοις εκατό (60%) του αρχικώς προσδιορισθέντος.

στ) Φόροι, πρόστιμα, τέλη, εισφορές και λοιπά ποσά, που έχουν προσδιορισθεί κατά τις περ. δ' και ε' δεν διαγράφονται ούτε συμψηφίζονται ή επιστρέφονται.

Με απόφαση του Διοικητή δύναται να καθορίζεται κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας.

2. Με αποφάσεις του Διοικητή ορίζονται:

α) η μορφή των φορολογικών δηλώσεων,

β) οι πληροφορίες και τα στοιχεία που πρέπει να αναγράφονται στη φορολογική δήλωση και τα τυχόν συνοδευτικά έγγραφα αυτής,

γ) ο τρόπος υποβολής,

δ) ο τρόπος με τον οποίο αυτή υπογράφεται,

ε) ο τύπος και το περιεχόμενο (πληροφορίες και στοιχεία) του εκκαθαριστικού ΕΝ.Φ.Ι.Α., η διαδικασία και τα δικαιολογητικά χορήγησης των απαλλαγών, η διαδικασία σύνθεσης και διόρθωσης της δήλωσης του ΕΝ.Φ.Ι.Α., καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

3. Ο φορολογούμενος ή, σε περίπτωση δικαιαιοπρακτικά ανίκανου, ο νόμιμος εκπρόσωπός του, και, σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, ο νόμιμος εκπρόσωπος ή ο φορολογικός εκπρόσωπός τους, βεβαιώνει την ακρίβεια και πληρότητα της φορολογικής δήλωσης με την υπογραφή του.

4. Εάν μία φορολογική δήλωση ή μέρος αυτής συντάχθηκε από τρίτο πρόσωπο έναντι αμοιβής, η φορολογική δήλωση συνυπογράφεται και από το πρόσωπο αυτό.

Άρθρο 19 **Υποβολή τροποποιητικής φορολογικής δήλωσης**

1. Αν ο φορολογούμενος διαπιστώσει ότι η φορολογική δήλωση που υπέβαλε στη Φορολογική Διοίκηση

περιέχει λάθος ή παράλειψη, υποχρεούται να υποβάλει τροποποιητική φορολογική δήλωση.

2. Αν ο φορολογούμενος υποβάλει τροποποιητική φορολογική δήλωση μέσα στην προθεσμία υποβολής της αρχικής φορολογικής δήλωσης, τότε και η τροποποιητική φορολογική δήλωση επέχει θέση αρχικής δήλωσης και θεωρείται ότι και οι δύο, αρχική και τροποποιητική, έχουν υποβληθεί εμπρόθεσμα.

3.α) Τροποποιητική φορολογική δήλωση υποβάλλεται οποτεδήποτε μέχρι την κοινοποίηση προσωρινού προσδιορισμού του φόρου από τη Φορολογική Διοίκηση ή μέχρι την παραγραφή του δικαιώματος της Φορολογικής Διοίκησης για έκδοση πράξης προσδιορισμού του φόρου.

β) Τροποποιητική φορολογική δήλωση που υποβάλλεται μέχρι την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14, έχει όλες τις συνέπειες της εκπρόθεσμης δήλωσης.

γ) Εάν η τροποποιητική φορολογική δήλωση υποβληθεί μετά την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 και μέχρι την κοινοποίηση προσωρινού προσδιορισμού του φόρου, εφόσον προκύπτει ποσό φόρου προς καταβολή, επιβάλλεται επί του ποσού αυτού, αντί του προστίμου του άρθρου 54, πρόστιμο που ισούται με το ποσό του προστίμου της παρ. 1 του άρθρου 58, της παρ. 2 του άρθρου 58Α ή της παρ. 2 του άρθρου 59, κατά περίπτωση. Για τον υπολογισμό του ανωτέρω προστίμου λαμβάνεται ως βάση υπολογισμού το ποσό της διαφοράς μεταξύ του φόρου που προκύπτει με βάση την υποβαλλόμενη τροποποιητική φορολογική δήλωση και εκείνου που προκύπτει με βάση την αρχικώς υποβληθείσα δήλωση και τις τυχόν τροποποιητικές δηλώσεις που έχουν εν τω μεταξύ υποβληθεί. Δεν είναι δυνατή η υποβολή δήλωσης σύμφωνα με την παρούσα περίπτωση με επιφύλαξη.

δ) Εξαιρουμένων των δηλώσεων παρακρατούμενων φόρων από μισθωτή εργασία και συντάξεις, εφόσον η προκύπτουσα οφειλή εξοφληθεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τον προσδιορισμό του φόρου, το επιβληθέν σύμφωνα με την περ. γ' πρόστιμο περιορίζεται στο εξήντα τοις εκατό (60%) του αρχικώς προσδιορισθέντος.

ε) Φόροι, πρόστιμα, τέλη, εισφορές και λοιπά ποσά που προσδιορίζονται κατά τις περ. γ' και δ' δεν διαγράφονται ούτε συμψηφίζονται ή επιστρέφονται.

Με απόφαση του Διοικητή δύναται να καθορίζεται κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας.

4. Για την εφαρμογή της παρ. 1Α του άρθρου 50 του Κ.Φ.Ε. η τροποποιητική φορολογική δήλωση και η συνοδευτική έκθεση ελέγχου υποβάλλονται εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών (3) μηνών από την κοινοποίηση της πράξης διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου στον πρώτο υπαγόμενο στον φόρο, κατά παρέκκλιση των παρ. 1 έως και 3 του παρόντος. Αν η πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου εκδίδεται εντός του πέμπτου έτους της προθεσμίας παραγραφής του σχετικού δικαιώματος της Φορολογικής Διοίκησης βάσει του άρθρου 36, η προθεσμία έκδοσης προσδιορισμού φόρου ως προς τον δεύτερο υπαγόμενο στον φόρο, κατόπιν υποβολής της τροποποιητικής δήλωσης του

πρώτου εδαφίου, παρατείνεται έως και έναν (1) μήνα από τη λήξη της προθεσμίας για την υποβολή της τροποποιητικής δήλωσης και της συνοδευτικής έκθεσης ελέγχου, κατά παρέκκλιση του άρθρου 36. Η αξίωση για επιστροφή φόρου, που προκύπτει, προς τον δεύτερο υπαγόμενο στον φόρο δεν παραγράφεται, κατά παρέκκλιση του άρθρου 42, πριν από την παρέλευση πέντε (5) ετών από την ημερομηνία υποβολής της τροποποιητικής δήλωσης της παρούσας. Προϋπόθεση για την επιστροφή ή τον συμψηφισμό φόρου στον δεύτερο υπαγόμενο στον φόρο είναι η εξόφληση από τον πρώτο υπαγόμενο στον φόρο, του φόρου που προέκυψε από τη διόρθωση των κερδών των μεταξύ τους ενδοομιλικών συναλλαγών. Αν μετά από αμφισβήτηση της πράξης διορθωτικού προσδιορισμού από τον πρώτο υπαγόμενο στον φόρο εκδοθεί απόφαση του άρθρου 63 ή του άρθρου 63B ή πρακτικό της Επιτροπής Εξώδικης Επίλυσης Φορολογικών Διαφορών του άρθρου 16 του ν. 4714/2020 (Α' 148) ή δικαστική απόφαση, διενεργείται, με πρωτοβουλία της Φορολογικής Διοίκησης, η ανάλογη κάθε φορά διόρθωση και στα κέρδη του δεύτερου υπαγόμενου στον φόρο συνδεδεμένου προσώπου, η προθεσμία για την έκδοση της σχετικής πράξης προσδιορισμού φόρου παρατείνεται για τρεις (3) μήνες από την κοινοποίηση της σχετικής, σύμφωνα με τα παραπάνω, απόφασης και για τα δύο υπαγόμενα στον φόρο πρόσωπα και αναζητούνται αμελλητί τυχόν επιστροφές φόρου κατά τα οριζόμενα στα εδάφια πρώτο έως και τέταρτο. Με απόφαση του Διοικητή δύναται να ορίζεται κάθε λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας.

Άρθρο 20 **Δήλωση με επιφύλαξη**

1. Όταν ο φορολογούμενος αμφιβάλλει σχετικά με την υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης, έχει δικαίωμα να υποβάλει φορολογική δήλωση με επιφύλαξη, η οποία πρέπει να είναι ειδική και αιτιολογημένη. Κάθε γενική ή αόριστη επιφύλαξη θεωρείται άκυρη και δεν επιφέρει κανένα αποτέλεσμα. Ο Διοικητής δύναται να δεχθεί την επιφύλαξη και να διαγράψει το ποσό της φορολογητέας ύλης για την οποία διατυπώθηκε η επιφύλαξη μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες από την υποβολή της δήλωσης. Σε περίπτωση απόρριψης της επιφύλαξης ή παρέλευσης άπρακτης της προθεσμίας απάντησης, ο φορολογούμενος μπορεί να προσφύγει στην Ειδική Διοικητική Διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 63.

2. Ομοίως, μπορεί να διατυπωθεί επιφύλαξη σε ό,τι αφορά τον χαρακτηρισμό της φορολογητέας ύλης και την υπαγωγή της σε άλλη φορολογία, σε άλλη κατηγορία, σε μειωμένο φορολογικό συντελεστή ή σε σχέση με τυχόν εφαρμοστέες εκπτώσεις και απαλλαγές. Ειδικά προκειμένου για την υπαγωγή σε άλλη φορολογία ή κατηγορία, αν γίνει δεκτή η επιφύλαξη, η δήλωση θεωρείται ότι υποβλήθηκε εμπρόθεσμα για τη φορολογία ή κατηγορία αυτή. Η επιφύλαξη δεν συνεπάγεται την αναστολή της είσπραξης του φόρου. Σε περίπτωση αποδοχής της επιφύλαξης από τον Διοικητή, ο φόρος που τυχόν καταβλήθηκε αχρεωστήτως, επιστρέφεται σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 42.

3. Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος.

ΤΜΗΜΑ VI ΕΝΔΟΟΜΙΛΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Άρθρο 21 Φάκελος τεκμηρίωσης

1. Για τις μεταξύ τους συναλλαγές που εμπίπτουν στο άρθρο 50 του Κ.Φ.Ε., καθώς και τη μεταξύ τους μεταφορά λειτουργιών του άρθρου 51 του Κ.Φ.Ε., τα συνδεδεμένα πρόσωπα κατά την έννοια της περ. ζ' του άρθρου 2 του Κ.Φ.Ε., υποχρεούνται να τηρούν Φάκελο Τεκμηρίωσης. Φάκελο Τεκμηρίωσης υποχρεούνται να τηρούν και οι μόνιμες εγκαταστάσεις αλλοδαπών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, για τις παραπάνω συναλλαγές τους με το κεντρικό ή με τα συνδεδεμένα πρόσωπα του κεντρικού τους στην αλλοδαπή, καθώς και τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες για τις παραπάνω συναλλαγές τους με μόνιμες εγκαταστάσεις που διατηρούν στην αλλοδαπή.

2. Οι υπόχρεοι της παρ. 1 απαλλάσσονται από την υποχρέωση τήρησης Φακέλου Τεκμηρίωσης, εφόσον:

α) οι παραπάνω συναλλαγές ή μεταφορά λειτουργιών ανέρχονται μέχρι του ποσού των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος και αθροιστικής, όταν ο κύκλος εργασιών του υπόχρεου δεν υπερβαίνει τα πέντε εκατομμύρια (5.000.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος, ή

β) οι παραπάνω συναλλαγές ή μεταφορά λειτουργιών ανέρχονται μέχρι του ποσού των διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος και αθροιστικής, όταν ο κύκλος εργασιών του υπόχρεου υπερβαίνει τα πέντε εκατομμύρια (5.000.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος.

3. Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης, που αποτελείται κατά περίπτωση από τον Βασικό Φάκελο Τεκμηρίωσης και τον Ελληνικό Φάκελο Τεκμηρίωσης, καταρτίζεται έως τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της ετήσιας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και συνοδεύεται από Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών, ο οποίος υποβάλλεται ηλεκτρονικά στη Φορολογική Διοίκηση μέσα στην ίδια προθεσμία. Τα υπόχρεα πρόσωπα της παρ. 1 υποβάλλουν Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών για κάθε φορολογικό έτος, εφόσον δεν εμπίπτουν στις εξαιρέσεις των περ. α' και β' της παρ. 2.

4. Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης τηρείται στην έδρα του υπόχρεου καθ' όλο το χρονικό διάστημα για το οποίο υφίσταται υποχρέωση διαφύλαξης των λογιστικών αρχείων (βιβλίων και στοιχείων) του αντίστοιχου φορολογικού έτους. Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης τίθεται στη διάθεση της Φορολογικής Διοίκησης οποτεδήποτε ζητηθεί από αυτή μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την παραλαβή του σχετικού αιτήματος από τον υπόχρεο.

5. Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης της παρ. 3 περιλαμβάνει ειδικό κεφάλαιο, όπου περιγράφονται γεγονότα που έχουν αντίκτυπο στις πληροφορίες και τα στοιχεία που παρέχονται στους Φακέλους και που οφείλονται σε οποιαδήποτε μεταβολή των συνθηκών της αγοράς. Ο υποκείμενος στον φόρο οφείλει να ενημερώνει τον φάκελο έως το τέλος του φορολογικού έτους μέσα στο

οποίο η παραπάνω μεταβολή λαμβάνει χώρα. Με την επιφύλαξη των ανωτέρω, οι Φάκελοι Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών της παρ. 3 μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το επόμενο φορολογικό έτος, εφόσον επικαιροποιηθούν, ενσωματώνοντας όλες τις αναγκαίες αλλαγές. Η επικαιροποίηση του φακέλου γίνεται μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από το τέλος του φορολογικού έτους, κατά τη διάρκεια του οποίου προέκυψε η ανάγκη επικαιροποίησης. Με απόφαση του Διοικητή, είναι δυνατός ο καθορισμός των επικαιροποιήσεων που κρίνονται απαραίτητες, όσον αφορά το περιεχόμενο των Φακέλων Τεκμηρίωσης, είτε σε ετήσια, είτε σε μόνιμη βάση.

6. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται και εξειδικεύονται το ακριβές περιεχόμενο και τα στοιχεία που περιέχονται στον Φάκελο Τεκμηρίωσης, τον Βασικό Φάκελο Τεκμηρίωσης, τον Ελληνικό Φάκελο Τεκμηρίωσης και τον Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών, οι περιπτώσεις κατά τις οποίες οι παραπάνω φάκελοι θεωρούνται μη πλήρεις ή μη επαρκείς, οι αποδεκτές μέθοδοι καθορισμού των τιμών των συναλλαγών και οι μέθοδοι καθορισμού του αποδεκτού εύρους των τιμών ή του περιθωρίου κέρδους. Με όμοια απόφαση μπορεί να προβλέπεται η μέθοδος υπολογισμού του κύκλου εργασιών και των αντίστοιχων λογιστικών προτύπων, όπως, επίσης, απλουστευμένη διαδικασία για πολύ μικρές και μικρές οντότητες, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2 του ν. 4308/2014 (Α' 251), καθώς και απαλλαγές από την υποχρέωση τεκμηρίωσης για πολύ μικρές οντότητες.

Άρθρο 22 Προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης

1. Συνδεδεμένα πρόσωπα, κατά την έννοια της περ. ζ' του άρθρου 2 του Κ.Φ.Ε., μόνιμες εγκαταστάσεις αλλοδαπής επιχείρησης στην Ελλάδα, για τις συναλλαγές τους με το κεντρικό, καθώς και με τα συνδεδεμένα πρόσωπα του κεντρικού τους στην αλλοδαπή, καθώς και μόνιμες εγκαταστάσεις που διατηρεί στην αλλοδαπή ελληνική επιχείρηση δύνανται να υποβάλουν στον Διοικητή αίτηση προέγκρισης της μεθοδολογίας για την τιμολόγηση συγκεκριμένων μελλοντικών διασυνοριακών συναλλαγών τους με συνδεδεμένα πρόσωπα.

2. Αντικείμενο της προέγκρισης της παρ. 1 αποτελεί το ενδεδειγμένο σύνολο κριτηρίων, που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των τιμών ενδοομιλικών συναλλαγών, κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Τα κριτήρια αυτά περιλαμβάνουν, κυρίως, τη χρησιμοποιούμενη μέθοδο τεκμηρίωσης, τα στοιχεία σύγκρισης ή αναφοράς και τις σχετικές προσαρμογές, καθώς και τις κρίσιμες παραδοχές για τις μελλοντικές συνθήκες. Αντικείμενο της προέγκρισης μπορεί, επίσης, να αποτελέσει και κάθε άλλο εξειδικευμένο ζήτημα, που αφορά την τιμολόγηση των συναλλαγών με συνδεδεμένα πρόσωπα.

3. α) Ο Διοικητής εξετάζει την αίτηση και την αποδέχεται ή την απορρίπτει. Η σχετική απόφαση εκδίδεται μέσα σε δεκαοκτώ (18) μήνες από την υποβολή της αίτησης προέγκρισης μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης, σε περίπτωση αίτησης για μονομερή προέγκριση, και

κοινοποιείται στους αιτούντες. Η μονομερής προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης δεν εφαρμόζεται για προγενέστερα φορολογικά έτη. Η διάρκεια ισχύος της απόφασης προέγκρισης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τέσσερα (4) έτη. Με απόφαση του Διοικητή μπορεί να ορίζεται μεγαλύτερος χρόνος για την έκδοση της απόφασης του πρώτου εδαφίου που δεν μπορεί, πάντως, να υπερβαίνει τους τριάντα έξι (36) μήνες από την υποβολή της αίτησης.

β) Σε περίπτωση αίτησης για διμερή ή πολυμερή προέγκριση, μπορεί να περιέχεται και αίτημα εφαρμογής της απόφασης σε προγενέστερα φορολογικά έτη από το έτος υποβολής της αίτησης προέγκρισης, ως ρήτρα αναδρομικής ισχύος, εφόσον υπάρχει ταύτιση των πραγματικών περιστατικών των ετών, για τα οποία ζητείται η αναδρομική ισχύς με τα πραγματικά περιστατικά της υπό εξέταση αίτησης, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά κατά την υποβολή του αιτήματος:

βα) να μην έχει παραγραφεί το δικαίωμα της Φορολογικής Διοίκησης να εκδώσει πράξη προσδιορισμού φόρου για τα εν λόγω φορολογικά έτη, και

ββ) να μην έχει κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο εντολή φορολογικού ελέγχου για τα εν λόγω φορολογικά έτη.

4. Οι τιμές των ενδοομιλικών συναλλαγών της επιχείρησης, τις οποίες αφορά η απόφαση προέγκρισης, θεωρούνται ότι δεν διαφέρουν από αυτές που θα είχαν συμφωνηθεί μεταξύ ανεξάρτητων προσώπων, εφόσον τηρούνται τα οριζόμενα στην απόφαση αυτή. Ο φορολογικός έλεγχος των συναλλαγών, οι οποίες αποτελούν αντικείμενο της προέγκρισης, περιορίζεται στην επαλήθευση ότι τηρήθηκαν τα οριζόμενα στην απόφαση προέγκρισης και ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι παραδοχές, οι περιστάσεις και οι όροι στις οποίες αυτή βασίστηκε. Σε περίπτωση που στην απόφαση προέγκρισης περιλαμβάνεται ρήτρα αναδρομικής ισχύος, ο φορολογικός έλεγχος των συναλλαγών των ετών, τα οποία καταλαμβάνονται από την εν λόγω ρήτρα, περιορίζεται στην επαλήθευση ότι τηρήθηκαν τα οριζόμενα στην απόφαση προέγκρισης και ότι υπάρχει ταύτιση των πραγματικών περιστατικών των ετών που καταλαμβάνει με τα πραγματικά περιστατικά των συναλλαγών για τα οποία ζητήθηκε η προέγκριση. Πέραν των υποχρεώσεων τήρησης και διαφύλαξης στοιχείων που επιβάλλονται από άλλες διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας, η επιχείρηση υποχρεούται να διαφυλάσσει τα στοιχεία τεκμηρίωσης που αφορούν την απόφαση προέγκρισης για το χρονικό διάστημα για το οποίο υφίσταται υποχρέωση διαφύλαξης λογιστικών αρχείων (βιβλίων και στοιχείων) κάθε φορολογικού έτους, το οποίο αφορά η απόφαση προέγκρισης.

5. Η απόφαση προέγκρισης αναθεωρείται οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια ισχύος της, είτε κατόπιν αίτησης από το ενδιαφερόμενο πρόσωπο, είτε αυτεπάγγελτα από τον Διοικητή, στις εξής περιπτώσεις:

α) εφόσον οι κρίσιμες παραδοχές στις οποίες βασίστηκε η απόφαση προέγκρισης αποδειχθούν εσφαλμένες,

β) εφόσον επήλθε ουσιώδης μεταβολή των κρίσιμων παραδοχών ή συνθηκών που καθιστά αδύνατη την τήρηση των οριζόμενων στην απόφαση προέγκρισης,

γ) σε περίπτωση εφαρμογής της διαδικασίας αμοιβαίου διακανονισμού της εκάστοτε εφαρμοστέας διμερούς

σύμβασης για την αποφυγή της διπλής φορολογίας ή της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την εξάλειψη της διπλής φορολογίας, σε περίπτωση διόρθωσης των κερδών συνδεδεμένων επιχειρήσεων για τις ίδιες συναλλαγές του ίδιου φορολογούμενου. Ο Διοικητής εκδίδει απόφαση για την αναθεώρηση της αρχικής απόφασης προέγκρισης, η οποία κοινοποιείται στους αιτούντες και έχει τα αποτελέσματα που ορίζονται στην παρ. 4, αρχής γενομένης από την έκδοσή της.

6. Η απόφαση προέγκρισης δύναται να ανακληθεί από τον Διοικητή κατά τη διάρκεια ισχύος της στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) εφόσον διαπιστωθεί ότι τα στοιχεία ή κρίσιμες παραδοχές, στα οποία βασίστηκε η απόφαση προέγκρισης ήταν ανακριβείς, λόγω εσφαλμένης ερμηνείας ή πλημμελειών που αποδίδονται στον φορολογούμενο,

β) εφόσον διαπιστωθεί ότι οι αιτούντες δεν τήρησαν ουσιώδη όρο ή υποχρέωση που ορίζονται στην απόφαση προέγκρισης.

Σε περίπτωση ανάκλησης, η απόφαση προέγκρισης θεωρείται ως μηδέποτε εκδοθείσα.

7. Η απόφαση προέγκρισης δύναται να ακυρωθεί από τον Διοικητή οποτεδήποτε, κατά τη διάρκεια ισχύος της, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) εφόσον διαπιστωθεί ότι επήλθε ουσιώδης μεταβολή των κρίσιμων παραδοχών ή συνθηκών, στις οποίες βασίστηκε η απόφαση προέγκρισης,

β) εφόσον διαπιστωθεί ότι η επιχείρηση δεν τήρησε ουσιώδεις όρους ή υποχρεώσεις που ορίζονται από την απόφαση προέγκρισης,

γ) εφόσον επέλθει ουσιώδης μεταβολή των εφαρμοστέων φορολογικών διατάξεων, οι οποίες επηρεάζουν ουσιωδώς την απόφαση προέγκρισης.

Δεν επιτρέπεται η ακύρωση της απόφασης προέγκρισης, εφόσον είναι δυνατή η αναθεώρησή της, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 5. Σε περίπτωση ακύρωσης, η ισχύς της απόφασης προέγκρισης παύει από το χρονικό σημείο που ορίζεται με την απόφαση ακύρωσης.

8. Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται τα ειδικότερα θέματα, τα οποία είναι αναγκαία για την εφαρμογή των παρ. 1 έως και 7 και, συγκεκριμένα, η διαδικασία για την προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης, την αναθεώρηση, την ανάκληση και την ακύρωσή της, το ειδικότερο περιεχόμενο της αίτησης προέγκρισης, οι όροι και προϋποθέσεις αναδρομικής ισχύος της απόφασης προέγκρισης, τα σχετικά παράβολα, η διαδικασία συνεννόησης με τις αρμόδιες αρχές αλλοδαπών εμπλεκόμενων κρατών, ο τύπος και το περιεχόμενο των αποφάσεων της Φορολογικής Διοίκησης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

9. Αν από απόφαση προέγκρισης μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης προκύπτει υποχρέωση υποβολής τροποποιητικών φορολογικών δηλώσεων για παρελθόντα φορολογικά έτη που καλύπτει η απόφαση προέγκρισης, θεωρείται ότι αυτές υποβάλλονται εμπρόθεσμα μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης προέγκρισης στον φορολογούμενο.

ΤΜΗΜΑ VII ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

Άρθρο 23 Εξουσίες της Φορολογικής Διοίκησης

1. Η Φορολογική Διοίκηση έχει την εξουσία να επαληθεύει, να ελέγχει και να διασταυρώνει την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων εκ μέρους του φορολογούμενου, την ακρίβεια των φορολογικών δηλώσεων που υποβάλλονται σε αυτήν και να επιβεβαιώνει τον υπολογισμό και την καταβολή του οφειλόμενου φόρου, διενεργώντας έλεγχο σε έγγραφα, λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία) και στοιχεία γνωστοποιήσεων και παρόμοιες πληροφορίες, θέτοντας ερωτήσεις στον φορολογούμενο και σε τρίτα πρόσωπα, ερευνώντας εγκαταστάσεις και μέσα μεταφοράς που χρησιμοποιούνται για τη διενέργεια επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, σύμφωνα με τις διαδικασίες και χρησιμοποιώντας μεθόδους που προβλέπονται στον Κώδικα.

2. Ο έλεγχος που διενεργείται από τη Φορολογική Διοίκηση, σύμφωνα με την παρ. 1, είναι δυνατόν να έχει τη μορφή φορολογικού ελέγχου από τα γραφεία της Φορολογικής Διοίκησης ή επιτόπιου φορολογικού ελέγχου:

α) Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να διενεργεί φορολογικό έλεγχο από τα γραφεία της με βάση τις δηλώσεις και τα λοιπά έγγραφα που υποβάλλει ο φορολογούμενος, τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, καθώς και τα έγγραφα και τις πληροφορίες που έχει στην κατοχή της ή με βάση τα λογιστικά αρχεία που προσκομίζονται από τον φορολογούμενο, κατόπιν σχετικής έγγραφης πρόσκλησης της Φορολογικής Διοίκησης, σύμφωνα με το άρθρο 14.

β) Η απόφαση (εντολή) της Φορολογικής Διοίκησης για τη διενέργεια φορολογικού ελέγχου που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 25, πρέπει, στην περίπτωση πλήρους επιτόπιου ελέγχου, να κοινοποιείται στον φορολογούμενο με προηγούμενη έγγραφη ειδοποίηση. Κάθε άλλος επιτόπιος φορολογικός έλεγχος είναι δυνατόν να διενεργείται χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση. Με πράξη του Διοικητή είναι δυνατόν να διενεργείται πλήρης επιτόπιος φορολογικός έλεγχος χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση, σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν ενδείξεις ότι έχει διαπραχθεί φοροδιαφυγή. Ο Διοικητής δύναται, με απόφασή του, να ορίζει λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρούσας περίπτωσης.

3. Ο Διοικητής μπορεί, με απόφασή του, να ορίζει ειδικό τρόπο διενέργειας των ελέγχων, ενδεδειγμένες ελεγκτικές επαληθεύσεις, για ορισμένες ή και για όλες τις κατηγορίες των υπόχρεων, ανάλογα και με το αντικείμενο δραστηριότητας και το ύψος των οικονομικών δεδομένων, διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται κατά τον έλεγχο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Άρθρο 24 Πρόσβαση στα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία)

1. Η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα να λαμβάνει αντίγραφα των λογιστικών αρχείων (βιβλίων και στοιχείων), καθώς και των λοιπών εγγράφων, για τα οποία ο

φορολογούμενος δηλώνει ότι αντιπροσωπεύουν ακριβή αντίγραφα. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος αρνείται να προβεί στην ανωτέρω δήλωση, ο οριζόμενος από τη Φορολογική Διοίκηση υπάλληλος για τη διενέργεια του ελέγχου προβαίνει σε σχετική επισημείωση επί των εγγράφων. Ο οριζόμενος υπάλληλος δύναται ταυτόχρονα να απαιτεί από τον φορολογούμενο ή τον φορολογικό εκπρόσωπό του να παρίσταται στον τόπο όπου διενεργείται ο φορολογικός έλεγχος και να απαντά σε ερωτήματα που του τίθενται, ώστε να διευκολύνεται η διενέργεια του φορολογικού ελέγχου.

2. Εάν τα βιβλία και τα στοιχεία τηρούνται σε ηλεκτρονική μορφή, η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα πρόσβασης σε οποιαδήποτε σχετιζόμενα αρχεία. Ειδικότερα, ο φορολογούμενος υποχρεούται να παράσχει κάθε απαραίτητη πληροφορία για την απρόσκοπτη πρόσβαση στον οριζόμενο υπάλληλο της φορολογικής διοίκησης, ανεξάρτητα από τον τόπο της αποθήκευσης και τη μορφή των δεδομένων αυτών. Την ίδια υποχρέωση έχουν και όσοι τρίτοι παρέχουν ψηφιακές υπηρεσίες προς τον φορολογούμενο, οι οποίες σχετίζονται με την αποθήκευση και επεξεργασία ψηφιακών δεδομένων, εφόσον αυτό ζητηθεί από τη Φορολογική Διοίκηση. Η Φορολογική Διοίκηση δικαιούται να λαμβάνει τα ηλεκτρονικά αρχεία σε αναγνώσιμη ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή.

3. Ο υπάλληλος που έχει ορίσει η Φορολογική Διοίκηση δύναται να κατάσχει βιβλία και στοιχεία που τηρούνται ή διαφυλάσσονται, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία και οποιαδήποτε άλλα ανεπίσημα βιβλία, έγγραφα, αρχεία ή στοιχεία, εφόσον το θεωρήσει αναγκαίο, προκειμένου να διασφαλισθεί η αποδεικτική αξία αυτών.

4. Για την εφαρμογή της παρ. 3 συντάσσεται έκθεση κατάσχεσης, η οποία υπογράφεται από το όργανο της Φορολογικής Διοίκησης που ενεργεί την κατάσχεση και τον ίδιο τον φορολογούμενο ή τον παρόντα κατά τη διενέργεια της κατάσχεσης υπάλληλο ή εκπρόσωπό του ή λογιστή του, ή, στην περίπτωση των νομικών προσώπων και οντοτήτων, εκτός των ανωτέρω προσώπων, από οποιονδήποτε εταίρο ή οποιοδήποτε μέλος της διοίκησής τους ή φορολογικό εκπρόσωπό τους. Αντίγραφο της έκθεσης κατάσχεσης παραδίδεται στον φορολογούμενο ή στα λοιπά πρόσωπα του πρώτου εδαφίου. Σε περίπτωση άρνησης των παραπάνω προσώπων να υπογράψουν, η έκθεση θυροκολλάται. Ο φορολογούμενος δικαιούται να λάβει αντίγραφο ή φωτοτυπίες των κατασχεθέντων με δαπάνες του. Για την κατάσχεση βιβλίων, εγγράφων και λοιπών στοιχείων τρίτου φορολογούμενου δεν απαιτείται επίδοση της έκθεσης κατάσχεσης σε αυτόν.

Άρθρο 25 Είσοδος σε εγκαταστάσεις

1. Ο οριζόμενος ή οι οριζόμενοι από τη Φορολογική Διοίκηση, για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου, υπάλληλοι ή υπάλληλοι φέρουν έγγραφη εντολή διενέργειας επιτόπιου φορολογικού ελέγχου, η οποία έχει εκδοθεί από τον Διοικητή ή από εξουσιοδοτημένα από αυτόν όργανα της Φορολογικής Διοίκησης και η οποία περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής:

α) τον αριθμό και την ημερομηνία της εντολής,

β) το ονοματεπώνυμο του υπαλλήλου ή των υπαλλήλων, στους οποίους έχει ανατεθεί ο φορολογικός έλεγχος, γ) το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία, τη διεύθυνση και τον Α.Φ.Μ. του φορολογούμενου, αν αυτός έχει αποδοθεί στον φορολογούμενο,

δ) τη φορολογική περίοδο ή υπόθεση και το είδος φορολογίας που αφορά ο φορολογικός έλεγχος,

ε) τη διάρκεια του φορολογικού ελέγχου, και

στ) τον χαρακτηρισμό «πλήρης» ή «μερικός» έλεγχος, κατά περίπτωση.

Η εντολή διενέργειας φορολογικού ελέγχου δεν δημοσιεύεται.

2. Ο οριζόμενος ή οι οριζόμενοι από τη Φορολογική Διοίκηση, για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου, υπάλληλος ή υπάλληλοι πρέπει να επιδεικνύουν το δελτίο ταυτότητάς τους και την εντολή φορολογικού ελέγχου πριν την έναρξη του φορολογικού ελέγχου.

3. Ο επιτόπιος φορολογικός έλεγχος διενεργείται στις εγκαταστάσεις του φορολογούμενου, κατά το επίσημο ωράριο εργασίας της Φορολογικής Διοίκησης, και μπορεί να παρατείνεται μέχρι την ολοκλήρωσή του. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να διενεργεί επιτόπιο φορολογικό έλεγχο και εκτός του επίσημου ωραρίου εργασίας, εφόσον απαιτείται από το είδος των δραστηριοτήτων του φορολογούμενου. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να γίνεται ειδική μνεία στην εντολή φορολογικού ελέγχου. Η είσοδος στην κατοικία του φορολογούμενου επιτρέπεται μόνο με εντολή του αρμόδιου Εισαγγελέα και ο έλεγχος πραγματοποιείται μόνο με την παρουσία δικαστικού λειτουργού.

4. Η διάρκεια του επιτόπιου φορολογικού ελέγχου που προβλέπεται στην παρ. 1 δύναται να παραταθεί άπαξ κατά έξι (6) μήνες. Περαιτέρω παράταση μέχρι έξι (6) ακόμη μήνες είναι δυνατή σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

5. Η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα επανελέγχου φορολογικής περιόδου ή υπόθεσης, για την οποία έχει ήδη διενεργηθεί πλήρης έλεγχος, μόνον εάν προκύψουν νέα στοιχεία, από τα οποία προκύπτει ότι η φορολογική οφειλή υπερβαίνει αυτή που είχε προσδιορισθεί κατόπιν του αρχικού ελέγχου. Ως «νέο στοιχείο» νοείται κάθε στοιχείο, το οποίο δεν θα μπορούσε να είναι γνωστό στη Φορολογική Διοίκηση κατά τον αρχικό φορολογικό έλεγχο.

6. Ο φορολογούμενος υποχρεούται να συνεργάζεται πλήρως και να διευκολύνει το έργο του οριζόμενου ή των οριζόμενων για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου υπαλλήλου ή υπαλλήλων της Φορολογικής Διοίκησης. Οι οριζόμενοι υπάλληλοι δεν δύνανται να μετακινούν βιβλία και στοιχεία ή έγγραφα που έχουν τεθεί στη διάθεσή τους σε άλλο τόπο, εκτός εάν ο φορολογούμενος αδυνατεί να παράσχει αμέσως αληθή και ακριβή αντίγραφα, όπως προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 24. Σε αυτή την περίπτωση, τα έγγραφα και στοιχεία είναι δυνατόν να απομακρυνθούν από τις εγκαταστάσεις έναντι απόδειξης παραλαβής και επιστρέφονται στον φορολογούμενο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται ανάλογα τα αναφερόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 24.

7. Ειδικά προκειμένου για τον μερικό επιτόπιο έλεγχο σε φορολογούμενους ορισμένης περιοχής ή και δραστη-

ριότητας ή που διακινούν αγαθά, η εντολή διενέργειας του ελέγχου, που εκδίδεται σύμφωνα με την παρ. 1, μπορεί να περιλαμβάνει, αντί των στοιχείων των περ. γ' και δ', την περιοχή του ελέγχου ή και το είδος των δραστηριοτήτων των φορολογουμένων. Ο χρόνος διενέργειας του ελέγχου, στην περίπτωση αυτή, μπορεί να είναι και εκτός του επίσημου ωραρίου της Φορολογικής Διοίκησης.

8. Ο οριζόμενος υπάλληλος της Φορολογικής Διοίκησης μπορεί, οποτεδήποτε, εφόσον το κρίνει απαραίτητο, να ζητήσει τη συνδρομή των οργάνων της Ελληνικής Αστυνομίας για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου και τα όργανα της Ελληνικής Αστυνομίας υποχρεούνται να παρέχουν αυτή τη συνδρομή, κατά τον χρόνο και στον τόπο που ζητείται.

Άρθρο 26

Επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο

1. Οι υποθέσεις που ελέγχονται κατά προτεραιότητα επιλέγονται με απόφαση του Διοικητή με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου, στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές πληροφόρησης ή, εξαιρετικά, με βάση άλλα κριτήρια, τα οποία καθορίζονται από τον Διοικητή και δεν δημοσιοποιούνται.

2. α) Με απόφαση του Διοικητή, η οποία εκδίδεται έως το τέλος κάθε έτους και δύναται να τροποποιηθεί οποτεδήποτε, καθορίζεται ο αριθμός των μερικών ή και πλήρων ελέγχων που θα διενεργούνται μέσα στο επόμενο έτος κατά προτεραιότητα, με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου, στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές πληροφόρησης ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, με βάση άλλα κριτήρια, σύμφωνα με την παρ. 1, λαμβανομένων υπόψη του αριθμού των ελεγκτών κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης και του αριθμού των διενεργηθέντων ελέγχων κατά τους προηγούμενους δώδεκα (12) μήνες από τον μήνα έκδοσης της απόφασης. Στην απόφαση ορίζεται, επίσης, το ποσοστό των πλήρων και μερικών ελέγχων για φορολογικά έτη, χρήσεις, υποθέσεις, περιόδους ή υποχρεώσεις που αφορούν στην τελευταία πενταετία, συμπεριλαμβανομένου και του έτους έκδοσης της απόφασης, το οποίο δεν μπορεί να υπολείπεται του ποσοστού εβδομήντα τοις εκατό (70%) του συνόλου πλήρων και μερικών ελέγχων, αντίστοιχα, των κατά προτεραιότητα ελεγχόμενων υποθέσεων, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα.

β) Ποσοστό τουλάχιστον εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) των ελέγχων που ορίζονται στο δεύτερο εδάφιο της περ. α' αφορά καταρχήν σε ελέγχους των τελευταίων τριών (3) ετών για τα οποία έχει λήξει η προθεσμία υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος. Οι έλεγχοι του πρώτου εδαφίου μπορούν να επεκτείνονται στα δύο προηγούμενα, πέραν της τελευταίας τριετίας, φορολογικά έτη ή χρήσεις, με βάση κριτήρια κατά τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο.

Άρθρο 27

Μέθοδοι έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης

1. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να προβαίνει σε εκτιμώμενο, διορθωτικό ή προληπτικό προσδιορισμό

της φορολογητέας ύλης και με την εφαρμογή μιας ή περισσότερων από τις κατωτέρω τεχνικές ελέγχου:

- α) της αρχής των αναλογιών,
- β) της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου,
- γ) της καθαρής θέσης του φορολογούμενου,
- δ) της σχέσης της τιμής πώλησης προς τον συνολικό όγκο κύκλου εργασιών και
- ε) του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά.

Με τις ως άνω τεχνικές μπορούν να προσδιορίζονται τα φορολογητέα εισοδήματα των φορολογουμένων, τα ακαθάριστα έσοδα, οι εκροές και τα φορολογητέα κέρδη των υπόχρεων βάσει των γενικά παραδεκτών αρχών και τεχνικών της ελεγκτικής.

2. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται το ειδικότερο περιεχόμενο των τεχνικών ελέγχου της παρ. 1, ο τρόπος εφαρμογής τους και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 28

Αποτελέσματα φορολογικού ελέγχου

1. Η Φορολογική Διοίκηση κοινοποιεί εγγράφως στον φορολογούμενο σημείωμα διαπιστώσεων με τα αποτελέσματα του φορολογικού ελέγχου και τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου, ο οποίος πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένος. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητά να λαμβάνει αντίγραφα των εγγράφων, στα οποία βασίζεται ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου. Ο φορολογούμενος έχει τη δυνατότητα να διατυπώσει εγγράφως τις απόψεις του, σχετικά με τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου, μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την κοινοποίηση της έγγραφης γνωστοποίησης.

2. Η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, μέσα σε ένα (1) μήνα από την ημερομηνία παραλαβής των απόψεων του φορολογούμενου ή, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν υποβάλει τις απόψεις του, από την εκπνοή της προθεσμίας που ορίζεται στην παρ. 1. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου εκδίδεται με βάση έκθεση ελέγχου, την οποία συντάσσει η Φορολογική Διοίκηση. Η έκθεση ελέγχου περιλαμβάνει εμπειριστατωμένα και αιτιολογημένα τα γεγονότα, τα στοιχεία και τις διατάξεις τις οποίες έλαβε υπόψη της η Φορολογική Διοίκηση για τον προσδιορισμό του φόρου. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου μαζί με την έκθεση ελέγχου κοινοποιούνται στον φορολογούμενο.

3. Οι διαδικασίες εφαρμογής του παρόντος άρθρου καθορίζονται με απόφαση του Διοικητή.

Άρθρο 28Α

Έλεγχος υποθέσεων που διαβιβάζονται από τη Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος

1. Για τις υποθέσεις που διαβιβάζονται στη Φορολογική Διοίκηση από τη Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος (εφεξής «Υπηρεσία»), διενεργείται έλεγχος κατ' απόλυτη προτεραιότητα, κατά παρέκκλιση δε του άρθρου 28, η Φορολογική Διοίκηση προβαίνει σε προσωρινό και οριστικό προσδιορισμό φόρου ως ακο-

λούθως: Μέσα σε έναν (1) μήνα από τη διαβίβαση της πορισματικής έκθεσης της Υπηρεσίας, των σχετικών εγγράφων και των προσκομισθέντων από τον ελεγχόμενο στοιχείων, η Φορολογική Διοίκηση κοινοποιεί εγγράφως στον φορολογούμενο αντίγραφο αυτής, σημείωμα διαπιστώσεων με τα αποτελέσματα της έρευνας και τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου, βάσει της πορισματικής έκθεσης της Υπηρεσίας.

2. Ο φορολογούμενος δύναται να λαμβάνει αντίγραφα των εγγράφων, στα οποία βασίζεται ο προσωρινός διορθωτικός προσδιορισμός φόρου και να διατυπώσει εγγράφως τις απόψεις του σχετικά με αυτόν μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την κοινοποίηση της έγγραφης γνωστοποίησης.

3. Η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου μέσα σε τρεις (3) μήνες από την ημερομηνία παραλαβής των απόψεων του φορολογούμενου ή, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν υποβάλει τις απόψεις του, μετά την εκπνοή της προθεσμίας που ορίζεται στην παρ. 2. Το εν λόγω διάστημα δύναται να παρατείνεται αιτιολογημένα για έναν (1) επιπλέον μήνα ανάλογα με την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, κατόπιν έγγραφης ενημέρωσης προς την Υπηρεσία.

4. Σε περίπτωση που, μέσα στην προθεσμία των είκοσι (20) ημερών της παρ. 2, ο φορολογούμενος προσκομίσει νέα στοιχεία στην αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης, η τελευταία δύναται να τα διαβιβάζει στην Υπηρεσία προς αξιολόγηση. Η Υπηρεσία υποχρεούται να αποστείλει στην αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης εγγράφως τις απόψεις της επί των νέων αυτών στοιχείων μέσα σε έναν (1) μήνα από την ημερομηνία λήψης του φακέλου. Εφόσον ο φορολογούμενος προσκομίσει εμπρόθεσμα νέα στοιχεία στην αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης, ο χρόνος που απαιτείται για την ολοκλήρωση της διαδικασίας που προβλέπεται στα εδάφια πρώτο και δεύτερο δεν προσμετράται στην αναφερόμενη στην παρ. 3 προθεσμία των τριών (3) μηνών για την έκδοση της οριστικής πράξης προσδιορισμού φόρου, η οποία σε καμία περίπτωση δεν υπερβαίνει συνολικά τους τέσσερις (4) ή, κατόπιν αιτιολογημένης παράτασης, τους πέντε (5) μήνες από τη λήψη των νέων αυτών στοιχείων από τη Φορολογική Διοίκηση.

5. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου εκδίδεται με βάση έκθεση ελέγχου, την οποία συντάσσει η Φορολογική Διοίκηση και περιλαμβάνει εμπειριστατωμένα και αιτιολογημένα τα γεγονότα, τα στοιχεία και τις διατάξεις που έλαβε υπόψη της για τον προσδιορισμό του φόρου. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου μαζί με την έκθεση ελέγχου κοινοποιούνται στον φορολογούμενο.

6. Οι διαδικασίες εφαρμογής του παρόντος άρθρου καθορίζονται με απόφαση του Διοικητή.

Άρθρο 29

Αμοιβαία διοικητική συνδρομή

1. Ως προς την αμοιβαία διοικητική συνδρομή, συμπεριλαμβανομένων των ταυτόχρονων φορολογικών

ελέγχων, εφαρμόζονται τα Κεφάλαια Α' έως και Η' του ν. 4170/2013 (Α' 163), ο ν. 4153/2013 (Α' 116) για την κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.), σχετικά με την αμοιβαία διοικητική συνδρομή σε φορολογικά θέματα, οι διεθνείς συμβάσεις, όπως κυρώνονται και ισχύουν με τις διατάξεις εφαρμογής τους και τα σχετικά σχόλια του Ο.Ο.Σ.Α., καθώς και η νομοθεσία σχετικά με την αμοιβαία διοικητική συνδρομή. Για τον έλεγχο της τήρησης των υποχρεώσεων που αφορούν τη συμμόρφωση με τους κανόνες υποβολής στοιχείων και δέουσας επιμέλειας από τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα εφαρμόζεται από τη Φορολογική Διοίκηση ο Κώδικας.

2. Για τους σκοπούς της εφαρμογής και επιβολής του ν. 4170/2013 και διασφάλισης της λειτουργίας της διοικητικής συνεργασίας που θεσπίζει, θεσπίζεται η πρόσβαση της Φορολογικής Διοίκησης και εν γένει των φορολογικών αρχών, δυνάμει του ίδιου νόμου, στους μηχανισμούς, τις διαδικασίες, τα έγγραφα και τις πληροφορίες που προβλέπονται στο άρθρο 13, την παρ. 4 του άρθρου 14 και τα άρθρα 20, 21 και 30 του ν. 4557/2018 (Α' 139).

3. Με κοινή απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή μπορεί να ορίζονται τα ειδικότερα θέματα της πρόσβασης της Φορολογικής Διοίκησης και εν γένει των φορολογικών αρχών στους μηχανισμούς, τις διαδικασίες, τα έγγραφα και τις πληροφορίες της παρ. 2.

4. Με απόφαση του Διοικητή μπορεί να ορίζονται ειδικότερα θέματα των φορολογικών ελέγχων βάσει του πλαισίου της αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

ΤΜΗΜΑ VIII ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 30 Προσδιορισμός φόρου

1. Πράξη προσδιορισμού φόρου είναι η πράξη με την οποία καθορίζεται το ποσό της φορολογικής οφειλής ή απαίτησης του φορολογούμενου για μια (1) ή περισσότερες φορολογικές περιόδους ή για ένα (1) ή περισσότερα φορολογικά έτη ή διαχειριστικές περιόδους ή για μια (1) ή περισσότερες φορολογικές υποθέσεις. Με την πράξη προσδιορισμού φόρου συνιστάται και βεβαιώνεται η φορολογική οφειλή ή απαίτηση του φορολογούμενου. Η πράξη αυτή καταχωρίζεται ως εισπρακτέο ή επιστρεπτέο ποσό στα βιβλία της Φορολογικής Διοίκησης. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται τα βιβλία στα οποία γίνεται η καταχώριση, το περιεχόμενο, η διαδικασία και οι εξαιρέσεις από αυτή, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος.

2. Η Φορολογική Διοίκηση είναι αρμόδια να εκδίδει τις ακόλουθες πράξεις προσδιορισμού φόρου:

- α) πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου,
- β) πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου,
- γ) πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και
- δ) πράξη προληπτικού προσδιορισμού φόρου.

Άρθρο 31

Άμεσος προσδιορισμός φόρου

1. Άμεσος προσδιορισμός φόρου είναι ο προσδιορισμός φόρου που προκύπτει χωρίς περαιτέρω ενέργεια, ταυτόχρονα με την υποβολή της φορολογικής δήλωσης.

2. Ο φορολογούμενος δύναται να τροποποιεί τη φορολογική δήλωσή του, σύμφωνα με το άρθρο 19, καταβάλλοντας την επιπλέον διαφορά φόρου ή δικαιούμενος επιστροφή του υπερβάλλοντος φόρου, σύμφωνα με το άρθρο 42. Ο άμεσος προσδιορισμός φόρου, που προκύπτει από την τροποποιητική δήλωση, υποκαθιστά τον αρχικό άμεσο προσδιορισμό φόρου.

Άρθρο 32

Διοικητικός προσδιορισμός φόρου

1. Στις περιπτώσεις που κατά τη φορολογική νομοθεσία η φορολογική δήλωση δεν συνιστά άμεσο προσδιορισμό φόρου, η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου.

2. Η πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου εκδίδεται με βάση στοιχεία που έχουν τυχόν παρασχεθεί από τον φορολογούμενο σε φορολογική δήλωση ή κάθε άλλο στοιχείο που έχει στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση.

3. Εάν η Φορολογική Διοίκηση προσδιορίσει τον φόρο ολικά ή μερικά με βάση στοιχεία διαφορετικά από αυτά που περιέχονται σε φορολογική δήλωση του φορολογούμενου, οφείλει να αναφέρει ειδικά τα στοιχεία αυτά, στα οποία βασίστηκε ο προσδιορισμός του φόρου.

Άρθρο 33

Εκτιμώμενος προσδιορισμός φόρου

Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος, παρά την υποχρέωσή του να υποβάλει φορολογική δήλωση, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία, δεν την υποβάλει, η Φορολογική Διοίκηση δύναται να εκδώσει πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου, ορίζοντας τη φορολογητέα ύλη, με βάση κάθε στοιχείο και πληροφορία που έχει στη διάθεσή της και αφορούν ιδίως το επίπεδο διαβίωσης του φορολογούμενου, την άσκηση της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητάς του ή ομοειδείς επιχειρηματικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες. Ο Διοικητής δύναται να εκδίδει απόφαση σχετικά με τον τρόπο προσδιορισμού της κατ' εκτίμηση φορολογητέας ύλης και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Εάν, μετά την έκδοση της πράξης αυτής, ο φορολογούμενος υποβάλει φορολογική δήλωση, η πράξη αυτή παύει να ισχύει αυτοδικαίως.

Άρθρο 34

Διορθωτικός προσδιορισμός φόρου

1. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να προβεί, μετά από έλεγχο, σε έκδοση πράξης διόρθωσης οποιουδήποτε προηγούμενου άμεσου, διοικητικού, εκτιμώμενου ή προληπτικού προσδιορισμού φόρου, εφόσον από τον έλεγχο διαπιστωθεί αιτιολογημένα ότι ο προηγούμενος προσδιορισμός φόρου ήταν ανακριβής ή εσφαλμένος. Ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου που εκδίδεται κατόπιν πλήρους φορολογικού ελέγχου υπόκειται σε μεταγε-

νέστερη διόρθωση, μόνο εάν προκύψουν νέα στοιχεία, όπως αυτά ορίζονται στην παρ. 5 του άρθρου 25.

2. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητά την έκδοση πράξης διόρθωσης διοικητικού προσδιορισμού φόρου, σε περίπτωση υποβολής τροποποιητικής δήλωσης σχετικά με την οποία έχει εκδοθεί πράξη διοικητικού προσδιορισμού του φόρου. Η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου μόνο εφόσον κάνει αποδεκτή την τροποποιητική δήλωση.

3. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να προβεί σε έκδοση πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και στην περίπτωση κατά την οποία δεν υποβλήθηκε δήλωση από τον φορολογούμενο και δεν έχει εκδοθεί πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου.

Άρθρο 35

Προληπτικός προσδιορισμός φόρου

1. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να εκδίδει πράξη προληπτικού προσδιορισμού φόρου μετά την έναρξη της φορολογικής περιόδου, αλλά πριν την ημερομηνία υποβολής της αντίστοιχης φορολογικής δήλωσης, προκειμένου να διασφαλίσει την άμεση είσπραξη του φόρου, εφόσον υπάρχουν συγκεκριμένες ενδείξεις ότι ο φορολογούμενος σκοπεύει να εγκαταλείψει τη χώρα, θέτοντας σε κίνδυνο την είσπραξη του φόρου, ιδίως μέσω της μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων σε άλλο πρόσωπο. Στην περίπτωση αυτή, κατά παρέκκλιση του άρθρου 63, ο φορολογούμενος δύναται να προσφύγει κατά της πράξης προληπτικού προσδιορισμού φόρου απευθείας ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου αμφισβητώντας τη συνδρομή των περιστάσεων που δικαιολογούν την έκδοση της πράξης προληπτικού προσδιορισμού φόρου.

2. Ο φορολογούμενος είτε καταβάλλει εφάπαξ τη φορολογική οφειλή που ορίζεται από τον προληπτικό προσδιορισμό φόρου, είτε εξασφαλίζει την καταβολή αυτής, παρέχοντας εγγύηση ή αποδεχόμενος την εγγραφή βάρους επί της περιουσίας του υπέρ της Φορολογικής Διοίκησης για το συνολικό ποσό της φορολογικής οφειλής. Η εγγύηση και η εγγραφή βάρους διατηρούνται μέχρι την πλήρη εξόφληση της φορολογικής οφειλής.

3. Ο προληπτικός προσδιορισμός φόρου ακολουθείται από διορθωτικό προσδιορισμό φόρου μέσα σε ένα (1) έτος από την ημερομηνία έκδοσης της πράξης προληπτικού προσδιορισμού φόρου.

Άρθρο 36

Παραγραφή

1. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβεί σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εντός πέντε (5) ετών από τη λήξη του έτους, εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής δήλωσης. Στις περιπτώσεις που για κάποια φορολογία προβλέπεται η υποβολή περισσότερων δηλώσεων, η έκδοση της πράξης του πρώτου εδαφίου μπορεί να γίνει εντός πέντε (5) ετών από τη λήξη του έτους, εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής της τελευταίας δήλωσης.

2. Η περίοδος που αναφέρεται στην παρ. 1 παρατείνεται στις εξής περιπτώσεις:

α) εάν, εντός του πέμπτου έτους της προθεσμίας παραγραφής, υποβάλλεται αρχική ή τροποποιητική δήλωση ή περιέρχονται σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης νέα στοιχεία κατά την έννοια της παρ. 5 του άρθρου 25 σε υπόθεση που έχει διενεργηθεί πλήρης έλεγχος ή σε κάθε άλλη περίπτωση περιέρχονται σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης πληροφορίες από οποιαδήποτε πηγή εκτός Φορολογικής Διοίκησης, από τις οποίες προκύπτει φορολογική οφειλή και μόνο για το ζήτημα στο οποίο αφορούν, για περίοδο ενός (1) έτους από τη λήξη της πενταετίας,

β) εάν ζητηθούν πληροφορίες από χώρα της αλλοδαπής, για όσο χρονικό διάστημα απαιτηθεί για τη διαβίβαση των εν λόγω πληροφοριών προσαυξημένο κατά ένα (1) έτος από την παραλαβή τους από τη Φορολογική Διοίκηση,

γ) εάν ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή, ένδικο βοήθημα ή μέσο, για περίοδο ενός (1) έτους μετά την έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής ή την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης, και μόνο για το ζήτημα, το οποίο αφορά,

δ) για όσο διάστημα διαρκεί η προθεσμία υποβολής αιτήματος Διαδικασίας Αμοιβαίου Διακανονισμού (Δ.Α.Δ.) του άρθρου 63Α, όπως αυτή ορίζεται στις ειδικότερες διατάξεις που προβλέπουν τη δυνατότητα υποβολής αιτήματος Δ.Α.Δ., και μόνο για την υποβολή και αποδοχή του σχετικού αιτήματος, καθώς επίσης και εφόσον υποβληθεί τέτοιο αίτημα, για όσο χρόνο διαρκεί η Δ.Α.Δ. και μόνο για το ζήτημα το οποίο αφορά ή σχετίζεται με αυτή. Σε περίπτωση έκδοσης απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού, παρατείνεται για ένα (1) έτος μετά την έκδοση της απόφασης η περίοδος παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου να προβεί σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου με έρεισμα την απόφαση αυτή και με σκοπό τη συμμόρφωση με αυτήν,

ε) εάν υποβληθεί αίτηση για ακύρωση ή τροποποίηση, σύμφωνα με το άρθρο 63Β ή ακυρωθεί ή τροποποιηθεί άμεσος προσδιορισμός φόρου, πράξη προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου χωρίς αίτηση του φορολογούμενου, σύμφωνα με το άρθρο 63Β, για περίοδο ενός (1) έτους μετά την έκδοση της πράξης ακύρωσης ή τροποποίησης του άρθρου 63Β, και μόνο για το ζήτημα, το οποίο αφορά.

3.α) Εξαιρετικά, πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου μπορεί να εκδοθεί εντός δέκα (10) ετών από τη λήξη του έτους εντός του οποίου λήγει η προθεσμία για την υποβολή της δήλωσης ή της τελευταίας δήλωσης σε περίπτωση που προβλέπεται η υποβολή περισσότερων δηλώσεων:

αα) σε περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν έχει υποβάλει δήλωση εντός της περιόδου που αναφέρεται στην παρ. 1,

αβ) σε περίπτωση που μετά την πενταετία περιέλθουν σε γνώση οποιασδήποτε Υπηρεσίας της Φορολογικής Διοίκησης νέα στοιχεία ή πληροφορίες που δεν θα μπορούσαν να είναι σε γνώση αυτής εντός της πενταετίας και προκύπτει ότι η φορολογική οφειλή υπερβαίνει αυτήν που είχε προσδιορισθεί βάσει προηγούμενου άμεσου, δι-

οικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και μόνο για το ζήτημα το οποίο αφορούν.

β) Σε περίπτωση που μετά από την περαιώση ανέλεγκτων χρήσεων βάσει ειδικών διατάξεων νόμου ή μετά από την έκδοση της αρχικής πράξης προσδιορισμού φόρου και εντός πενταετίας, από τη λήξη του έτους εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής αρχικής δήλωσης, περιέλθουν σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης νέα στοιχεία, κατά την έννοια της παρ. 5 του άρθρου 25, οι σχετικές πράξεις προσδιορισμού φόρου και επιβολής προστίμου, βάσει περαιώσεως ή βάσει ελέγχου που έχει διενεργηθεί πριν από την 1η.1.2014 ή βάσει πλήρους ελέγχου που έχει διενεργηθεί από την 1η.1.2014 και μετά, πρέπει να εκδοθούν κατά περίπτωση εντός της πενταετούς προθεσμίας παραγραφής, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 36 ή την παρ. 1 του άρθρου 84 του ν. 2238/1994 (Α' 151) ή την παρ. 1 του άρθρου 57 του ν. 2859/2000 (Α' 248). Εφόσον περιέλθουν σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης συμπληρωματικά στοιχεία κατά το τελευταίο έτος της αρχικής (πενταετούς) παραγραφής, το δικαίωμα της Φορολογικής Διοίκησης να εκδώσει πράξη προσδιορισμού φόρου παρατείνεται κατά ένα (1) έτος.

4. Εάν ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου συνεπάγεται τροποποίηση πράξης προσδιορισμού φόρου για φορολογικό έτος για το οποίο το δικαίωμα ελέγχου έχει παραγραφεί, η αντίστοιχη προσαρμογή φόρου διενεργείται στο παλαιότερο φορολογικό έτος για το οποίο το δικαίωμα ελέγχου δεν έχει ακόμη παραγραφεί και στο οποίο αφορά ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου.

Άρθρο 37

Έκδοση και κοινοποίηση πράξης προσδιορισμού φόρου

Η κατά τα άρθρα 32, 33, 34 και 35 πράξη προσδιορισμού φόρου υπογράφεται από τον Διοικητή ή άλλον ειδικά οριζόμενο υπάλληλο της Φορολογικής Διοίκησης. Η πράξη προσδιορισμού φόρου περιέχει τις εξής πληροφορίες:

- α) το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία του φορολογούμενου,
- β) τον Α.Φ.Μ. του φορολογούμενου, εφόσον έχει αποδοθεί στον φορολογούμενο,
- γ) την ημερομηνία έκδοσης της πράξης,
- δ) το είδος της πράξης προσδιορισμού του φόρου και το αντικείμενο στο οποίο αφορά η πράξη,
- ε) το ποσό της φορολογικής οφειλής,
- στ) την ημερομηνία μέχρι την οποία πρέπει να εξοφληθεί ο φόρος,
- ζ) τους λόγους για τους οποίους η Φορολογική Διοίκηση προέβη στον προσδιορισμό φόρου και τον τρόπο με τον οποίο υπολογίστηκε το ποσό του φόρου,
- η) τον χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο αμφισβήτησης του προσδιορισμού φόρου,
- θ) τυχόν αλληλεγγύως υπεύθυνα πρόσωπα,
- ι) λοιπές πληροφορίες.

Η πράξη προσδιορισμού φόρου κοινοποιείται στο πρόσωπο το οποίο αφορά ο προσδιορισμός φόρου. Με την πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου κοινοποιείται ταυτόχρονα και η οικεία έκθεση ελέγχου, εκτός από την περίπτωση του δεύτερου εδαφίου της

παρ. 2 του άρθρου 34. Ο τύπος των πράξεων προσδιορισμού του φόρου και της έκθεσης ελέγχου καθορίζεται με απόφαση του Διοικητή.

Άρθρο 38

Γενικός κανόνας απαγόρευσης καταχρήσεων

1. Κατά τον προσδιορισμό του φόρου, η Φορολογική Διοίκηση δεν λαμβάνει υπόψη τυχόν διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων οι οποίες, έχοντας συσταθεί με κύριο σκοπό ή με έναν από τους κύριους σκοπούς την απόκτηση φορολογικού πλεονεκτήματος που ματαιώνει το αντικείμενο ή τον σκοπό των εφαρμοστέων φορολογικών διατάξεων, δεν είναι γνήσιες, συνεκτιμώμενων όλων των σχετικών στοιχείων και περιστάσεων.

2. Για τους σκοπούς της παρ. 1, ως «διευθέτηση» νοείται κάθε συναλλαγή, δράση, πράξη, συμφωνία, επιχορήγηση, συνεννόηση, υπόσχεση, δέσμευση ή γεγονός. Μια διευθέτηση μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερα από ένα στάδια ή μέρη.

3. Για τους σκοπούς της παρ. 1, η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων είναι μη γνήσια στον βαθμό που δεν τίθεται σε εφαρμογή για βάσιμους εμπορικούς λόγους που απηχούν την οικονομική πραγματικότητα. Για τον καθορισμό του γνήσιου ή μη χαρακτήρα μιας διευθέτησης ή σειράς διευθετήσεων, η Φορολογική Διοίκηση εξετάζει αν αυτές αφορούν μία ή περισσότερες από τις εξής, ενδεικτικώς απαριθμούμενες, καταστάσεις:

α) ο νομικός χαρακτηρισμός των μεμονωμένων σταδίων από τα οποία αποτελείται μια διευθέτηση είναι ασυμβίβαστος με τη νομική υπόσταση της διευθέτησης στο σύνολό της,

β) η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων εφαρμόζεται κατά τρόπο που δεν συνάδει με μια συνήθη επιχειρηματική συμπεριφορά,

γ) η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων περιλαμβάνει στοιχεία που έχουν ως αποτέλεσμα την αλληλοαντιστέμηση ή την αλληλοακύρωσή τους,

δ) η σύναψη συναλλαγών είναι κυκλικού χαρακτήρα, ε) η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων οδηγεί σε σημαντικό φορολογικό πλεονέκτημα αλλά αυτό δεν αντανάκλαται στους επιχειρηματικούς κινδύνους, τους οποίους αναλαμβάνει ο φορολογούμενος, ή στις ταμειακές ροές του,

στ) το αναμενόμενο περιθώριο κέρδους πριν από τον φόρο είναι σημαντικό σε σύγκριση με το ύψος του αναμενόμενου φορολογικού πλεονεκτήματος.

4. Όταν, κατ'εφαρμογή της παρ. 1, διευθετήσεις ή σειρά διευθετήσεων κρίνονται μη γνήσιες, τότε η φορολογική υποχρέωση, συμπεριλαμβανομένων σχετικών κυρώσεων, υπολογίζεται βάσει των διατάξεων που θα τύγχαναν εφαρμογής εν απουσία της εν λόγω διευθέτησης.

5. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται η διαδικασία εφαρμογής του παρόντος άρθρου και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Άρθρο 39

Δικαιολόγηση προσαύξησης περιουσίας

Σε περίπτωση διαπίστωσης προσαύξησης περιουσίας κατά την παρ. 4 του άρθρου 21 του Κ.Φ.Ε., η προσαύξηση αυτή δεν υπόκειται σε φορολογία, εφόσον ο φορολογού-

μενος αποδείξει την πραγματική πηγή αυτής, καθώς επίσης και ότι αυτή είτε έχει υπαχθεί σε νόμιμη φορολογία είτε απαλλάσσεται από τον φόρο σύμφωνα με ειδικές διατάξεις.

ΤΜΗΜΑ ΙΧ ΕΙΣΠΡΑΞΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 40 Αρμόδια όργανα

1. Η είσπραξη των φόρων και των λοιπών εσόδων του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα, συμπεριλαμβανομένης της αναγκαστικής εκτέλεσης και της λήψης διασφαλιστικών μέτρων, ανήκει στην αρμοδιότητα του Διοικητή.

2. Οι διαδικασίες είσπραξης για λογαριασμό του Δημοσίου των φόρων και των λοιπών εσόδων μπορούν να ανατεθούν, με απόφαση του Διοικητή, σε ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα πρόσωπα:

α) πιστωτικά ιδρύματα, περιλαμβανομένων των υποκαταστημάτων τους, όταν τα υποκαταστήματα αυτά βρίσκονται στην Ελλάδα είτε η έδρα τους βρίσκεται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης είτε σε τρίτη χώρα, καθώς και στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων,

β) ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, όπως ορίζονται στην περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4537/2018 (Α' 84),

γ) γραφεία ταχυδρομικών επιταγών τα οποία εξουσιοδοτούνται, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών,

δ) ιδρύματα πληρωμών, κατά τον ορισμό υπ' αρ. 4 του άρθρου 4 του ν. 4537/2018,

ε) την Τράπεζα της Ελλάδος, εφόσον δεν ενεργεί με την ιδιότητα της νομισματικής αρχής,

στ) οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία.

Με όμοια απόφαση καθορίζονται ο τρόπος και η διαδικασία είσπραξης και απόδοσης των εισπραττόμενων ποσών από τους προαναφερόμενους φορείς είσπραξης, οι αμοιβές των φορέων είσπραξης, καθώς και ο έλεγχος για την είσπραξη από αυτούς.

3. Ο Διοικητής ή τα νομίμως εξουσιοδοτημένα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης έχουν το δικαίωμα να προβαίνουν σε κάθε δικαστική ή οποιαδήποτε άλλη νόμιμη ενέργεια που αποσκοπεί, άμεσα ή έμμεσα, στην είσπραξη φόρων και λοιπών εσόδων, περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της κατάθεσης αίτησης πτώχευσης του οφειλέτη του Δημοσίου και της άσκησης αγωγής διάρρηξης. Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου ισχύει αναλόγως η παρ. 3 του άρθρου 25.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 41 Καταβολή φόρου

1. Ο φόρος καταβάλλεται κατά τον χρόνο που προβλέπεται από τον νόμο που επιβάλλει την αντίστοιχη φορολογία, στην οποία εφαρμόζεται ο Κώδικας.

2. Ο φόρος καταβάλλεται με τον τρόπο που καθορίζεται με απόφαση του Διοικητή.

3. Σε περίπτωση διορθωτικού ή εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου, ο οφειλόμενος φόρος καταβάλλεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση της πράξης προσδιορισμού του φόρου στον φορολογούμενο. Σε περίπτωση προληπτικού προσδιορισμού του φόρου, ο οφειλόμενος φόρος καταβάλλεται μέσα σε τρεις (3) ημέρες από την κοινοποίηση της αντίστοιχης πράξης προσδιορισμού του φόρου.

4. Σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης διοικητικού δικαστηρίου, ο οφειλόμενος φόρος καταβάλλεται σε δύο (2) ισόποσες μηνιαίες δόσεις. Η πρώτη δόση καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη για τις δημόσιες υπηρεσίες ημέρα του επόμενου μήνα από την κοινοποίηση στον φορολογούμενο της πράξης εκκαθάρισης του φόρου που προκύπτει με βάση το διατακτικό της απόφασης και η δεύτερη δόση μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του μήνα που ακολουθεί. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται και για την καταβολή του φόρου βάσει απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού.

Άρθρο 42 Επιστροφή φόρου

1. Εάν ο φορολογούμενος δικαιούται επιστροφή φόρου, η Φορολογική Διοίκηση, αφού συμφωνήσει τους οφειλόμενους από τον φορολογούμενο φόρους με το ποσό προς επιστροφή, προβαίνει στην επιστροφή της τυχόν προκύπτουσας διαφοράς.

2. Το επιστρεπτέο ποσό καταβάλλεται στον φορολογούμενο μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες από την υποβολή έγγραφου αιτήματος του φορολογούμενου, εκτός εάν προβλέπεται μικρότερο χρονικό διάστημα από άλλη διάταξη της φορολογικής νομοθεσίας. Ειδικά για αιτήματα επιστροφής Φ.Π.Α. από υποκειμένους μη εγκατεστημένους στο εσωτερικό της χώρας, η Φορολογική Διοίκηση αποφαιίνεται μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από τη λήψη του σχετικού αιτήματος, εκτός εάν απαιτείται η προσκόμιση συμπληρωματικών στοιχείων, οπότε η ως άνω προθεσμία παρατείνεται μέχρι οκτώ (8) μήνες.

3. Με έγγραφη δήλωση που περιλαμβάνεται στην αίτηση επιστροφής του φορολογούμενου, το επιστρεπτέο ποσό παρακρατείται με σκοπό τον συμψηφισμό του με μελλοντικές οφειλές του φορολογούμενου.

4. Η αξίωση για επιστροφή φόρου, ο οποίος καταβλήθηκε αχρεωστήτως, παραγράφεται κατά τον χρόνο που παραγράφεται το δικαίωμα της Φορολογικής Διοίκησης για έκδοση πράξης προσδιορισμού φόρου, σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 36 αναφορικά με την αντίστοιχη φορολογική υποχρέωση από την οποία πηγάζει η αξίωση προς επιστροφή. Η παραγραφή της αξίωσης για επιστροφή φόρου που προκύπτει ότι καταβλήθηκε αχρεωστήτως ως αποτέλεσμα έκδοσης πράξης για την ακύρωση ή την τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού ή πράξης προσδιορισμού του φόρου ή πράξης επιβολής προστίμου, σύμφωνα με το άρθρο 63B, παρατείνεται κατά ένα (1) έτος από την ημερομηνία έκδοσης της πράξης ακύρωσης ή τροποποίησης, εφόσον η πράξη ακύρωσης ή τροποποίησης εκδίδεται εντός του τελευταίου έτους της

προθεσμίας παραγραφής ή μετά από τη συμπλήρωση του χρόνου παραγραφής κατά τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 36.

5. Με απόφαση του Διοικητή μπορούν να ορίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 43

[Έχει καταργηθεί με την παρ. 4 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019 (Α' 201)]

Άρθρο 44

Σειρά εξόφλησης

1. Οι καταβολές χρηματικών ποσών έναντι συγκεκριμένου φόρου εξοφλούν την υποχρέωση του φορολογούμενου με την ακόλουθη σειρά:

- α) έξοδα εισπραξης,
- β) τόκος επί του φόρου,
- γ) πρόστιμα που σχετίζονται με τον φόρο,
- δ) το αρχικό ποσό του φόρου.

2. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να κατανέμει κάθε καταβολή σε οποιονδήποτε οφειλόμενο φόρο:

- α) εάν ο φορολογούμενος δεν υποδείξει κατά τον χρόνο της καταβολής σε ποιο συγκεκριμένο φόρο ή φορολογική περίοδο αφορά η πληρωμή, ή
- β) εάν η εισπραξη πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 48.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Άρθρο 45

Απαρίθμηση εκτελεστών τίτλων

1. Η εισπραξη των φόρων και των λοιπών εσόδων του Δημοσίου, που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα, πραγματοποιείται δυνάμει εκτελεστού τίτλου.

2. Εκτελεστοί τίτλοι από τον νόμο είναι:

- α) στην περίπτωση άμεσου προσδιορισμού φόρου, ο προσδιορισμός του φόρου, όπως προκύπτει ταυτόχρονα με την υποβολή της δήλωσης,
- β) στην περίπτωση διοικητικού προσδιορισμού φόρου, η πράξη προσδιορισμού του φόρου,
- γ) στην περίπτωση εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου, η πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού του φόρου,
- δ) στην περίπτωση διορθωτικού προσδιορισμού φόρου, η πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου,
- ε) στην περίπτωση προληπτικού προσδιορισμού φόρου, η πράξη προληπτικού προσδιορισμού του φόρου,
- στ) σε περίπτωση έκδοσης οριστικής δικαστικής απόφασης, η απόφαση αυτή,
- ζ) σε περίπτωση επιβολής προστίμων, οι αντίστοιχες πράξεις,
- η) σε περίπτωση ενδικοφανούς προσφυγής, η απόφαση της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών,
- θ) σε περίπτωση Διαδικασίας Αμοιβαίου Διακανονισμού, η απόφαση Αμοιβαίου Διακανονισμού,
- ι) στην περίπτωση του άρθρου 63B, η πράξη ακύρωσης ή τροποποίησης που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΩΝ ΟΦΕΙΛΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

Άρθρο 46

Λήψη διασφαλιστικών μέτρων

1. Η Φορολογική Διοίκηση, προκειμένου να διασφαλίζει την εισπραξη φόρων, μπορεί σε επείγουσες περιπτώσεις ή για να αποτραπεί επικείμενος κίνδυνος για την εισπραξη των φόρων, να προβαίνει με βάση τον εκτελεστό τίτλο του άρθρου 45 πριν τη λήξη της προθεσμίας καταβολής της οφειλής και χωρίς δικαστική απόφαση στην επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης κινητών, ακινήτων, εμπράγματων δικαιωμάτων σε αυτά, απαιτήσεων και γενικά όλων των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη του Δημοσίου είτε βρίσκονται στα χέρια του είτε στα χέρια τρίτου. Η συντηρητική κατάσχεση τρέπεται αυτοδίκαια σε αναγκαστική με την πάροδο της νόμιμης προθεσμίας καταβολής της οφειλής και έχει τις συνέπειες της αναγκαστικής κατάσχεσης από τον χρόνο της εγγραφής της. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλογικά τα άρθρα 707 έως και 723 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Κ.Πολ.Δ.), εξαιρουμένων της παρ. 5 του άρθρου 715 και του άρθρου 722 του ανωτέρω Κώδικα.

2. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί, με τις προϋποθέσεις της παρ. 1, να προβαίνει στη λήψη των προβλεπόμενων στον Κ.Πολ.Δ. ασφαλιστικών μέτρων με βάση τον εκτελεστό τίτλο, αλλά και πριν από την απόκτηση εκτελεστού τίτλου, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 691Α του Κ.Πολ.Δ..

3. Τα μέτρα της παρ. 3 διατάσσονται από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Πρωτοδικείου της έδρας του οργάνου της Φορολογικής Διοίκησης χωρίς να απαιτείται προηγούμενη κλήτευση του φορολογούμενου.

4. Με τις ίδιες προϋποθέσεις μπορεί να εγγραφεί υποθήκη για κάθε φόρο και λοιπά έσοδα του Δημοσίου που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα.

5. Εφόσον η Φορολογική Διοίκηση διαπιστώνει μη απόδοση, ανακριβή απόδοση, συμψηφισμό, έκπτωση ή διακράτηση Φ.Π.Α., Φόρου Κύκλου Εργασιών (Φ.Κ.Ε.), φόρου ασφαλιστρων, παρακρατούμενων, επιρριπτόμενων φόρων, τελών και εισφορών με σκοπό τη μη πληρωμή συνολικά στο Δημόσιο ποσού πάνω από εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ, καθώς και εισπραξη επιστροφής των παραπάνω φόρων κατόπιν παραπλάνησης της Φορολογικής Διοίκησης με την παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή με την αθέμιτη παρασιώπηση ή απόκρυψη αληθινών γεγονότων, μπορεί, βάσει ειδικής έκθεσης ελέγχου, να επιβάλλει σε βάρος του υπόχρεου παραβάτη προληπτικά ή διασφαλιστικά του δημοσίου συμφέροντος μέτρα άμεσου και επείγοντος χαρακτήρα. Ειδικότερα η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να μην παραλαμβάνει και να μη χορηγεί έγγραφα που απαιτούνται για τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων. Στην περίπτωση αυτή δεσμεύεται το πενήντα τοις εκατό (50%) των καταθέσεων των πάσης φύσεως λογαριασμών και παρακαταθηκών και του περιεχομένου των θυρίδων του υπόχρεου παραβάτη και κατ' ανώτατο μέχρι του διπλάσιου του ποσού για το οποίο διαπιστώνεται ο σκοπός μη

πληρωμής ή η είσπραξη επιστροφής, κατά τα ανωτέρω. Το μη χρηματικό περιεχόμενο θυρίδων και οι μη χρηματικές παρακαταθήκες δεσμεύονται στο σύνολό τους.

6. Τα μέτρα της παρ. 5 επιβάλλονται σωρευτικά σε βάρος των ομόρρυθμων εταίρων προσωπικών εταιρειών, καθώς και σε βάρος των προσώπων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 50. Με απόφαση του Διοικητή εξειδικεύονται τα πρόσωπα της παρ. 5, καθορίζονται οι περιπτώσεις κατά τις οποίες τα μέτρα αίρονται εν όλω ή εν μέρει και οι περιπτώσεις μη εφαρμογής τους και προσδιορίζονται οι χρόνος διατήρησης αυτών, καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα. Η προθεσμία και η άσκηση προσφυγής δεν αναστέλλουν την εφαρμογή των μέτρων.

7. Τα μέτρα της παρ. 5 δεν εμποδίζουν τη δυνατότητα της Φορολογικής Διοίκησης να ικανοποιεί τις απαιτήσεις της, από τα δεσμευθέντα περιουσιακά στοιχεία, με αναγκαστική εκτέλεση σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' ΜΕΤΡΑ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Άρθρο 47 Ατομική ειδοποίηση καταβολής οφειλής/ υπερημερίας

1. Σε περίπτωση μη καταβολής των ποσών που αναφέρονται στην πράξη προσδιορισμού του φόρου ή στην πράξη επιβολής προστίμων ή στην πράξη εκκαθάρισης του φόρου μετά την έκδοση οριστικής δικαστικής απόφασης ή σε οποιονδήποτε άλλο εκτελεστό τίτλο του άρθρου 45 μέχρι την προβλεπόμενη σε αυτά ημερομηνία πληρωμής, η Φορολογική Διοίκηση κοινοποιεί στον φορολογούμενο ατομική ειδοποίηση καταβολής των οφειλών του που δεν έχουν καταβληθεί μέσα στις νόμιμες προθεσμίες πριν τη διενέργεια οποιασδήποτε πράξης εκτέλεσης σύμφωνα με όσα ορίζονται στα επόμενα άρθρα του Κώδικα.

2. Σε περίπτωση μη καταβολής των ποσών που αναφέρονται στην ατομική ειδοποίηση μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση της ατομικής ειδοποίησης καταβολής οφειλής, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβεί στη λήψη μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κώδικα. Δεν απαιτείται η κοινοποίηση της ειδοποίησης για την επιβολή κατάσχεσης στις περιπτώσεις κατάσχεσης χρηματικών ποσών ή απαιτήσεων στα χέρια του φορολογούμενου ή τρίτου.

3. Στην ατομική ειδοποίηση αναφέρονται:

α) το ονοματεπώνυμο ή επωνυμία και τα στοιχεία του φορολογούμενου,

β) ο Α.Φ.Μ. του φορολογούμενου, εφόσον έχει αποδοθεί,

γ) η ημερομηνία έκδοσης της ατομικής ειδοποίησης καθώς και παραπομπές στους αντίστοιχους εκτελεστούς τίτλους, συμπεριλαμβανομένων σχετικών προθεσμιών, ημερομηνιών καταβολής και αριθμού δόσεων,

δ) το είδος και το ποσό των οφειλόμενων φόρων, των τόκων, των προστίμων και η φορολογική περίοδος ή περίοδοι ή οι φορολογικές υποθέσεις που αφορούν αυτά, με εξαίρεση αυτά για τα οποία ισχύει νόμιμη ή διοικητική ή δικαστική αναστολή πληρωμής,

ε) η εντολή καταβολής των ποσών αυτών,

στ) ο τρόπος πληρωμής των ανωτέρω,

ζ) ο όρος ότι οι τόκοι συνεχίζουν να υπολογίζονται μέχρι την τελική εξόφληση της οφειλής,

η) ο όρος ότι εφόσον ο φορολογούμενος δεν προβεί σε εξόφληση μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση της ατομικής ειδοποίησης, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβεί σε διαδικασία αναγκαστικής είσπραξης των ποσών που αναφέρονται σε αυτή, εκτός εάν ο φορολογούμενος υπαχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών μέσα στις τριάντα (30) αυτές ημέρες.

4. Η ατομική ειδοποίηση, η οποία δεν εξομοιώνεται με επιταγή προς πληρωμή, κοινοποιείται στον φορολογούμενο σύμφωνα με το άρθρο 5.

5. Με απόφαση του Διοικητή ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα, καθώς και οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 48 Αναγκαστική εκτέλεση

1. Εξαιρουμένων των θεμάτων που ρυθμίζονται διαφορετικά από τον Κώδικα, η αναγκαστική είσπραξη των φόρων και των λοιπών εσόδων του Δημοσίου που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του διενεργείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.).

2. Η Φορολογική Διοίκηση συμψηφίζει απαιτήσεις από φόρους και λοιπά έσοδα του Δημοσίου που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα και σε όλη την εν γένει φορολογική και τελωνειακή νομοθεσία, σύμφωνα με το άρθρο 75 του Κ.Ε.Δ.Ε.. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να συμψηφίζει κάθε άλλη απαίτηση σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο πρώτο εδάφιο.

3. Αναγκαστική εκτέλεση δεν διενεργείται για οφειλές η πληρωμή των οποίων τελεί σε νόμιμη ή δικαστική ή διοικητική αναστολή του άρθρου 63 και για όσο χρόνο αυτή διαρκεί. Αναγκαστική εκτέλεση δεν διενεργείται επίσης για οφειλές που έχουν υπαχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών, εφόσον ο φορολογούμενος συμμορφώνεται με το πρόγραμμα.

4. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να επιλέγει κατά προτεραιότητα τις προς επιδίωξη της είσπραξης της οφειλής υποθέσεις με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου ή εξαιρετικά και με βάση άλλα κριτήρια, τα οποία καθορίζονται από τον Διοικητή και δεν δημοσιοποιούνται. Ο Υπουργός Οικονομικών δύναται να ζητά, εκ των υστέρων, στοιχεία από τον Διοικητή σχετικά με τα κριτήρια του πρώτου εδαφίου.

5. α) Η Φορολογική Διοίκηση προβαίνει σε περιοδική διαγραφή των βεβαιωμένων ανείσπρακτων οφειλών στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) υπέρ του Δημοσίου, νομικών προσώπων ή τρίτων, εφόσον το εισπρακτέο υπόλοιπο ανά βασική οφειλή δεν υπερβαίνει το ποσό του ενός (1) ευρώ.

β) Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται οι αναγκαίες διαδικαστικές λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρ. 1, όπως ο τρόπος, η διαδικασία, τα αρμόδια όργανα, η περιοδικότητα διενέργειας της διαγραφής, καθώς και οι οφειλές που εξαιρούνται από την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

6.α) Διαγράφονται υπόλοιπα βεβαιωμένων βασικών οφειλών στη Φορολογική Διοίκηση μέχρι του ποσού των δέκα (10) ευρώ, συνολικά ανά οφειλέτη, φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, εφόσον οι οφειλές έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες μέχρι τις 26.11.2019 και δεν υφίστανται άλλες οφειλές του ιδίου προσώπου κατά τον χρόνο της διαγραφής.

β) Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών δύνανται να ενεργοποιούνται οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου περιοδικά και να επαναπροσδιορίζεται το χρονικό διάστημα της διαγραφής, για λόγους εκκαθάρισης του χαρτοφυλακίου ληξιπρόθεσμων οφειλών.

Άρθρο 49

Λήψη μέτρων σε περίπτωση υπόνοιας καταδολίευσης

1. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις που υπάρχουν πληροφορίες ή υπόνοιες ότι ο φορολογούμενος θα προβεί σε μεταβίβαση περιουσιακών του στοιχείων ή προβαίνει σε προπαρασκευαστικές ενέργειες, για να εγκαταλείψει τη χώρα, ή σε οποιαδήποτε άλλη ενέργεια που θέτει σε κίνδυνο την είσπραξη του φόρου, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να λαμβάνει, με βάση τον εκτελεστό τίτλο, μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης ακόμη και πριν τη νόμιμη ημερομηνία καταβολής της οφειλής ή την κοινοποίηση της ατομικής ειδοποίησης ή την παρέλευση της τριακονθήμερης προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 47 για την καταβολή της οφειλής.

2. Με τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παρ. 1 μπορεί επίσης να εγγράφεται υποθήκη.

3. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος μεταβιβάσει περιουσιακά στοιχεία του, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβαίνει στην άσκηση αγωγής διάρρηξης για τη διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου, σύμφωνα με τα άρθρα 939 επ. του Α.Κ.. Στην περίπτωση αυτή η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να ζητήσει ως ασφαλιστικό μέτρο τη δικαστική μεσεγγύηση σύμφωνα με τα άρθρα 725 επ. του Κ.Πολ.Δ..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΕΥΘΥΝΗ

Άρθρο 50

Αλληλέγγυα ευθύνη

1. Τα πρόσωπα που είναι εκτελεστικοί πρόεδροι, διευθυντές, γενικοί διευθυντές, διαχειριστές, διευθύνοντες σύμβουλοι, εντεταλμένοι στη διοίκηση και εκκαθαριστές των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, καθώς και τα πρόσωπα που ασκούν εν τοις πράγμασι τη διαχείριση ή διοίκηση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, ευθύνονται προσωπικά και αλληλέγγυα για την πληρωμή του φόρου εισοδήματος, παρακρατούμενου φόρου, κάθε επιρριπτόμενου φόρου, Φ.Π.Α. και του ΕΝ.Φ.Ι.Α., που οφείλονται από αυτά τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες, ανεξάρτητα από τον χρόνο βεβαίωσής τους, ως και για τους τόκους, πρόστιμα, προσουξήσεις και οποιοσδήποτε διοικητικές χρηματικές κυρώσεις επιβάλλονται επ' αυτών, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

α) τα ανωτέρω πρόσωπα είχαν μια από τις ανωτέρω ιδιότητες είτε κατά τη διάρκεια λειτουργίας του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας είτε κατά τον χρόνο λύσης, διάλυσης ή συγχώνευσής τους είτε κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισής τους,

β) οι οφειλές κατέστησαν ληξιπρόθεσμες κατά τη διάρκεια της θητείας τους υπό κάποια εκ των ανωτέρω ιδιοτήτων με την επιφύλαξη των επόμενων εδαφίων.

Αν οι οφειλές διαπιστώνονται μετά από έλεγχο, ως αλληλέγγυα υπεύθυνα πρόσωπα κατά την έννοια της παρούσας παραγράφου νοούνται μόνο τα πρόσωπα στα οποία συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις των περ. α' και γ' κατά το φορολογικό έτος ή την περίοδο στην οποία ανάγονται οι οφειλές αυτές. Σε περίπτωση που οι φορολογικές οφειλές της παρούσας παραγράφου έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση, η αλληλέγγυα ευθύνη βαραίνει και τα πρόσωπα στα οποία συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις των περ. α' και γ' κατά τον χρόνο που κάθε δόση της ρύθμισης κατέστη ληξιπρόθεσμη ή η ρύθμιση απωλέσθηκε. Για τα ποσά των τόκων, των προσουξήσεων, των προστίμων και των λοιπών χρηματικών κυρώσεων, η αλληλέγγυα ευθύνη βαραίνει τα πρόσωπα που είναι αλληλέγγυως υπεύθυνα για την κύρια οφειλή επί της οποίας υπολογίζονται και επιβάλλονται τα ποσά αυτά,

γ) οι εν λόγω οφειλές δεν καταβλήθηκαν ή δεν αποδόθηκαν στο Δημόσιο από υπαιτιότητα των ανωτέρω προσώπων. Το βάρος απόδειξης για τη μη ύπαρξη υπαιτιότητας φέρουν τα πρόσωπα της παρούσας παραγράφου. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή δύνανται να ορίζονται ενδεικτικά περιπτώσεις έλλειψης υπαιτιότητας.

2. Στα νομικά πρόσωπα που συγχωνεύονται, ευθύνεται αλληλέγγυως με τα πρόσωπα της παρ. 1 για την πληρωμή των οφειλόμενων φόρου εισοδήματος, παρακρατούμενου φόρου, κάθε επιρριπτόμενου φόρου, Φ.Π.Α. και του ΕΝ.Φ.Ι.Α. και των επ' αυτών τόκων, προστίμων, προσουξήσεων και οποιωνδήποτε χρηματικών κυρώσεων του διαλυόμενου νομικού προσώπου και εκείνου που το απορρόφησε ή το νέο νομικό πρόσωπο που συστήθηκε, ανεξάρτητα από τον χρόνο βεβαίωσής τους.

3. Οι τελευταίοι κύριοι ή ψιλοί κύριοι ή επικαρπωτές ή επιφανειούχοι των ακινήτων ευθύνονται σε ολόκληρο μαζί με τους υπόχρεους για την πληρωμή του ΕΝ.Φ.Ι.Α. που βαρύνει το δικαίωμα που απέκτησαν. Τα πρόσωπα αυτά έχουν δικαίωμα να προσφύγουν στη διαδικασία του άρθρου 63 μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την κοινοποίηση με συστημένη επιστολή της οικείας πράξης της Φορολογικής Διοίκησης.

4. Πρόσωπα ευθυνόμενα για την καταβολή φόρου εκ μέρους του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας σύμφωνα με το παρόν άρθρο δύνανται να ασκήσουν έναντι της Φορολογικής Διοίκησης, παράλληλα με το νομικό πρόσωπο ή τη νομική οντότητα, οποιοδήποτε δικαίωμα θα είχε στη διάθεσή του το νομικό πρόσωπο ή η νομική οντότητα.

5. Από τις ανωτέρω διατάξεις εξαιρούνται οι αρχηγοί των διπλωματικών αποστολών και των προξενικών αρχών για τα χρέη του διαπιστευόμενου ή αποστέλλοντος κράτους αντίστοιχα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΦΟΡΩΝ

Άρθρο 51

Παραγραφή είσπραξης φόρων

1. Το δικαίωμα του Δημοσίου για την είσπραξη των φόρων και λοιπών εσόδων του που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα παραγράφεται μετά την πάροδο πέντε (5) ετών από τη λήξη του έτους εντός του οποίου αποκτήθηκε νόμιμος τίτλος εκτέλεσης (εκτελεστός τίτλος). Η κοινοποίηση στον φορολογούμενο ατομικής εκτέλεσης διακόπτει την παραγραφή. Επιπροσθέτως, την παραγραφή διακόπτουν η αναγγελία προς επαλήθευση στην πτώχευση, προς κατάταξη στον υπάλληλο πλειστηριασμού, καθώς και στον εκκαθαριστή κληρονομιάς ή διαλυθέντος νομικού προσώπου ή στον ειδικό εκκαθαριστή επιχείρησης, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, καθώς και η εγγραφή προσημείωσης ή υποθήκης επί οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου του φορολογούμενου. Επί αλληλεγγύως ευθυνόμενων, η διακοπή της παραγραφής ως προς έναν από αυτούς ενεργεί και κατά των λοιπών. Η παραγραφή του παρόντος άρθρου αναστέλλεται:

α) για όσο χρονικό διάστημα είχε χορηγηθεί ρύθμιση τμηματικής καταβολής ή η Φορολογική Διοίκηση δεν μπορούσε να εισπράξει το χρέος λόγω αναστολής εκτέλεσης από οποιαδήποτε αιτία. Στην περίπτωση αυτή η παραγραφή δεν συμπληρώνεται πριν περάσει ένα έτος από τη λήξη της αναστολής,

β) κατά τη διάρκεια ανηλικότητας του φορολογούμενου,

γ) κατά τη διάρκεια της δικαστικής αμφισβήτησης του εκτελεστού τίτλου της απαίτησης ή της νομιμότητας της είσπραξης ή του κύρους πράξης της εκτέλεσης και μέχρι τη συμπλήρωση ενός έτους από την επίδοση στη Φορολογική Διοίκηση με δικαστικό επιμελητή αμετάκλητη δικαστικής απόφασης.

Η μη εκκίνηση της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη των φόρων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα μέσα σε πέντε (5) έτη από τη λήξη του έτους, εντός του οποίου ο φορολογούμενος κατέστη υπερήμερος, συνεπάγεται την πειθαρχική ευθύνη του αρμόδιου οργάνου της Φορολογικής Διοίκησης, εκτός εάν αιτιολογημένα κρίνεται από τον Διοικητή ότι η μη εκκίνηση της διαδικασίας αυτής είναι δικαιολογημένη.

2. Με την επιφύλαξη της παρ. 1, κανένας νόμος περί παραγραφής δεν αποκλείει το δικαίωμα αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη από το Δημόσιο των μη καταβληθέντων φόρων ή άλλων εσόδων του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα.

Άρθρο 52

Αμοιβαία συνδρομή στην είσπραξη απαιτήσεων από φόρους στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Για την αμοιβαία συνδρομή στην είσπραξη απαιτήσεων εφαρμόζονται τα άρθρα 295 έως και 319 του ν. 4072/2012 (Α' 86).

ΤΜΗΜΑ Χ ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΜΑ

Άρθρο 53

Τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής

1. Αν οποιοδήποτε ποσό φόρου δεν καταβληθεί μέσα στη νόμιμη προθεσμία καταβολής, ο φορολογούμενος υποχρεούται να καταβάλει τόκους επί του εν λόγω ποσού φόρου για τη χρονική περίοδο από την επόμενη μέρα της λήξης της νόμιμης προθεσμίας. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης, αρχικής ή τροποποιητικής, δήλωσης καθώς και σε περίπτωση εκτιμώμενου, διορθωτικού ή προληπτικού προσδιορισμού του φόρου, ως αφετηρία υπολογισμού των τόκων λαμβάνεται η λήξη της προθεσμίας κατά την οποία θα έπρεπε να είχε αρχικά καταβληθεί, βάσει του νόμου, ο φόρος που προκύπτει από την εκπρόθεσμη, αρχική ή τροποποιητική, δήλωση ή από την πράξη προσδιορισμού.

2. Σε περίπτωση καταβολής υπερβάλλοντος ποσού φόρου (αχρεώστητη καταβολή), καταβάλλονται τόκοι στον φορολογούμενο για τη χρονική περίοδο από την ημερομηνία αίτησης επιστροφής του υπερβάλλοντος ποσού φόρου μέχρι την ημερομηνία ειδοποίησης του φορολογούμενου για την επιστροφή του, εκτός εάν η επιστροφή φόρου ολοκληρωθεί μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες από την παραλαβή από τη Φορολογική Διοίκηση της αίτησης επιστροφής φόρου του φορολογούμενου. Για τους σκοπούς του πρώτου εδαφίου, εάν το υπερβάλλον ποσό φόρου συμψηφιστεί με άλλες οφειλές, το ποσό θεωρείται ότι επιστράφηκε κατά τον χρόνο διενέργειας του συμψηφισμού.

3. Τόκοι επί των τόκων δεν υπολογίζονται και δεν οφείλονται.

4. Ο Υπουργός Οικονομικών, με απόφασή του, ορίζει τα επιτόκια υπολογισμού τόκων, καθώς και όλες τις αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 54

Διαδικαστικές παραβάσεις

1. Για καθεμία από τις παρακάτω παραβάσεις επιβάλλεται πρόστιμο στον φορολογούμενο ή οποιοδήποτε πρόσωπο, εφόσον υπέχει αντίστοιχη υποχρέωση από τον Κώδικα ή τη φορολογική νομοθεσία που αναφέρεται στο πεδίο εφαρμογής του:

α) δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα ή υποβάλλει ελλιπή δήλωση πληροφοριακού χαρακτήρα ή φορολογική δήλωση από την οποία δεν προκύπτει υποχρέωση καταβολής φόρου,

β) δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα φορολογική δήλωση,

γ) δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα δήλωση παρακράτησης φόρου,

δ) δεν ανταποκριθεί σε αίτημα της Φορολογικής Διοίκησης για παροχή πληροφοριών ή στοιχείων,

ε) δεν συνεργαστεί στη διάρκεια φορολογικού ελέγχου,

στ) δεν γνωστοποιήσει στη Φορολογική Διοίκηση τον διορισμό του φορολογικού εκπροσώπου του,

ζ) δεν προβαίνει σε εγγραφή στο φορολογικό μητρώο ή εγγράφεται στο φορολογικό μητρώο περισσότερες φορές,

η) δεν συμμορφώνεται με τις κατά το άρθρο 13 υποχρεώσεις του,

θ) [Έχει καταργηθεί, με την περ. β' της παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 (Α' 129)],

ι) [Έχει καταργηθεί με την παρ. 4 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 (Α' 148)],

ια) εκδίδει στοιχεία λιανικής πώλησης χωρίς τη χρήση φορολογικού ηλεκτρονικού μηχανισμού ή από εγκεκριμένο και μη δηλωμένο φορολογικό ηλεκτρονικό μηχανισμό,

ιβ) εκδίδει δελτία και αποδείξεις από το Ολοκληρωμένο Σύστημα Ελέγχου Εισροών - Εκροών, χωρίς τη χρήση εγκεκριμένου μοντέλου μηχανισμού σήμανσης (Ε.Α.Φ.Δ.Σ.Σ.),

ιγ) δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις της παρ. 1 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010 (Α' 58),

ιδ) δεν υποβάλλει ή υποβάλλει ανακριβή στοιχεία αναφορικά με τις κατά την παρ. 8 του άρθρου 62 του ν. 4170/2013 (Α' 163) υποχρεώσεις του,

ιε) δεν εκδίδει λογιστικά αρχεία ή εκδίδει ή λαμβάνει ανακριβή λογιστικά αρχεία (παραστατικά), για πράξεις που δεν επιβαρύνονται με Φ.Π.Α.,

ιστ) διακινεί αγαθά χωρίς την ύπαρξη παραστατικών στοιχείων διακίνησης,

ιζ) δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις της παρ. 3 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010.

2. Τα πρόστιμα για τις παραβάσεις που αναφέρονται στην παρ. 1 καθορίζονται ως εξής:

α) εκατό (100) ευρώ, σε περίπτωση μη υποβολής ή εκπρόθεσμης υποβολής σχετικά με την περ. α' της παρ. 1 και, στις φορολογίες κεφαλαίου, για κάθε παράβαση των περ. α', β', γ', δ', στ' και ιγ' της παρ. 1,

β) εκατό (100) ευρώ, για κάθε παράβαση των περ. β', γ' και δ' της παρ. 1 σε περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν είναι υπόχρεος τήρησης λογιστικών αρχείων (βιβλίων),

γ) διακόσια πενήντα (250) ευρώ, για κάθε παράβαση των περ. β', γ', δ' και στ' της παρ. 1, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και

δ) πεντακόσια (500) ευρώ, για κάθε παράβαση των περ. β', γ', δ' και στ' της παρ. 1, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος,

ε) δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500) ευρώ, στις περ. ε', ζ', η' και ιδ' της παρ. 1,

στ) στο ύψος των προβλεπόμενων προστίμων της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 54ΣΤ,

ζ) [Έχει καταργηθεί με την παρ. 4 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020, (Α' 148)],

η) πεντακόσια (500) ευρώ, ανά φορολογικό έλεγχο, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, και χίλια (1.000) ευρώ, ανά φορολογικό έλεγχο, αν ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος στις περ. ιε' και ιστ' της παρ. 1,

θ) εκατό (100) ευρώ, για κάθε παράβαση της περ. ιζ' της παρ. 1.

ι) Σε περίπτωση μη υποβολής, εκπρόθεσμης υποβολής ή υποβολής ανακριβούς δήλωσης στοιχείων ακινήτων (Ε9), επιβάλλεται πρόστιμο γι' αυτήν με την πράξη προσδιορισμού του φόρου, η οποία εκδίδεται βάσει της ως άνω δήλωσης. Σε περίπτωση υποβολής δηλώσεων στοιχείων ακινήτων για περισσότερα του ενός (1) έτη, επιβάλλεται ένα μόνο πρόστιμο, εφόσον στις δηλώσεις αυτές επαναλαμβάνονται οι ίδιες μεταβολές. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται η διαδικασία επιβολής του ανωτέρω προστίμου, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των δύο πρώτων εδαφίων της παρούσας περίπτωσης. Δεν επιβάλλεται πρόστιμο στις δηλώσεις ΕΝ.Φ.Ι.Α. - πράξεις προσδιορισμού φόρου, οι οποίες συντίθενται μηχανογραφικά από τη Φορολογική Διοίκηση.

Δεν επιβάλλονται τα πρόστιμα του παρόντος άρθρου, σε περίπτωση υποβολής εκπρόθεσμης τροποποιητικής δήλωσης Φ.Π.Α. ή δήλωσης παρακρατούμενου φόρου, εφόσον η σχετική αρχική δήλωση έχει υποβληθεί εμπρόθεσμα. Τα πρόστιμα του παρόντος άρθρου δεν επιβάλλονται σε περίπτωση υποβολής εκπρόθεσμης τροποποιητικής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικού προσώπου, από την οποία το επιπλέον ποσό φόρου που προκύπτει προς καταβολή, σε σχέση με την αρχική δήλωση, είναι έως εκατό (100) ευρώ.

3. Σε περίπτωση διαπίστωσης, στο πλαίσιο ελέγχου, εκ νέου διάπραξης της ίδιας παράβασης, εντός πενταετίας από την έκδοση της αρχικής πράξης, τα σύμφωνα με το παρόν άρθρο πρόστιμα επιβάλλονται στο διπλάσιο και, στην περίπτωση κάθε επόμενης ίδιας παράβασης, στο τετραπλάσιο του αρχικώς επιβληθέντος προστίμου.

Άρθρο 54Α

Υποχρεώσεις τρίτων για τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων

1. Απαγορεύεται κάθε υποσχετική ή εκπονητική διακιοπραξία με την οποία συστήνονται, μεταβάλλονται, αλλοιώνονται ή μεταβιβάζονται, από οποιαδήποτε αιτία, δικαιώματα επί ακινήτου ή παρέχεται δικαίωμα προσημείωσης ή υποθήκης σε αυτό, αν δεν μνημονεύεται και δεν επισυνάπτεται από τον συμβολαιογράφο, στο συμβόλαιο που συντάσσει, πιστοποιητικό της Φορολογικής Διοίκησης, με το οποίο πιστοποιείται ότι το ίδιο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α., καθώς και ότι ο φορολογούμενος έχει καταβάλει ή νόμιμα απαλλαγεί από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. για το συγκεκριμένο ακίνητο και έχει καταβάλει τις ληξιπρόθεσμες δόσεις, έχει ρυθμίσει ή έχει νόμιμα απαλλαγεί από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. για τα υπόλοιπα ακίνητα, για τα οποία είναι υπόχρεος για τα πέντε (5) προηγούμενα έτη (πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α.). Τα παραπάνω ισχύουν και για τη σύνταξη περιλήψης κατακυρωτικής έκθεσης επί εκούσιου πλειστηριασμού. Στην περίπτωση αυτή το πιστοποιητικό προσκομίζεται μόνον από τον επισπεύδοντα τον εκούσιο πλειστηριασμό. Το πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α. που αφορά ακίνητο πτωχού, ακίνητο το οποίο ανήκει σε υπό εκκαθάριση νομικό πρόσωπο ή κληρονομαίο ακίνητο για το οποίο έχει οριστεί εκτελε-

στής διαθήκης ή εκκαθαριστής κληρονομιάς, χορηγείται, αντίστοιχα, στον, κατά τον χρόνο χορήγησης αυτού, σύνδικο της πτώχευσης, στον εκκαθαριστή του νομικού προσώπου, στον εκτελεστή διαθήκης ή στον εκκαθαριστή κληρονομιάς, εφόσον το ίδιο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α. και εφόσον έχει καταβληθεί φόρος ή νόμιμα έχει απαλλαγεί από αυτόν για τα πέντε (5) προηγούμενα έτη. Κατά τη σύνταξη συμβολαιογραφικής πράξης αποδοχής κληρονομιάς μνημονεύεται και επισυνάπτεται από τον συμβολαιογράφο το πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α. για τα πέντε (5) προηγούμενα έτη. Για τα έτη κατά τα οποία υπόχρεος ήταν ο κληρονομούμενος το πιστοποιητικό χορηγείται, εφόσον έχει καταβληθεί ο φόρος που αναλογεί στο ποσοστό και στο δικαίωμα επί του ακινήτου που κληρονομείται ή εφόσον ο κληρονομούμενος έχει νόμιμα απαλλαγεί από τον φόρο γι' αυτό. Δεν απαιτείται η μνημόνευση, επισύναψη ή προσκόμιση του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α. στη μονομερή εξάλειψη υποθήκης ή στην άρση κατάσχεσης ή στην παραχώρηση υποθήκης ή προσημείωσης για εξασφάλιση δικαιωμάτων του Ελληνικού Δημοσίου. Σε κάθε περίπτωση θεωρείται έγκυρη η μνημόνευση, επισύναψη ή προσκόμιση του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α., στο οποίο το κτίσμα αποτυπώνεται με απόκλιση της επιφάνειάς του μέχρι πέντε (5) τετραγωνικά μέτρα και το γήπεδο ή το οικόπεδο αποτυπώνονται με απόκλιση μέχρι δύο τοις εκατό (2%) της επιφάνειάς τους ή παραλείπονται ή αναγράφονται εσφαλμένα στοιχεία που δεν επηρεάζουν τη φορολογική ταυτότητα του ακινήτου και δεν συνεπάγονται την επιβολή μειωμένου φόρου.

2. Οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων υποχρεούνται να αρνηθούν τη μεταγραφή ή την καταχώριση στα κτηματολογικά βιβλία συμβολαιογραφικού εγγράφου, με το οποίο συστήνονται, μεταβάλλονται, αλλοιώνονται ή μεταβιβάζονται από οποιαδήποτε αιτία δικαιώματα επί ακινήτου ή παρέχεται δικαίωμα προσημείωσης ή υποθήκης σε αυτό, αν δεν μνημονεύεται και δεν επισυνάπτεται το πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α.. Το πρώτο εδάφιο ισχύει και για τη μεταγραφή ή καταχώριση της κατακυρωτικής έκθεσης επί εκούσιου πλειστηριασμού, καθώς και για τη μεταγραφή ή καταχώριση της αποδοχής κληρονομιάς.

3. Επιτρέπεται η σύνταξη συμβολαιογραφικού εγγράφου και πριν την εξόφληση του οφειλόμενου φόρου της παρ. 1, με την προϋπόθεση ότι επί των οικείων πιστοποιητικών αναγράφεται το συνολικά οφειλόμενο ποσό φόρων και τόκων, για το συγκεκριμένο ακίνητο, το οποίο υποχρεούται να αποδώσει, επί ποινή ακυρότητας του συμβολαίου, ο συμβολαιογράφος μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών (3) εργασίμων ημερών από τη σύνταξή του. Είναι δυνατή, μετά από αίτηση του υπόχρεου, η χορήγηση πιστοποιητικού για μεταβίβαση συγκεκριμένου ακινήτου με παρακράτηση και απόδοση του συνολικού τιμήματος της αγοραπωλησίας, που καλύπτει τουλάχιστον το οφειλόμενο ποσό φόρων και τόκων για το συγκεκριμένο ακίνητο έναντι του συνολικά οφειλόμενου ποσού φόρων και τόκων για όλα τα ακίνητα για τα οποία είναι υπόχρεος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο πρώτο εδάφιο, χωρίς να απαιτείται να έχει προηγηθεί

ρύθμιση των ληξιπρόθεσμων οφειλών από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α.. Για την εφαρμογή της παρούσας το τίμημα δεν μπορεί να υπολείπεται του οφειλόμενου ποσού. Εφόσον με το ίδιο συμβολαιογραφικό έγγραφο μεταβιβάζεται με αντάλλαγμα το σύνολο της ακίνητης περιουσίας φυσικού ή νομικού προσώπου και το συνολικά οφειλόμενο ποσό φόρων και τόκων αποδίδεται, επί ποινή ακυρότητας του συμβολαίου, από τον συμβολαιογράφο μέσα στην προθεσμία των τριών (3) εργασίμων ημερών, χορηγείται ένα ενιαίο πιστοποιητικό της παρ. 1 για το σύνολο των ακινήτων, χωρίς να απαιτείται να έχει προηγηθεί ρύθμιση των ληξιπρόθεσμων οφειλών από ΕΝ.Φ.Ι.Α.. Η ανωτέρω διαδικασία εφαρμόζεται ανάλογα και στις συμβολαιογραφικές πράξεις εγγραφής υποθήκης για διασφάλιση χορηγούμενου δανείου από πιστωτικό ίδρυμα. Ο συμβολαιογράφος υποχρεούται, επί ποινή ακυρότητας του συμβολαίου, να αποδώσει τον αναλογούντα φόρο μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών (3) εργασίμων ημερών από τη σύνταξη του συμβολαιογραφικού εγγράφου και πάντως μέσα σε τρεις (3) ημέρες από την εκταμίευση του δανείου. Κατά τη μεταγραφή ή την καταχώριση του συμβολαιογραφικού εγγράφου στα κτηματολογικά γραφεία οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων υποχρεούνται να αρνηθούν τη μεταγραφή ή την καταχώριση, αν δεν προσκομισθεί κυρωμένο αντίγραφο του αποδεικτικού εξόφλησης του οφειλόμενου ποσού.

4. Είναι απαράδεκτη η συζήτηση ενώπιον δικαστηρίου εμπράγματης αγωγής επί ακινήτου, πλην της μονομερούς εγγραφής υποθήκης ή προσημείωσης υποθήκης ή της άρσης κατάσχεσης, αν δεν προσκομισθεί από τον υπόχρεο σε ΕΝ.Φ.Ι.Α. πιστοποιητικό ότι το ίδιο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α. για τα πέντε (5) προηγούμενα έτη.

5. Οι συμβολαιογράφοι, οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων, που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, υπόκεινται σε πρόστιμο ανά συμβολαιογραφική πράξη, ανεξάρτητα από τον αριθμό των συμβαλλομένων, των ακινήτων ή των δικαιωμάτων επ' αυτών, το οποίο ορίζεται σε δύο τοις εκατό (2%) επί της διαφοράς της αξίας των ακινήτων ή δικαιωμάτων, για τα οποία επισυνάπτεται ανακριβές πιστοποιητικό, το οποίο πρόστιμο δεν μπορεί να είναι κατώτερο από εκατό (100) και ανώτερο από χίλια (1.000) ευρώ. Σε περίπτωση που από τη χρήση ανακριβούς πιστοποιητικού δεν προκύπτει απώλεια φόρου, δεν επιβάλλεται πρόστιμο. Ανακριβές είναι το πιστοποιητικό, στο οποίο δεν απεικονίζεται ορθά η φορολογική ταυτότητα του ακινήτου ή του δικαιώματος επί ακινήτου. Ως φορολογική ταυτότητα του ακινήτου νοείται το σύνολο των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στη δήλωση στοιχείων ακινήτων (Ε9) και επιδρούν στον ορθό υπολογισμό του φόρου. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται τα ειδικότερα στοιχεία που συνιστούν τη φορολογική ταυτότητα των ακινήτων. Σε περίπτωση κατά την οποία δεν επισυνάπτεται πιστοποιητικό, το πρόστιμο ορίζεται σε ένα τοις χιλίους (1%) επί της αξίας των ακινήτων ή δικαιωμάτων για τα οποία δεν επισυνάπτεται πιστοποιητικό ανά συμβολαιογραφική πράξη και δεν μπορεί να είναι

κατώτερο από εκατό (100) και ανώτερο από χίλια (1.000) ευρώ. Εφόσον διαπιστωθεί από μεταγενέστερο έλεγχο, που διενεργείται εντός δεκαετίας από τον προηγούμενο έλεγχο, ότι συμβολαιογράφος, φύλακας μεταγραφών ή προϊστάμενος κτηματολογικού γραφείου προέβη στην ίδια παράβαση για το ίδιο ακίνητο, το αναλογούν κατά τα οριζόμενα στην παρούσα πρόστιμο διπλασιάζεται.

6. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται ο τύπος και το περιεχόμενο (πληροφορίες και στοιχεία) του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α., η διαδικασία χορήγησης του και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 54B

Χρόνος επιβολής τόκων και προστίμων στον ΕΝ.Φ.Ι.Α.

Αν ο φορολογούμενος δεν υποβάλει δήλωση στοιχείων ακινήτων ή υποβάλει εκπρόθεσμη ή ανακριβή δήλωση, με συνέπεια τη μη διενέργεια εκκαθάρισης του ΕΝ.Φ.Ι.Α. ή την εκκαθάριση ή τον προσδιορισμό αυτού σε μεταγενέστερο χρόνο, ως αφετηρία για την επιβολή των προστίμων, ορίζεται η επομένη της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής δήλωσης στοιχείων ακινήτων. Ως αφετηρία για την επιβολή των τόκων ορίζεται η επομένη της ημερομηνίας της πρώτης ηλεκτρονικής έκδοσης των πράξεων διοικητικού προσδιορισμού φόρου για το οικείο έτος από τη Φορολογική Διοίκηση για τους υπόχρεους του έτους αυτού.

Άρθρο 54Γ

Πρόστιμα για παραβάσεις υποχρεώσεων για την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών χρηματοοικονομικών λογαριασμών

1. Για κάθε μία από τις παρακάτω παραβάσεις επιβάλλεται πρόστιμο στα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα, εφόσον υπέχουν αντίστοιχη υποχρέωση κατ' εφαρμογή του οριζόμενου στο άρθρο 29 σχετικού νομοθετικού πλαισίου:

α) υποβάλλουν εκπρόθεσμα τις πληροφορίες σχετικά με κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό,

β) δεν υποβάλλουν πληροφορίες σχετικά με κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό,

γ) υποβάλλουν ελλιπείς ή ανακριβείς πληροφορίες σχετικά με κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό,

δ) δεν ανταποκριθούν σε αίτημα της Φορολογικής Διοίκησης είτε για παροχή πληροφοριών ή στοιχείων είτε για συμπλήρωση ή διόρθωση πληροφοριών ή στοιχείων σχετικά με κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό εντός προθεσμίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 15,

ε) δεν συνεργαστούν στη διάρκεια ελέγχου για τη συμμόρφωση με τους κανόνες υποβολής των στοιχείων και δέουσας επιμέλειας,

στ) δεν συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις υποβολής πληροφοριών σχετικά με κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό σύμφωνα με τους κανόνες υποβολής στοιχείων και δέουσας επιμέλειας εντός προθεσμίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 15.

2. Τα πρόστιμα για τις παραβάσεις που αναφέρονται στην παρ. 1 καθορίζονται ως εξής:

α) εκατό (100) ευρώ, για κάθε παράβαση της περ. α' ανά Δηλωτέο Λογαριασμό,

β) τριακόσια (300) ευρώ, για κάθε παράβαση των περ. β' και γ' ανά Δηλωτέο Λογαριασμό,

γ) χίλια (1.000) ευρώ, για κάθε παράβαση της περ. δ' ανά Δηλωτέο Λογαριασμό,

δ) δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500) ευρώ, για κάθε παράβαση της περ. ε',

ε) πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ, για κάθε παράβαση της περ. στ' κατόπιν ελέγχου.

Αν τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα εκουσίως και μέσα σε διάστημα τριών (3) μηνών, που αρχίζει από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των πληροφοριών αυτών στην αρμόδια Υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης, διορθώσουν ή συμπληρώσουν τις πληροφορίες για κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό σχετικά με τις περ. α', β' και γ' της παρ. 1, θεωρείται ότι δεν διαπράττουν παράβαση και δεν επιβάλλεται πρόστιμο. Αν τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα, κατόπιν ελέγχου ή κατόπιν γνωστοποίησης της αρμόδιας αλλοδαπής αρχής, διορθώσουν ή συμπληρώσουν τις πληροφορίες για κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό σχετικά με τις περ. α', β' και γ' της παρ. 1, εντός προθεσμίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 15, τα πρόστιμα της παρ. 2 επιβάλλονται στο μισό, εφόσον η παράβαση αφορά στα έτη 2017 και 2018.

3. Αν τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα διαπράξουν την ίδια παράβαση μέσα σε μια πενταετία από τη διαπίστωση της αρχικής παράβασης, τα πρόστιμα των παρ. 1 και 2 επιβάλλονται στο διπλάσιο. Αν επαναληφθεί η ίδια παράβαση, για κάθε επόμενη παράβαση τα πρόστιμα των περ. α' έως και ε' της παρ. 2 επιβάλλονται στο τετραπλάσιο, ανεξαρτήτως της εφαρμογής του τρίτου εδαφίου αυτής.

Άρθρο 54Δ

Κυρώσεις για τη μη παροχή πληροφοριών ή στοιχείων από τις ψηφιακές πλατφόρμες της οικονομίας διαμοιρασμού

1. Η μη ανταπόκριση στο αίτημα της παρ. 3α του άρθρου 15, εντός της ταχθείσας προθεσμίας, ή η παροχή στοιχείων που δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές του ως άνω αιτήματος συνεπάγεται τη διακοπή της πρόσβασης στους ιστότοπους των ψηφιακών πλατφορμών από τους Παρόχους Υπηρεσιών Διαδικτύου με καταστατική έδρα ή με τόπο πραγματικής διοίκησης ή μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 6 του Κ.Φ.Ε. ή στις Σ.Α.Δ.Φ. που έχει συνάψει η Ελλάδα, όταν η πρόσβαση διενεργείται από Διεύθυνση Διαδικτυακού Πρωτοκόλλου (Διεύθυνση IP) που βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια. Για τη διακοπή εκδίδεται κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή, εφόσον το αίτημα αφορά σε στοιχεία ή πληροφορίες που συντελούν στην ταυτοποίηση ή και στην εκτίμηση της φορολογικής υποχρέωσης πωλητών. Στην περίπτωση αυτή, ο διαχειριστής της ψηφιακής πλατφόρμας δύναται, εάν αμφισβητεί τη συνδρομή των περιστάσεων που δικαιολογούν την έκδοση της απόφασης του δεύτερου εδαφίου, να προσφύγει κατά της απόφασης απευθείας

ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου χωρίς την εφαρμογή της διαδικασίας του άρθρου 63. Στον Πάροχο Υπηρεσιών Διαδικτύου που παραβαίνει την ανωτέρω υποχρέωση επιβάλλεται πρόστιμο από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ.

2. Πριν την έκδοση της απόφασης για τη διακοπή της πρόσβασης και μετά την παρέλευση της ταχθείσας προθεσμίας, αποστέλλεται επιστολή από τον Διοικητή στον διαχειριστή της ψηφιακής πλατφόρμας για την επικείμενη διακοπή πρόσβασης, μέσα σε δεκαπέντε (15) εργάσιμες ημέρες από τη λήψη της επιστολής, προκειμένου ο διαχειριστής να διατυπώσει τις απόψεις του. Η διακοπή της πρόσβασης στους ιστότοπους των ανωτέρω ψηφιακών πλατφορμών αίρεται άμεσα με την ικανοποίηση του αιτήματος της ΑΑΔΕ, κατόπιν απόφασης του Διοικητή. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να δημοσιεύει στον ιστότοπό της κατάλογο ψηφιακών πλατφορμών στις οποίες έχει επιβληθεί η κύρωση του πρώτου εδαφίου.

3. α) Σε περίπτωση που κατά παράβαση της επιβληθείσας στην παρ. 1 διακοπής πρόσβασης, πραγματοποιούνται συναλλαγές από τους πωλητές στις ανωτέρω πλατφόρμες, επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ στον πωλητή.

β) Στον Πάροχο Υπηρεσιών Διαδικτύου επιβάλλεται πρόστιμο από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, σε περίπτωση μη εφαρμογής της απόφασης του Διοικητή, καθώς και σε περίπτωση μη χορήγησης στοιχείων του τετάρτου εδαφίου της παρ. 3α του άρθρου 15, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1.

γ) Σε περίπτωση μη χορήγησης στοιχείων του τετάρτου εδαφίου της παρ. 3α του άρθρου 15 από κάθε άλλο πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, ή νομική οντότητα πλην του Παρόχου Υπηρεσιών Διαδικτύου, επιβάλλεται πρόστιμο από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ έως τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ.

4. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή δύναται να καθορίζονται η διαδικασία διακοπής της πρόσβασης και άρσης αυτής, η επιβολή του προστίμου της παρ. 3 και κάθε άλλη αναγκαία και ειδικότερη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 54Ε

Πρόστιμα για παραβάσεις μη τήρησης λογιστικών αρχείων και μη διαφύλαξης φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (Φ.Η.Μ.) και φορολογικών μνημών και αρχείων που δημιουργούν οι Φ.Η.Μ.

1. α) Σε περίπτωση που διαπιστώνεται, μετά από το πέρας του οριζόμενου από τις σχετικές διατάξεις του ν. 4308/2014 (Α' 251) χρόνου κατάρτισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ότι η ελεγχόμενη οντότητα δεν τήρησε τα προβλεπόμενα από τις σχετικές διατάξεις λογιστικά αρχεία (βιβλία), επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το δεκαπέντε τοις εκατό (15%) επί των εσόδων της από επιχειρηματική δραστηριότητα για κάθε ελεγχόμενο έτος για το οποίο διαπιστώνονται τα ανωτέρω, όπως αυτά προκύπτουν από τον μέσο όρο των δηλωθέντων εσόδων με τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος των τριών (3) τελευταίων φορολογικών ετών, μη συμπερι-

λαμβανομένου εκείνου για το οποίο δεν έχει παρέλθει η προθεσμία υποβολής της οικείας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος. Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι κατώτερο των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος ή των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος, ούτε μπορεί να είναι ανώτερο του τριπλάσιου του κατά περίπτωση κατώτερου προστίμου. Σε περίπτωση μη υποβολής έστω και μίας από τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος των τριών (3) τελευταίων φορολογικών ετών παρά την ύπαρξη σχετικής υποχρέωσης, το πρόστιμο υπολογίζεται με βάση τον μέσο όρο των εσόδων των υποβληθεισών δηλώσεων και δεν μπορεί να είναι κατώτερο των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος, ούτε μπορεί να είναι ανώτερο του τριπλάσιου του κατά περίπτωση κατώτερου προστίμου. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ως μη τήρηση των λογιστικών αρχείων (βιβλίων) λογίζεται και η μη ενημέρωση των λογιστικών αρχείων (βιβλίων) μετά από το πέρας του οριζόμενου από τις σχετικές διατάξεις του ν. 4308/2014 χρόνου κατάρτισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η μη επίδειξη για οποιονδήποτε λόγο, μετά από πρόσκληση του άρθρου 14, των λογιστικών αρχείων (βιβλίων) στον φορολογικό έλεγχο εξισώνεται με μη τήρηση αυτών. Το πρόστιμο της παρούσας περίπτωσης δεν επιβάλλεται, εφόσον η μη τήρηση ή ενημέρωση δεν επηρεάζει τη συμμόρφωση με τις φορολογικές υποχρεώσεις και την υποβολή φορολογικών δηλώσεων ή εφόσον με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο είναι δυνατός ο προσδιορισμός της φορολογητέας ύλης και των αντίστοιχων φορολογικών υποχρεώσεων.

β) Στην περίπτωση που κατά τη διενέργεια μερικού επιτόπιου ελέγχου πρόληψης της παρ. 7 του άρθρου 25 διαπιστώνεται ότι η ελεγχόμενη οντότητα δεν διαφύλαξε ή δεν προσκόμισε, ύστερα από πρόσκληση του άρθρου 14, Φ.Η.Μ. και φορολογικές μνήμες και αρχεία που δημιουργούν οι Φ.Η.Μ., επιβάλλεται αναλόγως το πρόστιμο της περ. α', εκτός εάν πριν την έκδοση της σχετικής εντολής ελέγχου έχει δηλωθεί απώλεια των Φ.Η.Μ..

2. Πριν από την έκδοση της πράξης επιβολής του προστίμου της παρ. 1, ο φορολογούμενος ή το ευθυνόμενο πρόσωπο καλείται εγγράφως από τον Διοικητή να υποβάλει ενδεχόμενες αντιρρήσεις του, κατ'εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 62. Η πράξη επιβολής προστίμου εκδίδεται κατ'ανάλογη εφαρμογή των οριζόμενων στο άρθρο 28.

3. Το πρόστιμο του παρόντος άρθρου είναι αυτοτελές. Κατ'εξαίρεση, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για το φορολογικό έτος (χρήση) στο οποίο έχουν διαπιστωθεί παραβάσεις της παρ. 1, το πρόστιμο του παρόντος άρθρου μειώνεται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%). Η ανωτέρω μείωση δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση που το ποσό

του φόρου εισοδήματος και του προστίμου του άρθρου 58 της οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού υπολείπεται του πενήντα τοις εκατό (50%) του προστίμου του παρόντος άρθρου, στην περίπτωση δε αυτή το εν λόγω πρόστιμο μειώνεται κατά ποσό που ισούται με το άθροισμα του φόρου εισοδήματος και του προστίμου του άρθρου 58 της οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού.

4. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, μετά από εισήγηση του Διοικητή, δύναται να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 54ΣΤ

Πρόστιμα για παραβάσεις παραβίασης ή παραποίησης ή επέμβασης στη λειτουργία των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (Φ.Η.Μ.), καθώς και έκδοσης στοιχείων λιανικής πώλησης από Φ.Η.Μ., ο οποίος δεν λειτουργεί με εγκεκριμένες προδιαγραφές

1. α) Για παραβάσεις παραβίασης ή παραποίησης ή επέμβασης στη λειτουργία των Φ.Η.Μ., κατά οποιονδήποτε τρόπο, επιβάλλονται πρόστιμα ανά ελεγχόμενο έτος ως εξής:

αα) όταν ο υπαίτιος της παράβασης είναι ο κάτοχος-χρήστης του Φ.Η.Μ., επιβάλλεται αναλόγως το ποσό του προστίμου που προβλέπεται στα εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 54Ε, χωρίς να εφαρμόζονται τα ανώτατα όρια της ίδιας ως άνω περίπτωσης,

αβ) όταν ο υπαίτιος της παράβασης είναι η επιχείρηση που έχει λάβει έγκριση λογισμικού (software) και υλισμικού (hardware) από τα αρμόδια όργανα ή οποιοδήποτε πρόσωπο έχει μεταπωλήσει λογισμικό ή παρέχει τεχνική υποστήριξη για την παραβίαση ή παραποίηση ή επέμβαση με οποιονδήποτε τρόπο στη λειτουργία φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών, επιβάλλεται πρόστιμο εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ.

β) Για παραβάσεις έκδοσης στοιχείων λιανικής πώλησης από Φ.Η.Μ. ο οποίος δεν λειτουργεί με εγκεκριμένες προδιαγραφές, επιβάλλεται αναλόγως το ποσό του προστίμου που προβλέπεται στα εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 54Ε. Το πρόστιμο της παρούσας περίπτωσης δεν επιβάλλεται, εφόσον δεν επηρεάζονται η αυθεντικότητα της προέλευσης και η ακεραιότητα του περιεχομένου των στοιχείων, σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν. 4308/2014 (Α' 251). Στην περίπτωση αυτή επιβάλλεται το πρόστιμο της περ. ια' της παρ. 2 του άρθρου 54 και σε περίπτωση διαπίστωσης, στο πλαίσιο ελέγχου, εκ νέου διάπραξης της ίδιας παράβασης, εντός πενταετίας από την έκδοση της αρχικής πράξης, εφαρμόζεται η παρ. 3 του άρθρου 54.

2. Για την έκδοση της πράξης επιβολής των προστίμων του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 54Ε.

Άρθρο 54Ζ

Πρόστιμα για τη μη συμμόρφωση με το άρθρο 12 του ν. 2328/1995

1. Επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα στους διαφημιστές ή διαφημιζόμενους, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή

νομικές οντότητες, που δεν συμμορφώνονται με τα οριζόμενα στο άρθρο 12 του ν. 2328/1995 (Α' 159), ως εξής:

α) Αν χορηγηθεί επιβράβευση μεγαλύτερη από την προβλεπόμενη στην παρ. 8 του άρθρου 12 του ν. 2328/1995 στον διαφημιστή από το μέσο ή υπάρξει καταβολή της επιβράβευσης αυτής από τον διαφημιστή στον διαφημιζόμενο, επιβάλλεται στον διαφημιστή ή και στον διαφημιζόμενο, εάν συντρέχει περίπτωση λήψης απ' αυτόν επιβράβευσης κατά τα ανωτέρω, πρόστιμο ίσο με το πενταπλάσιο του ποσού αυτού.

β) Αν παραβιαστεί η απαγόρευση της περ. γ' της παρ. 8Α του άρθρου 12 του ν. 2328/1995 επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με την οικονομική αξία της μη εξουσιοδοτημένης πώλησης.

2. Η καταβολή μη επιτρεπόμενων επιβραβεύσεων κατά την περ. α' της παρ. 1 θεωρείται ως αχρεωστήτως καταβληθείσα και επιστρέφεται σε αυτόν που τις κατέβαλε.

3. Για τους σκοπούς εφαρμογής του παρόντος άρθρου οι έλεγχοι της Φορολογικής Διοίκησης μπορούν να επεκτείνονται στις επιχειρήσεις που μεσολαβούν για την πραγματοποίηση της διαφήμισης ή της καταχώρισης, καθώς και στις επιχειρήσεις που αφορά άμεσα η διαφήμιση ή καταχώριση.

4. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή δύναται να καθορίζονται η διαδικασία, η επιβολή των προστίμων της παρ. 1 και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα τεχνικού ή λεπτομερειακού χαρακτήρα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 54Η

Κυρώσεις για τη μη διαβίβαση δεδομένων στοιχείων λιανικής πώλησης, που εκδίδονται μέσω Φορολογικού Ηλεκτρονικού Μηχανισμού (Φ.Η.Μ.)

1. Σε περίπτωση διαπίστωσης μη διαβίβασης των δεδομένων, κατά το άρθρο 15Α, δηλαδή, των συνόψεων εκδοθέντων παραστατικών εσόδων λιανικής, που διαβιβάζονται στην ψηφιακή πλατφόρμα «myDATA» μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Φορολογικών Ηλεκτρονικών Μηχανισμών (Φ.Η.Μ.) της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), επιβάλλεται στον υπόχρεο:

α) Σε περίπτωση πράξεων που επιβαρύνονται με Φ.Π.Α., πρόστιμο το οποίο ισούται με το πενήντα τοις εκατό (50%) του Φ.Π.Α. που αναγράφεται επί του κάθε μη διαβιβασθέντος στοιχείου. Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι κατώτερο, αθροιστικά ανά φορολογικό έλεγχο, των διακοσίων πενήντα (250) ευρώ, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, και των πεντακοσίων (500) ευρώ, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος.

β) Σε περίπτωση πράξεων που δεν επιβαρύνονται με Φ.Π.Α., πρόστιμο ύψους πεντακοσίων (500) ευρώ ανά φορολογικό έλεγχο, εφόσον ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, και χιλίων (1.000) ευρώ, ανά φορολογικό έλεγχο, αν ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος.

2. Σε περίπτωση κάθε επόμενης ίδιας παράβασης που διαπιστώνεται, στο πλαίσιο μεταγενέστερου ελέγχου εντός πενταετίας από την έκδοση της αρχικής πράξης, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το διπλάσιο του ύψους του προβλεπόμενου προστίμου της παρ. 1.

3. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή δύναται να καθορίζονται κάθε ειδικότερο θέμα και λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 55 **Αρμοδιότητες Φορολογικής Διοίκησης** **κατά την ποινική διαδικασία**

1. Έχει καταργηθεί με την παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 (Α' 129).

2. Έχει καταργηθεί με την παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015.

3. [Έχει καταργηθεί με το άρθρο 92 του ν. 4745/2020 (Α' 214)]

4. Πληροφορίες ή έγγραφα, τα οποία αφορούν ποινική διαδικασία, δεν χορηγούνται στη Φορολογική Διοίκηση χωρίς προηγούμενη έγγραφη άδεια του αρμόδιου Εισαγγελέα.

5. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να ερευνά παραβάσεις του Κώδικα και άλλων νόμων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής αυτού χωρίς να θίγεται η εφαρμογή του άρθρου 33 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (Κ.Π.Δ.).

Άρθρο 55Α **Παραπομπή εγκλημάτων φοροδιαφυγής σε** **ποινική δίκη**

1. Εάν, με βάση την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή την πράξη επιβολής προστίμου, συντρέχει περίπτωση τέλεσης ή απόπειρας τέλεσης εγκλήματος φοροδιαφυγής, όπως ορίζεται στο άρθρο 66, υποβάλλεται μηνυτήρια αναφορά από τον Διοικητή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 68. Η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως.

2. Η παραγραφή των εγκλημάτων του άρθρου 66 αρχίζει από το πέρας του χρονικού διαστήματος μέσα στο οποίο η Φορολογική Διοίκηση μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 36, να προβεί σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου, εκτός κι αν έχει ήδη εκδοθεί τέτοια πράξη, οπότε η παραγραφή των ως άνω εγκλημάτων αρχίζει από την έκδοση της πράξης αυτής.

Άρθρο 56 **Πρόστιμα εκπρόθεσμης υποβολής ή μη** **υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς Συνοπτικού** **Πίνακα Πληροφοριών ή Φακέλου Τεκμηρίωσης** **Ενδοομιλικών Συναλλαγών**

Στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή υποβολής ανακριβούς/ατελούς Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών ή Φακέλου Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών επιβάλλονται, αντί των προστίμων του άρθρου 54, τα ακόλουθα πρόστιμα:

1. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής ή υποβολής ανακριβούς/ατελούς υποβολής του Συνοπτικού Πίνακα

Πληροφοριών της παρ. 3 του άρθρου 21 επιβάλλεται πρόστιμο υπολογιζόμενο σε ποσοστό ένα χιλιοστό (1/1000) των συναλλαγών του υπόχρεου φορολογούμενου για τις οποίες υπήρχε υποχρέωση τεκμηρίωσης. Το παραπάνω πρόστιμο δεν μπορεί να είναι μικρότερο των πεντακοσίων (500) ευρώ και μεγαλύτερο των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής τροποποιητικού Συνοπτικού Πίνακα, το παραπάνω πρόστιμο επιβάλλεται μόνο αν μεταβάλλονται τα ποσά των συναλλαγών και οι συνολικές διαφορές είναι άνω των διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ. Σε περίπτωση υποβολής ανακριβούς Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών το παραπάνω πρόστιμο υπολογίζεται επί των ποσών που αφορά η ανακρίβεια και επιβάλλεται μόνο αν η ανακρίβεια αφορά ποσοστό μεγαλύτερο του δέκα τοις εκατό (10%) των συνολικών συναλλαγών για τις οποίες υπήρχε υποχρέωση τεκμηρίωσης.

2. Σε περίπτωση μη υποβολής του Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών επιβάλλεται πρόστιμο υπολογιζόμενο σε ποσοστό ένα χιλιοστό (1/1000) των συναλλαγών για τις οποίες υπήρχε υποχρέωση τεκμηρίωσης, το οποίο δεν μπορεί να είναι μικρότερο των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ και μεγαλύτερο των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.

3. Σε περίπτωση που ο Φάκελος Τεκμηρίωσης της παρ. 1 του άρθρου 21 τεθεί στη διάθεση της Φορολογικής Διοίκησης από την τριακοστή πρώτη (31η) ημέρα από την κοινοποίηση σχετικής πρόσκλησης έως την εξηκοστή (60η) ημέρα, επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αν διατεθεί από την εξηκοστή πρώτη (61η) ημέρα έως την ενενηκοστή (90ή) ημέρα, επιβάλλεται πρόστιμο δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, ενώ αν δεν διατεθεί καθόλου ή διατεθεί μετά την ενενηκοστή (90ή) ημέρα, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ.

4. Η παρ. 3 του άρθρου 54 εφαρμόζεται και για τις παραβάσεις του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 56Α **Πρόστιμα εκπρόθεσμης υποβολής ή** **μη υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς** **υποβολής έκθεσης ανά χώρα και δηλωτέας** **διασυνοριακής ρύθμισης**

Στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς υποβολής Έκθεσης ανά Χώρα και δηλωτέας διασυνοριακής ρύθμισης, επιβάλλονται, αντί των προστίμων του άρθρου 56, τα ακόλουθα πρόστιμα.

1. Σε περίπτωση μη υποβολής Έκθεσης ανά χώρα, επιβάλλεται πρόστιμο είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ και σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής ή υποβολής ανακριβούς Έκθεσης ανά χώρα, επιβάλλεται πρόστιμο δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ στους υπόχρεους της παρ. 1 του άρθρου 9ΑΑ του ν. 4170/2013 (Α' 163).

2. Σε περίπτωση μη υποβολής πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυνοριακή ρύθμιση, επιβάλλεται στους υπόχρεους του άρθρου 9ΑΒ του ν. 4170/2013 πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και

δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση. Το συνολικό ύψος των προστίμων του πρώτου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση.

3. Σε περίπτωση υποβολής ανακριβών ή ελλειπών πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση, επιβάλλεται στους υπόχρεους του άρθρου 9ΑΒ του ν. 4170/2013 πρόστιμο δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση. Το συνολικό ύψος των προστίμων του πρώτου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση.

4. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση, επιβάλλεται στους υπόχρεους του άρθρου 9ΑΒ του ν. 4170/2013 πρόστιμο διακοσίων πενήντα (250) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και πεντακοσίων (500) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα ανά μήνα καθυστέρησης και μέχρι τρεις μήνες, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση. Σε περίπτωση που η υποβολή γίνεται μετά από την παρέλευση τριών μηνών από τη λήξη της προθεσμίας εμπρόθεσμης δήλωσης, επιβάλλεται πρόστιμο δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση. Το συνολικό ύψος των προστίμων του δεύτερου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ ή πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αντίστοιχα, ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση. Σε περίπτωση που το πρόστιμο εκπρόθεσμης υποβολής επιβάλλεται μετά από έλεγχο, το συνολικό ύψος των προστίμων δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ ή πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αντίστοιχα, ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση.

5. Σε περίπτωση που ενδιάμεσος, ο οποίος απαλλάσσεται από την υποχρέωση υποβολής πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση, δεν προβαίνει στη γνωστοποίηση, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 9ΑΒ, επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αν ο ενδιάμεσος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, αν ο ενδιάμεσος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα. Το συνολικό ύψος των προστίμων του πρώτου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση.

Άρθρο 57

[Έχει καταργηθεί με το άρθρο 19 του ν. 4321/2015 (Α' 32)]

Άρθρο 58

Πρόστιμα ανακριβούς δήλωσης ή μη υποβολής δήλωσης

1. Αν το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση φορολογική δήλωση υπολείπεται του ποσού του φόρου που προκύπτει με βάση τον διορθωτικό προσδιορισμό φόρου που πραγματοποιήθηκε από τη Φορολογική Διοίκηση, ο φορολογούμενος υπόκειται σε πρόστιμο επί της διαφοράς που προκύπτει προς καταβολή ως εξής:

α) δέκα τοις εκατό (10%) του ποσού της διαφοράς, εάν το εν λόγω ποσό ανέρχεται σε ποσοστό από πέντε τοις εκατό (5%) έως είκοσι τοις εκατό (20%) του φόρου που προκύπτει με βάση τη φορολογική δήλωση,

β) είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του ποσού της διαφοράς, αν το εν λόγω ποσό υπερβαίνει το ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) και ανέρχεται σε ποσοστό έως πενήντα τοις εκατό (50%) του φόρου που προκύπτει με βάση τη φορολογική δήλωση,

γ) πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της διαφοράς, αν το εν λόγω ποσό υπερβαίνει σε ποσοστό το πενήντα τοις εκατό (50%) του φόρου που προκύπτει με βάση τη φορολογική δήλωση.

2. Σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης από την οποία θα προέκυπτε υποχρέωση καταβολής φόρου, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του φόρου που αναλογεί στη μη υποβληθείσα δήλωση.

Άρθρο 58Α

Πρόστιμα για παραβάσεις σχετικά με τον Φ.Π.Α.

Για παραβάσεις σχετικές με τον Φ.Π.Α. οι οποίες διαπιστώνονται κατόπιν ελέγχου, επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα.

1. Σε περίπτωση μη έκδοσης παραστατικού πωλήσεων (φορολογικού στοιχείου) ή έκδοσης ή λήψης ανακριβούς στοιχείου για πράξη που επιβαρύνεται με Φ.Π.Α., επιβάλλεται πρόστιμο πενήντα τοις εκατό (50%) επί του φόρου που θα προέκυπτε από το μη εκδοθέν στοιχείο ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα. Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι κατώτερο, αθροιστικά ανά φορολογικό έλεγχο, των διακοσίων πενήντα (250) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, και των πεντακοσίων (500) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος. Σε περίπτωση διαπίστωσης, στο πλαίσιο μεταγενέστερου ελέγχου, εκ νέου διάπραξης της ίδιας παράβασης, εντός πενταετίας από την έκδοση της αρχικής πράξης, επιβάλλεται πρόστιμο εκατό τοις εκατό (100%) επί του φόρου που θα προέκυπτε από το μη εκδοθέν στοιχείο ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο, αθροιστικά ανά φορολογικό έλεγχο, των πεντακοσίων (500) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και των χιλίων (1.000) ευρώ,

σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος. Στην περίπτωση κάθε επόμενης ίδιας παράβασης στο πλαίσιο μεταγενέστερου ελέγχου εντός πενταετίας από την έκδοση της αρχικής πράξης, επιβάλλεται πρόστιμο διακόσια τοις εκατό (200%) επί του φόρου που θα προέκυπτε από το μη εκδοθέν στοιχείο ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο, αθροιστικά ανά φορολογικό έλεγχο, των χιλίων (1.000) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος.

2. Σε κάθε περίπτωση όπου διαπιστώνεται η υποβολή ανακριβών δηλώσεων ή η μη υποβολή δηλώσεων, με συνέπεια τη μη απόδοση ή τη μειωμένη απόδοση ή την επιπλέον έκπτωση ή επιστροφή Φ.Π.Α., επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του φόρου που θα προέκυπτε από τη μη υποβληθείσα δήλωση ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα.

3. Σε περίπτωση άσκησης οικονομικής δραστηριότητας χωρίς να έχει υποβληθεί δήλωση έναρξης εργασιών, παρά την ύπαρξη σχετικής υποχρέωσης, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του Φ.Π.Α. που θα έπρεπε να είχε αποδοθεί για όλη τη διάρκεια λειτουργίας της οικονομικής δραστηριότητας.

4. Σε κάθε πρόσωπο μη υπόχρεο σε υποβολή δηλώσεων Φ.Π.Α. που εκδίδει παραστατικά πωλήσεων (φορολογικά στοιχεία) με Φ.Π.Α., χωρίς να έχει τέτοια υποχρέωση, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του αναγραφόμενου φόρου που δεν αποδόθηκε.

5. Στην περίπτωση που επιβάλλονται τα πρόστιμα για παραβάσεις των παρ. 1, 3 και 4 για τις οποίες συντρέχει και περίπτωση παράβασης της παρ. 2 περί υποβολής ανακριβούς ή μη υποβολής δήλωσης, τα πρόστιμα αυτά αφαιρούνται από το πρόστιμο της παρ. 2. Ειδικά στην περίπτωση επιβολής προστίμων για παραβάσεις της παρ. 1 για τις οποίες συντρέχει και περίπτωση παράβασης της παρ. 2, αφαιρείται το αναλογικό πρόστιμο του πενήντα τοις εκατό (50%) και όχι το ελάχιστο πρόστιμο των διακοσίων πενήντα (250) ή πεντακοσίων (500) ευρώ ή το επιβληθέν σε επόμενους ελέγχους διπλάσιο ή τετραπλάσιο πρόστιμο για διάπραξη ιδίων παραβάσεων εντός πενταετίας.

Άρθρο 59

Πρόστιμα για παραβάσεις σχετικές με παρακρατούμενους φόρους

Για παραβάσεις σχετικές με παρακρατούμενους φόρους οι οποίες διαπιστώνονται κατόπιν ελέγχου, επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα.

1. Σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης παρακρατούμενου φόρου από την οποία θα προέκυπτε υποχρέωση απόδοσης φόρου, επιβάλλεται πρόστιμο ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του φόρου που αναλογεί στη μη υποβληθείσα δήλωση.

2. Σε περίπτωση υποβολής ανακριβούς δήλωσης παρακρατούμενου φόρου, επιβάλλεται πρόστιμο ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%) επί της διαφοράς του φόρου.

Άρθρο 60

Παρεμπόδιση, υπόθαλψη και συνέργεια

Κάθε πρόσωπο που παρεμποδίζει ή αποπειράται να παρεμποδίσει τις ενέργειες και την εκτέλεση καθηκόντων της Φορολογικής Διοίκησης κατά την άσκηση των εξουσιών της σύμφωνα με τον Κώδικα ή υποθάλπει ή υποκινεί άλλο πρόσωπο ή συνεργεί με άλλο πρόσωπο για τη διάπραξη παράβασης του Κώδικα υπόκειται στα ίδια πρόστιμα που υπόκειται ο φορολογούμενος.

Άρθρο 61

Απαλλαγή λόγω ανωτέρας βίας

1. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητά απαλλαγή από τόκους ή πρόστιμα σε περίπτωση ανωτέρας βίας. Απαλλαγή δεν χορηγείται, αν δεν έχουν εξοφληθεί, πριν από το αίτημα απαλλαγής, όλοι οι φόροι για τους οποίους επιβλήθηκαν τα πρόστιμα. Απαλλαγή δεν χορηγείται για τόκους και πρόστιμα που επιβάλλονται για ανακριβή δήλωση, καθώς και για τα πρόστιμα που επιβάλλονται για παραβάσεις φοροδιαφυγής.

2. Το αίτημα απαλλαγής απευθύνεται στον Διοικητή και:

- α) υποβάλλεται εγγράφως,
- β) περιέχει τα στοιχεία και τον Α.Φ.Μ. του φορολογούμενου,
- γ) φέρει την υπογραφή του φορολογούμενου ή νόμιμα εξουσιοδοτημένου προσώπου, και
- δ) περιγράφει όλα τα γεγονότα και περιλαμβάνει τα αποδεικτικά στοιχεία που αποδεικνύουν την ανωτέρα βία.

3. Ο Διοικητής αποφαινεται επί του αιτήματος μέσα σε τριάντα (30) ημέρες και κοινοποιεί την απόφαση στον φορολογούμενο. Αν δεν ληφθεί απόφαση μέσα στην ανωτέρω περίοδο, το αίτημα θεωρείται ότι έχει απορριφθεί.

Άρθρο 62

Επιβολή, κοινοποίηση και πληρωμή προστίμων

1. Ο Διοικητής είναι αρμόδιος για την έκδοση πράξεων επιβολής προστίμων. Οι διατάξεις του Κώδικα, και ιδίως αυτές που αφορούν τον φορολογικό έλεγχο, τον προσδιορισμό φόρου, την παραγραφή και την είσπραξη, εφαρμόζονται αναλόγως και για τις πράξεις επιβολής προστίμων.

2. Η πράξη επιβολής προστίμων κοινοποιείται στον φορολογούμενο ή το ευθυνόμενο πρόσωπο:

- α) μαζί με την πράξη προσδιορισμού του φόρου ή
- β) αυτοτελώς, εάν η πράξη προσδιορισμού του φόρου δεν εκδίδεται ταυτόχρονα.

3. Η πράξη επιβολής προστίμων πρέπει να περιλαμβάνει αυτοτελή αιτιολογία.

4. Ο φορολογούμενος ή το ευθυνόμενο πρόσωπο καλείται εγγράφως από τον Διοικητή να υποβάλει ενδεχόμενες αντιρρήσεις του σχετικά με επικείμενη έκδοση

πράξης επιβολής προστίμων τουλάχιστον είκοσι (20) ημέρες πριν την έκδοσή της, με εξαίρεση τις υποχρεώσεις καταβολής προστίμων για διαδικαστικές παραβάσεις, καθώς και για πρόστιμα τα οποία προκύπτουν και επιβάλλονται κατά τον άμεσο, διοικητικό ή προληπτικό προσδιορισμό του φόρου.

5. Τα πρόστιμα καταβάλλονται εφάπαξ έως και την τριακοστή (30ή) ημέρα μετά την κοινοποίηση της πράξης επιβολής. Για τις διαδικαστικές παραβάσεις του άρθρου 54, καθώς και για τις λοιπές παραβάσεις του Κώδικα, ο χρόνος παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου για έκδοση πράξης επιβολής προστίμων άρχεται στο τέλος του έτους, κατά το οποίο διαπιστώθηκε η παράβαση.

6. Εφόσον, για την ίδια παράβαση, επιβάλλονται, σύμφωνα με τον Κώδικα, περισσότερα πρόστιμα, υπερισχύει η διάταξη που προβλέπει το μεγαλύτερο πρόστιμο.

7. Τα πρόστιμα των άρθρων 58, 58Α και 59 επιβάλλονται μόνο σε περίπτωση που οι σχετικές παραβάσεις διαπιστωθούν κατόπιν ελέγχου. Το πρόστιμο του άρθρου 58 δεν επιβάλλεται στις περιπτώσεις που επιβάλλονται τα πρόστιμα των άρθρων 58Α και 59. Το πρόστιμο για την παράβαση της περ. η της παρ. 1 του άρθρου 54 δεν επιβάλλεται όπου επιβάλλεται το πρόστιμο του άρθρου 54Ε.

8. Δεν επιβάλλονται πρόστιμα στον εκτιμώμενο προσδιορισμό φόρου.

ΤΜΗΜΑ ΧΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Άρθρο 63 Ειδική διοικητική διαδικασία - Ενδικοφανής προσφυγή

1. Ο υπόχρεος, εφόσον αμφισβητεί οποιαδήποτε πράξη που έχει εκδοθεί σε βάρος του από τη Φορολογική Διοίκηση ή σε περίπτωση σιωπηρής άρνησης, οφείλει να υποβάλει ενδικοφανή προσφυγή με αίτημα την επανεξέταση της πράξης στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας από τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών της Φορολογικής Διοίκησης. Η αίτηση υποβάλλεται στη φορολογική αρχή που εξέδωσε την πράξη ή παρέλειψε την έκδοσή της και πρέπει να αναφέρει τους λόγους και τα έγγραφα στα οποία ο υπόχρεος βασίζει το αίτημά του. Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται από τον υπόχρεο μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της πράξης σε αυτόν ή από τη συντέλεση της παράλειψης. Η προθεσμία του τρίτου εδαφίου αναστέλλεται κατά το χρονικό διάστημα από 1η έως 31η Αυγούστου. Η προθεσμία του τρίτου εδαφίου ορίζεται σε εξήντα (60) ημέρες για φορολογούμενους κατοίκους εξωτερικού. Η υποχρέωση άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής δεν ισχύει στις περιπτώσεις των διαφορών που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Προέδρου Πρωτοδικών του Διοικητικού Πρωτοδικείου, σύμφωνα με την περ. δ' της παρ. 2 του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

2. Η Φορολογική Διοίκηση αποστέλλει την ενδικοφανή προσφυγή του υπόχρεου, συνοδευόμενη από σχετικά έγγραφα και τις απόψεις της, μέσα σε επτά (7) ημέρες από την υποβολή, στη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών

της Φορολογικής Διοίκησης, προκειμένου η τελευταία να αποφανθεί.

3. Με την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής αναστέλλεται η καταβολή ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%) του αμφισβητούμενου ποσού, υπό την προϋπόθεση ότι έχει καταβληθεί το υπόλοιπο πενήντα τοις εκατό (50%). Η αναστολή, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο, δεν ισχύει επί του άμεσου προσδιορισμού του φόρου, καθώς και επί πράξης διοικητικού προσδιορισμού του φόρου, που εκδίδεται με βάση στοιχεία που έχουν παρασχεθεί από τον φορολογούμενο σε φορολογική του δήλωση.

4. Ο υπόχρεος έχει δικαίωμα να υποβάλει, ταυτόχρονα με την ενδικοφανή προσφυγή, και αίτημα αναστολής της καταβολής που προβλέπεται στην παρ. 3. Η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών δύναται να αναστείλει την εν λόγω πληρωμή, μέχρι την έκδοση της απόφασής της, μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η πληρωμή θα είχε ως συνέπεια ανεπανόρθωτη βλάβη για τον υπόχρεο. Εάν δεν εκδοθεί απόφαση μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την υποβολή της αίτησης στη Φορολογική Διοίκηση, η αίτηση αναστολής θεωρείται ότι έχει απορριφθεί. Τυχόν αναστολή της πληρωμής δεν απαλλάσσει τον υπόχρεο από την υποχρέωση καταβολής των τόκων λόγω εκπρόθεσμης καταβολής του φόρου.

5. Μέσα σε εκατόν είκοσι (120) ημέρες από την υποβολή της ενδικοφανούς προσφυγής στη Φορολογική Διοίκηση, η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών εκδίδει απόφαση, την οποία κοινοποιεί στον υπόχρεο, λαμβάνοντας υπόψη την προσφυγή, τις πληροφορίες που έλαβε από τον υπόχρεο και τις απόψεις της αρμόδιας φορολογικής αρχής, καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που είναι σχετική με την υπόθεση. Η προθεσμία του δεύτερου εδαφίου αναστέλλεται κατά το χρονικό διάστημα από 1η έως 31η Αυγούστου. Σε περίπτωση που για το ζήτημα που έχει τεθεί με την ενδικοφανή προσφυγή, η εξέταση της οποίας εκκρεμεί ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, έχει δημοσιευθεί πράξη του Συμβουλίου της Επικρατείας σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 1 του ν. 3900/2010 (Α' 213), ο υπόχρεος δύναται να υποβάλει αίτηση ενώπιον του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, για αναστολή της προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών, για όσο διάστημα εκκρεμεί η κρίση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, εφόσον διαπιστώσει την ταυτότητα του νομικού ζητήματος, εκδίδει απόφαση αναστολής της προθεσμίας, πριν από την πάροδο της προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών, η οποία κοινοποιείται στον υπόχρεο. Η αναστολή καταλαμβάνει το σύνολο της ενδικοφανούς προσφυγής και ανατρέχει στην ημερομηνία δημοσίευσης της πράξης του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3900/2010 ή, σε περίπτωση που η ενδικοφανής προσφυγή υποβληθεί μεταγενέστερα της ημερομηνίας δημοσίευσης της πράξης του Συμβουλίου της Επικρατείας, στην ημερομηνία υποβολής της ενδικοφανούς προσφυγής. Μετά την κοινοποίηση της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας στη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών συνεχίζει η προθεσμία των εκατόν είκοσι (120) ημερών για έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς

προσφυγής. Σε περίπτωση που η προθεσμία που απομένει για έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής υπολείπεται των τριάντα (30) ημερών, η προθεσμία των εκατόν είκοσι (120) ημερών παρατείνεται αυτοδικαίως για επιπλέον τριάντα (30) ημέρες. Αν η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών το κρίνει απαραίτητο, δύναται να καλέσει τον υπόχρεο σε ακρόαση. Σε περίπτωση που προσκομισθούν νέα στοιχεία στη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών ή γίνει επίκληση νέων πραγματικών περιστατικών, ο υπόχρεος πρέπει να καλείται σε ακρόαση. Με απόφαση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, που εκδίδεται πριν από την πάροδο της ανωτέρω προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών και κοινοποιείται στον υπόχρεο, η εν λόγω προθεσμία δύναται να παρατείνεται άπαξ για τριάντα (30) ημέρες, σε περίπτωση που προσκομισθούν από τον υπόχρεο νέα στοιχεία ή γίνει επίκληση νέων πραγματικών περιστατικών κατά τις τελευταίες τριάντα (30) ημέρες πριν από την πάροδο της προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών για την έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής. Αν, εντός της ανωτέρω προθεσμίας, δεν εκδοθεί απόφαση τότε θεωρείται ότι η ενδικοφανής προσφυγή έχει απορριφθεί από τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών και ο υπόχρεος έχει λάβει γνώση αυτής της απόρριψης κατά την εκπνοή της προθεσμίας αυτής. Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών μπορεί, με απόφασή του, να εξουσιοδοτεί άλλους υπαλλήλους της ίδιας υπηρεσίας να υπογράφουν, με εντολή του, αποφάσεις επί ενδικοφανών προσφυγών και αιτήσεων αναστολής.

6. Αν με την απόφαση ακυρώνεται, μερικά ή ολικά, ή τροποποιείται η πράξη της φορολογικής αρχής, η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών οφείλει να αιτιολογεί την απόφαση αυτή επαρκώς με νομικούς ή και πραγματικούς ισχυρισμούς. Σε περίπτωση απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής, η αιτιολογία μπορεί να συνίσταται στην αποδοχή των διαπιστώσεων της οικείας πράξης της φορολογικής αρχής. Σε κάθε περίπτωση η απόφαση πρέπει να περιέχει τουλάχιστον την οριστική φορολογική υποχρέωση του υπόχρεου, το καταλογιζόμενο ποσό και την προθεσμία καταβολής του. Η φορολογική αρχή, της οποίας η πράξη ακυρώνεται για τυπικές πλημμελίες, εκδίδει νέα πράξη, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην απόφαση της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών.

7. Η Φορολογική Διοίκηση δεν έχει δικαίωμα προσφυγής κατά της απόφασης της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών.

8. Κατά της απόφασης της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή της σιωπηρής απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής λόγω παρόδου της προθεσμίας προς έκδοση της απόφασης, ο υπόχρεος δύναται να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου Διοικητικού Δικαστηρίου, σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Για την αναστολή, λόγω άσκησης προσφυγής, ισχύει ανάλογα η παρ. 3. Προσφυγή στα διοικητικά δικαστήρια απευθείας κατά οποιασδήποτε πράξης που εξέδωσε η Φορολογική Διοίκηση είναι απαράδεκτη.

9. Ο Διοικητής δύναται να εκδίδει τις αναγκαίες κανονιστικές πράξεις για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου και, ιδίως, να καθορίζει τις λεπτομέρειες για τη λειτουργία

της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, την εφαρμοστέα διαδικασία και τον τρόπο έκδοσης των αποφάσεών της.

Άρθρο 63Α

Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού

1. Η Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού (Δ.Α.Δ.) κατ' εφαρμογή των Συμβάσεων Αποφυγής Διπλής Φορολογίας και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την εξάλειψη της διπλής φορολογίας σε περίπτωση διορθώσεως των κερδών συνδεδεμένων επιχειρήσεων (90/436/ΕΟΚ) (Σύμβαση Διαιτησίας), που κυρώθηκε με τον ν. 2216/1994 (Α' 83), διεξάγεται από τη Φορολογική Διοίκηση και τα αποτελέσματά της επέρχονται με την έκδοση Απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού του Διοικητή.

2. Μετά την ολοκλήρωση της Δ.Α.Δ., το αποτέλεσμα αυτής κοινοποιείται στον φορολογούμενο τον οποίο αφορά και ο οποίος δύναται να αποδεχθεί αυτήν μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την κοινοποίησή της. Σε περίπτωση αποδοχής της Δ.Α.Δ. μέσα στην ανωτέρω προθεσμία, εκδίδεται Απόφαση Αμοιβαίου Διακανονισμού η οποία δεν υπόκειται σε ενδικοφανή προσφυγή ή οποιοδήποτε ένδικο βοήθημα.

3. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται η διαδικασία υποβολής του αιτήματος για έναρξη Δ.Α.Δ. και το περιεχόμενό του, οι αρμόδιες υπηρεσίες για την εξέτασή του, η διαδικασία επίτευξης Συμφωνίας Αμοιβαίου Διακανονισμού, κάθε λεπτομέρεια σχετική με την κοινοποίηση του αποτελέσματος της Δ.Α.Δ. στον φορολογούμενο και τη διαδικασία αποδοχής αυτής, το περιεχόμενο της Απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού και κάθε άλλο σχετικό με τη Δ.Α.Δ. θέμα.

Άρθρο 63Β

Ακύρωση ή τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού φόρου, πράξης προσδιορισμού φόρου και πράξης επιβολής προστίμου

1. Άμεσος προσδιορισμός φόρου ή πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου δύναται να ακυρωθεί ή να τροποποιηθεί, κατά περίπτωση, με τη διαδικασία του παρόντος άρθρου, για έναν από τους εξής λόγους:

- α) για πρόδηλη έλλειψη φορολογικής υποχρέωσης,
- β) για αριθμητικό ή υπολογιστικό λάθος.

2. Για την ακύρωση ή τροποποίηση υποβάλλεται αίτηση του φορολογούμενου μέσα σε προθεσμία τριών (3) ετών από την κοινοποίηση της πράξης ή, σε περίπτωση άμεσου προσδιορισμού του φόρου, από την υποβολή της δήλωσης. Αν η έλλειψη φορολογικής υποχρέωσης οφείλεται σε επιγενόμενο λόγο, που γεννήθηκε μέσα στο τελευταίο τρίμηνο της προθεσμίας του πρώτου εδαφίου, η αίτηση δύναται να υποβληθεί μέσα σε (3) μήνες από τη γένεση του λόγου αυτού. Η σχετική πράξη ακύρωσης ή τροποποίησης εκδίδεται μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών από την υποβολή της αίτησης.

3. Άμεσος προσδιορισμός ή πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου δύναται να ακυρωθεί ή να τροποποιηθεί για τους λόγους που αναφέρονται στην παρ. 1 και χωρίς την αίτηση της παρ. 2. Επιπλέον, ποσά που

οφείλονται από τον φορολογούμενο με βάση την πράξη τροποποίησης της παρούσας, καταβάλλονται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση της πράξης αυτής στον φορολογούμενο.

4. Κατά της πράξης της Φορολογικής Διοίκησης, με την οποία απορρίπτεται η αίτηση του φορολογούμενου, καθώς και κατά της πράξης που εκδόθηκε με βάση την παρ. 3, χωρεί άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 63.

5. Η διαδικασία του παρόντος άρθρου δεν αναστέλλει την προθεσμία και δεν κωλύει την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής ή της προσφυγής ενώπιον του δικαστηρίου. Η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ή η εκκρεμοδικία δεν κωλύουν τη διαδικασία του παρόντος άρθρου. Αν έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή με την οποία προβάλλεται ως λόγος ακύρωσης ή τροποποίησης πράξης λόγος που αναφέρεται στην παρ. 1, δεν χωρεί κατά της ίδιας πράξης και για τον ίδιο λόγο υποβολή αίτησης με βάση την παρ. 2 ή έκδοση πράξης χωρίς αίτηση με βάση την παρ. 3.

6. Με απόφαση του Διοικητή μπορεί να καθορίζονται η διαδικασία, ο τρόπος υποβολής της αίτησης, τα αρμόδια όργανα για την έκδοση της πράξης, ο τύπος και το περιεχόμενο της πράξης και κάθε ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 64 **Επαρκής αιτιολογία**

Η Φορολογική Διοίκηση έχει την υποχρέωση να παρέχει σαφή, ειδική και επαρκή αιτιολογία για τη νομική βάση, τα γεγονότα και τις περιστάσεις που θεμελιώνουν την έκδοση πράξης και τον προσδιορισμό φόρου.

Άρθρο 65 **Βάρος απόδειξης**

Σε περίπτωση αμφισβήτησης πράξης προσδιορισμού φόρου στο πλαίσιο ενδικοφανούς προσφυγής, ο φορολογούμενος ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που προβαίνει στην εν λόγω αμφισβήτηση φέρει το βάρος της απόδειξης της πλημμελείας της πράξης προσδιορισμού του φόρου.

Άρθρο 65Α **Φορολογικό πιστοποιητικό**

1. Ορκωτοί ελεγκτές λογιστές και ελεγκτικές εταιρείες, που είναι εγγεγραμμένοι στο δημόσιο μητρώο του ν. 4449/2017 (Α' 7) και διενεργούν υποχρεωτικούς ελέγχους σε ανώνυμες εταιρείες, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, σε ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρείες, καθώς και σε υποκαταστήματα αλλοδαπών επιχειρήσεων, εκδίδουν ετήσιο φορολογικό πιστοποιητικό. Το πιστοποιητικό αυτό είναι προαιρετικό για τις ανωτέρω εταιρείες και επιχειρήσεις και εκδίδεται μετά από έλεγχο που διενεργείται, παράλληλα με τον υποχρεωτικό έλεγχο, ως προς την εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων σε φορολογικά αντικείμενα. Στα πιο πάνω πρόσωπα επιβάλλονται αναλογικά οι κυρώσεις που προβλέπονται για κάθε παράβαση της νομοθεσίας που διέπει τις εργασίες των ορκωτών ελεγκτών λογιστών και των ελεγκτικών

εταιρειών, περιλαμβανόμενων και των διατάξεων περί ανεξαρτησίας και απαγόρευσης παροχής μη ελεγκτικών υπηρεσιών, σύμφωνα με τον ν. 4449/2017 και τον Κανονισμό (ΕΕ) 537/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 158).

2. Φορολογικές παραβάσεις, καθώς και μη απόδοση ή ανακριβής απόδοση φόρων που διαπιστώνονται από τα τηρούμενα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία), κατά τη διενέργεια του ελέγχου, αναφέρονται αναλυτικά στο πιστοποιητικό αυτό. Αν από το πιστοποιητικό προκύπτουν συγκεκριμένα φορολογικά δεδομένα για την ελεγχθείσα εταιρεία με τα οποία συμφωνεί και η αρμόδια ελεγκτική φορολογική αρχή, το εν λόγω πιστοποιητικό αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των εκθέσεων ελέγχου της ως άνω αρχής. Η διαπίστωση ή μη στο φορολογικό πιστοποιητικό παραβάσεων της φορολογικής νομοθεσίας μπορεί να λαμβάνεται υπόψη κατά την επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο σύμφωνα με το άρθρο 26.

3. Αν από μεταγενέστερο έλεγχο της Φορολογικής Διοίκησης προκύψουν σημαντικές πρόσθετες επιβαρύνσεις, οι οποίες υπερβαίνουν το ουσιώδες μέγεθος, όπως αυτό προσδιορίζεται κατά το Διεθνές Πρότυπο Εργασιών Διασφάλισης 3000 «Εργα Διασφάλισης πέραν ελέγχου ή Επισκόπησης Ιστορικής Οικονομικής Πληροφόρησης» και τις οποίες όφειλε να διαπιστώσει ο ορκωτός ελεγκτής λογιστής ή η ελεγκτική εταιρεία, επιβάλλεται στους ανωτέρω, με απόφαση του Διοικητή, διοικητικό πρόστιμο ύψους από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανάλογα με τη βαρύτητα της παράβασης και την ενδεχόμενη υποτροπή, το οποίο εκδίδεται ύστερα από δεσμευτική πρόταση της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου (Ε.Λ.Τ.Ε.), με την οποία προσδιορίζεται και το ύψος του επιβλητέου προστίμου.

4. Με απόφαση του Διοικητή, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Ε.Λ.Τ.Ε., καθορίζονται τα συγκεκριμένα επί μέρους φορολογικά αντικείμενα του ελέγχου, ενδεχόμενες συγκεκριμένες ελεγκτικές επαληθεύσεις που πρέπει να διενεργούνται, το ειδικότερο περιεχόμενο του πιστοποιητικού που εκδίδεται και οι επιφυλάξεις που τυχόν διατυπώνονται σε αυτό, ο τρόπος, ο χρόνος και η διαδικασία υποβολής του και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Η υπό στοιχεία ΠΟΛ. 1124/2015 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων (Β' 1196), όπως έχει τροποποιηθεί, εξακολουθεί να ισχύει, δυνάμει να τροποποιηθεί ή να αντικατασταθεί με απόφαση του Διοικητή που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Ε.Λ.Τ.Ε..

ΤΜΗΜΑ ΧΙΙ **ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ - ΠΟΙΝΙΚΕΣ** **ΚΥΡΩΣΕΙΣ**

Άρθρο 66 **Εγκλήματα φοροδιαφυγής**

1. Εγκλημα φοροδιαφυγής διαπράττει όποιος με πρόθεση:

α) προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή φόρου εισοδήματος, ΕΝ.Φ.Ι.Α. ή ειδικού φόρου ακινήτων (Ε.Φ.Α.), αποκρύπτει από τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης

φορολογητέα εισοδήματα από οποιαδήποτε πηγή ή περιουσιακά στοιχεία, ιδίως παραλείποντας να υποβάλει δήλωση ή υποβάλλοντας ανακριβή δήλωση ή καταχωρίζοντας στα λογιστικά αρχεία εικονικές (ολικά ή μερικά) δαπάνες ή επικαλούμενος στη φορολογική δήλωση τέτοιες δαπάνες, ώστε να μην εμφανίζεται φορολογητέα ύλη ή να εμφανίζεται αυτή μειωμένη,

β) προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή του Φ.Π.Α., του Φ.Κ.Ε., του φόρου ασφαλιστρών και των παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων, τελών ή εισφορών, δεν αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς ή συμψηφίζει ή εκπίπτει ανακριβώς αυτούς, καθώς και όποιος παραπλανά τη Φορολογική Διοίκηση με την παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή με την αθέμιτη παρασιώπηση ή απόκρυψη αληθινών γεγονότων και δεν αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς ή συμψηφίζει ή εκπίπτει ανακριβώς αυτούς ή λαμβάνει επιστροφή, καθώς και όποιος διακρατεί τέτοιους φόρους, τέλη ή εισφορές,

γ) προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή φόρου πλοίων, δεν αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς στο Δημόσιο τον φόρο αυτόν.

2. Παρακρατούμενοι φόροι, τέλη και εισφορές είναι εκείνοι που ρητά ορίζονται σε επί μέρους διατάξεις ότι παρακρατούνται και τελικά αποδίδονται στο Δημόσιο ή άλλον φορέα από πρόσωπο διάφορο του πραγματικού φορολογούμενου.

3. Όποιος διαπράττει έγκλημα φοροδιαφυγής από τα αναφερόμενα στην παρ. 1 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών ή χρηματική ποινή σύμφωνα με το άρθρο 57 του Π.Κ.:

α) αν ο φόρος που αναλογεί στα φορολογητέα εισοδήματα ή στα περιουσιακά στοιχεία που έχουν αποκρυβεί υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανά είδος φόρου, ή

β) αν το προς απόδοση ποσό του κύριου φόρου, τέλους ή εισφοράς που δεν αποδόθηκε ή αποδόθηκε ανακριβώς ή επεστράφη ή συμψηφίστηκε ή εξέπεσε ή διακρατείται υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος:

αα) τις πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ, εφόσον αφορά Φ.Π.Α. ή

ββ) τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανά είδος φόρου, τέλους ή εισφοράς σε κάθε άλλη περίπτωση.

4. Επιβάλλεται κάθειρξη, αν το ποσό του φόρου, τέλους ή εισφοράς της παρ. 3 υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, εφόσον αφορά Φ.Π.Α., ή τις εκατό πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ σε κάθε άλλη περίπτωση φόρου, τέλους ή εισφοράς.

5. Όποιος εκδίδει πλαστά ή εικονικά φορολογικά στοιχεία, καθώς και όποιος αποδέχεται εικονικά φορολογικά στοιχεία ή νοθεύει τέτοια στοιχεία, ανεξάρτητα από το αν διαφεύγει ή μη την πληρωμή φόρου, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών (3) μηνών ή χρηματική ποινή σύμφωνα με το άρθρο 57 του Π.Κ., εκτός και αν τα φορολογικά στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη ή την υποστήριξη κάποιας από τις πράξεις των παρ. 1 έως και 4, οπότε ο δράστης τιμωρείται μόνο για την τελευταία ως αυτοουργός ή συμμετοχος. Ειδικά,

όποιος εκδίδει ή αποδέχεται εικονικά φορολογικά στοιχεία για ανύπαρκτη συναλλαγή στο σύνολό της ή για μέρος αυτής, τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους ή χρηματική ποινή σύμφωνα με το άρθρο 57 του Π.Κ., εφόσον η συνολική αξία των εικονικών φορολογικών στοιχείων υπερβαίνει το ποσό των εβδομήντα πέντε χιλιάδων (75.000) ευρώ και β) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους ή κάθειρξη έως έξι (6) έτη, εφόσον το ως άνω ποσό υπερβαίνει τις διακόσιες χιλιάδες (200.000) ευρώ. Για την κάλυψη των παραπάνω ορίων δεν υπολογίζονται φορολογικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη ή την υποστήριξη κάποιας από τις πράξεις των παρ. 1 έως 4, οπότε ο δράστης τιμωρείται μόνο για την τελευταία ως αυτοουργός ή συμμετοχος. Θεωρείται ως πλαστό και το φορολογικό στοιχείο που έχει διατηρηθεί ή σφραγιστεί με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς να έχει καταχωρισθεί στα οικεία βιβλία της αρμόδιας φορολογικής αρχής σχετική πράξη θεώρησής του και εφόσον η μη καταχώριση τελεί σε γνώση του υπόχρεου για τη θεώρηση του φορολογικού στοιχείου. Θεωρείται επίσης ως πλαστό το φορολογικό στοιχείο και όταν το περιεχόμενο και τα λοιπά στοιχεία του πρωτότυπου ή αντίτυπου αυτού είναι διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο στέλεχος του ίδιου στοιχείου. Εικονικό είναι το φορολογικό στοιχείο που εκδίδεται για συναλλαγή ανύπαρκτη στο σύνολό της ή για μέρος αυτής ή για συναλλαγή στην οποία το ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη που αναγράφονται στο στοιχείο είναι άγνωστο φορολογικώς πρόσωπο, με την έννοια ότι δεν έχει δηλώσει την έναρξη του επιτηδεύματός του ούτε έχει θεωρήσει στοιχεία στη Φορολογική Διοίκηση. Εικονικό είναι επίσης το στοιχείο που φέρεται ότι εκδόθηκε ή έχει ληφθεί από εικονική εταιρεία, κοινοπραξία, κοινωνία ή άλλη οποιασδήποτε μορφής επιχείρηση ή νομική οντότητα ή από φυσικό πρόσωπο για το οποίο αποδεικνύεται ότι είναι παντελώς αμέτοχο με τη συγκεκριμένη συναλλαγή, οπότε στην τελευταία αυτή περίπτωση η ποινική δίωξη ασκείται κατά του πραγματικού υπευθύνου που υποκρύπτεται. Τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία συναλλαγής κατώτερη της πραγματικής θεωρούνται πάντοτε για τους σκοπούς του Κώδικα ως ανακριβή, ενώ τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία μεγαλύτερη της πραγματικής θεωρούνται ως εικονικά κατά το μέρος της μεγαλύτερης αυτής αξίας. Δεν είναι εικονικό για τον λήπτη το φορολογικό στοιχείο το οποίο αφορά πραγματική συναλλαγή, αν το πρόσωπο του εκδότη είναι διαφορετικό από αυτό που αναγράφεται στο στοιχείο. Δεν είναι εικονικό το φορολογικό στοιχείο που εξέδωσε ή έλαβε η κοινωνία κληρονόμων ή ο κληρονόμος ή σύζυγος ή τέκνο αποβιώσαντος ή συνταξιοδοτηθέντος συζύγου ή γονέα, το οποίο φέρεται ότι εκδόθηκε ή λήφθηκε από τον αποβιώσαντα ή συνταξιοδοτηθέντα επιτηδευματία, εφόσον αφορά πραγματική συναλλαγή και πριν από κάθε είδους φορολογικό έλεγχο έχει καταχωρισθεί στα βιβλία τόσο του λαμβάνοντα όσο και του εκδώσαντα το στοιχείο, η αξία αυτού έχει συμπεριληφθεί στις οικείες δηλώσεις Φ.Π.Α. και φορολογίας εισοδήματος και έχει γίνει η απόδοση των φόρων που προκύπτουν από το στοιχείο αυτό.

6. Για την επιμέτρηση της ποινής λαμβάνεται ιδίως υπόψη το ύψος του ποσού που αποκρύφτηκε ή δεν αποδόθηκε και η διάρκεια της απόκρυψης ή μη απόδοσης ή ανακριβούς απόδοσης ή διακράτησης. Η μεταχείριση από τον δράστη ιδιαίτερων τεχνασμάτων συνιστά επιβαρυντική περίπτωση.

Άρθρο 67

Αυτουργοί και συνεργοί

1. Στα νομικά πρόσωπα, ως αυτουργοί των εγκλημάτων του Κώδικα θεωρούνται, εφόσον με οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη συντέλεσαν στην τέλεσή τους:

α) Στις ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες, οι πρόεδροι των διοικητικών συμβουλίων, οι διευθύνοντες, εντεταλμένοι ή συμπράττοντες σύμβουλοι, οι διοικητές, οι γενικοί διευθυντές ή διευθυντές, ως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από τον νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση στη διοίκηση ή διαχείριση ή εκπροσώπηση αυτών. Αν ελλείπουν όλα τα παραπάνω πρόσωπα, ως αυτουργοί θεωρούνται τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των εταιρειών αυτών, εφόσον ασκούν πράγματι προσωρινά ή διαρκώς ένα από τα καθήκοντα που αναφέρονται πιο πάνω.

β) Στις ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρείες οι ομόρρυθμοι εταίροι και οι διαχειριστές αυτών ως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από τον νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση είτε από οποιαδήποτε αιτία στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών.

γ) Στις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης και ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρείες οι διαχειριστές αυτών ως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από τον νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση είτε από οποιαδήποτε αιτία στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών και, όταν αυτοί ελλείπουν ή απουσιάζουν, οι εταίροι αυτών.

δ) Στους συνεταιρισμούς και ενώσεις αυτών οι πρόεδροι, οι γραμματείς, οι ταμίες, ως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από τον νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση είτε από οποιαδήποτε αιτία στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών.

ε) Στις κοινοπραξίες, κοινωνίες, αστικές, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρείες, ως αυτουργοί του εγκλήματος της φοροδιαφυγής θεωρούνται οι εκπρόσωποί τους, με βάση την ιδιωτική βούληση ή τον νόμο ή δικαστική απόφαση, και αν ελλείπουν αυτοί, τα μέλη τους. Όταν στα μέλη αυτών περιλαμβάνονται και νομικά πρόσωπα ή αλλοδαπές επιχειρήσεις ή αλλοδαποί οργανισμοί, εφαρμόζονται ανάλογα και οι λοιπές διατάξεις της παρούσας παραγράφου.

στ) Στις αλλοδαπές επιχειρήσεις γενικά και στους κάθε είδους αλλοδαπούς οργανισμούς, ως αυτουργοί του εγκλήματος της φοροδιαφυγής θεωρούνται οι διευθυντές ή αντιπρόσωποι ή πράκτορες, που έχουν στην Ελλάδα.

ζ) Στα νομικά πρόσωπα εκτός των ανωτέρω αναφερομένων ή στις νομικές οντότητες κατά την έννοια της παρ. 3 του άρθρου 51Α του ν. 2238/1994 (Α' 151) ή της περ. δ' του άρθρου 2 του Κ.Φ.Ε., ως αυτουργοί θεωρού-

νται οι εκπρόσωποι αυτών ως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από τον νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση στη διοίκηση ή διαχείριση ή εκπροσώπηση αυτών.

2. Επίσης, αυτουργοί των ανωτέρω εγκλημάτων, κατά την έννοια της παρ. 1, θεωρούνται και: α) όσοι δυνάμει νόμου ή δικαστικής απόφασης ή διάταξης τελευταίας βούλησης είναι διαχειριστές αλλότριας περιουσίας και β) ο επίτροπος ή κηδεμόνας ή διοικητής αλλοτρίων κατά τις διατάξεις του Α.Κ..

3. Ο εν γνώσει υπογράφων ανακριβή φορολογική δήλωση ως πληρεξούσιος, καθώς και όποιος με οποιονδήποτε άλλο τρόπο εν γνώσει συμπράττει ή προσφέρει άμεση συνδρομή στην τέλεση των παραπάνω εγκλημάτων τιμωρείται ως άμεσος συνεργός.

4. Αυτουργοί ή συμμετοχοί των ανωτέρω εγκλημάτων θεωρούνται σε κάθε περίπτωση και όσοι ασκούν εν τοις πράγμασι τις εξουσίες και αρμοδιότητες που αντιστοιχούν στις ιδιότητες και θέσεις της παρ. 1.

Άρθρο 68

Μηνυτήρια αναφορά και ποινική διαδικασία

1. Εάν συντρέχει περίπτωση τέλεσης ή απόπειρας τέλεσης εγκλήματος του Κώδικα υποβάλλεται αμελλητί μηνυτήρια αναφορά από τον Διοικητή ή από τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης ή από τη Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας της Ελληνικής Αστυνομίας. Η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως.

2. α) Αν, με βάση εκτελεστή πράξη της φορολογικής αρχής, συντρέχει περίπτωση τέλεσης ή απόπειρας τέλεσης εγκλήματος φοροδιαφυγής, εκ των οριζόμενων στο άρθρο 66, η έκδοση τέτοιας πράξης αναστέλλει την προθεσμία της παραγραφής του σχετικού εγκλήματος και συνεπάγεται την αυτεπάγγελτη αναβολή ή αναστολή της αντίστοιχης ποινικής διαδικασίας. Για τον σκοπό αυτόν, η οικεία φορολογική αρχή ενημερώνει αμελλητί τον αρμόδιο εισαγγελέα και του αποστέλλει αντίγραφο της ως άνω διοικητικής πράξης.

β) Αν δεν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη, ο αρμόδιος εισαγγελέας πλημμελειοδικών αναβάλλει, με πράξη του, κάθε περαιτέρω ενέργεια της ποινικής διαδικασίας. Αν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη και η υπόθεση εκκρεμεί στην κύρια ανάκριση, ο ανακριτής, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, διατάσσει την αναστολή της ποινικής διαδικασίας. Αν η υπόθεση έχει παραπεμφθεί στο ακροατήριο, το ποινικό δικαστήριο διατάσσει την αναστολή της ποινικής διαδικασίας, σε κάθε άλλη δε περίπτωση την αναστολή διατάσσει το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο.

γ) Η αναστολή της προθεσμίας της παραγραφής και η αναβολή ή αναστολή της ποινικής διαδικασίας διαρκούν μέχρι την οριστικοποίηση της οικείας πράξης της φορολογικής αρχής, λόγω άπρακτης παρόδου της προθεσμίας άσκησης προσφυγής, ή μέχρις ότου καταστεί αμετάκλητη η απόφαση του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου επί της προσφυγής που ασκήθηκε.

δ) Η εκδίκαση των σχετικών υποθέσεων ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και του Συμβουλίου της Επικρατείας και η έκδοση των σχετικών αποφάσεων γίνονται κατά προτεραιότητα. Η φορολογική αρχή που

εξέδωσε την πράξη ή η γραμματεία του οικείου διοικητικού δικαστηρίου ενημερώνουν αμελλητί τον αρμόδιο εισαγγελέα, αντιστοίχως, για την οριστικοποίηση της πράξης, λόγω μη άσκησης προσφυγής, ή για την έκδοση αμετάκλητης απόφασης του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου και υποβάλλουν, κατά περίπτωση, υπηρεσιακό αντίγραφο του διοικητικού φακέλου ή της δικογραφίας της υπόθεσης.

ε) Σε περίπτωση αναστολής της προθεσμίας της παραγραφής, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της περ. α', δεν ισχύει ο χρονικός περιορισμός της αναστολής του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 113 του Ποινικού Κώδικα (Π.Κ.).

3. Αρμόδιο κατά τόπο δικαστήριο είναι αυτό της έδρας της αρμόδιας για τη φορολόγηση Δ.Ο.Υ..

4. Το Δημόσιο μπορεί να παρίσταται ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων για τα εγκλήματα του Κώδικα προς υποστήριξη της κατηγορίας. Όταν η δίωξη ασκείται σε βαθμό πλημμελήματος, το Δημόσιο μπορεί να εκπροσωπείται και από τον προϊστάμενο της αρμόδιας φορολογικής αρχής ή τον οριζόμενο από αυτόν υπάλληλο.

5. Στις δίκες που αφορούν εγκλήματα του Κώδικα, η εμφάνιση του μάρτυρα στο ακροατήριο δεν είναι υποχρεωτική, εφόσον έχει λάβει χώρα έγγραφη ενημέρωση του αρμόδιου εισαγγελέα ή του δικαστηρίου εκ μέρους της Αρχής που διενήργησε τον έλεγχο σχετικά με την υπόθεση, εκτός εάν το δικαστήριο, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος του κατηγορούμενου, κρίνει ότι πρέπει να κληθεί μάρτυρας, για να καταθέσει για ουσιώδη για την έκβαση της δίκης ζητήματα που δεν μπορούν να προκύψουν από τα έγγραφα της υπόθεσης.

6. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κ.Π.Δ. και του Γενικού Μέρους του Π.Κ..

Άρθρο 69

Αναστολή της ποινής

Για τα εγκλήματα του Κώδικα η αναστολή της ποινής γίνεται κατά τις σχετικές διατάξεις των άρθρων 99 επ. του Π.Κ..

ΤΜΗΜΑ XIII

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 70

Μεταβατικές διατάξεις

1. Μετά την 1η.1.2014, για υποθέσεις προσωρινού ή οριστικού φορολογικού ελέγχου που αφορά χρήσεις, περιόδους, φορολογικές υποθέσεις ή υποχρεώσεις πριν από την 1η.1.2014, εκδίδεται πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου. Για όσα αφορούν τα σχετικά με την έκδοση της πράξης εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα.

2. Κατά παρέκκλιση του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 34 του Κώδικα, πράξεις διορθωτικού προσδιορισμού φόρου, τέλους ή εισφοράς, που έχουν εκδοθεί ή εκδίδονται κατόπιν προσωρινού φορολογικού ελέγχου, ο οποίος διατάχθηκε μέχρι την 31η.12.2013, δεν κωλύουν τη μετά από νέο έλεγχο μεταγενέστερη διόρθωσή του. Το πρώτο εδάφιο ισχύει και για πράξεις

διορθωτικού προσδιορισμού που έχουν εκδοθεί ή εκδίδονται μετά από τακτικό (οριστικό) φορολογικό έλεγχο που διατάχθηκε έως την 31η.12.2013, στις περιπτώσεις στις οποίες, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 68 του ν. 2238/1994 (Α' 151), την παρ. 2 του άρθρου 49 του ν. 2859/2000 (Α' 248) και κάθε άλλη συναφή διάταξη, εκδίδεται μερική καταλογιστική πράξη.

3. Για χρήσεις, περιόδους, φορολογικές υποθέσεις ή υποχρεώσεις για τις οποίες είχε εκδοθεί μέχρι την 31η.12.2013 εντολή ελέγχου, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Τμήματος VII του Κώδικα, εφόσον κατά την 1η.1.2014 δεν είχε γίνει έναρξη του ελέγχου. Ως έναρξη του ελέγχου για την εφαρμογή του πρώτου εδαφίου λογίζεται η θεώρηση των βιβλίων του φορολογούμενου από όργανο της Φορολογικής Διοίκησης ή η κοινοποίηση πρόσκλησης για επίδειξη βιβλίων στον έλεγχο, στην περίπτωση που δεν είναι δυνατή η θεώρηση των βιβλίων ή η έκδοση της εντολής ελέγχου στην περίπτωση που δεν τηρούνται βιβλία. Ως έναρξη ελέγχου κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου θεωρείται και η αποστολή έως τις 31.12.2013 επιστολής στο φορολογούμενο, με την οποία του γνωστοποιείται ότι έχει εκδοθεί εντολή φορολογικού ελέγχου. Σε περίπτωση κατά την οποία, έως τις 31.12.2013, είχε εκδοθεί εντολή φορολογικού ελέγχου και για οποιονδήποτε λόγο, μετά την ημερομηνία αυτή, για την ίδια χρήση, περίοδο, φορολογική υπόθεση ή υποχρέωση, εκδοθεί νέα εντολή ελέγχου, οι έννομες συνέπειες της έκδοσης της αρχικής εντολής δεν θίγονται.

4. Κοινοποιήσεις κατά το άρθρο 5 του Κώδικα διενεργούνται και για χρήσεις, περιόδους, φορολογικές υποθέσεις ή υποχρεώσεις πριν από την έναρξη ισχύος αυτού.

5. Για φορολογικές δηλώσεις που υποβάλλονται μετά την 1η.1.2014, ανεξάρτητα από τη χρήση, την περίοδο, τη φορολογική υπόθεση ή υποχρέωση την οποία αφορούν, διενεργείται άμεσος προσδιορισμός του φόρου ή εκδίδεται πράξη διοικητικού προσδιορισμού του φόρου, κατά περίπτωση.

6. Για φορολογικές χρήσεις, περιόδους, υποθέσεις ή υποχρεώσεις για τις οποίες έως την 31η.12.2013 έχουν εκδοθεί οριστικά φύλλα ελέγχου ή οριστικές πράξεις προσδιορισμού ή καταλογισμού οποιουδήποτε φόρου, τέλους ή εισφοράς ή εκκαθαριστικά σημειώματα ή οποιαδήποτε άλλη συναφής πράξη, ως νέο στοιχείο, κατά την έννοια του άρθρου 25 του Κώδικα, θεωρείται οποιοδήποτε στοιχείο δεν τελούσε σε γνώση της αρμόδιας για τον τακτικό (οριστικό) έλεγχο φορολογικής αρχής, κατά τον χρόνο διενέργειάς του.

7. Σε περίπτωση ακύρωσης με απόφαση διοικητικού δικαστηρίου, για τυπικούς λόγους ή λόγω νομικής πλημμελίας, οποιασδήποτε πράξης καταλογισμού, η Φορολογική Διοίκηση, σε συμμόρφωση με τη δικαστική απόφαση, εκδίδει, από την 1η.1.2014 τις προβλεπόμενες από τον Κώδικα πράξεις προσδιορισμού του φόρου, ανεξαρτήτως του χρόνου έκδοσης της δικαστικής απόφασης.

8. Για τις δικαστικές αποφάσεις που εκδίδονται μετά την 1η.1.2014 εφαρμόζονται αναλόγως η παρ. 4 του άρθρου 41 και η παρ. 1 του άρθρου 30 του Κώδικα.

9. Σε περίπτωση έκδοσης απόφασης διοικητικού δικαστηρίου με την οποία κηρύσσεται απαράδεκτη η συ-

ζήτηση ενδίκου βοηθήματος ή μέσου και αναπέμπεται η υπόθεση στη Φορολογική Διοίκηση, για να τηρηθεί η διαδικασία διοικητικής επίλυσης της διαφοράς, το αίτημα για διοικητική επίλυση εξετάζεται από τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών, σύμφωνα με το άρθρο 63 του Κώδικα, εκτός εάν ο φορολογούμενος αποδεχθεί την προσβαλλόμενη πράξη μέσα σε αποκλειστική προθεσμία πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της δικαστικής απόφασης ή σχετικής πρόσκλησης της Φορολογικής Διοίκησης.

10. Διατάξεις περί παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου να κοινοποιεί φύλλα ελέγχου και πράξεις προσδιορισμού φόρου, τελών, εισφορών, προστίμων, προϊσχύουσες του άρθρου 36 του Κώδικα, εξακολουθούν να έχουν εφαρμογή για τις χρήσεις, τις περιόδους, τις υποθέσεις και τις φορολογικές υποχρεώσεις τις οποίες αφορούν. Όπου σε κείμενες διατάξεις ουσιαστικού φορολογικού δικαίου, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα, προβλέπεται προθεσμία παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου να κοινοποιεί φύλλα ελέγχου, πράξεις προσδιορισμού φόρου, τελών, εισφορών, πράξεις επιβολής προστίμων και κάθε άλλη συναφή πράξη, η παραγραφή διακόπτεται με την έκδοσή τους. Η διάταξη του δευτέρου εδαφίου εφαρμόζεται και σε εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις, οι οποίες δεν είχαν συζητηθεί κατά τη δημοσίευση του ν. 4254/2014 (Α' 85) σε πρώτο βαθμό.

11. Το άρθρο 47 του Κώδικα εφαρμόζεται για οφειλές για τις οποίες αποκτάται εκτελεστός τίτλος από την 1η.1.2014 και εφεξής.

12. Το άρθρο 51 του Κώδικα, σχετικά με τον χρόνο παραγραφής και τους λόγους διακοπής και αναστολής αυτής, εφαρμόζεται για φόρους και λοιπά έσοδα για τα οποία η Φορολογική Διοίκηση αποκτά εκτελεστό τίτλο από την 1η.1.2014 και εφεξής.

13. Η παρ. 2 του άρθρου 53 του Κώδικα εφαρμόζεται για αιτήσεις επιστροφής που υποβάλλονται από την 1η.1.2014 και εφεξής.

14. Για πράξεις διορθωτικού προσδιορισμού φόρου που αφορούν εν γένει φορολογικές υποχρεώσεις, χρήσεις, περιόδους ή υποθέσεις έως και τις 31.12.2013 επιβάλλεται, αντί του πρόσθετου φόρου του άρθρου 1 του ν. 2523/1997 (Α' 179), πρόστιμο που ισούται με το άθροισμα του προστίμου του άρθρου 58, της παρ. 2 του άρθρου 58Α ή του άρθρου 59 του Κώδικα, κατά περίπτωση, πλέον του τόκου του άρθρου 53 του Κώδικα, ο οποίος υπολογίζεται από την 1η.1.2014 και μέχρι την έκδοση του εκτελεστού τίτλου, εφόσον αυτό συνεπάγεται επιεικέστερη μεταχείριση του φορολογούμενου. Σε κάθε περίπτωση, μετά την απόκτηση του εκτελεστού τίτλου, εφαρμόζεται το άρθρο 53 του Κώδικα.

15. Εξαιρετικά, για την υποβολή εκπρόθεσμων χρεωστικών δηλώσεων, που αφορούν χρήσεις, περιόδους, υποθέσεις ή εν γένει φορολογικές υποχρεώσεις έως τις 31.12.2013, επιβάλλεται, αντί του πρόσθετου φόρου του άρθρου 1 του ν. 2523/1997, πρόστιμο που ισούται με το άθροισμα του προστίμου του άρθρου 54 του Κώδικα, πλέον του τόκου του άρθρου 53 του Κώδικα, ο οποίος υπολογίζεται από την 1η.1.2014 και μέχρι την έκδοση του εκτελεστού τίτλου, εφόσον αυτό συνεπάγεται επι-

εικέστερη μεταχείριση του φορολογούμενου. Για δηλώσεις που υποβάλλονται μετά την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 του Κώδικα και μέχρι την κοινοποίηση του προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου επιβάλλονται, αντί των ανωτέρω κυρώσεων, οι κυρώσεις της παρ. 14 του παρόντος, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο αυτή. Εφόσον πρόκειται για τροποποιητικές δηλώσεις, για τον υπολογισμό του ποσού του προστίμου της παρ. 14 του παρόντος, λαμβάνεται ως βάση υπολογισμού το ποσό της διαφοράς μεταξύ του φόρου που προκύπτει με βάση την υποβαλλόμενη τροποποιητική φορολογική δήλωση και εκείνου που προκύπτει με βάση την αρχικώς υποβληθείσα δήλωση και τις τυχόν τροποποιητικές δηλώσεις που έχουν εν τω μεταξύ υποβληθεί. Δεν είναι δυνατή η υποβολή δηλώσεων σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο με επιφύλαξη. Εξαιρουμένων των δηλώσεων παρακρατούμενων φόρων από μισθωτή εργασία και συντάξεις, εφόσον η προκύπτουσα οφειλή εξοφληθεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τον προσδιορισμό του φόρου, το επιβληθέν κατά το δεύτερο και τρίτο εδάφιο πρόστιμο ή ο πρόσθετος φόρος περιορίζεται στο εξήντα τοις εκατό (60%) του αρχικώς προσδιορισθέντος. Φόροι, πρόστιμα, τέλη, εισφορές και λοιπά ποσά που προσδιορίζονται κατά το δεύτερο, τρίτο και πέμπτο εδάφιο δεν διαγράφονται, δεν συμψηφίζονται ούτε επιστρέφονται. Σε κάθε περίπτωση μετά την απόκτηση του εκτελεστού τίτλου εφαρμόζεται το άρθρο 53 του Κώδικα.

16. Για την υποβολή, μετά την 1η.1.2014, εκπροθέσμων δηλώσεων από τις οποίες δεν προκύπτει φορολογική υποχρέωση ή δηλώσεων πληροφοριακού χαρακτήρα που αφορούν περιόδους έως τις 31.12.2013, επιβάλλονται τα πρόστιμα του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 2523/1997, με τον περιορισμό το καταβλητέο σε καθεμία περίπτωση ποσό να μην ξεπερνά το προβλεπόμενο στην περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 54 του Κώδικα.

17. Η υπ' αρ. 45081/30.10.1997 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών που έχει εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 6 του άρθρου 26 του ν. 1882/1990 (Α' 43) εξακολουθεί να ισχύει μέχρι την κατάργησή της.

18. Η παρ. 7 του άρθρου 46 του Κώδικα εφαρμόζεται και για μέτρα που το Δημόσιο λαμβάνει ή έχει λάβει πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 4223/2013 (Α' 287) επί περιουσιακών στοιχείων που έχουν δεσμευτεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 14 του ν. 2523/1997.

19. Για την επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης σύμφωνα με το άρθρο 46 του Κώδικα, οι προβλεπόμενες επιδόσεις κατά τον ΚΠολΔ γίνονται και από οποιονδήποτε υπάλληλο της Φορολογικής Διοίκησης.

20. Οι παρ. 5 και 6 του άρθρου 46 του Κώδικα καταλαμβάνουν και τις υποθέσεις για τις οποίες έχουν συνταχθεί ειδικές εκθέσεις ελέγχου της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 2523/1997 μέχρι τις 31.12.2013, αλλά δεν έχουν ληφθεί τα προβλεπόμενα μέτρα μέχρι την ημερομηνία αυτή.

21. Αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που ρυθμίζουν θέματα που υπάγονται στις διατάξεις του Κώδικα, οι οποίες έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων:

16 του ν. 1882/1990 (Α' 43) περί Φορολογίας Αυτομάτου Υπερτιμήματος, 2 έως και 19 του ν. 3427/2005 (Α' 312) περί Φόρου Αυτομάτου Υπερτιμήματος (Φ.Α.Υ.) και Τέλους Συναλλαγής Ακινήτων (Τ.Σ.Α.), 21 έως και 35 του ν. 2459/1997 (Α' 17) περί Φόρου Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας (Φ.Μ.Α.Π.), 27 έως και 50 του ν. 3842/2010 (Α' 58) περί Φόρου Ακίνητης Περιουσίας (Φ.Α.Π.), 5 έως και 19 του ν. 3634/2008 (Α' 9) και 53 του ν. 3842/2010 (Α' 58) περί Ενιαίου Τέλους Ακινήτων (Ε.Τ.ΑΚ.), 53 του ν. 4021/2011 (Α' 218) περί Έκτακτου Ειδικού Τέλους Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε.) και της υποπαρ. Α7 του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107) περί Έκτακτου Ειδικού Τέλους Ακινήτων (Ε.Ε.Τ.Α.), καθώς και οποιαδήποτε άλλη απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, η οποία ρυθμίζει θέματα διαδικασιών των φορολογιών που επιβλήθηκαν με τους ανωτέρω νόμους, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την έκδοση αποφάσεων του Διοικητή, κατά τις διατάξεις του Κώδικα, όπου αυτό απαιτείται.

22. Για τα έσοδα που εμπίπτουν στο άρθρο 2 και το Παράρτημα του ν. 4174/2013 (Α' 170) ο Κώδικας εφαρμόζεται από την 1η.1.2014, εκτός εάν διαφορετικά ορίζεται. Ειδικά, για τις υποθέσεις του Κώδικα Διατάξεων Φορολογίας Κληρονομικών, Δωρεών, Γονικών Παροχών και Κερδών από τυχερά παίγνια, ο Κώδικας εφαρμόζεται από την 1η.1.2015. Κατ' εξαίρεση για τις υποθέσεις του δευτέρου εδαφίου εφαρμόζονται από την 1η.1.2014 η παρ. 1 του άρθρου 30 και το Τμήμα ΙΧ του Κώδικα.

23. Το άρθρο 65Α του Κώδικα τίθεται σε ισχύ για χρήσεις που αρχίζουν από την 1η.1.2014. Η απόφαση του Υπουργού Οικονομικών υπό στοιχεία ΠΟΛ 1159/2011 (Β' 1657) διατηρείται σε ισχύ για χρήσεις που αρχίζουν πριν από την 1η.1.2014 και μπορεί να τροποποιηθεί ύστερα από γνώμη της Ε.Λ.Τ.Ε..

24. Ειδικά για την πράξη αποδοχής κληρονομιάς, της παρ. 1 του 54Α του Κώδικα, η υποχρέωση του συμβολαιογράφου για μνημόνευση και επισύναψη του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α. ισχύει από την 20ή.1.2014.

25. Εφόσον με την υποβολή τροποποιητικής φορολογικής δήλωσης ή με αυτοτελές αίτημα ή καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο, που αφορά φορολογικό έτος, διαχειριστική περίοδο ή φορολογική υπόθεση, μέχρι την 1η.1.2014, προβάλλεται αξίωση επιστροφής φόρου, για τα σχετικά με την παραγραφή, εφαρμόζονται τα μέχρι τότε ισχύοντα.

26. Από την 1η.1.2014 κάθε αίτημα προς τη Φορολογική Διοίκηση για διοικητικό ή δικαστικό συμβιβασμό θεωρείται απαράδεκτο και δεν εξετάζεται. Η διάταξη του πρώτου εδαφίου, ανεξαρτήτως χρονικών περιορισμών, εφαρμόζεται και για υποθέσεις, οι οποίες ήταν δυνατό να υπαχθούν σε οποιαδήποτε περίπτωση των άρθρων 70Α και 70Β του ν. 2238/1994.

27. Για παραβάσεις που διαπράχθηκαν μέχρι τις 31.12.2013, ανεξάρτητα από τον χρόνο διαπίστωσής τους, το σχετικό πρόστιμο υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 2523/1997, εξακολουθεί να εφαρμόζεται η παρ. 6 του άρθρου 9 του ίδιου νόμου, εφόσον ο φορολογούμενος, με δήλωσή του προς τον προϊστάμενο της αρχής που εξέδωσε την πράξη επιβολής προστίμου,

μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση της, αποδεχθεί ανεπιφύλακτα το σύνολο των παραβάσεων που αναφέρονται σε αυτή και καταβάλει, ταυτόχρονα, τουλάχιστον ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) της συνολικής οφειλής, ενώ το υπόλοιπο ποσό καταβάλλεται εφάπαξ μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του επόμενου μήνα της αποδοχής. Ποσά τα οποία έχουν καταβληθεί, δεν επιστρέφονται λόγω της εφαρμογής της παρούσας. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος, αμφισβητήσει τη νομιμότητα της αποδοχής, η πράξη και οι έννομες συνέπειες της αναβιώνουν και ήδη καταβληθέντα ποσά δεν επιστρέφονται.

28. Οι παρ. 5 και 6 του άρθρου 4 του ν. 2523/1997 εφαρμόζονται και για ενδοομιλικές συναλλαγές που πραγματοποιήθηκαν σε περιόδους που άρχισαν πριν από την 1η.1.2012, εφόσον η υπόθεση ήταν εκκρεμής κατά τη δημοσίευση του ν. 4446/2016 (Α' 240) ενώπιον της Φορολογικής Διοίκησης ή των τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων ή του Συμβουλίου της Επικρατείας. Σε κάθε περίπτωση, εφόσον οι διατάξεις του άρθρου 56 του ν. 4174/2013 είναι ευνοϊκότερες για τον υπόχρεο, εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτές, ανεξάρτητα από τον χρόνο πραγματοποίησης των ενδοομιλικών συναλλαγών.

29. Φορολογούμενος σε βάρος του οποίου: α) έχει εκδοθεί και δεν έχει κοινοποιηθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 4512/2018 (Α' 5) οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, ή β) θα εκδοθεί οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου κατόπιν προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού που έχει κοινοποιηθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 4512/2018, δύναται να αποδεχτεί την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού, με ανέκκλητη και ανεπιφύλακτη δήλωσή του, η οποία υποβάλλεται μέσα στην προθεσμία για άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής, στον προϊστάμενο της υπηρεσίας που εξέδωσε την πράξη προσδιορισμού του φόρου. Εφόσον ο φορολογούμενος εξοφλήσει την προκύπτουσα οφειλή μέσα στην προθεσμία της παρ. 3 του άρθρου 41 του Κώδικα, τα επιβληθέντα πρόστιμα, βάσει του άρθρου 58, της παρ. 2 του άρθρου 58Α και του άρθρου 59 του Κώδικα ή της παρ. 14 του παρόντος άρθρου ή οι πρόσθετοι φόροι του άρθρου 1 του ν. 2523/1997, κατά περίπτωση, μειώνονται στο εξήντα τοις εκατό (60%) αυτών. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται και για εκκρεμείς υποθέσεις κατά την έναρξη ισχύος του ν. 4512/2018, εφαρμοζόμενων αναλόγως των παρ. 3 και 5 του άρθρου 49 του ν. 4509/2017 (Α' 201). Ως εκκρεμείς υποθέσεις νοούνται οι υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή του Συμβουλίου της Επικρατείας κατόπιν άσκησης ενδικοφανούς ή δικαστικής προσφυγής ή τακτικού ενδίκου μέσου ή αίτησης αναίρεσης ή εκείνες για τις οποίες εκκρεμεί η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς ή δικαστικής προσφυγής ή τακτικού ενδίκου μέσου ή αίτησης αναίρεσης. Ως εκκρεμείς νοούνται, επίσης, οι υποθέσεις οι οποίες έχουν συζητηθεί και δεν έχει εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση του δικαστηρίου ή έχει εκδοθεί μη αμετάκλητη απόφαση αλλά δεν έχει κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο. Με απόφαση του Διοικητή δύναται να καθορίζονται ζητήματα προθεσμια-

ών, καταβολής, αρμοδιοτήτων και κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

30. Οφειλές από πράξεις διοικητικού προσδιορισμού του φόρου που εκδόθηκαν μέχρι τις 31.12.2019 με βάση στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση και αφορούν αποδοχές που εισπράχθηκαν αναδρομικά μέσα στο 2013 καθίστανται ληξιπρόθεσμες την 31η.7.2020.

31. Η αίτηση ακύρωσης ή τροποποίησης σύμφωνα με το άρθρο 63B του Κώδικα υποβάλλεται κατά άμεσου προσδιορισμού ή πράξεων διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξεων επιβολής προστίμου που εκδίδονται από την 1η.1.2020 και μετά.

32. α) Κατ' εξαίρεση, άμεσος προσδιορισμός φόρου ή πράξεις προσδιορισμού φόρου ή επιβολής προστίμου που εκδόθηκαν εντός του 2019, για τις οποίες συντρέχει οποιοσδήποτε από τους λόγους που αναφέρονται στις περ. α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 63B και για τις οποίες δεν έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή ή προσφυγή ενώπιον του δικαστηρίου έως την ημερομηνία έναρξης ισχύος του άρθρου 63B, δύνανται να ακυρωθούν ή να τροποποιηθούν κατ' εφαρμογή των οριζόμενων στην παρ. 2 του άρθρου 63B. Για τον σκοπό αυτόν υποβάλλεται αίτηση του φορολογούμενου για ακύρωση ή τροποποίηση έως τις 31.7.2020 και η πράξη της Φορολογικής Διοίκησης εκδίδεται μέχρι τις 30.9.2020. Έως τις 30.9.2020 δύνανται να γίνει και η ακύρωση ή τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού φόρου, της πράξης προσδιορισμού του φόρου και της πράξης επιβολής προστίμου, εφόσον έχει εκδοθεί, χωρίς αίτηση του φορολογούμενου, κατ' ανάλογη εφαρμογή των οριζόμενων στην παρ. 3 του άρθρου 63B. Στις περιπτώσεις που έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή και δεν έχει συμπληρωθεί η προθεσμία εξέτασής της, η προθεσμία αυτή διακόπτεται από την έναρξη ισχύος του άρθρου 63B και η ασκηθείσα ενδικοφανής προσφυγή λογίζεται ως αίτηση του φορολογούμενου για την ακύρωση ή τροποποίηση, εξετάζεται ως τέτοια και η σχετική πράξη εκδίδεται έως τις 30.9.2020. Για τις υποθέσεις αυτές και σε περίπτωση ρητής απόρριψης του αιτήματος ακύρωσης ή τροποποίησης, επιτρέπεται η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής κατά της πράξης απόρριψης, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 63, με την οποία μπορούν να προβάλλονται και οι λόγοι που έχουν ήδη προβληθεί με την αρχικώς ασκηθείσα ενδικοφανή προσφυγή. Σε περίπτωση σιωπηρής απόρριψης του αιτήματος ακύρωσης ή τροποποίησης λόγω άπρακτης παρέλευσης της προθεσμίας του πέμπτου εδαφίου, η αρχικώς ασκηθείσα ενδικοφανής προσφυγή και κάθε σχετικό έγγραφο διαβιβάζονται προς τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών μέχρι τις 31.10.2020 και η προθεσμία εξέτασης της ενδικοφανούς προσφυγής εκκινεί εκ νέου από την 1η.11.2020. Οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 63 εφαρμόζονται κατ' εξαίρεση και για όλες τις υποθέσεις της περ. α'. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, έπειτα από εισήγηση του Διοικητή, ορίζεται κάθε ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας.

β) Πράξεις επιβολής προστίμου που αφορούν χρήσεις έως τις 31.12.2013 και εκδόθηκαν κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 32 του Κώδικα με βάση στοιχεία που

είχε στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση, ακυρώνονται με σχετική πράξη της Φορολογικής Διοίκησης, εφόσον κατά την έκδοση της πράξης προσδιορισμού φόρου δεν προκύπτει ποσό φόρου προς καταβολή.

γ) Για επιγενόμενους λόγους που γεννήθηκαν εντός του 2019, η αίτηση του δεύτερου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 63B υποβάλλεται εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από τη δημοσίευσή του ν. 4701/2020 (Α' 128).

33. α) Για αναδρομικά εισοδήματα από συντάξεις που αφορούν τα φορολογικά έτη 2014 έως και 2017, ανάγονται σε έτος άλλο από εκείνο στο οποίο εισπράχθηκαν και καταβλήθηκαν από 1η.1.2015 έως και τις 31.12.2018, για τα οποία εκδίδεται:

αα) πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου με βάση εκπρόθεσμη αρχική δήλωση που υποβλήθηκε από τον φορολογούμενο ή με βάση στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 32 του Κώδικα, ή

αβ) πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου κατόπιν εκπρόθεσμης τροποποιητικής δήλωσης, σύμφωνα με το άρθρο 34 του Κώδικα, το άρθρο 54 του Κώδικα δεν εφαρμόζεται και οι τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 53 του Κώδικα δεν μπορούν να υπερβούν το είκοσι τοις εκατό (20%) του κύριου φόρου που προσδιορίζεται με την πράξη, εφόσον πρόκειται για το πρώτο έτος καταβολής σύνταξης, η οποία έγινε καθυστερημένα από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα. Σε περίπτωση που τα ανωτέρω εισοδήματα καταβλήθηκαν αναδρομικά από την 1η.1.2014 έως και τις 31.12.2018 και ανάγονται σε χρήσεις έως και τις 31.12.2013, εφαρμόζεται το πρώτο εδάφιο της παρ. 15 του παρόντος άρθρου, οι επιβαλλόμενες κυρώσεις δεν δύνανται να υπερβούν το είκοσι τοις εκατό (20%) του κύριου φόρου που προσδιορίζεται κατά την έκδοση της πράξης και το άρθρο 54 του Κώδικα δεν εφαρμόζεται. Οι ως άνω διατάξεις ισχύουν για πράξεις διοικητικού ή διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου που εκδίδονται από την 1.1.2020.

β) Οι πρόσθετοι φόροι ή το πρόστιμο του άρθρου 54 του Κώδικα και οι τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 53 του Κώδικα που επιβλήθηκαν με πράξεις διοικητικού προσδιορισμού φόρου που αφορούν σε χρήσεις έως τις 31.12.2013 και εκδόθηκαν μέσα στο 2019, κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 32 του Κώδικα, με βάση στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση, για αποδοχές που εισπράχθηκαν αναδρομικά μέσα στο 2013, δεν δύνανται να υπερβούν το είκοσι τοις εκατό (20%) του κύριου φόρου που προσδιορίστηκε κατά την έκδοση της πράξης, εφόσον πρόκειται για το πρώτο έτος καταβολής σύνταξης, η οποία έγινε καθυστερημένα από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα. Το ίδιο ισχύει για τα ανωτέρω εισοδήματα που θα εκκαθαριστούν εκ νέου από την αρμόδια υπηρεσία κατ' εφαρμογή της διαδικασίας που προβλέπεται στην παρ. 32 του παρόντος άρθρου. Με αίτημα του φορολογούμενου εκδίδεται νέα πράξη από τη Φορολογική Διοίκηση με την οποία οι πρόσθετοι φόροι ή οι τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 53 του Κώδικα περιορίζονται σε ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) του κύριου φόρου και το πρόστιμο του άρθρου 54 του Κώδικα δεν επιβάλλεται.

34. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή δύναται να τροποποιούνται οι προθεσμίες που ορίζονται στην παρ. 30 και την περ. α' της παρ. 32 του παρόντος άρθρου.

35. Καταστάσεις φορολογικών στοιχείων για διασταύρωση πληροφοριών για το ημερολογιακό έτος 2014, που υπεβλήθησαν από τις 21.1.2016 έως και τις 25.1.2016, θεωρούνται εμπρόθεσμες. Πρόστιμα που έχουν επιβληθεί, ακυρώνονται ή, εφόσον έχουν εισπραχθεί, συμψηφίζονται με οφειλές και, στην περίπτωση που δεν υπάρχει οφειλή, επιστρέφονται.

36. Πράξεις επιβολής προστίμου που εκδόθηκαν για εκπρόθεσμες τροποποιητικές δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, από τις οποίες το επιπλέον ποσό φόρου που προέκυψε προς καταβολή σε σχέση με την αρχική δήλωση, είναι έως εκατό (100) ευρώ, για τις οποίες δεν έχει παρέλθει η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής ή εκκρεμούν ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή δεν έχει παρέλθει η προθεσμία άσκησης δικαστικής προσφυγής, ακυρώνονται ή, εφόσον έχουν εισπραχθεί, συμψηφίζονται με οφειλές και, στην περίπτωση που δεν υπάρχει οφειλή, επιστρέφονται.

37. Όπου στην κείμενη νομοθεσία γίνεται παραπομπή στις ρυθμίσεις του ν. 2523/1997 (άρθρα 17 έως 21), εννοούνται οι αντίστοιχες ρυθμίσεις του Τμήματος ΧΙΙ του Κώδικα (άρθρα 66 έως 69).

38. Αιτήσεις ποινικής δίωξης Προϊσταμένων Δ.Ο.Υ. ή Ελεγκτικών Κέντρων ή Τελωνείων σύμφωνα με το άρθρο 25 του ν. 1882/1990 («Ποινικό αδίκημα μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο και τρίτους») για χρέη κατώτερα του ποσού των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ, εκκρεμείς κατά τη δημοσίευση του ν. 4337/2015 (Α' 129), δεν εισάγονται για συζήτηση. Η αναστολή της παραγραφής των χρεών κατώτερων του ποσού του πρώτου εδαφίου, για τα οποία είχε υποβληθεί αίτηση ποινικής δίωξης του άρθρου 25 του ν. 1882/1990 πριν από τη δημοσίευση του

ν. 4337/2015, λήγει με τη δημοσίευση του ν. 4337/2015 και η παραγραφή συνεχίζεται και δεν συμπληρώνεται πριν την πάροδο έτους από τη λήξη της αναστολής.

39. Υποθέσεις για εγκλήματα των άρθρων 17, 18 και 19 του ν. 2523/1997, εάν μέχρι τη δημοσίευση του ν. 4337/2015 είχε γίνει επίδοση κλητηρίου θεσπίσματος ή κλήσης στον κατηγορούμενο, εκδικάζονται από το αρμόδιο δικαστήριο στο οποίο έχουν εισαχθεί.

40. Εκκρεμείς κατά τη δημοσίευση του ν. 4337/2015 μηνυτήριες αναφορές για εγκλήματα των άρθρων 17, 18 και 19 του ν. 2523/1997 που υποβλήθηκαν για ποσά μικρότερα από τα οριζόμενα στο άρθρο 66 δεν εισάγονται για συζήτηση και οι σχετικές δικογραφίες τίθενται στο αρχείο με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα.

Άρθρο 71

Τελικές και καταργούμενες διατάξεις

1. Όπου σε κείμενες διατάξεις γίνεται παραπομπή ή αναφορά σε διάταξη του Μέρους Α' του ν. 4174/2013 (Α' 170) ή του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), ή γενικά στον ν. 4174/2013 ή στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), εφεξής νοείται η αντίστοιχη διάταξη του παρόντος Κώδικα ή ο παρών Κώδικας.

2. Κανονιστικές αποφάσεις ή άλλες διοικητικές πράξεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση διατάξεων του ν. 4174/2013 ή του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), όπως ισχύει μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος Κώδικα, εξακολουθούν να ισχύουν.

3. Κανονιστικές αποφάσεις ή άλλες διοικητικές πράξεις που μετά τη δημοσίευση του παρόντος Κώδικα τροποποιούν ή αντικαθιστούν αποφάσεις ή πράξεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση διατάξεων του Μέρους Α' του ν. 4174/2013 ή του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), εκδίδονται εφεξής κατ' εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Κώδικα.

4. Οι κωδικοποιούμενες διατάξεις του Μέρους Α' και το Παράρτημα του ν. 4174/2013 καταργούνται.

Παράρτημα

Φόρος μεταβίβασης ακινήτων (ν. 1587/1950),
Δήλωση στοιχείων ακινήτων (Ε9) και Περιορισολόγιο ακινήτων (άρθρα 23 και 23Α του ν. 3427/2005),
Ειδικός Φόρος επί των Ακινήτων (άρθρα 15 έως 18 του ν. 3091/2002),
Τέλος Επιτηδεύματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων (άρθρο 31 του ν. 3986/2011),
Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης Φυσικών Προσώπων (άρθρα 29 του ν. 3986/2011 και 43Α του ν. 4172/2013),
Φόρος Πολυτελούς Διαβίωσης (άρθρο 44 του ν. 4111/2013),
Φόρος Πλοίων με ελληνική και με ξένη σημαία (ν. 27/1975),
Εισφορά Εισαγόμενου Συναλλάγματος (άρθρο 45 παρ. 1 του ν. 4141/2013),
Φόρος επί των μερισμάτων εταιρειών του άρθρου 25 του ν. 27/1975 (άρθρο 45 παρ. 5 του ν. 4141/2013),
Έσοδα Εισιτηρίων Καζίνο (άρθρα 2 παρ. 10 του ν. 2206/1994, 31 παρ. 13 του ν. 2873/2000, 1 παρ. 1 του ν. 3139/2003, πρώτο περ. 9 υποπαρ. Ε7 του ν. 4093/2012),
Ειδικός Φόρος Πολυτελείας Χωρών της Ε. Ε. και Εγχωρίως Παραγομένων Ειδών (άρθρο 17 του ν. 3833/2010),
Συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου στα Μικτά Κέρδη των Εταιρειών Παροχής Υπηρεσιών Στοιχημάτων και Τυχερών Παιγνίων μέσω Διαδικτύου (άρθρο 50 του ν. 4002/2011),
Τέλος Συνδρομητών Κινητής Τηλεφωνίας και Τέλος Καρτοκινητής Τηλεφωνίας (άρθρο 12 του ν. 2579/1998),
Τέλη Διενέργειας Παιγνίων με Παιγνιόχαρτα (άρθρα 8 του ν. 2515/1997 και 10 παρ. 2 του ν. 3037/2002),
Φόρος Ασφαλιστρών (άρθρο 29 του ν. 3492/2006),
Ετήσιο Τέλος για τη Λειτουργία Χώρου Καπνιζόντων (άρθρο 45 του ν. 3986/2011),
Ειδικός Φόρος στις Διαφημίσεις που προβάλλονται από την τηλεόραση (άρθρο πέμπτο παρ. 12 του ν. 3845/2010),
Ειδικός Φόρος Ιδιωτικών Πλοίων Αναψυχής (άρθρο 2 του ν. 3790/2009),
Φόρος Συγκέντρωσης Κεφαλαίου (άρθρα 17 έως 31 του ν. 1676/1986),
Εισφορά Δακοκτονίας (άρθρο 2 του Α.Ν. 112/1967),
Εφάπαξ φόροι επί των αποθεμάτων πετρελαίου (άρθρα 23 του ν. 3634/2008, 2 του ν. 3828/2010 και τέταρτο παρ. 6 του ν. 3845/2010),
Τέλη Χαρτοσήμου (π.δ. 28ης Ιουλίου 1931),
Ειδικός Φόρος για την Ανάπτυξη της Κινηματογραφικής Τέχνης (άρθρο 60 του ν. 1731/1987),
Φόρος Ακίνητης Περιουσίας (άρθρα 27 έως 50 του ν. 3842/2010),
Φόρος Αυτομάτου Υπερτιμήματος (άρθρο 16 του ν. 1882/1990),
Φόρος Αυτομάτου Υπερτιμήματος και Τέλος Συναλλαγής Ακινήτων (άρθρα 2 έως 19 του ν. 3427/2005),
Φόρος Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας (άρθρα 21 έως 35 του ν. 2459/1997),
Ενιαίο Τέλος Ακινήτων (άρθρα 5 έως 19 του ν. 3634/2008),
Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (άρθρο 53 του ν. 4021/2011),

Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ακινήτων (άρθρο πρώτο υποπαρ. Α7 του ν.4152/2013),
 Εισφορές Φυσικών Προσώπων (άρθρα 18 του ν. 3758/2009, 30 του ν. 3986/2011, 5 του ν. 3833/2010),
 Έκτακτη Εισφορά στα Ιδιωτικά Πλοία Αναψυχής (άρθρο 3 του ν. 3790/2009),
 Έκτακτες Εφάπαξ Εισφορές Κοινωνικής Ευθύνης των Νομικών Προσώπων (άρθρα 2 του ν. 3808/2009 και 5 του ν. 3845/2010),
 Αυτοτελής Φορολογία Αφορολόγητων Αποθεματικών (άρθρο 8 του ν. 2579/1998),
 Φορολογία Προβλέψεων Επισφαλών Απαιτήσεων (άρθρο 9 παρ. 4 του ν. 3296/2004),
 Αυτοτελής Φορολογία Αφορολόγητων Αποθεματικών Τεχνικών Επιχειρήσεων (άρθρο 3 του ν. 2954/2001),
 Αυτοτελής Φορολογία των Αποθεματικών των Τραπεζών (άρθρο 10 του ν. 3513/2006),
 Ειδικός Φόρος Τραπεζικών Εργασιών (άρθρα 6 έως 16 του ν. 1676/1986),
 Φόρος επί του ζύθου (άρθρο 39 του β.δ. 24.9/20.10.1958),
 Φόρος Διαμονής (άρθρο 53 του ν. 4389/2016),
 Τέλος στη συνδρομητική τηλεόραση (άρθρο 54 του ν. 4389/2016),
 Τέλος συνδρομητών σταθερής τηλεφωνίας (άρθρο 55 του ν. 4389/2016),
 Περιβαλλοντικό τέλος πλαστικής σακούλας του άρθρου 6Α του ν. 2939/2001, Το προβλεπόμενο στο άρθρο 30 του ν. 3846/2010 ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) των εισπραττόμενων από τις ιδιωτικές Μονάδες Χρόνιας Αιμοκάθαρσης νοσηλίων, Εισφορά προστασίας του περιβάλλοντος της παρ. 3 του άρθρου 4 του 4736/2020 σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον, Περιβαλλοντικό τέλος (άρθρο 79 του ν. 4819/2021), Τέλος ανακύκλωσης (άρθρο 80 του ν. 4819/2021).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ	ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗ ΔΙΑΤΑΞΗ
Άρθρο πρώτο	
Άρθρο 1	Το άρθρο 1 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013
Άρθρο 2	Το άρθρο 2 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013
Άρθρο 3	Το άρθρο 3 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013
Άρθρο 4	Το άρθρο 4 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5, 6 και 7 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013, την παρ. 1 και την περ. α της παρ. 2 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 5	Το άρθρο 5 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013
Άρθρο 6	Το άρθρο 6 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013
Άρθρο 7	Το άρθρο 7 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με το

	άρθρο 17 του ν. 4818/2021
Άρθρο 8	Το άρθρο 8 του ν. 4174/2013
Άρθρο 9	Το άρθρο 9 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017
Άρθρο 10	Το άρθρο 10 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 355 του ν. 4512/2018 και τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 112 του ν. 4549/2018 Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφιο πρώτο
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφιο πρώτο	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. γ, εδάφιο τρίτο
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφιο δεύτερο	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφια δεύτερο και τρίτο
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α' εδάφια τρίτο και τέταρτο	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. β
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. β	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. γ, εδάφια πρώτο και δεύτερο
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. γ	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. δ και ε, αντίστοιχα. Οι υποπερ. i και ii της περ. δ κωδικοποιούνται με τις υποπερ. δα και δβ, αντίστοιχα, της περ. δ της παρ. 1
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. δ και ε	Άρθρο 10, παρ. 2, 3, 4, 5 και 6, αντίστοιχα
Άρθρο 10, παρ. 2, 3, 4, 5 και 6	
Άρθρο 11	Το άρθρο 11 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 355 του ν. 4512/2018, τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 112 του ν. 4549/2018 και με την παρ. 1 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020, σε συνδυασμό με τα άρθρα 47β, 47γ και 47δ του Κώδικα Φ.Π.Α., όπως τα δύο πρώτα έχουν αντικατασταθεί με τα άρθρα 9 και 10 και το τρίτο έχει προστεθεί με το άρθρο 11 του ν. 4818/2021, υπό στοιχεία Α.1212/2021 απόφαση του Διοικητή ΑΑΔΕ
Άρθρο 11, παρ. 1 και 2	Άρθρο 11, παρ. 1 και 2, αντίστοιχα
Άρθρο 11, παρ. 3	Άρθρο 11 παρ. 3 (το τελευταίο εδάφιο μερικώς). Οι περ. i, ii και iii της κωδικοποιούμενης παρ. 3 κωδικοποιούνται με τις περ. α, β και γ, αντίστοιχα
Άρθρο 11, παρ. 4	Άρθρο 11, παρ. 4. Οι υποπερ. i, ii και iii της περ. β της κωδικοποιούμενης παρ. 4 κωδικοποιούνται με τις υποπερ. βα, ββ και βγ, αντίστοιχα, της περ. β.
Άρθρο 11, παρ. 5, 6, 7, 8, 9 και 10	Άρθρο 11, παρ. 5, 6, 7 8, 9 και 10, αντίστοιχα
Άρθρο 12	Το άρθρο 12 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 41 του ν. 4223/2013 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 51 του ν. 4583/2018
Άρθρο 13	Το άρθρο 13 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013 και την παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015
Άρθρο 14	Το άρθρο 14 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις

	παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013 και την παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017
Άρθρο 15	Το άρθρο 15 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013, την παρ. 1 του άρθρου 29 του ν. 4646/2019 και το άρθρο 18 του ν. 4488/2017
Άρθρο 15Α	Το άρθρο 15Α του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4646/2019
Άρθρο 16	Το άρθρο 16 του ν. 4174/2013
Άρθρο 17	Το άρθρο 17 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 7, 8, 9 και 10 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013, την παρ. 3 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την περ. β της παρ. 5 του άρθρου 33 του ν. 4258/2014, το άρθρο 1 του ν. 4346/2015, το άρθρο 68 του ν. 4403/2016, την παρ. 4 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, το άρθρο 60 του ν. 4415/2016, την παρ. 3 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017, την παρ. 5 του άρθρου 1 του ν. 4501/2017, το άρθρο 99 του ν. 4547/2018, το άρθρο 52 του ν. 4569/2018, το άρθρο 108 του ν. 4623/2019, το άρθρο 48 του ν. 4712/2020 και το άρθρο 64 του ν. 4796/2021
Άρθρο 17, παρ. 1	Άρθρο 17, παρ. 1. Στην περ. δ η αναφορά στις Οδηγίες 2011/16/ΕΕ και 2010/24/ΕΕ περιττεύει κατόπιν αναφοράς των διατάξεων ενσωμάτωσης και οι υποπερ. αα και ββ της περ. ιε της κωδικοποιούμενης παρ. 1 κωδικοποιούνται με τις υποπερ. ιεα και ιεβ, αντίστοιχα, της περ. ιε της παρ. 1
Άρθρο 17, παρ. 1α	Άρθρο 17, παρ. 1Α
Άρθρο 17, παρ. 1β	Άρθρο 17, παρ. 1Β
Άρθρο 17, παρ. 2	Άρθρο 17, παρ. 2
Άρθρο 17, παρ. 2α	Άρθρο 17, παρ. 2.α
Άρθρο 17, παρ. 3, 4, 5, 6 και 7	Άρθρο 17, παρ. 3, 4, 5, 6 και 7, αντίστοιχα
Άρθρο 17Α	Το άρθρο 17Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 18	Το άρθρο 18 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 9, τις παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013, την παρ. 8 του άρθρου 52 του ν. 4276/2014 και την παρ. 1 του άρθρου 397 του ν. 4512/2018
Άρθρο 19	Το άρθρο 19 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 397 του ν. 4512/2018 και συμπληρώθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 171 του ν. 4972/2022
Άρθρο 20	Το άρθρο 20 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 4, 5, 6 και 7 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013
Άρθρο 21	Το άρθρο 21 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 44 του ν. 4223/2013, την παρ. 4 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν.

	4254/2014, την περ. α της παρ. 6 και την παρ. 7 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 22	Το άρθρο 22 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 του άρθρου 44 του ν. 4223/2013, την παρ. 8 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, την περ. α της παρ. 1 και τις παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 17 του ν. 4714/2020
Άρθρο 23	Το άρθρο 23 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και την παρ. 9 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 24	Το άρθρο 24 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και την παρ. 10 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 25	Το άρθρο 25 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 και την παρ. 11 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 26	Το άρθρο 26 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 77 του ν. 4472/2017
Άρθρο 26, παρ. 1	Άρθρο 26, παρ. 1
Άρθρο 26, παρ. 2, περ. α	Άρθρο 26, παρ. 2, περ. α, εδάφια πρώτο και δεύτερο. Το εδάφιο τρίτο της περ. α της παρ. 2 δεν κωδικοποιείται
Άρθρο 26, παρ. 2, περ. β	Άρθρο 26, παρ. 2, περ. β, εδάφιο πρώτο μερικώς και εδάφιο δεύτερο
Άρθρο 27	Το άρθρο 27 του ν. 4174/2013
Άρθρο 28	Το άρθρο 28 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 8, 9 και 10 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και την παρ. 12 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 28Α	Το άρθρο 28Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με το άρθρο 390 του ν. 4512/2018
Άρθρο 29	Το άρθρο 29 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την περ. α της παρ. 2 του άρθρου πέμπτου του ν. 4493/2017 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 32 του ν. 4569/2018
Άρθρο 29, παρ. 1	Άρθρο 29, παρ. 1, εδάφιο πρώτο του ν. 4174/2013, με παράλειψη της αναφοράς στην Οδηγία του Συμβουλίου 2011/16/ΕΚ, κατόπιν αναφοράς των διατάξεων ενσωμάτωσης, και εδάφιο δεύτερο
Άρθρο 29, παρ. 2, 3 και 4	Άρθρο 29, παρ. 2, 3, και 4 του ν. 4174/2013, αντίστοιχα
Άρθρο 30	Το άρθρο 30 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013
Άρθρο 31	Το άρθρο 31 του ν. 4174/2013
Άρθρο 31, παρ. 1	Άρθρο 31, παρ. 1
Άρθρο 31, παρ. 2	Άρθρο 31, παρ. 2, εδάφιο πρώτο μερικώς και εδάφιο δεύτερο
Άρθρο 32	Το άρθρο 32 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την

	παρ. 2 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013
Άρθρο 33	Το άρθρο 33 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013
Άρθρο 34	Το άρθρο 34 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013
Άρθρο 34, παρ. 1	Άρθρο 34, εδάφια πρώτο και δεύτερο
Άρθρο 34, παρ. 2	Άρθρο 34, εδάφια τρίτο και τέταρτο
Άρθρο 34, παρ. 3	Άρθρο 34, εδάφιο πέμπτο
Άρθρο 35	Το άρθρο 35 του ν. 4174/2013
Άρθρο 36	Το άρθρο 36 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013, την παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014, το άρθρο 31, την παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4646/2019 και την παρ. 2 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020
Άρθρο 36 παρ. 1 και 2	Άρθρο 36, παρ. 1 και 2 του ν. 4174/2013, αντίστοιχα
Άρθρο 36, παρ. 3	Άρθρο 36, παρ. 3 του ν. 4174/2013. Οι υποπερ. (α) και (β) της περ. α της κωδικοποιούμενης παρ. 3 κωδικοποιούνται με τις υποπερ. αα και αβ, αντίστοιχα, της περ. α της παρ. 3
Άρθρο 36, παρ. 4	Άρθρο 36, παρ. 4 του ν. 4174/2013
Άρθρο 37	Το άρθρο 37 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 8, 9, 10 και 11 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 και με την περ. α της παρ. 7 της υποπαρ. Δ.2 της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 Η περ. κ του δευτέρου εδαφίου του κωδικοποιούμενου άρθρου κωδικοποιείται με την περ. ι του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 37
Άρθρο 38	Το άρθρο 38 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 13 του ν. 4607/2019
Άρθρο 39	Το άρθρο 39 του ν. 4174/2013
Άρθρο 40	Το άρθρο 40 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την περ. β της παρ. 7 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 και το άρθρο 52 του ν. 4583/2018
Άρθρο 41	Το άρθρο 41 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 και την παρ. 3 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016
Άρθρο 42	Το άρθρο 42 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014 και την παρ. 3 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020 Το άρθρο 43 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 47 του ν. 4223/2013 και την παρ. 13 της υποπαρ. Δ.1 της παρ. Δ του άρθρου 2 του ν. 4336/2015, καταργήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019 από 1 ^{ης} .4.2020
Άρθρο 44	Το άρθρο 44 του ν. 4174/2013

Άρθρο 45	Το άρθρο 45 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την παρ. 4 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016 και την παρ. 4 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020
Άρθρο 46	Το άρθρο 46 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 (ο τίτλος του άρθρου δεν συμπεριλήφθηκε στην αντικατάσταση) και τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 33 του ν. 4646/2019
Άρθρο 46, παρ. 1, 2, 3, 4 και 5	Άρθρο 46, παρ. 1, 2, 3, 4 και 5, αντίστοιχα
Άρθρο 46, παρ. 6, εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο	Άρθρο 46, παρ. 6, εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο (μερικώς), αντίστοιχα
Άρθρο 46, παρ. 7	Άρθρο 46, παρ. 7
Άρθρο 47	Το άρθρο 47 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 10, 11, 12, 13 και 14 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013
Άρθρο 47, παρ. 1-5	Άρθρο 47, παρ. 1 έως 5, αντίστοιχα. Η περ. η της παρ. 3 μερικώς
Άρθρο 48	Το άρθρο 48 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 15 και 16 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την περ. α της παρ. 12 της υποπαρ. Δ.1. της παρ. Δ του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 και το άρθρο 44 του ν. 4646/2019
Άρθρο 48, παρ. 1	Άρθρο 48, παρ. 1
Άρθρο 48, παρ. 2	Άρθρο 48, παρ. 2
Άρθρο 48, παρ. 3	Άρθρο 48, παρ. 3 (δεν μεταφέρεται)
Άρθρο 48, παρ. 4	Άρθρο 48, παρ. 4
Άρθρο 48, παρ. 5	Άρθρο 48, παρ. 5
Άρθρο 48, παρ. 6	Άρθρο 48, παρ. 6
Άρθρο 48, παρ. 7	Άρθρο 48, παρ. 7
Άρθρο 49	Το άρθρο 49 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 17 και 18 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013
Άρθρο 50	Το άρθρο 50 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 9 και τις παρ. 19 έως 22 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την παρ. 13 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 και την παρ. 1 του άρθρου 34 και την παρ. 3 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019
Άρθρο 51	Το άρθρο 51 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 23 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013
Άρθρο 52	Το άρθρο 52 του ν. 4174/2013. Παραλείπεται η αναφορά στην Οδηγία 2010/24/ΕΕ του Συμβουλίου, κατόπιν αναφοράς των διατάξεων ενσωμάτωσης.
Άρθρο 53	Το άρθρο 53 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 και με την παρ. 12 του άρθρου 7 του ν. 4224/2013
Άρθρο 54	Το άρθρο 54 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την

	παρ. 4 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013, τις περ. α, δ, ε, στ, ζ, η και θ της παρ. 9 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, την περ. α της παρ. 14 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, τις παρ. 1 και 3 του άρθρου 73 του ν. 4446/2016, την παρ. 4 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017, το άρθρο 54 του ν. 4583/2018, την παρ. 2 του άρθρου 73 του ν. 4607/2019, τις παρ. 4 και 6 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 και την παρ. 1 άρθρο 77 ν. 4916/2022
Άρθρο 54, παρ. 1, περ. α έως η	Άρθρο 54, παρ. 1, περ. α έως η, αντίστοιχα
	Η περ. θ της παρ. 1 του κωδικοποιούμενου άρθρου καταργήθηκε με την περ. β της παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και η περ. ι καταργήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020
Άρθρο 54, παρ. 1, περ. ια έως ιζ	Άρθρο 54, παρ. 1, περ. ια έως ιζ, αντίστοιχα
Άρθρο 54, παρ. 2	Άρθρο 54, παρ. 2, πλην της περ. ζ, η οποία καταργήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020
Άρθρο 54, παρ. 3	Άρθρο 54, παρ. 3
Άρθρο 54Α	Το άρθρο 54Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 9 του ν. 4223/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 2 και 3 της παρ. Γ του άρθρου τρίτου του ν. 4254/2014, τις παρ. 1 και 3 του άρθρου 5 του ν. 4330/2015, τις παρ. 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 13 του ν. 4474/2017, τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 145 του ν. 4537/2018, το άρθρο 37 του ν. 4569/2018, την παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4646/2019, την παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4652/2020
Άρθρο 54Α, παρ. 1	Άρθρο 54Α, παρ. 1, πλην εβδομού εδαφίου, το οποίο δεν μεταφέρεται
Άρθρο 54Α, παρ. 2	Άρθρο 54Α, παρ. 2
Άρθρο 54Α, παρ. 3	Άρθρο 54Α, παρ. 3: δεν μεταφέρεται
Άρθρο 54Α, παρ. 4	Άρθρο 54Α, παρ. 4. Τα εδάφια πρώτο και τρίτο μεταφέρονται μερικώς
Άρθρο 54Α, παρ. 5	Άρθρο 54Α, παρ. 5 μερικώς
Άρθρο 54Α, παρ. 6	Άρθρο 54Α, παρ. 6
Άρθρο 54Α, παρ. 7	Άρθρο 54Α, παρ. 7
Άρθρο 54Β	Το άρθρο 54Β του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 52 του ν. 4276/2014 και αντικαταστάθηκε με την παρ. 15 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 54Γ	Το άρθρο 54Γ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου πέμπτου του ν. 4493/2017
Άρθρο 54Δ	Το άρθρο 54Δ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 29 του ν. 4646/2019
Άρθρο 54Ε	Το άρθρο 54Ε του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την

	παρ. 2 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 και τροποποιήθηκε με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 90 του ν. 4864/2021
Άρθρο 54ΣΤ	Το άρθρο 54ΣΤ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 και τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 91 του ν. 4864/2021
Άρθρο 54Ζ	Το άρθρο 54Ζ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 189 του ν. 4764/2020
Άρθρο 54Η	Το άρθρο 54Η του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 173 του ν. 4972/2022
Άρθρο 55	Το άρθρο 55 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 12 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013, τις περ. α και β της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και το άρθρο 92 του ν. 4745/2020
Άρθρο 55, παρ. 1	Άρθρο 55, παρ. 4
Άρθρο 55, παρ. 2	Άρθρο 55, παρ. 5 Άρθρο 55, παρ. 1: απαλείφεται, καθώς καταργήθηκε με την περ. α της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 Άρθρο 55, παρ. 2: απαλείφεται, καθώς καταργήθηκε με την περ. β της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, σε συνδυασμό με την παρ. 7 του άρθρου 8 του ίδιου νόμου και την παρ. 1 του άρθρου 79 του ν. 4472/2017 Άρθρο 55, παρ. 3: απαλείφεται, καθώς καταργήθηκε με το άρθρο 92 του ν. 4745/2020
Άρθρο 55Α	Το άρθρο 55Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 163 του ν. 4764/2020
Άρθρο 56	Το άρθρο 56 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015
Άρθρο 56Α	Το άρθρο 56Α του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 55 του ν. 4714/2020 Το άρθρο 57 του ν. 4174/2013 καταργήθηκε με το άρθρο 19 του ν. 4321/2015, για τις οφειλές που καταχωρίζονται στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων της Φορολογικής Διοίκησης από τη δημοσίευση του ν. 4321/2015 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ήτοι την 21η.3.2015
Άρθρο 58	Το άρθρο 58 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις περ. α και β της παρ. 7 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και την παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 4646/2019
Άρθρο 58Α	Το άρθρο 58Α του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 51 του ν. 4410/2016
Άρθρο 59	Το άρθρο 59 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015
Άρθρο 60	Το άρθρο 60 του ν. 4174/2013

Άρθρο 61	Το άρθρο 61 του ν. 4174/2013
Άρθρο 62	Το άρθρο 62 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 16 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 και τροποποιήθηκε με τις παρ. 12 και 13 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την παρ. 10 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και την παρ. 7 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020
Άρθρο 62, παρ. 1, 2, 3	Άρθρο 62, παρ. 1, 2, 3, αντίστοιχα
Άρθρο 62, παρ. 4	Άρθρο 62, παρ. 4 (μερικώς)
Άρθρο 62, παρ. 5	Άρθρο 62, παρ. 5 (μερικώς)
Άρθρο 62, παρ. 6, 7, 8	Άρθρο 62, παρ. 6, 7, 8, αντίστοιχα
Άρθρο 63	Το άρθρο 63 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 49 του 4223/2013, την παρ. 14, τις περ. α και β της παρ. 15 και την παρ. 16 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, τις περ. Α και Β της παρ. 1β του άρθρου 232 του ν. 4281/2014, τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 91 του ν. 4316/2014, την παρ. 3α του άρθρου 47 του ν. 4331/2015, την παρ. 16 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, την παρ. 5 του άρθρου 18 του ν. 4446/2016 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 68 του ν. 4587/2018
Άρθρο 63, παρ. 1, 2, 3, 4	Άρθρο 63, παρ. 1, 2, 3, 4, αντίστοιχα
Άρθρο 63, παρ. 5	Άρθρο 63, παρ. 5 μερικώς (δεν μεταφέρεται το δωδέκατο εδάφιο)
Άρθρο 63, παρ. 6, 7, 8, 9	Άρθρο 63, παρ. 6, 7, 8, 9, αντίστοιχα
Άρθρο 63Α	Το άρθρο 63Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016
Άρθρο 63Β	Το άρθρο 63Β του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020
Άρθρο 64	Το άρθρο 64 του ν. 4174/2013
Άρθρο 65	Το άρθρο 65 του ν. 4174/2013
Άρθρο 65Α	Το άρθρο 65Α του ν. 4174/2013 όπως προστέθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 49 του ν. 4223/2013 και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 37 του ν. 4646/2019
Άρθρο 66	Το άρθρο 66 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 66 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015
Άρθρο 67	Το άρθρο 67 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 67 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015
Άρθρο 68	Το άρθρο 68 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 68 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 32 και το άρθρο 92 του ν. 4745/2020
Άρθρο 68, παρ. 1	Άρθρο 68, παρ. 1 Άρθρο 68, παρ. 2: απαλείφεται, αφού καταργήθηκε με το άρθρο 92 του ν. 4745/2020

Άρθρο 68, παρ. 2	Άρθρο 68, παρ. 3
Άρθρο 68, παρ. 3	Άρθρο 68, παρ. 4 (μερικώς)
Άρθρο 68, παρ. 4	Άρθρο 68, παρ. 5, εδάφιο πρώτο μερικώς και εδάφιο τρίτο. Το εδάφιο δεύτερο απαλείφεται.
Άρθρο 68, παρ. 5	Άρθρο 68, παρ. 6
Άρθρο 68, παρ. 6	Άρθρο 68, παρ. 7
Άρθρο 69	Άρθρο 69 του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε ως νέο άρθρο 69 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015, κατά το εδάφιο πρώτο μερικώς. Τα εδάφια δεύτερο και τρίτο απαλείφονται.
Άρθρο 70	α) Άρθρο 70, παρ. 1 και εδάφιο τρίτο της παρ. 2 του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε ως νέο άρθρο 70 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 β) Άρθρο 71, εδάφιο δεύτερο της παρ. 1 και εδάφια τέταρτο και πέμπτο της παρ. 2 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 γ) Άρθρο 72 του ν. 4174/2013, το οποίο με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 αναριθμήθηκε από άρθρο 66 σε άρθρο 72, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου έβδομου του ν. 4183/2013, με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 50 του ν. 4223/2013, την παρ. 3 του άρθρου 12 του ν. 4239/2014, τις περ. α και β της παρ. 18 και τις παρ. 19 έως και 23 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την περ. α της παρ. 4 του άρθρου 184 του ν. 4261/2014, την παρ. 5 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014, την παρ. 4 του άρθρου 91 του ν. 4316/2014, την παρ. 12 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, την παρ. 4 του άρθρου 56 του ν. 4410/2016, το άρθρο 98 του ν. 4446/2016, τις παρ. 1 και 4 του άρθρου 49 του ν. 4509/2017, την παρ. 2 του άρθρου 398 του ν. 4512/2018, το άρθρο 116 του ν. 4514/2018, την παρ. 2 του άρθρου 61 του ν. 4520/2018, το άρθρο 104 του ν. 4670/2020, το άρθρο 5 του ν. 4690/2020, την παρ. 5 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020, το άρθρο 19 του ν. 4714/2020, το άρθρο 78 του ν. 4764/2020 και την παρ. 2 του άρθρου 77 του ν. 4916/2022 δ) Άρθρο 73 του ν. 4174/2013, το οποίο αναριθμήθηκε από άρθρο 67 σε άρθρο 73 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 Τα εδάφια πρώτο και δεύτερο της παρ. 2 του άρθρου 70 του ν. 4174/2013 και τα εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο της παρ. 2 του άρθρου 71 του ν. 4174/2013, τα οποία άρθρα προστέθηκαν με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015, δεν μεταφέρονται.
Άρθρο 70, παρ. 1	Άρθρο 72, παρ. 1
Άρθρο 70, παρ. 2	Άρθρο 72, παρ. 2
Άρθρο 70, παρ. 3	Άρθρο 72, παρ. 3
Άρθρο 70, παρ. 4	Άρθρο 72, παρ. 4

Άρθρο 70, παρ. 5	Άρθρο 72, παρ. 5
Άρθρο 70, παρ. 6	Άρθρο 72, παρ. 6
Άρθρο 70, παρ. 7	Άρθρο 72, παρ. 7
Άρθρο 70, παρ. 8	Άρθρο 72, παρ. 8
	Άρθρο 72, παρ. 9: δεν μεταφέρεται
Άρθρο 70, παρ. 9	Άρθρο 72, παρ. 10
Άρθρο 70, παρ. 10	Άρθρο 72, παρ. 11, εδάφια πρώτο, τρίτο και τέταρτο. Το δεύτερο εδάφιο δεν μεταφέρεται
	Άρθρο 72, παρ. 12: δεν μεταφέρεται
Άρθρο 70, παρ. 11	Άρθρο 72, παρ. 13
Άρθρο 70, παρ. 12	Άρθρο 72, παρ. 14
	Άρθρο 72, παρ. 15: δεν μεταφέρεται
Άρθρο 70, παρ. 13	Άρθρο 72, παρ. 16
Άρθρο 70, παρ. 14	Άρθρο 72, παρ. 17
Άρθρο 70, παρ. 15	Άρθρο 72, παρ. 18
Άρθρο 70, παρ. 16	Άρθρο 72, παρ. 19
Άρθρο 70, παρ. 17	Άρθρο 72, παρ. 20
Άρθρο 70, παρ. 18	Άρθρο 72, παρ. 21
Άρθρο 70, παρ. 19	Άρθρο 72, παρ. 22
Άρθρο 70, παρ. 20	Άρθρο 73, παρ. 23
	Άρθρο 72, παρ. 24, 25, 26, 27: δεν μεταφέρονται
Άρθρο 70, παρ. 21	Άρθρο 72, εδάφιο δεύτερο της παρ. 28. Το εδάφιο πρώτο δεν μεταφέρεται
Άρθρο 70, παρ. 22, εδάφιο 1	Άρθρο 73
Άρθρο 70, παρ. 22, εδάφιο 2	Άρθρο 72, παρ. 29
	Άρθρο 72, παρ. 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38: δεν μεταφέρονται
Άρθρο 70, παρ. 23	Άρθρο 72, παρ. 40
Άρθρο 70, παρ. 24	Άρθρο 72, παρ. 41
Άρθρο 70, παρ. 25	Άρθρο 72, παρ. 43
Άρθρο 70, παρ. 26	Άρθρο 72, παρ. 44
	Άρθρο 72, παρ. 47: δεν μεταφέρεται
	Άρθρο 72, εδάφιο πρώτο μερικώς και εδάφια τέταρτο και πέμπτο της παρ. 48. Τα εδάφια δεύτερο και τρίτο δεν μεταφέρονται
Άρθρο 70, παρ. 27	Άρθρο 72, παρ. 49
	Άρθρο 72, παρ. 50
Άρθρο 70, παρ. 28	Άρθρο 72, παρ. 51
Άρθρο 70, παρ. 29	Άρθρο 72, παρ. 52
Άρθρο 72, παρ. 30	Άρθρο 72, παρ. 53
Άρθρο 70, παρ. 31	Άρθρο 72, παρ. 54
Άρθρο 70, παρ. 32	Άρθρο 72, παρ. 55
Άρθρο 70, παρ. 33	Άρθρο 72, παρ. 56

Άρθρο 70, παρ. 34	Άρθρο 72, παρ. 57
Άρθρο 70, παρ. 35	Άρθρο 71, εδάφιο δεύτερο της παρ. 1. Το πρώτο εδάφιο δεν μεταφέρεται
Άρθρο 70, παρ. 36	Άρθρο 71, εδάφια τέταρτο και πέμπτο της παρ. 2. Τα εδάφια 1, 2 και 3 δεν μεταφέρονται
Άρθρο 70, παρ. 37	Άρθρο 70, παρ. 1
	Άρθρο 70, εδάφιο τρίτο της παρ. 2. Τα εδάφια πρώτο και δεύτερο δεν μεταφέρονται
Άρθρο 70, παρ. 38	
Άρθρο 70, παρ. 39	
Άρθρο 70, παρ. 40	
Άρθρο 70, παρ. 41	Η παρ. 2 του άρθρου 173 του ν. 4972/2022
Άρθρο 71	
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	Το Παράρτημα του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 50 του ν. 4223/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 12 του άρθρου 112 του ν. 4387/2016, την παρ. 11 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, την παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4346/2015, το άρθρο 113 του ν. 4387/2016, την παρ. 3 του άρθρου 53, την παρ. 3 του άρθρου 54, την παρ. 3 του άρθρου 55 του ν. 4389/2016, την παρ. 4 του άρθρου 119 του ν. 4537/2018, το άρθρο 56 του ν. 4583/2018, την περ. ζ της παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4736/2020, την παρ. 4 του άρθρου 79 και την περ. στ της παρ. 2 του άρθρου 80 του ν. 4819/2021

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΟΥΜΕΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗ ΔΙΑΤΑΞΗ	ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ
	Άρθρο πρώτο
Το άρθρο 1 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013	Άρθρο 1
Το άρθρο 2 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013	Άρθρο 2
Το άρθρο 3 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013	Άρθρο 3
Το άρθρο 4 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5, 6 και 7 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013, την παρ. 1 και την περ. α της παρ. 2 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016	Άρθρο 4
Το άρθρο 5 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013	Άρθρο 5
Το άρθρο 6 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013	Άρθρο 6
Το άρθρο 7 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 17 του ν. 4818/2021	Άρθρο 7

Το άρθρο 8 του ν. 4174/2013	Άρθρο 8
Το άρθρο 9 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017	Άρθρο 9
Το άρθρο 10 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 355 του ν. 4512/2018 και τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 112 του ν. 4549/2018	Άρθρο 10
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφιο πρώτο	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφιο πρώτο
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. γ, εδάφιο τρίτο	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφιο δεύτερο
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφια δεύτερο και τρίτο	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α' εδάφια τρίτο και τέταρτο,
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. β	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. β
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. γ, εδάφια πρώτο και δεύτερο	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. γ
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. δ και ε	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. δ και ε, αντίστοιχα. Οι υποπερ. i και ii της περ. δ κωδικοποιούνται με τις υποπερ. δα και δβ, αντίστοιχα, της περ. δ της παρ. 1
Άρθρο 10, παρ. 2, 3, 4, 5 και 6	Άρθρο 10, παρ. 2, 3, 4, 5 και 6, αντίστοιχα
Το άρθρο 11 του ν. 4174/2013 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 355 του ν. 4512/2018, τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 112 του ν. 4549/2018 και με την παρ. 1 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020, σε συνδυασμό με την κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 47β, 47γ και 47δ του Κώδικα Φ.Π.Α., όπως τα δύο πρώτα έχουν αντικατασταθεί με τα άρθρα 9 και 10 και το τρίτο έχει προστεθεί με το άρθρο 11 του ν. 4818/2021, απόφαση του Διοικητή ΑΑΔΕ Α. 1212/2021.	Άρθρο 11
Άρθρο 11, παρ. 1 και 2	Άρθρο 11, παρ. 1 και 2, αντίστοιχα
Άρθρο 11 παρ. 3 (το τελευταίο εδάφιο μερικώς)	Άρθρο 11, παρ. 3. Οι περ. i, ii και iii της κωδικοποιούμενης παρ. 3 κωδικοποιούνται με τις περ. α, β και γ, αντίστοιχα
Άρθρο 11, παρ. 4	Άρθρο 11, παρ. 4. Οι υποπερ. i, ii και iii της περ. β της κωδικοποιούμενης παρ. 4 κωδικοποιούνται με τις υποπερ. βα, ββ και βγ, αντίστοιχα, της περ. β.
Άρθρο 11, παρ. 5, 6, 7 8, 9 και 10	Άρθρο 11, παρ. 5, 6, 7, 8, 9 και 10,

	αντίστοιχα
Το άρθρο 12 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 41 του ν. 4223/2013 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 51 του ν. 4583/2018	Άρθρο 12
Το άρθρο 13 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013 και την παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015	Άρθρο 13
Το άρθρο 14 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013 και την παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017	Άρθρο 14
Το άρθρο 15 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013, την παρ. 1 του άρθρου 29 του ν. 4646/2019 και το άρθρο 18 του ν. 4488/2017	Άρθρο 15
Το άρθρο 15Α του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4646/2019	Άρθρο 15Α
Το άρθρο 16 του ν. 4174/2013	Άρθρο 16
Το άρθρο 17 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 7, 8, 9 και 10 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013, την παρ. 3 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την περ. β της παρ. 5 του άρθρου 33 του ν. 4258/2014, το άρθρο 1 του ν. 4346/2015, το άρθρο 68 του ν. 4403/2016, την παρ. 4 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, το άρθρο 60 του ν. 4415/2016 την παρ. 3 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017, την παρ. 5 του άρθρου 1 του ν. 4501/2017, το άρθρο 99 του ν. 4547/2018, το άρθρο 52 του ν. 4569/2018, το άρθρο 108 του ν. 4623/2019, το άρθρο 48 του ν. 4712/2020 και το άρθρο 64 του ν. 4796/2021.	Άρθρο 17
Άρθρο 17, παρ. 1. Στην περ. δ η αναφορά στις Οδηγίες 2011/16/ΕΕ και 2010/24/ΕΕ δεν μεταφέρεται, κατόπιν αναφοράς των διατάξεων ενσωμάτωσης	Άρθρο 17, παρ. 1. Οι υποπερ. αα και ββ της περ. ιε της κωδικοποιούμενης παρ. 1 κωδικοποιούνται με τις υποπερ. ιεα και ιεβ, αντίστοιχα, της περ. ιε της παρ. 1
Άρθρο 17, παρ. 1Α	Άρθρο 17, παρ. 1α
Άρθρο 17, παρ. 1Β	Άρθρο 17, παρ. 1β
Άρθρο 17, παρ. 2	Άρθρο 17, παρ. 2
Άρθρο 17, παρ. 2.α	Άρθρο 17, παρ. 2α
Άρθρο 17, παρ. 3, 4, 5, 6 και 7	Άρθρο 17, παρ. 3, 4, 5, 6 και 7, αντίστοιχα
Το άρθρο 17Α του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 40 του ν.	Άρθρο 17Α

4410/2016

Το άρθρο 18 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 9 και τις παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013, την παρ. 8 του άρθρου 52 του ν. 4276/2014 και την παρ. 1 του άρθρου 397 του ν. 4512/2018 Άρθρο 18

Το άρθρο 19 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 397 του ν. 4512/2018 και συμπληρώθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 171 του ν. 4972/2022 Άρθρο 19

Το άρθρο 20 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 4, 5, 6 και 7 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013 Άρθρο 20

Το άρθρο 21 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 44 του ν. 4223/2013, την παρ. 4 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την περ. α της παρ. 6 και την παρ. 7 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 Άρθρο 21

Το άρθρο 22 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 του άρθρου 44 του ν. 4223/2013, την παρ. 8 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, την περ. α της παρ. 1 και τις παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 17 του ν. 4714/2020 Άρθρο 22

Το άρθρο 23 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και την παρ. 9 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 Άρθρο 23

Το άρθρο 24 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και την παρ. 10 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 Άρθρο 24

Το άρθρο 25 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 και την παρ. 11 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 Άρθρο 25

Το άρθρο 26 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 77 του ν. 4472/2017 Άρθρο 26

Άρθρο 26, παρ. 1

Άρθρο 26, παρ. 1

Άρθρο 26, παρ. 2, περ. α, εδάφια πρώτο και δεύτερο

Άρθρο 26, παρ. 2, περ. α

Άρθρο 26, παρ. 2, εδάφιο τρίτο: δεν μεταφέρεται

Άρθρο 26, παρ. 2, περ. β, εδάφια πρώτο μερικώς και

δεύτερο

Άρθρο 26, παρ. 2, περ. β

Το άρθρο 27 του ν. 4174/2013	Άρθρο 27
Το άρθρο 28 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 8, 9 και 10 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και την παρ. 12 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016	Άρθρο 28
Το άρθρο 28Α του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 390 του ν. 4512/2018	Άρθρο 28Α
Το άρθρο 29 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την περ. α της παρ. 2 του άρθρου πέμπτου του ν. 4493/2017 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 32 του ν. 4569/2018	Άρθρο 29
Άρθρο 29, παρ. 1, εδάφιο πρώτο μερικώς, αφού παραλείπεται η αναφορά στην Οδηγία του Συμβουλίου 2011/16/ΕΚ, η οποία περιττεύει, κατόπιν αναφοράς των διατάξεων ενσωμάτωσης και εδάφιο δεύτερο	Άρθρο 29, παρ. 1
Άρθρο 29, παρ. 2, 3, και 4	Άρθρο 29, παρ. 2, 3 και 4, αντίστοιχα
Το άρθρο 30 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013	Άρθρο 30
Το άρθρο 31 του ν. 4174/2013	Άρθρο 31
Άρθρο 31, παρ. 1	Άρθρο 31, παρ. 1
Άρθρο 31, παρ. 2, εδάφιο πρώτο μερικώς και εδάφιο δεύτερο	Άρθρο 31, παρ. 2
Το άρθρο 32 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013	Άρθρο 32
Το άρθρο 33 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013	Άρθρο 33
Το άρθρο 34 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013	Άρθρο 34
Άρθρο 34, εδάφια πρώτο και δεύτερο	Άρθρο 34, παρ. 1
Άρθρο 34, εδάφια τρίτο και τέταρτο	Άρθρο 34, παρ. 2
Άρθρο 34, εδάφιο πέμπτο μερικώς	Άρθρο 34, παρ. 3
Το άρθρο 35 του ν. 4174/2013	Άρθρο 35
Το άρθρο 36 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013, την παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014, το άρθρο 31, την παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4646/2019 και την παρ. 2 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020	Άρθρο 36
Άρθρο 36, παρ. 1 και 2, αντίστοιχα	Άρθρο 36 παρ. 1 και 2
Άρθρο 36, παρ. 3.	Άρθρο 36, παρ. 3. Οι υποπερ. (α) και (β) της περ. α της κωδικοποιούμενης παρ. 3 κωδικοποιούνται με τις υποπερ. αα και αβ, αντίστοιχα, της περ. α

Άρθρο 36, παρ. 4	της παρ. 3
Το άρθρο 37 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 8, 9, 10 και 11 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 και με την περ. α της παρ. 7 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014	Άρθρο 36, παρ. 4 Άρθρο 37 Η περ. κ του δεύτερου εδαφίου του κωδικοποιούμενου άρθρου κωδικοποιείται με την περ. ι του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 37
Το άρθρο 38 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 13 του ν. 4607/2019	Άρθρο 38
Το άρθρο 39 του ν. 4174/2013	Άρθρο 39
Το άρθρο 40 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την περ. β της παρ. 7 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ, του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 και το άρθρο 52 του ν. 4583/2018	Άρθρο 40
Το άρθρο 41 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 και την παρ. 3 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016	Άρθρο 41
Το άρθρο 42 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014 και την παρ. 3 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020	Άρθρο 42
Το άρθρο 43 του ν. 4174/2013 δεν κωδικοποιείται, καθώς, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 47 του ν. 4223/2013 και την παρ. 13 της υποπαρ. Δ.1 της παρ. Δ του άρθρου 2 του ν. 4336/2015, καταργήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019 από την 1η.4.2020	
Το άρθρο 44 του ν. 4174/2013	Άρθρο 44
Το άρθρο 45 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την παρ. 4 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016 και την παρ. 4 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020	Άρθρο 45
Το άρθρο 46 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 (ο τίτλος του άρθρου δεν συμπεριλήφθηκε στην αντικατάσταση) και τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 33 του ν. 4646/2019	Άρθρο 46
Άρθρο 46, παρ. 1, 2, 3, 4 και 5	Άρθρο 46, παρ. 1, 2, 3, 4 και 5, αντίστοιχα
Άρθρο 46, παρ. 6, εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο (μερικώς)	Άρθρο 46, παρ. 6, εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο, αντίστοιχα

Άρθρο 46, παρ. 7	Άρθρο 46, παρ. 7
Το άρθρο 47 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 10, 11, 12, 13 και 14 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013	Άρθρο 47
Άρθρο 47, παρ. 1 έως 5.	Άρθρο 47, παρ. 1 έως 5, αντίστοιχα. Η περ. η της παρ. 3 κωδικοποιείται μερικώς
Το άρθρο 48 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 15 και 16 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την περ. α της παρ. 12 της υποπαρ. Δ.1. της παρ. Δ του άρθρου 2 ν. 4336/2015 και το άρθρο 44 του ν. 4646/2019	Άρθρο 48
Άρθρο 48, παρ. 1	Άρθρο 48, παρ. 1
Άρθρο 48, παρ. 2	Άρθρο 48, παρ. 2
Άρθρο 48, παρ. 3: δεν μεταφέρεται	
Άρθρο 48, παρ. 4	Άρθρο 48, παρ. 3
Άρθρο 48, παρ. 5	Άρθρο 48, παρ. 4
Άρθρο 48, παρ. 6	Άρθρο 48, παρ. 5
Άρθρο 48, παρ. 7	Άρθρο 48, παρ. 6
Το άρθρο 49 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 17 και 18 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013	Άρθρο 49
Το άρθρο 50 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 9 και τις παρ. 19 έως 22 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την παρ. 13 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, την παρ. 1 του άρθρου 34 και την παρ. 3 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019	Άρθρο 50
Το άρθρο 51 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 23 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013	Άρθρο 51
Το άρθρο 52 του ν. 4174/2013 μερικώς. Δεν κωδικοποιείται η αναφορά στην Οδηγία 2010/24/ΕΕ του Συμβουλίου, αφού περιττεύει, κατόπιν αναφοράς των διατάξεων ενσωμάτωσης.	Άρθρο 52
Το άρθρο 53 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 και με την παρ. 12 του άρθρου 7 του ν. 4224/2013	Άρθρο 53
Το άρθρο 54 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013, τις περ. α, δ, ε, στ, η, θ και ζ της παρ. 9 της υποπαρ. Δ.2. την παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, την περ. α της παρ. 14 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, τις παρ. 1 και 3 του άρθρου 73 του ν. 4446/2016, την παρ. 4 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017, το άρθρο 54 του ν. 4583/2018, την παρ. 2 του άρθρου 73 του ν. 4607/2019, τις παρ. 4 και 6 του άρθρου 101 του ν.	Άρθρο 54

4714/2020 και την παρ. 1 του άρθρου 77 του ν. 4916/2022	
Άρθρο 54, παρ. 1, περ. α έως η	Άρθρο 54, παρ. 1, περ. α έως η, αντίστοιχα
Άρθρο 54, παρ. 1, περ. θ: δεν μεταφέρεται, αφού καταργήθηκε με την περ. β της παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015	Άρθρο 54, παρ. 1, περ. θ: δεν κωδικοποιείται κάποια διάταξη
Άρθρο 54, παρ. 1, περ. ι: δεν μεταφέρεται, αφού καταργήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020	Άρθρο 54, παρ. 1, περ. ι: δεν κωδικοποιείται κάποια διάταξη
Άρθρο 54, παρ. 1, περ. ια έως ιζ, αντίστοιχα	Άρθρο 54, παρ. 1, περ. ια έως ιζ, αντίστοιχα
Άρθρο 54, παρ. 2, πλην της περ. ζ, η οποία καταργήθηκε με το άρθρο 101, παρ. 4 του ν. 4714/2020	Άρθρο 54, παρ. 2, πλην περ. ζ, στην οποία δεν κωδικοποιείται κάποια διάταξη, χωρίς αναρίθμηση των περιπτώσεων η έως ι οι οποίες παραμένουν σε ισχύ
	Άρθρο 54, παρ. 3
Άρθρο 54, παρ. 3	
Το άρθρο 54Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 9 του ν. 4223/2013, τροποποιήθηκε με τις παρ. 2 και 3 της παρ. Γ του άρθρου τρίτου του ν. 4254/2014, τις παρ. 1 και 3 του άρθρου 5 του ν. 4330/2015, τις παρ. 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 13 του ν. 4474/2017, τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 145 του ν. 4537/2018, το άρθρο 37 του ν. 4569/2018, την παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4646/2019, την παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4652/2020	Άρθρο 54Α
Άρθρο 54Α, παρ. 1 έως 6 και 8 έως 9. Το εδάφιο έβδομο δεν μεταφέρεται	Άρθρο 54Α, παρ. 1
Άρθρο 54Α, παρ. 2	Άρθρο 54Α, παρ. 2
Άρθρο 54Α, παρ. 3: δεν μεταφέρεται	
Άρθρο 54Α, παρ. 4. Τα εδάφια πρώτο και τρίτο μεταφέρονται μερικώς	Άρθρο 54Α, παρ. 3
Άρθρο 54Α, παρ. 5 μερικώς	Άρθρο 54Α, παρ. 4
Άρθρο 54Α, παρ. 6	Άρθρο 54Α, παρ. 5
Άρθρο 54Α, παρ. 7	Άρθρο 54Α, παρ. 6
Το άρθρο 54Β του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 52 του ν. 4276/2014 και αντικαταστάθηκε ως τίθεται με την παρ. 15 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016	Άρθρο 54Β
Το άρθρο 54Γ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου πέμπτου του ν. 4493/2017	Άρθρο 54Γ
Το άρθρο 54Δ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με	Άρθρο 54Δ

την παρ. 2 του άρθρου 29 του ν. 4646/2019	
Το άρθρο 54Ε του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 και τροποποιήθηκε με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 90 του ν. 4864/2021	Άρθρο 54Ε
Το άρθρο 54ΣΤ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 και τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 91 του ν. 4864/2021	Άρθρο 54ΣΤ
Το άρθρο 54Ζ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 189 του ν. 4764/2020	Άρθρο 54Ζ
Το άρθρο 54Η του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 173 του ν. 4972/2022	Άρθρο 54Η
Το άρθρο 55 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 12 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013, τις περ. α και β της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και το άρθρο 92 του ν. 4745/2020	Άρθρο 55
Άρθρο 55, παρ. 4	Άρθρο 55, παρ. 1
Άρθρο 55, παρ. 5	Άρθρο 55, παρ. 2
Άρθρο 55, παρ. 1: απαλείφεται, καθώς καταργήθηκε με την περ. α της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015.	
Άρθρο 55, παρ. 2: απαλείφεται, καθώς καταργήθηκε με την περ. β της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, σε συνδυασμό με την παρ. 7 του άρθρου 8 του ίδιου νόμου και την παρ. 1 του άρθρου 79 του ν. 4472/2017.	
Άρθρο 55, παρ. 3: απαλείφεται, καθώς καταργήθηκε με το άρθρο 92 του ν. 4745/2020	
Το άρθρο 55Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 163 του ν. 4764/2020	Άρθρο 55Α
Το άρθρο 56 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015	Άρθρο 56
Το άρθρο 56Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 55 του ν. 4714/2020	Άρθρο 56Α
Το άρθρο 57 του ν. 4174/2013 δεν κωδικοποιείται, καθώς καταργήθηκε με το άρθρο 19 του ν. 4321/2015, για τις οφειλές που καταχωρίζονται στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων της Φορολογικής Διοίκησης από τη δημοσίευση του ν. 4321/2015 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δηλαδή, από την 21η.3.2015	

Το άρθρο 58 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις περ. α και β της παρ. 7 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και την παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 4646/2019	Άρθρο 58
Το άρθρο 58Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 51 του ν. 4410/2016	Άρθρο 58Α
Το άρθρο 59 του ν. 4174/2013, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με την παρ. 9 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015	Άρθρο 59
Το άρθρο 60 του ν. 4174/2013	Άρθρο 60
Το άρθρο 61 του ν. 4174/2013	Άρθρο 61
Το άρθρο 62 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 16 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 και τροποποιήθηκε με τις παρ. 12 και 13 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την παρ. 10 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και την παρ. 7 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020	Άρθρο 62
Άρθρο 62, παρ. 1, 2, 3	Άρθρο 62, παρ. 1, 2, 3, αντίστοιχα
Άρθρο 62, παρ. 4 μερικώς	Άρθρο 62, παρ. 4
Άρθρο 62, παρ. 5 μερικώς	Άρθρο 62, παρ. 5
Άρθρο 62, παρ. 6, 7, 8	Άρθρο 62, παρ. 6, 7, 8, αντίστοιχα
Το άρθρο 63 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 49 του ν. 4223/2013, την παρ. 14, τις περ. α και β της παρ. 15 και την παρ. 16 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, τις υποπερ. Α και Β της παρ. 1β του άρθρου 232 του ν. 4281/2014, τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 91 του ν. 4316/2014, την παρ. 3α του άρθρου 47 του ν. 4331/2015, την παρ. 16 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, την παρ. 5 του άρθρου 18 του ν. 4446/2016 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 68 του ν. 4587/2018	Άρθρο 63
Άρθρο 63, παρ. 1, 2, 3, 4	Άρθρο 63, παρ. 1, 2, 3, 4, αντίστοιχα
Άρθρο 63, παρ. 5 μερικώς, καθώς δεν μεταφέρεται το ενδέκατο εδάφιο (προτελευταίο)	Άρθρο 63, παρ. 5
Άρθρο 63, παρ. 6, 7, 8, 9	Άρθρο 63, παρ. 6, 7, 8, 9, αντίστοιχα
Το άρθρο 63Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016	Άρθρο 63Α
Το άρθρο 63Β του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020	Άρθρο 63Β

Το άρθρο 64 του ν. 4174/2013	Άρθρο 64
Το άρθρο 65 του ν. 4174/2013	Άρθρο 65
Το άρθρο 65Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 49 του ν. 4223/2013 και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 37 του ν. 4646/2019	Άρθρο 65Α
Το άρθρο 66 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 66 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015	Άρθρο 66
Το άρθρο 67 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 67 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015	Άρθρο 67
Το άρθρο 68 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 68 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 32 και το άρθρο 92 του ν. 4745/2020	Άρθρο 68
Άρθρο 68, παρ. 1	Άρθρο 68, παρ. 1
Άρθρο 68, παρ. 2: απαλείφεται, καθώς καταργήθηκε με το άρθρο 92 του ν. 4745/2020	
Άρθρο 68, παρ. 3	Άρθρο 68, παρ. 2
Άρθρο 68, παρ. 4 (μερικώς)	Άρθρο 68, παρ. 3
Άρθρο 68, παρ. 5, εδάφιο πρώτο μερικώς και εδάφιο τρίτο. Το εδάφιο δεύτερο απαλείφεται.	Άρθρο 68, παρ. 4
Άρθρο 68, παρ. 6	Άρθρο 68, παρ. 5
Άρθρο 68, παρ. 7	Άρθρο 68, παρ. 6
Άρθρο 69 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 69 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015, εδάφιο πρώτο μερικώς. Τα εδάφια δεύτερο και τρίτο απαλείφονται.	Άρθρο 69
Άρθρο 70 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 70 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015	Άρθρο 70
Άρθρο 70, παρ. 1	Άρθρο 70, παρ. 39
Άρθρο 70, παρ. 2, εδάφιο τρίτο. Το εδάφια πρώτο και δεύτερο δεν μεταφέρονται.	Άρθρο 70, παρ. 40
Άρθρο 71 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 71 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015	Άρθρο 72
Άρθρο 71, παρ. 1, εδάφιο δεύτερο. Το εδάφιο πρώτο δεν μεταφέρεται	Άρθρο 72, παρ. 37
Άρθρο 71, παρ. 2, εδάφια τέταρτο και πέμπτο. Τα εδάφια πρώτο δεύτερο και τρίτο δεν μεταφέρονται	Άρθρο 72, παρ. 38
Άρθρο 72 του ν. 4174/2013, το οποίο με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 αναριθμήθηκε από άρθρο 66 σε άρθρο 72, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου έβδομου του ν. 4183/2013, με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 50 του ν. 4223/2013, την παρ. 3 του άρθρου 12 του ν. 4239/2014, τις περ. α και β της παρ. 18 και τις παρ. 19 έως και 23 της υποπαρ. Δ.2. της	Άρθρο 70

παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την περ. α της παρ. 4 του άρθρου 184 του ν. 4261/2014, την παρ. 5 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014, την παρ. 4 του άρθρου 91 του ν. 4316/2014, την παρ. 12 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, την παρ. 4 του άρθρου 56 του ν. 4410/2016, το άρθρο 98 του ν. 4446/2016, τις παρ. 1 και 4 του άρθρου 49 του ν. 4509/2017, την παρ. 2 του άρθρου 398 του ν. 4512/2018, το άρθρο 116 του ν. 4514/2018, την παρ. 2 του άρθρου 61 του ν. 4520/2018, το άρθρο 104 του ν. 4670/2020, το άρθρο 5 του ν. 4690/2020, την παρ. 5 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020, το άρθρο 19 του ν. 4714/2020, το άρθρο 78 του ν. 4764/2020 και την παρ. 2 του άρθρου 77 του ν. 4916/2022

Άρθρο 72, παρ. 1	Άρθρο 70, παρ. 1
Άρθρο 72, παρ. 2	Άρθρο 70, παρ. 2
Άρθρο 72, παρ. 3	Άρθρο 70, παρ. 3
Άρθρο 72, παρ. 4	Άρθρο 70, παρ. 4
Άρθρο 72, παρ. 5	Άρθρο 70, παρ. 5
Άρθρο 72, παρ. 6	Άρθρο 70, παρ. 6
Άρθρο 72, παρ. 7	Άρθρο 70, παρ. 7
Άρθρο 72, παρ. 8	Άρθρο 70, παρ. 8
Άρθρο 72, παρ. 9: δεν μεταφέρεται	
Άρθρο 72, παρ. 10	Άρθρο 70, παρ. 9
Άρθρο 72, παρ. 11, εδάφια πρώτο, τρίτο και τέταρτο. Το εδάφιο δεύτερο δεν μεταφέρεται	Άρθρο 70, παρ. 10
Άρθρο 72, παρ. 12: δεν μεταφέρεται	
Άρθρο 72, παρ. 13	Άρθρο 70, παρ. 11
Άρθρο 72, παρ. 14	Άρθρο 70, παρ. 12
Άρθρο 72, παρ. 15: δεν μεταφέρεται	
Άρθρο 72, παρ. 16	Άρθρο 70, παρ. 13
Άρθρο 72, παρ. 17	Άρθρο 70, παρ. 14
Άρθρο 72, παρ. 18	Άρθρο 70, παρ. 15
Άρθρο 72, παρ. 19	Άρθρο 70, παρ. 16
Άρθρο 72, παρ. 20	Άρθρο 70, παρ. 17
Άρθρο 72, παρ. 21	Άρθρο 70, παρ. 18
Άρθρο 72, παρ. 22	Άρθρο 70, παρ. 19
Άρθρο 73, παρ. 23	Άρθρο 70, παρ. 20
Άρθρο 72, παρ. 24, 25, 26, 27: δεν μεταφέρονται	
Άρθρο 72, παρ. 28, εδάφιο δεύτερο. Το εδάφιο πρώτο δεν μεταφέρεται	Άρθρο 70, παρ. 21
Άρθρο 72, παρ. 29 του ν. 4174/2013	Άρθρο 70, παρ. 22, εδάφιο δεύτερο
Άρθρο 72, παρ. 30, 31 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38: δεν μεταφέρονται	

Άρθρο 72, παρ. 40	Άρθρο 70, παρ. 23
Άρθρο 72, παρ. 41	Άρθρο 70, παρ. 24
Άρθρο 72, παρ. 43	Άρθρο 70, παρ. 25
Άρθρο 72, παρ. 44	Άρθρο 70, παρ. 26
Άρθρο 72, παρ. 47: δεν μεταφέρεται	
Άρθρο 72, παρ. 48, εδάφιο πρώτο μερικώς και εδάφια τέταρτο και πέμπτο. Τα εδάφια δεύτερο και τρίτο δεν μεταφέρονται	Άρθρο 70, παρ. 27
Άρθρο 72, παρ. 49	Άρθρο 70, παρ. 28
Άρθρο 72, παρ. 50	Άρθρο 70, παρ. 29
Άρθρο 72, παρ. 51	Άρθρο 72, παρ. 30
Άρθρο 72, παρ. 52	Άρθρο 70, παρ. 31
Άρθρο 72, παρ. 53	Άρθρο 70, παρ. 32
Άρθρο 72, παρ. 54	Άρθρο 70, παρ. 33
Άρθρο 72, παρ. 55	Άρθρο 70, παρ. 34
Άρθρο 72, παρ. 56	Άρθρο 70, παρ. 35
Άρθρο 72, παρ. 57	Άρθρο 70, παρ. 36
Άρθρο 71, παρ. 1, εδάφιο δεύτερο. Το εδάφιο πρώτο δεν μεταφέρεται	Άρθρο 70, παρ. 37
Άρθρο 71, παρ. 2, εδάφια τέταρτο και πέμπτο. Τα εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο δεν μεταφέρονται	Άρθρο 70, παρ. 38
Άρθρο 73 του ν. 4174/2013, το οποίο αναριθμήθηκε από άρθρο 67 σε άρθρο 73 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015	Άρθρο 70, παρ. 22, εδάφιο πρώτο
Η παρ. 2 του άρθρου 173 του ν. 4972/2022	Άρθρο 70, παρ. 41
Παράρτημα του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 50 του ν. 4223/2013, τροποποιήθηκε με την παρ. 12 του άρθρου 112 του ν. 4387/2016, την παρ. 11 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, την παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4346/2015, το άρθρο 113 του ν. 4387/2016, την παρ. 3 του άρθρου 53, την παρ. 3 του άρθρου 54, την παρ. 3 του άρθρου 55 του ν. 4389/2016, την παρ. 4 του άρθρου 119 του ν. 4537/2018, το άρθρο 56 του ν. 4583/2018, την περ. ζ της παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4736/2020, την παρ. 4 του άρθρου 79 και την περ. στ της παρ. 2 του άρθρου 80 του ν. 4819/2021	Άρθρο 71 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Άρθρο δεύτερο
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 3 Νοεμβρίου 2022

Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Οι Υπουργοί

Οικονομικών ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ	Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΚΥΛΑΚΑΚΗΣ	Ανάπτυξης και Επενδύσεων ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
Εξωτερικών ΝΙΚΟΛΑΟΣ - ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΕΝΔΙΑΣ	Αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ	Παιδείας και Θρησκευμάτων ΝΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΩΣ
Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ	Υγείας ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ	Περιβάλλοντος και Ενέργειας ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ
Προστασίας του Πολίτη ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΙΚΑΚΟΣ	Δικαιοσύνης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ	Εσωτερικών ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ
Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΠΕΤΣΑΣ	Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΛΑΚΙΩΤΑΚΗΣ	Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ
Επικρατείας ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ		

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 3 Νοεμβρίου 2022

Ο επί της Δικαιοσύνης Υπουργός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο www.et.gr, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο www.et.gr.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

Α. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση webmaster.et@et.gr με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

Β. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (www.et.gr). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα	Ιστότοπος: www.et.gr
ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054	Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: helpdesk.et@et.gr
ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ	Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: webmaster.et@et.gr
Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)	Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: grammateia@et.gr
Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)	
Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)	
Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30	

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

4 Νοεμβρίου 2022

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 206

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4987

Κύρωση Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Άρθρο πρώτο Κύρωση Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας

ΤΜΗΜΑ I ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1 Γενικά

Άρθρο 2 Πεδίο εφαρμογής

Άρθρο 3 Ορισμοί

Άρθρο 4 Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων, ανάθεση καθόντων και εξουσιοδότηση υπογραφής

Άρθρο 5 Κοινοποίηση πράξεων και λοιπών εγγράφων

Άρθρο 6 Έγγραφα

Άρθρο 7 Προθεσμίες

Άρθρο 8 Φορολογικός εκπρόσωπος

Άρθρο 9 Ερμηνευτικές εγκύκλιοι και οδηγίες

ΤΜΗΜΑ II ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ

Άρθρο 10 Εγγραφή στο φορολογικό μητρώο

Άρθρο 11 Αριθμός φορολογικού μητρώου

ΤΜΗΜΑ III ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 12 Αποδεικτικό ενημερότητας και βεβαίωση οφειλής

ΤΜΗΜΑ IV ΤΗΡΗΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ (ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ)

Άρθρο 13 Λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία)

Άρθρο 14 Πληροφορίες από τον φορολογούμενο

Άρθρο 15 Πληροφορίες από τρίτους

Άρθρο 15Α Υποχρεωτική ηλεκτρονική διαβίβαση πληροφοριών

Άρθρο 16 Στοιχεία και πληροφορίες σε ξένη γλώσσα

Άρθρο 17 Διαφύλαξη πληροφοριών - απόρρητο

Άρθρο 17Α Κυρώσεις για παραβίαση του φορολογικού απόρρητου

ΤΜΗΜΑ V ΥΠΟΒΟΛΗ ΔΗΛΩΣΕΩΝ

Άρθρο 18 Υποβολή φορολογικής δήλωσης

Άρθρο 19 Υποβολή τροποποιητικής φορολογικής δήλωσης

Άρθρο 20 Δήλωση με επιφύλαξη

ΤΜΗΜΑ VI ΕΝΔΟΟΜΙΛΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Άρθρο 21 Φάκελος τεκμηρίωσης

Άρθρο 22 Προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης

ΤΜΗΜΑ VII ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

Άρθρο 23 Εξουσίες της Φορολογικής Διοίκησης

Άρθρο 24 Πρόσβαση στα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία)

Άρθρο 25 Είσοδος σε εγκαταστάσεις

Άρθρο 26 Επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο

Άρθρο 27 Μέθοδοι έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης

Άρθρο 28 Αποτελέσματα φορολογικού ελέγχου

Άρθρο 28Α Έλεγχος υποθέσεων που διαβιβάζονται από τη Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος

Άρθρο 29 Αμοιβαία διοικητική συνδρομή

ΤΜΗΜΑ VIII ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 30 Προσδιορισμός φόρου

Άρθρο 31 Άμεσος προσδιορισμός φόρου

Άρθρο 32 Διοικητικός προσδιορισμός φόρου

Άρθρο 33 Εκτιμώμενος προσδιορισμός φόρου

Άρθρο 34 Διορθωτικός προσδιορισμός φόρου

Άρθρο 35 Προληπτικός προσδιορισμός φόρου

Άρθρο 36 Παραγραφή

Άρθρο 37 Έκδοση και κοινοποίηση πράξης προσδιορισμού φόρου

Άρθρο 38 Γενικός κανόνας απαγόρευσης καταχρήσεων

Άρθρο 39 Δικαιολόγηση προσαύξησης περιουσίας

ΤΜΗΜΑ ΙΧ ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 40 Αρμόδια όργανα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 41 Καταβολή φόρου

Άρθρο 42 Επιστροφή φόρου

Άρθρο 43 [Έχει καταργηθεί με την παρ. 4 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019 (Α' 201)]

Άρθρο 44 Σειρά εξόφλησης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Άρθρο 45 Απαρίθμηση εκτελεστών τίτλων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΩΝ ΟΦΕΙΛΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

Άρθρο 46 Λήψη διασφαλιστικών μέτρων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' ΜΕΤΡΑ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
Άρθρο 47 Ατομική ειδοποίηση καταβολής οφειλής/ υπερημερίας

Άρθρο 48 Αναγκαστική εκτέλεση

Άρθρο 49 Λήψη μέτρων σε περίπτωση υπόνοιας καταδολίευσης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΕΥΘΥΝΗ

Άρθρο 50 Αλληλέγγυα ευθύνη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΦΟΡΩΝ

Άρθρο 51 Παραγραφή είσπραξης φόρων

Άρθρο 52 Αμοιβαία συνδρομή στην είσπραξη απαιτήσεων από φόρους στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΤΜΗΜΑ Χ ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΜΑ

Άρθρο 53 Τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής

Άρθρο 54 Διαδικαστικές παραβάσεις

Άρθρο 54Α Υποχρεώσεις τρίτων για τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.)

Άρθρο 54Β Χρόνος επιβολής τόκων και προστίμων στον ΕΝ.Φ.Ι.Α.

Άρθρο 54Γ Πρόστιμα για παραβάσεις υποχρεώσεων για την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών χρηματοοικονομικών λογαριασμών

Άρθρο 54Δ Κυρώσεις για τη μη παροχή πληροφοριών ή στοιχείων από τις ψηφιακές πλατφόρμες της οικονομίας διαμοιρασμού

Άρθρο 54Ε Πρόστιμα για παραβάσεις μη τήρησης λογιστικών αρχείων και μη διαφύλαξης φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (Φ.Η.Μ.) και φορολογικών μνημών και αρχείων που δημιουργούν οι Φ.Η.Μ.

Άρθρο 54ΣΤ Πρόστιμα για παραβάσεις παραβίασης ή παραποίησης ή επέμβασης στη λειτουργία των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (Φ.Η.Μ.), καθώς και έκδοσης στοιχείων λιανικής πώλησης από Φ.Η.Μ., ο οποίος δεν λειτουργεί με εγκεκριμένες προδιαγραφές

Άρθρο 54Ζ Πρόστιμα για τη μη συμμόρφωση με το άρθρο 12 του ν. 2328/1995

Άρθρο 54Η Κυρώσεις για τη μη διαβίβαση δεδομένων στοιχείων λιανικής πώλησης, που εκδίδονται μέσω Φορολογικού Ηλεκτρονικού Μηχανισμού (Φ.Η.Μ.)

Άρθρο 55 Αρμοδιότητες Φορολογικής Διοίκησης κατά την ποινική διαδικασία

Άρθρο 55Α Παραπομπή εγκλημάτων φοροδιαφυγής σε ποινική δίκη

Άρθρο 56 Πρόστιμα εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών ή Φακέλου Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών

Άρθρο 56Α Πρόστιμα εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς υποβολής έκθεσης ανά χώρα και δηλωτέας διασυννοριακής ρύθμισης

Άρθρο 57 [Έχει καταργηθεί με το άρθρο 19 του ν. 4332/2015 (Α' 32)]

Άρθρο 58 Πρόστιμα ανακριβούς δήλωσης ή μη υποβολής δήλωσης

Άρθρο 58Α Πρόστιμα για παραβάσεις σχετικά με τον Φ.Π.Α.

Άρθρο 59 Πρόστιμα για παραβάσεις σχετικές με παρκατούμενους φόρους

Άρθρο 60 Παρεμπόδιση, υπόθαλψη και συνέργεια

Άρθρο 61 Απαλλαγή λόγω ανωτέρας βίας

Άρθρο 62 Επιβολή, κοινοποίηση και πληρωμή προστίμων

ΤΜΗΜΑ ΧΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Άρθρο 63 Ειδική διοικητική διαδικασία - Ενδικοφανής προσφυγή

Άρθρο 63Α Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού

Άρθρο 63Β Ακύρωση ή τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού φόρου, πράξης προσδιορισμού φόρου και πράξης επιβολής προστίμου

Άρθρο 64 Επαρκής αιτιολογία

Άρθρο 65 Βάρος απόδειξης

Άρθρο 65Α Φορολογικό πιστοποιητικό

ΤΜΗΜΑ ΧΙΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ - ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Άρθρο 66 Εγκλήματα φοροδιαφυγής

Άρθρο 67 Αυτουργοί και συνεργοί

Άρθρο 68 Μηνυτήρια αναφορά και ποινική διαδικασία

Άρθρο 69 Αναστολή της ποινής

ΤΜΗΜΑ ΧΙΙΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 70 Μεταβατικές διατάξεις

Άρθρο 71 Τελικές και καταργούμενες διατάξεις

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΟΥΜΕΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Άρθρο δεύτερο Έναρξη ισχύος

Άρθρο πρώτο

Κύρωση Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας

Κυρώνεται, σύμφωνα με τις παρ. 6 και 7 του άρθρου 76 του Συντάγματος, Κύρωση Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας ο παρών Κώδικας νομοθεσίας που αφορά στη φορολογική διαδικασία.

ΤΜΗΜΑ Ι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Γενικά

Ο Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας (εφεξής «ο Κώδικας») καθορίζει τη διαδικασία προσδιορισμού (βεβαίωσης) και είσπραξης των εσόδων του Δημοσίου που ορίζονται στο άρθρο 2, καθώς και τις κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση με τη νομοθεσία, η οποία ρυθμίζει τα έσοδα αυτά.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

Οι διατάξεις του Κώδικα ισχύουν για τα εξής δημόσια έσοδα:

α) Φόρο Εισοδήματος,

β) Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.),

γ) Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.),

δ) Φόρο Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών και Κερδών από Τυχερά Παιγνία,

ε) Φόρους, τέλη, εισφορές ή χρηματικές κυρώσεις που αναφέρονται στο Παράρτημα του Κώδικα και κάθε

άλλο φόρο, τέλος, εισφορά ή χρηματική κύρωση για τον προσδιορισμό (βεβαίωση) ή είσπραξη των οποίων, κατά την 1η.1.2014, εφαρμόζονται ανάλογα οι αντίστοιχες διατάξεις των φορολογιών των περ. α' και β',

στ) Χρηματικές κυρώσεις και τόκους, οι οποίοι προβλέπονται από τον Κώδικα.

Άρθρο 3 Ορισμοί

Για τους σκοπούς του Κώδικα ισχύουν οι ορισμοί της κείμενης νομοθεσίας, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στον Κώδικα. Οι παρακάτω ορισμοί ισχύουν για τους σκοπούς του Κώδικα:

α) ως «φορολογούμενος» νοείται:

αα) κάθε πρόσωπο που υποχρεούται να καταβάλλει φόρο, τέλος, εισφορά ή χρηματική κύρωση που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα ή έχει οποιαδήποτε άλλη φορολογική υποχρέωση ή

αβ) κάθε πρόσωπο που υποχρεούται να παρακρατεί φόρους και να τους αποδίδει στην Φορολογική Διοίκηση,

β) ως «πρόσωπο» νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, καθώς και κάθε είδους νομική οντότητα,

γ) ως «νομικό πρόσωπο» νοείται κάθε επιχείρηση ή εταιρεία με νομική προσωπικότητα ή και κάθε ένωση επιχειρήσεων ή εταιρειών με νομική προσωπικότητα,

δ) ως «νομική οντότητα» νοείται κάθε μόρφωμα εταιρικής ή μη οργάνωσης και κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα που δεν είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, όπως ιδίως συνεταιρισμός, οργανισμός, υπεράκτια ή εξωχώρια εταιρεία, κάθε μορφής εταιρεία ιδιωτικών επενδύσεων, κάθε μορφής καταπίστευμα ή εμπίστευμα ή οποιοδήποτε μόρφωμα παρόμοιας φύσης, κάθε μορφής ίδρυμα, σωματείο ή οποιοδήποτε μόρφωμα παρόμοιας φύσης, κάθε μορφή προσωπικής επιχείρησης ή οποιαδήποτε οντότητα προσωπικού χαρακτήρα, κάθε μορφής κοινή επιχείρηση, κάθε μορφής εταιρεία διαχείρισης κεφαλαίου ή περιουσίας ή διαθήκης ή κληρονομιάς ή κληροδοσίας ή δωρεάς, κάθε φύσης κοινοπραξία, κάθε μορφής εταιρεία αστικού δικαίου, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρείες, κοινωνίες αστικού δικαίου,

ε) ως «νόμιμη αστική καταβολή» νοείται το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο καταβάλλονται οι φόροι και τα πρόστιμα, όπως προβλέπεται στον νόμο που επιβάλλει την αντίστοιχη φορολογία και στον Κώδικα, ενώ ως «ληξιπρόθεσμα» νοούνται οι φόροι και τα πρόστιμα μετά την παρέλευση του ανωτέρου χρονικού διαστήματος,

στ) ως «Φορολογική Διοίκηση» νοείται η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ),

ζ) ως «Διοικητής» νοείται ο Διοικητής της ΑΑΔΕ,

η) ως «Υπουργός» νοείται ο Υπουργός Οικονομικών,

θ) ως «φορολογικός κάτοικος» νοείται οποιοδήποτε πρόσωπο θεωρείται φορολογικός κάτοικος, σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.).

Άρθρο 4 Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων, ανάθεση καθηκόντων και εξουσιοδότηση υπογραφής

1. Ο Διοικητής δύναται, με απόφαση του, να μεταβιβάσει αρμοδιότητες και να αναθέτει τα καθήκοντά του ή της

Φορολογικής Διοίκησης, σύμφωνα με τον Κώδικα και την κείμενη νομοθεσία, σε όργανα της Φορολογικής Διοίκησης. Επίσης, δύναται, με απόφασή του, να εξουσιοδοτεί ιεραρχικά υφιστάμενά του όργανα να υπογράφουν, με εντολή του, πράξεις ή άλλα έγγραφα της αρμοδιότητάς του. Η άσκηση της αρμοδιότητας που μεταβιβάστηκε και η εξουσιοδότηση υπογραφής μπορεί, σύμφωνα με την απόφαση του Διοικητή, να αφορά περισσότερα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης. Επιτρέπεται η περαιτέρω εξουσιοδότηση υπογραφής από τα όργανα στα οποία μεταβιβάστηκαν οι αρμοδιότητες ή τα οποία εξουσιοδοτήθηκαν να υπογράφουν από τον Διοικητή, σε ιεραρχικά υφιστάμενα όργανα αυτών, στις περιπτώσεις που αυτό προβλέπεται από τις αποφάσεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση των εδαφίων πρώτου και δεύτερου.

2. Οι αποφάσεις για μεταβίβαση αρμοδιότητας, ανάθεση καθήκοντος ή εξουσιοδότηση υπογραφής μπορεί να τροποποιούνται εν όλω ή εν μέρει από το όργανο που τις εξέδωσε.

Άρθρο 5 Κοινοποίηση πράξεων και λοιπών εγγράφων

1. Η κοινοποίηση πράξεων και λοιπών εγγράφων που εκδίδει σύμφωνα με τον Κώδικα η Φορολογική Διοίκηση προς φορολογούμενο ή άλλο πρόσωπο γίνεται εγγράφως ή ηλεκτρονικώς.

2. Εάν η πράξη ή το έγγραφο αφορά φυσικό πρόσωπο, η κοινοποίηση συντελείται εφόσον:

α) κοινοποιηθεί ηλεκτρονικά σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του ν. 4727/2020 (Α' 184) ή στον λογαριασμό του εν λόγω προσώπου ή του νόμιμου αντιπροσώπου του ή του φορολογικού εκπροσώπου του στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης, την οποία ακολουθεί ηλεκτρονική ειδοποίηση στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του, ή

β) αποσταλεί συστημένη επιστολή στην τελευταία δηλωθείσα ταχυδρομική διεύθυνση κατοικίας ή επαγγελματικής εγκατάστασης του εν λόγω προσώπου, ή

γ) επιδοθεί στο εν λόγω πρόσωπο, κατά τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (Κ.Δ.Δ.), μόνο εφόσον δεν είναι δυνατή η επίδοση με άλλον τρόπο. Η κοινοποίηση, σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, κατά το πρώτο εδάφιο, θεωρείται νόμιμη, εφόσον γίνει στην τελευταία δηλωθείσα στη Φορολογική Διοίκηση διεύθυνση κατοικίας ή επαγγελματικής εγκατάστασης του εν λόγω προσώπου.

3. Εάν η πράξη ή το έγγραφο αφορά νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, η κοινοποίηση συντελείται εφόσον:

α) κοινοποιηθεί ηλεκτρονικά, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του ν. 4727/2020 ή στον λογαριασμό του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας ή του νόμιμου εκπροσώπου ή του φορολογικού εκπροσώπου τους στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης, την οποία ακολουθεί ηλεκτρονική ειδοποίηση στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του, ή

β) παραδοθεί στην έδρα ή εγκατάσταση του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας στην Ελλάδα, με υπογεγραμμένη απόδειξη παραλαβής από υπάλληλο ή

νόμιμο εκπρόσωπο του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, ή

γ) αποσταλεί με συστημένη επιστολή στην τελευταία δηλωθείσα ταχυδρομική διεύθυνση της έδρας ή της εγκατάστασης του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, ή

δ) επιδοθεί κατά τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, μόνο εφόσον δεν είναι δυνατή η επίδοση με άλλον τρόπο. Η κοινοποίηση, σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, κατά το πρώτο εδάφιο, θεωρείται νόμιμη, εφόσον γίνει στην τελευταία δηλωθείσα στη Φορολογική Διοίκηση διεύθυνση της έδρας ή της εγκατάστασης του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας ή της κατοικίας του τελευταίου δηλωθέντα στη Φορολογική Διοίκηση νόμιμου ή φορολογικού εκπροσώπου. Η νομιμότητα της κοινοποίησης δεν θίγεται στην περίπτωση παραίτησης των προσώπων του δεύτερου εδαφίου, εφόσον κατά τον χρόνο της κοινοποίησης, δεν είχε γνωστοποιηθεί στη Φορολογική Διοίκηση ο διορισμός νέου νόμιμου ή φορολογικού εκπροσώπου.

4. Με απόφαση του Διοικητή, έγγραφα που έχουν πληροφοριακό χαρακτήρα ή πράξεις προσδιορισμού φόρου του άρθρου 32, μπορούν να κοινοποιούνται με απλή επιστολή.

5. Πράξη ή έγγραφο που αποστέλλεται με συστημένη επιστολή, θεωρείται ότι έχει νομίμως κοινοποιηθεί μετά την παρέλευση δεκαπέντε (15) ημερών από την ημέρα αποστολής, εάν η ταχυδρομική διεύθυνση του παραλήπτη κατά τα ανωτέρω βρίσκεται στην Ελλάδα. Σε περίπτωση που η ταχυδρομική διεύθυνση είναι εκτός Ελλάδας, η πράξη ή το έγγραφο θεωρείται ότι έχει κοινοποιηθεί νομίμως μετά την παρέλευση τριάντα (30) ημερών από την ημέρα αποστολής της συστημένης επιστολής. Σε περίπτωση που η επιστολή δεν παραδοθεί και δεν κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο ή στον εκπρόσωπό του για οποιονδήποτε λόγο, η Φορολογική Διοίκηση ζητά από την ταχυδρομική υπηρεσία την επιστροφή αυτής με συνοδευτικό κείμενο, στο οποίο περιλαμβάνονται οι ακόλουθες πληροφορίες: α) η ημερομηνία, κατά την οποία η συστημένη επιστολή προσκομίστηκε και παρουσιάστηκε στην ως άνω διεύθυνση και β) ο λόγος για τη μη κοινοποίηση ή τη μη βεβαίωση της κοινοποίησης. Η Φορολογική Διοίκηση μεριμνά, προκειμένου αντίγραφο της συστημένης επιστολής να βρίσκεται στη διάθεση της αρμόδιας υπηρεσίας της Φορολογικής Διοίκησης και να μπορεί αυτή να παραδοθεί στον φορολογούμενο ή εκπρόσωπό του οποιαδήποτε στιγμή και χωρίς δαπάνη.

6. Στις περιπτώσεις της ηλεκτρονικής κοινοποίησης στον λογαριασμό φυσικού, νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. α' των παρ. 2 και 3, η πράξη ή το έγγραφο θεωρείται ότι έχει νομίμως κοινοποιηθεί μετά την παρέλευση δέκα (10) ημερών από την ανάρτησή της στον λογαριασμό του προσώπου το οποίο αφορά η επίδοση και την ηλεκτρονική ειδοποίησή του στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του, εφόσον δεν προκύπτει προγενέστερος χρόνος παραλαβής της. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται όλες οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή της ηλεκτρονικής κοινοποίησης και

ιδίως τα σχετικά με την επικαιροποίηση των στοιχείων ηλεκτρονικής επικοινωνίας των φορολογουμένων, το σημείο ανάρτησης στον λογαριασμό της κοινοποιούμενης πράξης ή του εγγράφου, ο τρόπος πιστοποίησης των ηλεκτρονικών ιχνών παραλαβής, η δημιουργία πιστοποιητικού παραλαβής και τα στοιχεία της ηλεκτρονικής ειδοποίησης.

7. Εάν κανένας από τους τρόπους κοινοποίησης που ορίζονται στις παρ. 2 και 3 δεν μπορεί να λάβει χώρα, τότε κοινοποίηση πράξης ή εγγράφου που αφορά τη φορολογία ακινήτων είναι δυνατόν να συντελεστεί με επίδοση στον ίδιο ή σε οποιοδήποτε ενήλικο φυσικό πρόσωπο που έχει έννομη σχέση με τον κύριο ή επικαρπωτή του ακινήτου και είναι παρόν στο ακίνητο ή με θυροκόλληση της πράξης ή του εγγράφου στο ακίνητο.

Άρθρο 6

Έγγραφα

1. Ο Διοικητής, με απόφασή του, καθορίζει τον τύπο και το περιεχόμενο των εντύπων, υπεύθυνων δηλώσεων, δηλώσεων, πινάκων και άλλων εγγράφων που υποβάλλει ο φορολογούμενος.

2. Η Φορολογική Διοίκηση θέτει τα έγγραφα που προβλέπονται στην παρ. 1 στη διάθεση του κοινού, δωρεάν, ηλεκτρονικά, ταχυδρομικά ή στις κατά τόπους υπηρεσίες της.

Άρθρο 7

Προθεσμίες

1. Εάν η εκπνοή προθεσμίας για την άσκηση δικαιώματος ή εκπλήρωση υποχρέωσης, όπως ορίζεται από τη φορολογική νομοθεσία, συμπίπτει με επίσημη αργία, Σάββατο ή Κυριακή, η προθεσμία παρατείνεται μέχρι την αμέσως επόμενη ημέρα κατά την οποία η Φορολογική Διοίκηση λειτουργεί για το κοινό. Το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται για τις δηλώσεις Φ.Π.Α. που υποβάλλονται σύμφωνα με τα άρθρα 47β, 47γ και 47δ του Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.).

2. Δήλωση, προσφυγή ή άλλο έγγραφο που υποβάλλεται στη Φορολογική Διοίκηση λογίζεται ότι υποβλήθηκε στην ημερομηνία που κατατίθεται και πρωτοκολλάται από τη Φορολογική Διοίκηση ή, εφόσον αποσταλεί ταχυδρομικώς, την ημερομηνία σήμανσης με ταχυδρομική σφραγίδα ή, στην περίπτωση ηλεκτρονικής υποβολής, την ημερομηνία παραλαβής από το πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης.

Άρθρο 8

Φορολογικός εκπρόσωπος

1. Φορολογούμενος που δεν διαθέτει ταχυδρομική διεύθυνση στην Ελλάδα, υποχρεούται να ορίσει εκπρόσωπο με φορολογική κατοικία στην Ελλάδα, για σκοπούς συμμόρφωσης με τις τυπικές υποχρεώσεις, σύμφωνα με τον Κώδικα. Ο Διοικητής, με απόφασή του, καθορίζει τις αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του πρώτου εδαφίου.

2. Εξαιρετικά, για την εκπροσώπηση, για σκοπούς του Φ.Π.Α., φορολογούμενου, ο οποίος δεν έχει ταχυδρομική διεύθυνση στην Ελλάδα, ισχύουν οι ειδικές διατάξεις του Κώδικα Φ.Π.Α..

Άρθρο 9**Ερμηνευτικές εγκύκλιοι και οδηγίες**

1. Ο Διοικητής δύναται να εκδίδει ερμηνευτικές εγκυκλίους, καθώς και οδηγίες για την εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι δημοσιεύονται στον ιστότοπο της ΑΑΔΕ και ισχύουν από τη δημοσίευσή τους.

2. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι είναι δεσμευτικές για τη Φορολογική Διοίκηση, έως ότου ανακληθούν ρητά ή έως ότου τροποποιηθεί η νομοθεσία την οποία ερμηνεύουν. Η τυχόν μεταβολή της ερμηνευτικής θέσης της Φορολογικής Διοίκησης δεν ισχύει αναδρομικά σε περίπτωση που συνεπάγεται τη χειροτέρευση της θέσης των φορολογουμένων.

3. Οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι δεν είναι δεσμευτικές για τους φορολογούμενους.

4. Απαντήσεις που παρέχονται ή απόψεις που διατυπώνονται από υπάλληλο της Φορολογικής Διοίκησης, σχετικά με την ερμηνεία της φορολογικής νομοθεσίας, δεν δεσμεύουν τη Φορολογική Διοίκηση, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες αυτό προβλέπεται στον Κώδικα.

5. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος ακολούθησε τις εγκυκλίους της Φορολογικής Διοίκησης αναφορικά με τη φορολογική του υποχρέωση, η δήλωσή του δεν θεωρείται ανακριβής ή δεν θεωρείται ότι παρέλειψε να υποβάλει δήλωση, κατά περίπτωση.

ΤΜΗΜΑ ΙΙ**ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ****Άρθρο 10****Εγγραφή στο φορολογικό μητρώο**

1. α) Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που πρόκειται να καταστεί υπόχρεο σε καταβολή ή παρακράτηση φόρου, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία, ή σε υποβολή οποιασδήποτε δήλωσης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα, υποβάλλει δήλωση εγγραφής στο φορολογικό μητρώο. Με την εγγραφή η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει μοναδικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) σε κάθε φορολογούμενο κατά τα οριζόμενα στο επόμενο άρθρο. Στη δήλωση εγγραφής περιλαμβάνονται τα προσωπικά στοιχεία του φορολογούμενου, σε περίπτωση φυσικού προσώπου, καθώς και η επωνυμία, ο διακριτικός τίτλος και η έδρα, σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας. Προκειμένου για νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες, η δήλωση εγγραφής υποβάλλεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη νόμιμη σύστασή τους.

β) Κάθε πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, ή νομική οντότητα, που πρόκειται να ασκήσει δραστηριότητες επιχειρηματικού περιεχομένου υποβάλλει δήλωση έναρξης στο φορολογικό μητρώο. Η δήλωση έναρξης υποβάλλεται πριν την πραγματοποίηση της πρώτης συναλλαγής στο πλαίσιο άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Εάν δεν έχει προηγηθεί δήλωση εγγραφής, αυτή γίνεται ταυτόχρονα με τη δήλωση έναρξης. Προκειμένου για νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες που πρόκειται να ασκήσουν δραστηριότητες επιχειρηματικού περιεχομένου, ως χρόνος έναρξης θεωρείται ο χρόνος της νό-

μιμης σύστασής τους. Η δήλωση έναρξης υποβάλλεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη νόμιμη σύσταση. Στη δήλωση έναρξης περιλαμβάνονται ο τόπος άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, σε περίπτωση φυσικού προσώπου, τυχόν υποκαταστήματα, το αντικείμενο των εργασιών, το τηρούμενο λογιστικό σύστημα, καθώς και το καθεστώς Φ.Π.Α., στο οποίο υπάγεται ο φορολογούμενος.

γ) Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται ο τρόπος, ο χρόνος, η διαδικασία υποβολής της δήλωσης εγγραφής και έναρξης στο φορολογικό μητρώο, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή των περ. α' και β'. Με όμοια απόφαση μπορεί να ορίζονται άλλες κατηγορίες προσώπων, για τις οποίες απαιτείται εγγραφή στο φορολογικό μητρώο, καθώς και επιπλέον στοιχεία τα οποία πρέπει να δηλώνονται από τον φορολογούμενο με τη δήλωση εγγραφής και έναρξης, πέραν των αναφερόμενων στις περ. α' και β'.

δ) Η Φορολογική Διοίκηση απαιτεί εγγύηση από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που πρόκειται να ασκήσει δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου, εάν:

δα) το ίδιο το φυσικό πρόσωπο, οποτεδήποτε κατά το τρέχον και τα προηγούμενα πέντε (5), πριν από την υποβολή της δήλωσης έναρξης, φορολογικά έτη, πτώχευσε ή κατέστη εν γένει αφερέγγυο ή υπήρξε διευθυντής, πρόεδρος, διαχειριστής, διευθύνων σύμβουλος ή πρόσωπο εντεταλμένο στη διοίκηση νομικού προσώπου ή οντότητας ή ήταν συνδεδεμένο πρόσωπο κατά το άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. με άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, που πτώχευσε ή κατέστησαν αφερέγγυα κατά τον ίδιο ως άνω χρόνο, είτε

δβ) μέτοχος με ποσοστό συμμετοχής τουλάχιστον τριάντα τρία τοις εκατό (33%) ή εταίρος ή μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας υπήρξε οποτεδήποτε κατά το τρέχον και τα προηγούμενα πέντε (5), πριν από την υποβολή της δήλωσης έναρξης, φορολογικά έτη, διευθυντής, πρόεδρος, διαχειριστής, διευθύνων σύμβουλος ή πρόσωπο εντεταλμένο στη διοίκηση νομικού προσώπου, ή οντότητας, ή ήταν συνδεδεμένο πρόσωπο κατά το άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. με άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, που πτώχευσε ή κατέστησαν εν γένει αφερέγγυα, κατά τον ίδιο ως άνω χρόνο και η πτώχευση ή άλλη αφερέγγυοτητα είχε ως αποτέλεσμα να οφείλεται στη Φορολογική Διοίκηση, κατά τον χρόνο υποβολής της δήλωσης έναρξης, συνολική βασική ληξιπρόθεσμη φορολογική οφειλή από φόρο εισοδήματος, Φ.Π.Α., παρακρατούμενους φόρους από μισθωτή εργασία και συντάξεις και πρόστιμα, τουλάχιστον εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ. Εξαιρούνται ληξιπρόθεσμες φορολογικές οφειλές, οι οποίες κατά την υποβολή της δήλωσης τελούν σε αναστολή που έχει χορηγηθεί με προσωρινή διαταγή, δικαστική απόφαση, πράξη διοικητικού οργάνου ή εκ του νόμου, καθώς και οφειλές οι οποίες έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση ή διευκόλυνση τμηματικής καταβολής, η οποία τηρείται και έχουν καταβληθεί τουλάχιστον τρεις (3) δόσεις αυτής. Ως αφερέγγυο, για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, πρόσωπο, πλέον αυτού που πτώχευσε, νοείται και κάθε πρόσωπο που

έχει υπαχθεί σε διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης εν λειτουργία, σε διαδικασία εξυγίανσης, σε ειδική διαχείριση του άρθρου 68 του ν. 4307/2014 (Α' 246), καθώς και κάθε πρόσωπο που έχει υπαχθεί στη ρύθμιση του ν. 3869/2010 (Α' 130). Εξαιρούνται νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αμιγείς ή μεικτές επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. και των συνδέσμων δήμων, δημόσιοι οργανισμοί, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικά από κρατικούς πόρους κατά πενήντα τοις εκατό (50%) τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους ή τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος.

ε) Η εγγύηση, σύμφωνα με την περ. δ', απαιτείται μόνο μετά από απόφαση της Φορολογικής Διοίκησης, από την οποία προκύπτει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις της ανωτέρω περίπτωσης και με την οποία προσδιορίζεται το ύψος της εγγύησης. Η Φορολογική Διοίκηση οφείλει να κοινοποιεί στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή στη νομική οντότητα που υποβάλλει τη δήλωση την απαίτηση για παροχή εγγύησης. Στην περίπτωση αυτή η έναρξη στο φορολογικό μητρώο ολοκληρώνεται μόνο μετά την παροχή της αιτηθείσας εγγύησης. Εάν με την υποβολή της δήλωσης έναρξης υποβάλλεται ταυτόχρονα και δήλωση εγγραφής, η εγγραφή του φορολογούμενου στο φορολογικό μητρώο ολοκληρώνεται μόνο μετά την παροχή της αιτηθείσας εγγύησης. Το ύψος της εγγύησης προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη ενδεικτικά το ύψος των ληξιπρόθεσμων οφειλών της περ. δ', καθώς και τη νομική μορφή του υποβάλλοντος τη δήλωση προσώπου. Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται το είδος, η διάρκεια, το ύψος και η διαδικασία κατάθεσης της εγγύησης, οι περιπτώσεις κατάπτωσης της και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των περ. δ' και ε'.

2. α) Ο φορολογούμενος, που είναι υποκείμενος στον Φ.Π.Α., υποχρεούται να δηλώνει την πραγματοποίηση ενδοκοινοτικών αποκτήσεων αγαθών και την πραγματοποίηση απαλλασσόμενων, σύμφωνα με το άρθρο 28 του Κώδικα Φ.Π.Α., ενδοκοινοτικών παραδόσεων αγαθών.

β) Ο φορολογούμενος, που είναι υποκείμενος στον Φ.Π.Α., υποχρεούται να δηλώνει την έναρξη ή την παύση παροχής υπηρεσιών προς υποκείμενο στον φόρο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, για τις οποίες ο τόπος δεν είναι το εσωτερικό της χώρας, σύμφωνα με την περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 14 του Κώδικα Φ.Π.Α..

γ) Ο φορολογούμενος, που είναι υποκείμενος στον Φ.Π.Α., ή το μη υποκείμενο στον Φ.Π.Α. νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που διαθέτει Α.Φ.Μ./Φ.Π.Α. στο εσωτερικό της χώρας, υποχρεούται να δηλώνει την έναρξη ή παύση λήψης υπηρεσιών από υποκείμενο στον φόρο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, για τις οποίες ο τόπος φορολόγησης είναι το εσωτερικό της χώρας, σύμφωνα με την περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 14 του Κώδικα Φ.Π.Α., και ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος στην καταβολή του φόρου.

δ) Η δήλωση για την πραγματοποίηση ενδοκοινοτικών συναλλαγών υποβάλλεται πριν την πραγματοποίηση της πρώτης συναλλαγής.

3. α) Ο φορολογούμενος, φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, υποχρεούται να ενημερώνει τη Φορολογική Διοίκηση για μεταβολές στα στοιχεία εγγραφής ή έναρξης του με την υποβολή δήλωσης μεταβολών στο φορολογικό μητρώο. Η δήλωση αυτή υποβάλλεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την πραγματοποίηση της μεταβολής. Ειδικά ο φορολογούμενος που είναι υποκείμενος στον Φ.Π.Α., για τη μεταβολή καθεστώτος Φ.Π.Α. στο οποίο υπάγεται, υποβάλλει δήλωση μετάταξης μέσα στην ίδια ανωτέρω προθεσμία, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά από τον Κώδικα Φ.Π.Α.. Η υποχρέωση ενημέρωσης για μεταβολές στα στοιχεία φορολογούμενου φυσικού προσώπου, που δεν αφορούν την επιχειρηματική δραστηριότητά του, δεν υπόκειται σε προθεσμία. Ο φορολογούμενος δεν μπορεί να επικαλείται έναντι της Φορολογικής Διοίκησης τις μεταβολές των στοιχείων του μέχρι τον χρόνο ενημέρωσής της.

β) Ο φορολογούμενος που είναι υποκείμενος στον Φ.Π.Α. και πρόκειται να πραγματοποιήσει ενδοκοινοτικές συναλλαγές, υποβάλλει δήλωση μεταβολών στο φορολογικό μητρώο για τη διενέργεια ενδοκοινοτικών συναλλαγών.

4. Ο φορολογούμενος που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα υποχρεούται να ενημερώνει τη Φορολογική Διοίκηση για την οριστική παύση των εργασιών του με την υποβολή στο φορολογικό μητρώο δήλωσης διακοπής εργασιών.

Η δήλωση αυτή υποβάλλεται για τα φυσικά πρόσωπα μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την οριστική παύση των εργασιών τους και για τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη λύση τους ή από τη λήξη των εργασιών της εκκαθάρισης ή από την ανακοίνωση διαγραφής τους από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.), κατά περίπτωση. Σε περίπτωση κληρονομικής διαδοχής επιχείρησης ως συνόλου, η δήλωση διακοπής εργασιών υποβάλλεται από τους κληρονόμους μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την ενεργό ανάμειξή τους στην κληρονομούμενη επιχείρηση και όχι πέραν των τριάντα (30) ημερών από τη λήξη της προθεσμίας αποποίησης, που προβλέπεται από το άρθρο 1847 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ.), σε κάθε άλλη περίπτωση.

5. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος παραλείψει τις δηλωτικές του υποχρεώσεις, δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής και παρακράτησης των φόρων και από τις λοιπές φορολογικές υποχρεώσεις.

6. Με απόφαση του Διοικητή: α) καθορίζονται ο τρόπος, ο χρόνος ενημέρωσης και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή των παρ. 2, 3 και 4 και β) δύναται να χορηγείται διαφορετική προθεσμία για την υποβολή των δηλώσεων του παρόντος άρθρου ή να παρατείνεται η προθεσμία υποβολής αυτών, σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας που επηρεάζουν τη Φορολογική Διοίκηση ή σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών ή άλλων αντίστοιχων εξαιρετικών και δυσμενών συμβάντων που επηρεάζουν φορολογούμενους. Η απόφαση παράτασης υπογράφεται το αργότερο μέχρι τη λήξη της προβλεπόμενης προθεσμίας και ισχύει από τον χρόνο υπογραφής της.

Άρθρο 11**Αριθμός φορολογικού μητρώου**

1. Η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει μοναδικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) σε κάθε φορολογούμενο.

2. Ο Α.Φ.Μ., ο οποίος δύναται να επεκτείνεται κατά ένα πρόθεμα, χρησιμοποιείται σε όλες τις φορολογίες, στις οποίες εφαρμόζεται ο Κώδικας, και σε όσες άλλες περιπτώσεις προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

3. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται και χωρίς την υποβολή δήλωσης εγγραφής να αποδίδει Α.Φ.Μ. σε φορολογούμενο ή σε πρόσωπο που δεν τυγχάνει φορολογούμενος, εφόσον έχει στη διάθεσή της, σε περίπτωση φυσικού προσώπου, τα προσωπικά στοιχεία του και σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, την επωνυμία και την έδρα:

α) προκειμένου να βεβαιώσει ή και να εισπράξει απαιτήσεις κατά αυτού,

β) προκειμένου να πραγματοποιήσει επιστροφές αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών σε μη εγκαταστημένους υποκείμενους στον φόρο, στο πλαίσιο της διαχείρισης των συστημάτων Μ.Ο.Σ.Σ. και Ο.Σ.Σ./Ι.Ο.Σ.Σ.,

γ) εφόσον τούτο απαιτείται από άλλες διατάξεις νόμου. Ειδικότερα, η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει Α.Φ.Μ. σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, προκειμένου να πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε οικονομική συναλλαγή με τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και τα πιστωτικά ιδρύματα και τα ιδρύματα πληρωμών της ημεδαπής. Με απόφαση του Διοικητή μπορεί να καθορίζονται και άλλες περιπτώσεις απόδοσης Α.Φ.Μ. σε πρόσωπα που δεν τυγχάνουν φορολογούμενοι, εξαιρέσεις σε περιπτώσεις συναλλαγών με πιστωτικά ιδρύματα και ιδρύματα πληρωμών, καθώς και με φορείς της Γενικής Κυβέρνησης.

4. α) Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να αναστέλλει τη χρήση Α.Φ.Μ. ή να προβαίνει σε απενεργοποίησή του, εάν υφίστανται αντικειμενικά στοιχεία, τα οποία υποδηλώνουν ότι ο φορολογούμενος έχει παύσει να ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ή ότι διαπράττει φοροδιαφυγή, ή ότι παραβιάζει ή παραποιεί ή επεμβαίνει κατά οποιονδήποτε τρόπο στη λειτουργία των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών, ή ότι έχει δηλώσει ψευδή ή ανακριβή στοιχεία για την απόκτησή του, ή έχει εγγραφεί στο φορολογικό μητρώο περισσότερες φορές. Ο φορολογούμενος έχει σε κάθε περίπτωση το δικαίωμα να αποδείξει ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου.

β) Για τα φυσικά πρόσωπα που προβαίνουν σε νέα έναρξη εργασιών και κατά την άσκηση προηγούμενης δραστηριότητας επιχειρηματικού περιεχομένου, ο Α.Φ.Μ. τους είχε ανασταλεί ή πληρούνται οι προϋποθέσεις αναστολής του, σε εφαρμογή των οριζόμενων στην περ. α, απαιτείται η κατάθεση εγγύησης. Το ύψος της εγγύησης προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη το ύψος της φοροδιαφυγής, τον λόγο της αναστολής και την τυχόν υποτροπή, με ελάχιστο ποσό εγγύησης τις δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ. Η εν λόγω εγγύηση καταπίπτει αυτοδικαίως, σε περίπτωση νέας αναστολής χρήσης του Α.Φ.Μ.. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται και στην περίπτωση

ση που νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα υποβάλλει δήλωση έναρξης και μέτοχος με ποσοστό συμμετοχής τουλάχιστον τριάντα τρία τοις εκατό (33%) ή εταίρος ή μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, που υποβάλλει τη δήλωση:

βα) υπήρξε οποτεδήποτε κατά το τρέχον και τα προηγούμενα πέντε (5), πριν από την υποβολή της δήλωσης, φορολογικά έτη, διευθυντής, πρόεδρος, διαχειριστής, διευθύνων σύμβουλος ή πρόσωπο ενταταμένο στη διοίκηση νομικού προσώπου ή οντότητας ή ήταν συνδεδεμένο πρόσωπο κατά το άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. με άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, του οποίου ο Α.Φ.Μ. είχε ανασταλεί, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. α', ή

ββ) άσκησε οποτεδήποτε κατά το τρέχον και τα προηγούμενα πέντε (5), πριν από την υποβολή της δήλωσης, φορολογικά έτη, ως φυσικό πρόσωπο, δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου και ο Α.Φ.Μ. του είχε ανασταλεί, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. α', ή

βγ) άσκησε οποτεδήποτε κατά το τρέχον και τα προηγούμενα πέντε (5) φορολογικά έτη πριν την υποβολή της δήλωσης, ως νομικό πρόσωπο, δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου και ο Α.Φ.Μ. του είχε ανασταλεί, σύμφωνα με την περ. α'.

5. Ο Α.Φ.Μ. φυσικού προσώπου που ασκεί δραστηριότητα επιχειρηματικού περιεχομένου δεν καταργείται με την οριστική παύση των εργασιών του.

6. Ο Α.Φ.Μ. των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων δεν καταργείται με την αλλαγή της νομικής μορφής τους. Ο Α.Φ.Μ. φορολογούμενου φυσικού προσώπου που απεβίωσε, νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας που λύθηκε ή ολοκλήρωσε τις εργασίες της εκκαθάρισης ή διαγράφηκε από το Γ.Ε.ΜΗ., κατά περίπτωση, χρησιμοποιείται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων των προσώπων αυτών στη Φορολογική Διοίκηση, κατά την κείμενη νομοθεσία, καθώς και για την επιβολή και βεβαίωση οποιουδήποτε φόρου, τέλους, εισφοράς ή κυρώσεων και για την είσπραξη αυτών.

7. Ο Α.Φ.Μ. της υπό ίδρυση επιχείρησης παραμένει ο ίδιος για την επιχείρηση και μετά το πέρας των εργασιών της ίδρυσης.

8. Στους υποκείμενους στον Φ.Π.Α., που είναι εγκατεστημένοι σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Α.Φ.Μ. χορηγείται με την υποβολή δήλωσης εγγραφής και έναρξης. Ο αριθμός αυτός δεν μεταβάλλεται σε περίπτωση ορισμού, αλλαγής ή παύσης φορολογικού αντιπροσώπου.

9. Η Φορολογική Διοίκηση χρησιμοποιεί τον Α.Φ.Μ. σε κάθε μορφή επικοινωνίας με τον φορολογούμενο, σχετικά με τις φορολογικές υποχρεώσεις του.

10. Ο Διοικητής, με απόφαση του, ορίζει:

α) το περιεχόμενο και τον τρόπο χορήγησης του Α.Φ.Μ.,

β) τις περιπτώσεις αναφοράς του Α.Φ.Μ. στις δηλώσεις ή τα άλλα έγγραφα που προβλέπονται κατά την εφαρμογή του Κώδικα,

γ) τις περιπτώσεις γνωστοποίησης του Α.Φ.Μ. για σκοπούς πληροφόρησης κατά την εκπλήρωση φορολογικών υποχρεώσεων,

δ) περιπτώσεις αναστολής ή απενεργοποίησης Α.Φ.Μ., τις συνέπειες της αναστολής και της απενεργοποίησης,

ε) το είδος, το ύψος, τη διάρκεια και τη διαδικασία κατάθεσης της εγγύησης της περ. β' της παρ. 4, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της περίπτωσης αυτής,

στ) τη διαδικασία και όλες τις αναγκαίες λεπτομέρειες για την εκκαθάριση του φορολογικού μητρώου και

ζ) κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

ΤΜΗΜΑ ΙΙΙ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 12 Αποδεικτικό ενημερότητας και βεβαίωση οφειλής

1. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητήσει αποδεικτικό ενημερότητας ισχύος μέχρι και δύο (2) μηνών για την πραγματοποίηση πράξεων και συναλλαγών που ρητά ορίζονται.

2. Η Φορολογική Διοίκηση χορηγεί αποδεικτικό ενημερότητας, μόνο εφόσον ο φορολογούμενος δεν έχει οφειλές στη Φορολογική Διοίκηση από οποιαδήποτε αιτία και έχει υποβάλει τις απαιτούμενες φορολογικές δηλώσεις των τελευταίων πέντε (5) ετών.

3. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να μη χορηγεί αποδεικτικό ενημερότητας, εάν ο φορολογούμενος έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές σε άλλη αρχή του δημόσιου τομέα. Με απόφαση του Διοικητή ορίζεται η διαδικασία που ακολουθούν οι ανωτέρω αρχές για να ενημερώνουν τη Φορολογική Διοίκηση, σχετικά με φορολογούμενους που έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές προς αυτές, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας.

4. Κατά παρέκκλιση των οριζόμενων στις παρ. 2 και 3, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος έχει ενταχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών ή έχει οφειλές μη ληξιπρόθεσμες ή σε αναστολή, δύναται να εκδοθεί αποδεικτικό ενημερότητας περιορισμένης ισχύος, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τον έναν (1) μήνα. Η Φορολογική Διοίκηση και μετά τη συμμόρφωση του οφειλέτη σε πρόγραμμα ρύθμισης ορίζει υποχρεωτικά όρο παρακράτησης στις περιπτώσεις που το αποδεικτικό ενημερότητας εκδίδεται για είσπραξη χρημάτων ή μεταβίβαση ακινήτου ή σύσταση εμπράγματος δικαιώματος επ' αυτού από επαχθή αιτία. Το παρακρατούμενο ποσό λαμβάνεται υπόψη για την κάλυψη δόσης ή δόσεων, σύμφωνα με το πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών.

5. Οι πράξεις και συναλλαγές για τις οποίες προσκομίζεται αποδεικτικό ενημερότητας, οι προϋποθέσεις χορήγησής του, οι τυχόν εξαιρέσεις από την υποχρέωση προσκόμισής του, οι οφειλές που λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγησή του, οι φορολογικές δηλώσεις που απαιτείται να έχουν υποβληθεί για την έκδοση του αποδεικτικού, ο τύπος του, το περιεχόμενο, η διάρκεια ισχύος, τα ποσοστά παρακράτησης, τα τυχόν άλλα πρόσωπα τα οποία δύναται να ζητούν και να λαμβάνουν το αποδεικτικό, τα όργανα έκδοσής του και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια εφαρμογής ορίζονται με απόφαση του Διοικητή.

6. Αν ζητείται αποδεικτικό ενημερότητας για είσπραξη χρημάτων ή μεταβίβαση ακινήτου και δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις των παρ. 2, 3 και 4 για τη χορήγησή του, ούτε συντρέχουν οι προϋποθέσεις συμψηφισμού, εκδίδεται από την αρμόδια για την επιδίωξη της είσπραξης της οφειλής υπηρεσία, βεβαίωση οφειλής προς το Δημόσιο, η οποία κατατίθεται αντί του αποδεικτικού ενημερότητας στην υπηρεσία ή τον οργανισμό πληρωμής ή κατατίθεται για τη μεταβίβαση ακινήτου. Με βάση τη βεβαίωση αυτή αποδίδεται στην υπηρεσία που εξέδωσε τη βεβαίωση το προς είσπραξη ποσό ή το προϊόν του τιμήματος και μέχρι του ύψους της οφειλής.

7. Οι προϋποθέσεις χορήγησης βεβαίωσης οφειλής, οι οφειλές που λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγησή της, τα όργανα έκδοσης, ο τύπος, το περιεχόμενο, η διάρκεια ισχύος και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια εφαρμογής ορίζονται με απόφαση του Διοικητή.

8. Σε ειδικές περιπτώσεις διασφάλισης σοβαρών συμφερόντων του Δημοσίου ή σε περιπτώσεις οικονομικού εγκλήματος και μεγάλης έκτασης φοροδιαφυγής, μπορεί με γραπτή συναίνεση του Διοικητή να μην χορηγηθεί αποδεικτικό ενημερότητας, ακόμη και αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις χορήγησής του. Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται περιπτώσεις διασφάλισης δημοσίου συμφέροντος και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας.

9. Σε περίπτωση προσυμφώνου μεταβίβασης ποσοστών εξ αδιαιρέτου οικοπέδου, στο πλαίσιο εργολαβικής σύμβασης με την οποία αναλαμβάνεται η ανέγερση πολυκατοικίας με αντιπαροχή, απαλλάσσεται ο οικοπεδούχος από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικού ενημερότητας κατά τη μεταβίβαση ποσοστών επί του οικοπέδου σε τρίτο, εφόσον κατά τη μεταβίβαση δικαιοπραξία συμβάλλεται και ο εργολάβος. Στην περίπτωση αυτή, το αποδεικτικό ενημερότητας προσκομίζεται από τον εργολάβο. Με απόφαση του Διοικητή ορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας.

ΤΜΗΜΑ ΙV ΤΗΡΗΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ (ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ)

Άρθρο 13 Λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία)

1. Κάθε πρόσωπο με εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα υποχρεούται να τηρεί αξιόπιστο λογιστικό σύστημα και κατάλληλα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία), για τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και άλλων πληροφοριών, σύμφωνα με τα λογιστικά πρότυπα που προβλέπονται στην ελληνική νομοθεσία και για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της φορολογικής νομοθεσίας. Για την εφαρμογή του Κώδικα, το λογιστικό σύστημα και τα λογιστικά αρχεία εξετάζονται ως ενιαίο σύνολο και όχι αποσπασματικά τα επιμέρους συστατικά τους, σε ό,τι αφορά την αξιοπιστία και την καταλληλότητά τους.

2. Τα λογιστικά αρχεία, οι φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί, οι φορολογικές μνήμες και αρχεία που δη-

μιουργούν οι φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί πρέπει να διαφυλάσσονται κατ' ελάχιστον:

α) για διάστημα πέντε (5) ετών από τη λήξη του αντίστοιχου φορολογικού έτους, μέσα στο οποίο υπάρχει η υποχρέωση υποβολής δήλωσης ή

β) εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 36, έως ότου παραγραφεί το δικαίωμα έκδοσης από τη Φορολογική Διοίκηση πράξης προσδιορισμού του φόρου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο αυτή ή

γ) έως ότου τελεσιδικήσει η υπόθεση την οποία αφορά η απαίτηση της Φορολογικής Διοίκησης, σε συνέχεια διενέργειας φορολογικού ελέγχου, ή έως ότου αποσβεστεί ολοσχερώς η απαίτηση λόγω εξόφλησης.

3. Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 14

Πληροφορίες από τον φορολογούμενο

1. Πληροφορίες, τις οποίες ζητά εγγράφως η Φορολογική Διοίκηση από τον φορολογούμενο, πρέπει να παρέχονται μέσα σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες από την κοινοποίηση του σχετικού αιτήματος, εκτός εάν ο φορολογούμενος προσκομίσει επαρκείς αποδείξεις για πιθανές δυσχέρειες κατά την προετοιμασία και υποβολή των πληροφοριών που του ζητήθηκαν, εφόσον οι δυσχέρειες αυτές οφείλονται σε πράξεις ή παραλείψεις της Δημόσιας Διοίκησης ή σε λόγους ανωτέρας βίας.

2. Κατόπιν έγγραφου αιτήματος (πρόσκλησης) της Φορολογικής Διοίκησης, αντίγραφα μέρους των λογιστικών αρχείων (βιβλίων και στοιχείων) ή οποιουδήποτε συναφούς εγγράφου, πρέπει να παρέχονται στη Φορολογική Διοίκηση μέσα σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες από την κοινοποίηση του σχετικού αιτήματος, εκτός εάν ο φορολογούμενος προσκομίσει επαρκείς αποδείξεις για πιθανές δυσχέρειες κατά την προετοιμασία και παράδοση των πληροφοριών που του ζητήθηκαν, εφόσον οι δυσχέρειες αυτές οφείλονται σε πράξεις ή παραλείψεις της Δημόσιας Διοίκησης ή σε λόγους ανωτέρας βίας. Όταν τα βιβλία τηρούνται ή τα στοιχεία εκδίδονται μηχανογραφικά, παρέχονται αντίγραφα των ηλεκτρονικών αρχείων. Η Φορολογική Διοίκηση υποχρεούται να παραδίδει στον φορολογούμενο αποδεικτικό παράδοσης, στο οποίο γίνεται μνεία όλων των παραδοθέντων εγγράφων ή αρχείων.

3. Κάθε φυσικό πρόσωπο με εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, κάθε νομικό πρόσωπο και νομική οντότητα, καθώς και οι αγρότες που υπάγονται στο ειδικό καθεστώς αγροτών του Κώδικα Φ.Π.Α. υποβάλλουν καταστάσεις παραστατικών πωλήσεων (φορολογικών στοιχείων) προμηθευτών και πελατών για τα εκδοθέντα και ληφθέντα παραστατικά πωλήσεων (φορολογικά στοιχεία) αποκλειστικά με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας στον διαδικτυακό τόπο της ΑΑΔΕ, ανεξάρτητα από τον τρόπο έκδοσης αυτών (μηχανογραφικά ή χειρόγραφα). Οι καταστάσεις του πρώτου εδαφίου αφορούν παραστατικά πωλήσεων (φορολογικά στοιχεία), που σχετίζονται αποκλειστικά με την επαγγελματική εξυπηρέτηση, καθώς και την εκπλήρωση του σκοπού

των προσώπων του πρώτου εδαφίου. Για τις λιανικές συναλλαγές υποβάλλονται συγκεντρωτικά δεδομένα.

4. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται ο χρόνος υποβολής των καταστάσεων, ο τρόπος, η διαδικασία, η έκταση εφαρμογής, το ύψος της αξίας των στοιχείων, ο τρόπος επιβεβαίωσης και κάθε άλλο θέμα σχετικά με την εφαρμογή της παρ. 3.

5. Ο Διοικητής, με απόφασή του, μπορεί να ορίζει κατηγορίες φορολογουμένων, οι οποίοι υποχρεούνται να παρέχουν αυτομάτως πληροφορίες για την επιχειρηματική τους δραστηριότητα, τον τρόπο, τον χρόνο και τη διαδικασία υποβολής των πληροφοριών αυτών, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας.

Άρθρο 15

Πληροφορίες από τρίτους

1. Κατόπιν έγγραφου ή ηλεκτρονικού αιτήματος του Διοικητή, οι κρατικές υπηρεσίες και κάθε φορέας της Γενικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών και εισαγγελικών αρχών και όλων των δημόσιων οργανισμών, φορέων και εταιρειών, όπου συμμετέχει ή έχει την εποπτεία το κράτος, καθώς και των ανεξάρτητων αρχών, υποχρεούνται να παρέχουν στη Φορολογική Διοίκηση κάθε διαθέσιμη πληροφορία και να επιδεικνύουν, χωρίς τη μεταφορά τους εκτός των εγκαταστάσεων, όλα τα πρωτότυπα έγγραφα, μητρώα και στοιχεία που έχουν στην κατοχή τους.

2. Κατά παρέκκλιση της παρ. 1, η Φορολογική Διοίκηση δεν μπορεί να λαμβάνει γνώση πληροφοριών ή εγγράφων που αφορούν σε ποινικές υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον των αρμόδιων εισαγγελικών αρχών ή των ποινικών δικαστηρίων, χωρίς την προηγούμενη έγγραφη άδεια του αρμόδιου Εισαγγελέα. Πληροφορίες οι οποίες προέρχονται από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες χορηγούνται στη Φορολογική Διοίκηση, σύμφωνα με τα άρθρα 34 και 52 του ν. 4557/2018 (Α' 139), με την επιφύλαξη του πρώτου εδαφίου.

3. Ο Διοικητής δικαιούται να ζητά πληροφορίες ή έγγραφα από λοιπά τρίτα πρόσωπα, όπως ιδίως από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τους οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων, τα επιμελητήρια, τους συμβολαιογράφους, τους υποθηκοφύλακες, τους προϊσταμένους των κτηματολογικών γραφείων, τους οικονομικούς ή κοινωνικούς ή επαγγελματικούς φορείς ή οργανώσεις, για τον προσδιορισμό της φορολογικής υποχρέωσης, που προκύπτει με βάση τις διασταυρώσεις των στοιχείων και για την είσπραξη της φορολογικής οφειλής με τους ειδικότερους όρους που προβλέπονται στην παρ. 1. Για την εφαρμογή του πρώτου εδαφίου, η Φορολογική Διοίκηση δύναται να αποστέλλει ερώτημα, έγγραφο ή ηλεκτρονικό, το οποίο πρέπει να απαντάται από το τρίτο πρόσωπο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή του. Σε εξαιρετικά σύνθετες υποθέσεις, η προθεσμία μπορεί να παραταθεί για είκοσι (20) επιπλέον ημέρες.

3α. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να ζητά, με έγγραφο ή ηλεκτρονικό αίτημα, από κάθε διαχειριστή ψηφιακής πλατφόρμας, ο οποίος δραστηριοποιείται

στην οικονομία του διαμοιρασμού, ανεξάρτητα από το εάν αυτή έχει μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 6 του Κ.Φ.Ε. ή στις Συμβάσεις Αποφυγής Διπλής Φορολογίας (Σ.Α.Δ.Φ.) που έχει συνάψει η Ελλάδα, οποιαδήποτε πληροφορία ή στοιχείο, σχετικά με πρόσωπα που χρησιμοποιούν την πλατφόρμα ως πωλητές, για τα οποία προκύπτουν φορολογικές υποχρεώσεις στην ημεδαπή. Οι κατά τα ως άνω αιτούμενες πληροφορίες ή στοιχεία παρέχονται ή διαβιβάζονται από τον διαχειριστή ψηφιακής πλατφόρμας στην ΑΑΔΕ μέχρι την τελευταία ημέρα του επόμενου μήνα, από τον μήνα παραλαβής του αιτήματος. Η προθεσμία του δεύτερου εδαφίου δύναται να παρατείνεται κατά έναν (1) μήνα, ανάλογα με τον όγκο των αιτούμενων πληροφοριών ή στοιχείων, κατόπιν υποβολής αιτήματος από τον διαχειριστή της ψηφιακής πλατφόρμας. Οι πάροχοι υπηρεσιών διαδικτύου (ISPs) και κάθε άλλο πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, ή νομική οντότητα ή αρχή διαβιβάζουν στη Φορολογική Διοίκηση, κατόπιν σχετικού αιτήματός της, με το οποίο ορίζονται ο χρόνος και ο τρόπος διαβίβασης, κάθε στοιχείο που έχουν στην κατοχή τους και αφορά στα πρόσωπα, τα οποία έχουν την ιδιοκτησία, τη χρήση ή την ευθύνη λειτουργίας ή διαχείρισης των ιστότοπων/ονομάτων χώρου των ανωτέρω ψηφιακών πλατφορμών. Για τις ανάγκες της παρούσας, νοούνται:

Ως «ψηφιακή πλατφόρμα», κάθε λογισμικό, συμπεριλαμβανομένου ενός δικτυακού τόπου ή ενός μέρους του και εφαρμογών, συμπεριλαμβανομένων των εφαρμογών για κινητά, όπου δύο (2) ή περισσότεροι χρήστες ή ομάδες χρηστών επικοινωνούν μέσω διαδικτύου με τη μεσολάβηση του διαχειριστή της πλατφόρμας, προκειμένου να διευκολυνθεί μια συναλλαγή μεταξύ τους, επιτρέποντας στους πωλητές να συνδέονται με άλλα πρόσωπα για την παροχή σε αυτούς σχετικών υπηρεσιών και αγαθών, έναντι αντιτίμου.

Ως «διαχειριστής ψηφιακής πλατφόρμας», κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατέχει ή καθιστά διαθέσιμη την πλατφόρμα ή μέρος αυτής στους χρήστες ή νόμιμο εκπρόσωπό της στην Ελλάδα.

Ως «πωλητής», το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κάθε είδους νομική οντότητα, που χρησιμοποιεί την πλατφόρμα για την παροχή των σχετικών υπηρεσιών και τη σύνδεσή του με αντισυμβαλλόμενα πρόσωπα μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης και του Διοικητή δύναται να καθορίζονται κάθε αναγκαίο θέμα και διαδικασία, καθώς και οι ειδικότερες λεπτομέρειες διαδικαστικού περιεχομένου για την εφαρμογή της παρούσας.

4. Ο Διοικητής δύναται να εκδίδει απόφαση με την οποία ορίζονται ορισμένες κατηγορίες προσώπων που υποχρεούνται να παρέχουν αυτομάτως πληροφορίες, σχετικά με τις οικονομικές συναλλαγές τους με φορολογούμενους, οι όροι και οι προϋποθέσεις για την παροχή αυτών των πληροφοριών, καθώς και οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρούσας.

5. Τρίτα πρόσωπα που δεσμεύονται από επαγγελματικό απόρρητο υποχρεούνται στη χορήγηση των πληρο-

φοριών της παρ. 3, εφόσον αυτές αφορούν οικονομικές συναλλαγές τους με τον φορολογούμενο. Για τις λοιπές πληροφορίες που προστατεύονται από επαγγελματικό απόρρητο, απαιτείται έγγραφη άδεια από τον αρμόδιο Εισαγγελέα. Για τη χορήγηση της άδειας αυτής, ο Διοικητής υποβάλλει στον αρμόδιο Εισαγγελέα αίτημα, στο οποίο περιλαμβάνονται:

α) το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση και η δραστηριότητα του φορολογούμενου,

β) το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση και η δραστηριότητα του προσώπου που δεσμεύεται από επαγγελματικό απόρρητο,

γ) οι σημαντικές ενδείξεις φοροδιαφυγής, που έχει στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση εναντίον του φορολογούμενου,

δ) οι λόγοι για τους οποίους η Φορολογική Διοίκηση επιθυμεί να αποκτήσει πληροφορίες από το πρόσωπο που δεσμεύεται από επαγγελματικό απόρρητο.

Αντίγραφο της άδειας επισυνάπτεται στο αίτημα πληροφοριών. Σε περίπτωση χορήγησης της άδειας, ο τρίτος δεν ευθύνεται ποινικά ή αστικά για παραβίαση του επαγγελματικού απορρήτου.

6. Οι παρ. 1 έως και 5 εφαρμόζονται ανάλογα και για τις πληροφορίες που ζητούνται από τις υπηρεσίες του Κέντρου Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (Κ.Ε.Α.Ο.), στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, για τον έλεγχο της εισπραξιμότητας των οφειλών και τον εντοπισμό πηγών αποπληρωμής των απαιτήσεων των ασφαλιστικών οργανισμών.

Άρθρο 15Α

Υποχρεωτική ηλεκτρονική διαβίβαση πληροφοριών

1. Οι οντότητες του άρθρου 1 του ν. 4308/2014 (Α' 251) υποχρεούνται να διαβιβάζουν ηλεκτρονικά στην ΑΑΔΕ δεδομένα των εκδιδόμενων λογιστικών αρχείων - στοιχείων ανεξαρτήτως της μεθόδου έκδοσης αυτών, των τηρούμενων λογιστικών αρχείων - βιβλίων, των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών, των φορολογικών μηνιών και των αρχείων που δημιουργούν οι φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί.

2. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή καθορίζονται ο χρόνος διαβίβασης, η έκταση εφαρμογής, οι εξαιρέσεις, οι ειδικότερες υποχρεώσεις των οντοτήτων της παρ. 1, καθώς και κάθε άλλο θέμα, διαδικασίες και λεπτομέρειες για την εφαρμογή των υποχρεώσεων των οντοτήτων της παρ. 1.

Άρθρο 16

Στοιχεία και πληροφορίες σε ξένη γλώσσα

1. Ο Διοικητής δύναται να ζητά από τον φορολογούμενο να υποβάλει, σε επίσημη μετάφραση στην ελληνική γλώσσα, λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία) και κάθε άλλο έγγραφο που θεωρεί απαραίτητο για τον προσδιορισμό της φορολογικής υποχρέωσης του φορολογούμενου. Ο Διοικητής θέτει εύλογη προθεσμία για τη συμμόρφωση του φορολογούμενου.

2. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά έγγραφα, καθώς και κάθε αναγκαία

λεπτομέρεια για την πίστωση του φόρου αλλοδαπής, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 9 του Κ.Φ.Ε..

Άρθρο 17

Διαφύλαξη πληροφοριών - απόρρητο

1. Πρόσωπα που είναι ή έχουν διατελέσει υπάλληλοι της Φορολογικής Διοίκησης και του Υπουργείου Οικονομικών ή συνδέονται ή συνδέονταν με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή έργου με αυτά, καθώς και οποιοδήποτε πρόσωπο, στο οποίο έχουν ή είχαν ανατεθεί αρμοδιότητες ή καθήκοντα της Φορολογικής Διοίκησης, οφείλουν να τηρούν ως απόρρητα όλα τα στοιχεία και πληροφορίες φορολογουμένων, τα οποία περιήλθαν σε γνώση τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, και δύνανται να τα αποκαλύπτουν μόνο στα ακόλουθα πρόσωπα:

α) άλλους υπαλλήλους της Φορολογικής Διοίκησης, μέλη του κύριου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και δικηγόρους του Δημοσίου στο πλαίσιο εκτέλεσης των καθηκόντων τους,

β) διωκτικές αρχές, στο πλαίσιο διερεύνησης ή δίωξης αδικημάτων,

γ) δικαστικές αρχές, στο πλαίσιο εκδίκασης οποιασδήποτε ποινικής ή φορολογικής υπόθεσης ή αστικής υπόθεσης με διάδικο το Δημόσιο ή άλλο Φορέα της Γενικής Κυβέρνησης,

δ) φορολογικές αρχές της αλλοδαπής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διεθνείς συμβάσεις, τον ν. 4170/2013 (Α' 163), σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα της φορολογίας, τα άρθρα 295 έως και 319 του ν. 4072/2012 (Α' 86) σχετικά με την αμοιβαία συνδρομή για την είσπραξη απαιτήσεων σχετικών με φόρους, δασμούς και άλλα μέτρα, καθώς και τη νομοθεσία για τη δικαστική συνδρομή,

ε) υπηρεσίες των φορέων Γενικής Κυβέρνησης, εφόσον κρίνεται αναγκαίο από τη Φορολογική Διοίκηση, προκειμένου να προσδιοριστούν οι υποχρεώσεις, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, των φορολογουμένων προς αυτούς τους φορείς, ή και να εντοπιστούν πηγές αποπληρωμής των απαιτήσεών τους,

στ) εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους δημοσίων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ. και δημοσίων οργανισμών με αρμοδιότητα διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου χρηματοδοτήσεων και ενισχύσεων ή επιδοτήσεων από εθνικούς ή ενωσιακούς πόρους,

ζ) διαζευγμένους ή συζύγους σε διάσταση και σε ανιόντες και κατιόντες, για τον καθορισμό διατροφής κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας, για τα στοιχεία που αναγράφονται ρητά σε αυτήν,

η) στην Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, που ορίζονται στον ν. 4557/2018 (Α' 139),

θ) τρίτους, κατόπιν αιτιολογημένης εισαγγελικής παραγγελίας, ότι δεν συντρέχει περίπτωση φορολογικού απορρήτου,

ι) φορολογούμενους που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα, κατόπιν αιτήσεώς τους, και μόνο καθ' ο μέρος αυτό είναι απολύτως αναγκαίο, προκειμένου να

διακριβωθεί η φορολογική ή η επαγγελματική υπόσταση άλλου φορολογούμενου που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα,

ια) εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε. (ΗΔΙΚΑ ΑΕ) του ν. 3607/2007 (Α' 245) για σκοπούς υλοποίησης προγραμμάτων κοινωνικού χαρακτήρα της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ή άλλων προβλέψεων παροχών κοινωνικού χαρακτήρα, καθώς και σχετικών προβλέψεων παροχών υγείας σε ομάδες πληθυσμού από το Υπουργείο Υγείας και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της,

ιβ) την Εθνική Αρχή Διαφάνειας (Ε.Α.Δ.), στο πλαίσιο ελέγχων, επιθεωρήσεων και ερευνών που διενεργούνται από αυτή, και σε εξουσιοδοτημένους προς τούτο υπαλλήλους της Ε.Α.Δ., στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τον ν. 4622/2019 (Α' 133),

ιγ) πρόσωπα και όργανα της παρ. 1 του άρθρου 3 και του άρθρου 3Α του ν. 3213/2003 (Α' 309), στο πλαίσιο ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των υπόχρεων του άρθρου 1 του ίδιου νόμου. Τα στοιχεία χορηγούνται αποκλειστικά για τα ελεγχόμενα πρόσωπα αρμοδιότητάς τους και αφορούν μόνον τα ελεγχόμενα έτη,

ιδ) εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών της Γενικής Διεύθυνσης Στρατηγικού Σχεδιασμού, Προγραμματισμού και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων για την άσκηση του έργου του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων σε θέματα που αφορούν όλες τις βαθμίδες της τυπικής και της μη τυπικής εκπαίδευσης και τους εποπτευόμενους φορείς του, καθώς και σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της χώρας, για τα θέματα του Ε.Λ.Κ.Ε.,

ιε) διατραπεζικές εταιρείες που διαχειρίζονται αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς χάριν των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, για τον σκοπό ενημέρωσης των αρχείων δεδομένων που τηρούν. Για την ενημέρωση των αρχείων δεδομένων της παρούσας περίπτωσης χορηγούνται αποκλειστικά τα ακόλουθα στοιχεία και πληροφορίες φορολογουμένων: ιεα) ως προς τα φυσικά πρόσωπα, ο Α.Φ.Μ., η Δ.Ο.Υ. στην οποία υποβάλλεται η δήλωση φορολογίας εισοδήματος, το όνομα, το επώνυμο, το όνομα και επώνυμο πατέρα, το όνομα και επώνυμο μητέρας και ο ταχυδρομικός κώδικας, ιεβ) ως προς τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες, ο Α.Φ.Μ., η Δ.Ο.Υ. στην οποία υποβάλλεται η δήλωση φορολογίας εισοδήματος, η επωνυμία, ο διακριτικός τίτλος και η έδρα,

ιστ) νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αμιγείς ή μικτές επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. και των συνδέσμων δήμων, δημόσιους οργανισμούς, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στα οποία το κράτος είναι μέτοχος ή τα οποία επιχορηγούνται τακτικώς από κρατικούς πόρους ή τη διοίκηση των οποίων ορίζει

άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, στοιχεία και πληροφορίες μητρώου φορολογουμένων, κατόπιν υποβολής πλήρως αιτιολογημένου αιτήματος, εφόσον κρίνεται αναγκαίο από τη Φορολογική Διοίκηση για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Ως στοιχεία και πληροφορίες μητρώου για την εφαρμογή της παρούσας νοούνται τα στοιχεία και οι πληροφορίες που τηρούνται στο Υποσύστημα Μητρώου Φορολογουμένων της Φορολογικής Διοίκησης,

ιζ) εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, σχετικά με στοιχεία μητρώου και οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων που υποβάλλουν αίτηση για εγγραφή ή είναι εγγεγραμμένες στο Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων, καθώς και στους ελεγκτές της Διυπηρεσιακής Μονάδας Ελέγχου Αγοράς για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

1α. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή, δύναται να ορίζεται αποζημίωση για το διοικητικό κόστος, που η Φορολογική Διοίκηση αναλαμβάνει κατά τη χορήγηση των στοιχείων στα πρόσωπα των περ. ιε' και ιστ' της παρ. 1. Με την ίδια απόφαση προσδιορίζονται το ύψος και ο τρόπος καταβολής της αποζημίωσης, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα.

1β. Από τον περιορισμό της παρ. 1, αναφορικά με τα στοιχεία τα οποία τα πρόσωπα της παρ. 1 οφείλουν να τηρούν ως απόρρητα, για τις περιπτώσεις που αυτά αποκαλύπτονται σε υπηρεσίες των Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δημόσιες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αμιγείς ή μικτές επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. και των συνδέσμων δήμων, δημόσιους οργανισμούς, καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στα οποία το κράτος είναι μέτοχος ή τα οποία επιχορηγούνται τακτικώς από κρατικούς πόρους ή τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, εξαιρούνται τα ακόλουθα στοιχεία και πληροφορίες μητρώου φορολογουμένων:

α) για τα φυσικά πρόσωπα: Α.Φ.Μ., Δ.Ο.Υ., όνομα, επώνυμο, όνομα και επώνυμο πατέρα, όνομα και επώνυμο μητέρας, ημερομηνία γέννησης, τόπος γέννησης, πλήρη στοιχεία διεύθυνσης κατοικίας και πλήρη στοιχεία επικοινωνίας (σταθερό και κινητό τηλέφωνο, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) και

β) για τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες: Α.Φ.Μ., Δ.Ο.Υ., επωνυμία, διακριτικός τίτλος, πλήρη στοιχεία διεύθυνσης της έδρας και πλήρη στοιχεία επικοινωνίας (σταθερό και κινητό τηλέφωνο, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου).

2. Τα πρόσωπα της παρ. 1 χορηγούν σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) ή σε εξουσιοδοτημένα πρόσωπα από την ΕΛ.ΣΤΑΤ., προσωποποιημένα στοιχεία ανά Α.Φ.Μ., καθώς και συγκεντρωτικά στοιχεία, τα οποία τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση, με την υποχρέωση χρήσης αυτών, αποκλειστικά για τον σκοπό για τον οποίο ζητούνται, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. και σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 του ν. 3832/2010 (Α' 38).

2α. Τα πρόσωπα της παρ. 1 χορηγούν σε εξουσιοδοτημένο προσωπικό του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης ή σε εξουσιοδοτημένα πρόσωπα από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, προσωποποιημένα στοιχεία ανά Α.Φ.Μ., καθώς και συγκεντρωτικά στοιχεία, τα οποία τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση, με την υποχρέωση χρήσης αυτών αποκλειστικά για τον σκοπό για τον οποίο ζητούνται, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και, ειδικότερα, με σκοπό τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων και εφαρμογών των φορέων του δημόσιου τομέα, κατά την έννοια της περ. 57 του άρθρου 2 του ν. 4727/2020 (Α' 184). Η διαλειτουργικότητα του πρώτου εδαφίου διενεργείται μετά από τη ρητή και ειδική έγγραφη ή ηλεκτρονική συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων για τη διαβίβαση των δεδομένων μεταξύ των ως άνω φορέων, τους οποίους αφορά η εκάστοτε διαλειτουργικότητα. Σε περίπτωση που η διαλειτουργικότητα του πρώτου εδαφίου διενεργείται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία χωρίς ρητή έγγραφη ή ηλεκτρονική συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, για τη διαβίβαση των δεδομένων μεταξύ των ως άνω φορέων απαιτείται αίτηση των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης προς την ΑΑΔΕ. Η ΑΑΔΕ υποχρεούται να απαντήσει μέσα σε έναν (1) μήνα από την παραλαβή της παραπάνω αίτησης και διαβιβάζει τα δεδομένα, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος.

3. Τα πρόσωπα, τα οποία λαμβάνουν γνώση απόρρητων στοιχείων ή πληροφοριών, σύμφωνα με το παρόν, οφείλουν να τηρούν το απόρρητο. Η χρήση των πληροφοριών και στοιχείων γίνεται αποκλειστικά και μόνο για την επίτευξη του σκοπού, για τον οποίο χορηγήθηκαν.

4. Με εξαίρεση τις περιπτώσεις άρσης του απορρήτου, σύμφωνα με το παρόν άρθρο, κάθε πρόσωπο στο οποίο περιέρχονται πληροφορίες ή στοιχεία, τα οποία προστατεύονται από το φορολογικό απόρρητο, οφείλει να μην τα αποκαλύπτει και να επιστρέφει στη Φορολογική Διοίκηση τυχόν έγγραφα που περιήλθαν στην κατοχή του και περιλαμβάνουν τέτοιες πληροφορίες ή στοιχεία.

5. Στοιχεία ή πληροφορίες σχετικά με φορολογούμενο είναι δυνατόν να αποκαλύπτονται σε τρίτο, κατόπιν αιτήσεως, με τη ρητή, ειδική, έγγραφη ή ηλεκτρονική συγκατάθεση του φορολογούμενου, η οποία δύναται να ανακληθεί.

6. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή προσδιορίζονται η εφαρμογή του πλαισίου και των πολιτικών ασφαλείας του Υπουργείου Οικονομικών για την τήρηση του φορολογικού απορρήτου α) από τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου και της περ. α' της παρ. 1 και β) από τα πρόσωπα όλων των περιπτώσεων, πλην της περ. α' της παρ. 1, καθώς και το σύστημα καταχώρισης και παρακολούθησης χορήγησης απόρρητων στοιχείων ή πληροφοριών σε πρόσωπα εντός και εκτός της Φορολογικής Διοίκησης και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

7. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, του Διοικητή και των αρμόδιων υπουργών για τα θέματα έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας και για τα θέματα ελέγχου της αγοράς καθορίζονται ο ειδικότερος τρό-

πος, το είδος και το πλήθος των στοιχείων μητρώου και οικονομικών στοιχείων που διαβιβάζονται στη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας, στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και στη Διυπηρεσιακή Μονάδα Ελέγχου Αγοράς, δυνάμει της περ. ιζ' της παρ. 1.

Άρθρο 17Α **Κυρώσεις για παραβίαση του φορολογικού απορρήτου**

1. Η παραβίαση του απορρήτου των στοιχείων και πληροφοριών που τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση από τα πρόσωπα του άρθρου 17 που υπάγονται στο άρθρο 2 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007, Α' 26), συνιστά σε κάθε περίπτωση τα πειθαρχικά παραπτώματα της παράβασης καθήκοντος και της παραβίασης της υποχρέωσης εχεμύθειας, τα οποία μπορεί να επισύρουν την ποινή της οριστικής παύσης κατά τις περ. γ' και η της παρ. 1 του άρθρου 107 και την περ. η' της παρ. 1 του άρθρου 109 του Κώδικα αυτού.

2. Με απόφαση του Διοικητή επιβάλλεται στα πρόσωπα των παρ. 1 και 2 του άρθρου 17 που παραβιάζουν το απόρρητο και αποκαλύπτουν σε τρίτους στοιχεία και πληροφορίες που τηρούνται στη Φορολογική Διοίκηση και περιήλθαν σε γνώση τους, πρόστιμο ύψους από χίλια (1.000) έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, ανάλογα με τη βαρύτητα της παραβίασης και τις συντρέχουσες περιστάσεις. Το ανωτέρω πρόστιμο διαγράφεται, εάν το πρόσωπο, σε βάρος του οποίου επιβλήθηκε, αθώωθηκε με αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου ή απαλλάχθηκε με αμετάκλητο βούλευμα, λόγω της ανυπαρξίας των πραγματικών περιστατικών, που στοιχειοθετούν την αντικειμενική υπόσταση του συγκεκριμένου παραπτώματος.

3. Η μη τήρηση του απορρήτου από το προσωπικό ή τους διοικούντες τις αναδόχους εταιρείες, οι οποίες διαχειρίζονται έργα του Υπουργείου Οικονομικών, τιμωρείται με πρόστιμο ποσού διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ, ανά παράβαση, το οποίο επιβάλλεται στην εταιρεία με απόφαση του Διοικητή.

4. Για την επιβολή των κυρώσεων των παρ. 1 έως και 3 απαιτείται προηγούμενη ακρόαση του προσώπου, στο οποίο επιβάλλεται.

5. Σε περίπτωση επανάληψης της παραβίασης από το ίδιο πρόσωπο, επιβάλλεται πρόστιμο διπλάσιο του αρχικώς επιβληθέντος.

6. Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται η ειδικότερη διαδικασία επιβολής των κυρώσεων και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

ΤΜΗΜΑ V **ΥΠΟΒΟΛΗ ΔΗΛΩΣΕΩΝ**

Άρθρο 18 **Υποβολή φορολογικής δήλωσης**

1. α) Ο υπόχρεος σε υποβολή φορολογικών δηλώσεων υποβάλλει τις φορολογικές δηλώσεις στη Φορολογική Διοίκηση κατά τον χρόνο που προβλέπεται από την οικεία φορολογική νομοθεσία.

β) Εκπρόθεσμη φορολογική δήλωση υποβάλλεται οποτεδήποτε μέχρι την κοινοποίηση του προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου από τη Φορολογική Διοίκηση ή μέχρι την παραγραφή του δικαιώματος της Φορολογικής Διοίκησης για έκδοση πράξης προσδιορισμού του φόρου.

γ) Εκπρόθεσμη φορολογική δήλωση που υποβάλλεται μέχρι την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14, έχει όλες τις συνέπειες της εκπρόθεσμης δήλωσης.

δ) Εάν η εκπρόθεσμη φορολογική δήλωση υποβληθεί μετά την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 και μέχρι την κοινοποίηση του προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, εφόσον προκύπτει ποσό φόρου προς καταβολή, επιβάλλεται επί του ποσού αυτού, αντί του προστίμου του άρθρου 54, πρόστιμο που ισούται με το ποσό του προστίμου της παρ. 2 του άρθρου 58, της παρ. 2 του άρθρου 58Α ή της παρ. 1 του άρθρου 59, κατά περίπτωση. Δεν είναι δυνατή η υποβολή δήλωσης, σύμφωνα με την παρούσα περίπτωση με επιφύλαξη.

ε) Εξαιρουμένων των δηλώσεων παρακρατούμενων φόρων από μισθωτή εργασία και συντάξεις, εφόσον η προκύπτουσα οφειλή εξοφληθεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τον προσδιορισμό του φόρου, το επιβληθέν σύμφωνα με την περ. δ' πρόστιμο περιορίζεται στο εξήντα τοις εκατό (60%) του αρχικώς προσδιορισθέντος.

στ) Φόροι, πρόστιμα, τέλη, εισφορές και λοιπά ποσά, που έχουν προσδιορισθεί κατά τις περ. δ' και ε' δεν διαγράφονται ούτε συμψηφίζονται ή επιστρέφονται.

Με απόφαση του Διοικητή δύναται να καθορίζεται κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας.

2. Με αποφάσεις του Διοικητή ορίζονται:

α) η μορφή των φορολογικών δηλώσεων,

β) οι πληροφορίες και τα στοιχεία που πρέπει να αναγράφονται στη φορολογική δήλωση και τα τυχόν συνοδευτικά έγγραφα αυτής,

γ) ο τρόπος υποβολής,

δ) ο τρόπος με τον οποίο αυτή υπογράφεται,

ε) ο τύπος και το περιεχόμενο (πληροφορίες και στοιχεία) του εκκαθαριστικού ΕΝ.Φ.Ι.Α., η διαδικασία και τα δικαιολογητικά χορήγησης των απαλλαγών, η διαδικασία σύνθεσης και διόρθωσης της δήλωσης του ΕΝ.Φ.Ι.Α., καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

3. Ο φορολογούμενος ή, σε περίπτωση δικαιαιοπρακτικά ανίκανου, ο νόμιμος εκπρόσωπός του, και, σε περίπτωση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, ο νόμιμος εκπρόσωπος ή ο φορολογικός εκπρόσωπός τους, βεβαιώνει την ακρίβεια και πληρότητα της φορολογικής δήλωσης με την υπογραφή του.

4. Εάν μία φορολογική δήλωση ή μέρος αυτής συντάχθηκε από τρίτο πρόσωπο έναντι αμοιβής, η φορολογική δήλωση συνυπογράφεται και από το πρόσωπο αυτό.

Άρθρο 19 **Υποβολή τροποποιητικής φορολογικής δήλωσης**

1. Αν ο φορολογούμενος διαπιστώσει ότι η φορολογική δήλωση που υπέβαλε στη Φορολογική Διοίκηση

περιέχει λάθος ή παράλειψη, υποχρεούται να υποβάλει τροποποιητική φορολογική δήλωση.

2. Αν ο φορολογούμενος υποβάλει τροποποιητική φορολογική δήλωση μέσα στην προθεσμία υποβολής της αρχικής φορολογικής δήλωσης, τότε και η τροποποιητική φορολογική δήλωση επέχει θέση αρχικής δήλωσης και θεωρείται ότι και οι δύο, αρχική και τροποποιητική, έχουν υποβληθεί εμπρόθεσμα.

3.α) Τροποποιητική φορολογική δήλωση υποβάλλεται οποτεδήποτε μέχρι την κοινοποίηση προσωρινού προσδιορισμού του φόρου από τη Φορολογική Διοίκηση ή μέχρι την παραγραφή του δικαιώματος της Φορολογικής Διοίκησης για έκδοση πράξης προσδιορισμού του φόρου.

β) Τροποποιητική φορολογική δήλωση που υποβάλλεται μέχρι την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14, έχει όλες τις συνέπειες της εκπρόθεσμης δήλωσης.

γ) Εάν η τροποποιητική φορολογική δήλωση υποβληθεί μετά την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 και μέχρι την κοινοποίηση προσωρινού προσδιορισμού του φόρου, εφόσον προκύπτει ποσό φόρου προς καταβολή, επιβάλλεται επί του ποσού αυτού, αντί του προστίμου του άρθρου 54, πρόστιμο που ισούται με το ποσό του προστίμου της παρ. 1 του άρθρου 58, της παρ. 2 του άρθρου 58Α ή της παρ. 2 του άρθρου 59, κατά περίπτωση. Για τον υπολογισμό του ανωτέρω προστίμου λαμβάνεται ως βάση υπολογισμού το ποσό της διαφοράς μεταξύ του φόρου που προκύπτει με βάση την υποβαλλόμενη τροποποιητική φορολογική δήλωση και εκείνου που προκύπτει με βάση την αρχικώς υποβληθείσα δήλωση και τις τυχόν τροποποιητικές δηλώσεις που έχουν εν τω μεταξύ υποβληθεί. Δεν είναι δυνατή η υποβολή δήλωσης σύμφωνα με την παρούσα περίπτωση με επιφύλαξη.

δ) Εξαιρουμένων των δηλώσεων παρακρατούμενων φόρων από μισθωτή εργασία και συντάξεις, εφόσον η προκύπτουσα οφειλή εξοφληθεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τον προσδιορισμό του φόρου, το επιβληθέν σύμφωνα με την περ. γ' πρόστιμο περιορίζεται στο εξήντα τοις εκατό (60%) του αρχικώς προσδιορισθέντος.

ε) Φόροι, πρόστιμα, τέλη, εισφορές και λοιπά ποσά που προσδιορίζονται κατά τις περ. γ' και δ' δεν διαγράφονται ούτε συμψηφίζονται ή επιστρέφονται.

Με απόφαση του Διοικητή δύναται να καθορίζεται κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας.

4. Για την εφαρμογή της παρ. 1Α του άρθρου 50 του Κ.Φ.Ε. η τροποποιητική φορολογική δήλωση και η συνοδευτική έκθεση ελέγχου υποβάλλονται εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών (3) μηνών από την κοινοποίηση της πράξης διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου στον πρώτο υπαγόμενο στον φόρο, κατά παρέκκλιση των παρ. 1 έως και 3 του παρόντος. Αν η πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου εκδίδεται εντός του πέμπτου έτους της προθεσμίας παραγραφής του σχετικού δικαιώματος της Φορολογικής Διοίκησης βάσει του άρθρου 36, η προθεσμία έκδοσης προσδιορισμού φόρου ως προς τον δεύτερο υπαγόμενο στον φόρο, κατόπιν υποβολής της τροποποιητικής δήλωσης του

πρώτου εδαφίου, παρατείνεται έως και έναν (1) μήνα από τη λήξη της προθεσμίας για την υποβολή της τροποποιητικής δήλωσης και της συνοδευτικής έκθεσης ελέγχου, κατά παρέκκλιση του άρθρου 36. Η αξίωση για επιστροφή φόρου, που προκύπτει, προς τον δεύτερο υπαγόμενο στον φόρο δεν παραγράφεται, κατά παρέκκλιση του άρθρου 42, πριν από την παρέλευση πέντε (5) ετών από την ημερομηνία υποβολής της τροποποιητικής δήλωσης της παρούσας. Προϋπόθεση για την επιστροφή ή τον συμψηφισμό φόρου στον δεύτερο υπαγόμενο στον φόρο είναι η εξόφληση από τον πρώτο υπαγόμενο στον φόρο, του φόρου που προέκυψε από τη διόρθωση των κερδών των μεταξύ τους ενδοομιλικών συναλλαγών. Αν μετά από αμφισβήτηση της πράξης διορθωτικού προσδιορισμού από τον πρώτο υπαγόμενο στον φόρο εκδοθεί απόφαση του άρθρου 63 ή του άρθρου 63B ή πρακτικό της Επιτροπής Εξώδικης Επίλυσης Φορολογικών Διαφορών του άρθρου 16 του ν. 4714/2020 (Α' 148) ή δικαστική απόφαση, διενεργείται, με πρωτοβουλία της Φορολογικής Διοίκησης, η ανάλογη κάθε φορά διόρθωση και στα κέρδη του δεύτερου υπαγόμενου στον φόρο συνδεδεμένου προσώπου, η προθεσμία για την έκδοση της σχετικής πράξης προσδιορισμού φόρου παρατείνεται για τρεις (3) μήνες από την κοινοποίηση της σχετικής, σύμφωνα με τα παραπάνω, απόφασης και για τα δύο υπαγόμενα στον φόρο πρόσωπα και αναζητούνται αμελλητί τυχόν επιστροφές φόρου κατά τα οριζόμενα στα εδάφια πρώτο έως και τέταρτο. Με απόφαση του Διοικητή δύναται να ορίζεται κάθε λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας.

Άρθρο 20 **Δήλωση με επιφύλαξη**

1. Όταν ο φορολογούμενος αμφιβάλλει σχετικά με την υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης, έχει δικαίωμα να υποβάλει φορολογική δήλωση με επιφύλαξη, η οποία πρέπει να είναι ειδική και αιτιολογημένη. Κάθε γενική ή αόριστη επιφύλαξη θεωρείται άκυρη και δεν επιφέρει κανένα αποτέλεσμα. Ο Διοικητής δύναται να δεχθεί την επιφύλαξη και να διαγράψει το ποσό της φορολογητέας ύλης για την οποία διατυπώθηκε η επιφύλαξη μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες από την υποβολή της δήλωσης. Σε περίπτωση απόρριψης της επιφύλαξης ή παρέλευσης άπρακτης της προθεσμίας απάντησης, ο φορολογούμενος μπορεί να προσφύγει στην Ειδική Διοικητική Διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 63.

2. Ομοίως, μπορεί να διατυπωθεί επιφύλαξη σε ό,τι αφορά τον χαρακτηρισμό της φορολογητέας ύλης και την υπαγωγή της σε άλλη φορολογία, σε άλλη κατηγορία, σε μειωμένο φορολογικό συντελεστή ή σε σχέση με τυχόν εφαρμοστέες εκπτώσεις και απαλλαγές. Ειδικά προκειμένου για την υπαγωγή σε άλλη φορολογία ή κατηγορία, αν γίνει δεκτή η επιφύλαξη, η δήλωση θεωρείται ότι υποβλήθηκε εμπρόθεσμα για τη φορολογία ή κατηγορία αυτή. Η επιφύλαξη δεν συνεπάγεται την αναστολή της είσπραξης του φόρου. Σε περίπτωση αποδοχής της επιφύλαξης από τον Διοικητή, ο φόρος που τυχόν καταβλήθηκε αχρεωστήτως, επιστρέφεται σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 42.

3. Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος.

ΤΜΗΜΑ VI ΕΝΔΟΟΜΙΛΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Άρθρο 21 Φάκελος τεκμηρίωσης

1. Για τις μεταξύ τους συναλλαγές που εμπίπτουν στο άρθρο 50 του Κ.Φ.Ε., καθώς και τη μεταξύ τους μεταφορά λειτουργιών του άρθρου 51 του Κ.Φ.Ε., τα συνδεδεμένα πρόσωπα κατά την έννοια της περ. ζ' του άρθρου 2 του Κ.Φ.Ε., υποχρεούνται να τηρούν Φάκελο Τεκμηρίωσης. Φάκελο Τεκμηρίωσης υποχρεούνται να τηρούν και οι μόνιμες εγκαταστάσεις αλλοδαπών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, για τις παραπάνω συναλλαγές τους με το κεντρικό ή με τα συνδεδεμένα πρόσωπα του κεντρικού τους στην αλλοδαπή, καθώς και τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες για τις παραπάνω συναλλαγές τους με μόνιμες εγκαταστάσεις που διατηρούν στην αλλοδαπή.

2. Οι υπόχρεοι της παρ. 1 απαλλάσσονται από την υποχρέωση τήρησης Φακέλου Τεκμηρίωσης, εφόσον:

α) οι παραπάνω συναλλαγές ή μεταφορά λειτουργιών ανέρχονται μέχρι του ποσού των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος και αθροιστικής, όταν ο κύκλος εργασιών του υπόχρεου δεν υπερβαίνει τα πέντε εκατομμύρια (5.000.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος, ή

β) οι παραπάνω συναλλαγές ή μεταφορά λειτουργιών ανέρχονται μέχρι του ποσού των διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος και αθροιστικής, όταν ο κύκλος εργασιών του υπόχρεου υπερβαίνει τα πέντε εκατομμύρια (5.000.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος.

3. Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης, που αποτελείται κατά περίπτωση από τον Βασικό Φάκελο Τεκμηρίωσης και τον Ελληνικό Φάκελο Τεκμηρίωσης, καταρτίζεται έως τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της ετήσιας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος και συνοδεύεται από Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών, ο οποίος υποβάλλεται ηλεκτρονικά στη Φορολογική Διοίκηση μέσα στην ίδια προθεσμία. Τα υπόχρεα πρόσωπα της παρ. 1 υποβάλλουν Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών για κάθε φορολογικό έτος, εφόσον δεν εμπίπτουν στις εξαιρέσεις των περ. α' και β' της παρ. 2.

4. Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης τηρείται στην έδρα του υπόχρεου καθ' όλο το χρονικό διάστημα για το οποίο υφίσταται υποχρέωση διαφύλαξης των λογιστικών αρχείων (βιβλίων και στοιχείων) του αντίστοιχου φορολογικού έτους. Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης τίθεται στη διάθεση της Φορολογικής Διοίκησης οποτεδήποτε ζητηθεί από αυτή μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την παραλαβή του σχετικού αιτήματος από τον υπόχρεο.

5. Ο Φάκελος Τεκμηρίωσης της παρ. 3 περιλαμβάνει ειδικό κεφάλαιο, όπου περιγράφονται γεγονότα που έχουν αντίκτυπο στις πληροφορίες και τα στοιχεία που παρέχονται στους Φακέλους και που οφείλονται σε οποιαδήποτε μεταβολή των συνθηκών της αγοράς. Ο υποκείμενος στον φόρο οφείλει να ενημερώνει τον φάκελο έως το τέλος του φορολογικού έτους μέσα στο

οποίο η παραπάνω μεταβολή λαμβάνει χώρα. Με την επιφύλαξη των ανωτέρω, οι Φάκελοι Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών της παρ. 3 μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το επόμενο φορολογικό έτος, εφόσον επικαιροποιηθούν, ενσωματώνοντας όλες τις αναγκαίες αλλαγές. Η επικαιροποίηση του φακέλου γίνεται μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από το τέλος του φορολογικού έτους, κατά τη διάρκεια του οποίου προέκυψε η ανάγκη επικαιροποίησης. Με απόφαση του Διοικητή, είναι δυνατός ο καθορισμός των επικαιροποιήσεων που κρίνονται απαραίτητες, όσον αφορά το περιεχόμενο των Φακέλων Τεκμηρίωσης, είτε σε ετήσια, είτε σε μόνιμη βάση.

6. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται και εξειδικεύονται το ακριβές περιεχόμενο και τα στοιχεία που περιέχονται στον Φάκελο Τεκμηρίωσης, τον Βασικό Φάκελο Τεκμηρίωσης, τον Ελληνικό Φάκελο Τεκμηρίωσης και τον Συνοπτικό Πίνακα Πληροφοριών, οι περιπτώσεις κατά τις οποίες οι παραπάνω φάκελοι θεωρούνται μη πλήρεις ή μη επαρκείς, οι αποδεκτές μέθοδοι καθορισμού των τιμών των συναλλαγών και οι μέθοδοι καθορισμού του αποδεκτού εύρους των τιμών ή του περιθωρίου κέρδους. Με όμοια απόφαση μπορεί να προβλέπεται η μέθοδος υπολογισμού του κύκλου εργασιών και των αντίστοιχων λογιστικών προτύπων, όπως, επίσης, απλουστευμένη διαδικασία για πολύ μικρές και μικρές οντότητες, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2 του ν. 4308/2014 (Α' 251), καθώς και απαλλαγές από την υποχρέωση τεκμηρίωσης για πολύ μικρές οντότητες.

Άρθρο 22 Προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης

1. Συνδεδεμένα πρόσωπα, κατά την έννοια της περ. ζ' του άρθρου 2 του Κ.Φ.Ε., μόνιμες εγκαταστάσεις αλλοδαπής επιχείρησης στην Ελλάδα, για τις συναλλαγές τους με το κεντρικό, καθώς και με τα συνδεδεμένα πρόσωπα του κεντρικού τους στην αλλοδαπή, καθώς και μόνιμες εγκαταστάσεις που διατηρεί στην αλλοδαπή ελληνική επιχείρηση δύνανται να υποβάλουν στον Διοικητή αίτηση προέγκρισης της μεθοδολογίας για την τιμολόγηση συγκεκριμένων μελλοντικών διασυνοριακών συναλλαγών τους με συνδεδεμένα πρόσωπα.

2. Αντικείμενο της προέγκρισης της παρ. 1 αποτελεί το ενδεδειγμένο σύνολο κριτηρίων, που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των τιμών ενδοομιλικών συναλλαγών, κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Τα κριτήρια αυτά περιλαμβάνουν, κυρίως, τη χρησιμοποιούμενη μέθοδο τεκμηρίωσης, τα στοιχεία σύγκρισης ή αναφοράς και τις σχετικές προσαρμογές, καθώς και τις κρίσιμες παραδοχές για τις μελλοντικές συνθήκες. Αντικείμενο της προέγκρισης μπορεί, επίσης, να αποτελέσει και κάθε άλλο εξειδικευμένο ζήτημα, που αφορά την τιμολόγηση των συναλλαγών με συνδεδεμένα πρόσωπα.

3. α) Ο Διοικητής εξετάζει την αίτηση και την αποδέχεται ή την απορρίπτει. Η σχετική απόφαση εκδίδεται μέσα σε δεκαοκτώ (18) μήνες από την υποβολή της αίτησης προέγκρισης μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης, σε περίπτωση αίτησης για μονομερή προέγκριση, και

κοινοποιείται στους αιτούντες. Η μονομερής προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης δεν εφαρμόζεται για προγενέστερα φορολογικά έτη. Η διάρκεια ισχύος της απόφασης προέγκρισης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τέσσερα (4) έτη. Με απόφαση του Διοικητή μπορεί να ορίζεται μεγαλύτερος χρόνος για την έκδοση της απόφασης του πρώτου εδαφίου που δεν μπορεί, πάντως, να υπερβαίνει τους τριάντα έξι (36) μήνες από την υποβολή της αίτησης.

β) Σε περίπτωση αίτησης για διμερή ή πολυμερή προέγκριση, μπορεί να περιέχεται και αίτημα εφαρμογής της απόφασης σε προγενέστερα φορολογικά έτη από το έτος υποβολής της αίτησης προέγκρισης, ως ρήτρα αναδρομικής ισχύος, εφόσον υπάρχει ταύτιση των πραγματικών περιστατικών των ετών, για τα οποία ζητείται η αναδρομική ισχύς με τα πραγματικά περιστατικά της υπό εξέταση αίτησης, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά κατά την υποβολή του αιτήματος:

βα) να μην έχει παραγραφεί το δικαίωμα της Φορολογικής Διοίκησης να εκδώσει πράξη προσδιορισμού φόρου για τα εν λόγω φορολογικά έτη, και

ββ) να μην έχει κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο εντολή φορολογικού ελέγχου για τα εν λόγω φορολογικά έτη.

4. Οι τιμές των ενδοομιλικών συναλλαγών της επιχείρησης, τις οποίες αφορά η απόφαση προέγκρισης, θεωρούνται ότι δεν διαφέρουν από αυτές που θα είχαν συμφωνηθεί μεταξύ ανεξάρτητων προσώπων, εφόσον τηρούνται τα οριζόμενα στην απόφαση αυτή. Ο φορολογικός έλεγχος των συναλλαγών, οι οποίες αποτελούν αντικείμενο της προέγκρισης, περιορίζεται στην επαλήθευση ότι τηρήθηκαν τα οριζόμενα στην απόφαση προέγκρισης και ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι παραδοχές, οι περιστάσεις και οι όροι στις οποίες αυτή βασίστηκε. Σε περίπτωση που στην απόφαση προέγκρισης περιλαμβάνεται ρήτρα αναδρομικής ισχύος, ο φορολογικός έλεγχος των συναλλαγών των ετών, τα οποία καταλαμβάνονται από την εν λόγω ρήτρα, περιορίζεται στην επαλήθευση ότι τηρήθηκαν τα οριζόμενα στην απόφαση προέγκρισης και ότι υπάρχει ταύτιση των πραγματικών περιστατικών των ετών που καταλαμβάνει με τα πραγματικά περιστατικά των συναλλαγών για τα οποία ζητήθηκε η προέγκριση. Πέραν των υποχρεώσεων τήρησης και διαφύλαξης στοιχείων που επιβάλλονται από άλλες διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας, η επιχείρηση υποχρεούται να διαφυλάσσει τα στοιχεία τεκμηρίωσης που αφορούν την απόφαση προέγκρισης για το χρονικό διάστημα για το οποίο υφίσταται υποχρέωση διαφύλαξης λογιστικών αρχείων (βιβλίων και στοιχείων) κάθε φορολογικού έτους, το οποίο αφορά η απόφαση προέγκρισης.

5. Η απόφαση προέγκρισης αναθεωρείται οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια ισχύος της, είτε κατόπιν αίτησης από το ενδιαφερόμενο πρόσωπο, είτε αυτεπάγγελτα από τον Διοικητή, στις εξής περιπτώσεις:

α) εφόσον οι κρίσιμες παραδοχές στις οποίες βασίστηκε η απόφαση προέγκρισης αποδειχθούν εσφαλμένες,

β) εφόσον επήλθε ουσιώδης μεταβολή των κρίσιμων παραδοχών ή συνθηκών που καθιστά αδύνατη την τήρηση των οριζόμενων στην απόφαση προέγκρισης,

γ) σε περίπτωση εφαρμογής της διαδικασίας αμοιβαίου διακανονισμού της εκάστοτε εφαρμοστέας διμερούς

σύμβασης για την αποφυγή της διπλής φορολογίας ή της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την εξάλειψη της διπλής φορολογίας, σε περίπτωση διόρθωσης των κερδών συνδεδεμένων επιχειρήσεων για τις ίδιες συναλλαγές του ίδιου φορολογούμενου. Ο Διοικητής εκδίδει απόφαση για την αναθεώρηση της αρχικής απόφασης προέγκρισης, η οποία κοινοποιείται στους αιτούντες και έχει τα αποτελέσματα που ορίζονται στην παρ. 4, αρχής γενομένης από την έκδοσή της.

6. Η απόφαση προέγκρισης δύναται να ανακληθεί από τον Διοικητή κατά τη διάρκεια ισχύος της στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) εφόσον διαπιστωθεί ότι τα στοιχεία ή κρίσιμες παραδοχές, στα οποία βασίστηκε η απόφαση προέγκρισης ήταν ανακριβείς, λόγω εσφαλμένης ερμηνείας ή πλημμελειών που αποδίδονται στον φορολογούμενο,

β) εφόσον διαπιστωθεί ότι οι αιτούντες δεν τήρησαν ουσιώδη όρο ή υποχρέωση που ορίζονται στην απόφαση προέγκρισης.

Σε περίπτωση ανάκλησης, η απόφαση προέγκρισης θεωρείται ως μηδέποτε εκδοθείσα.

7. Η απόφαση προέγκρισης δύναται να ακυρωθεί από τον Διοικητή οποτεδήποτε, κατά τη διάρκεια ισχύος της, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) εφόσον διαπιστωθεί ότι επήλθε ουσιώδης μεταβολή των κρίσιμων παραδοχών ή συνθηκών, στις οποίες βασίστηκε η απόφαση προέγκρισης,

β) εφόσον διαπιστωθεί ότι η επιχείρηση δεν τήρησε ουσιώδεις όρους ή υποχρεώσεις που ορίζονται από την απόφαση προέγκρισης,

γ) εφόσον επέλθει ουσιώδης μεταβολή των εφαρμοστέων φορολογικών διατάξεων, οι οποίες επηρεάζουν ουσιωδώς την απόφαση προέγκρισης.

Δεν επιτρέπεται η ακύρωση της απόφασης προέγκρισης, εφόσον είναι δυνατή η αναθεώρησή της, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 5. Σε περίπτωση ακύρωσης, η ισχύς της απόφασης προέγκρισης παύει από το χρονικό σημείο που ορίζεται με την απόφαση ακύρωσης.

8. Με απόφαση του Διοικητή ορίζονται τα ειδικότερα θέματα, τα οποία είναι αναγκαία για την εφαρμογή των παρ. 1 έως και 7 και, συγκεκριμένα, η διαδικασία για την προέγκριση μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης, την αναθεώρηση, την ανάκληση και την ακύρωσή της, το ειδικότερο περιεχόμενο της αίτησης προέγκρισης, οι όροι και προϋποθέσεις αναδρομικής ισχύος της απόφασης προέγκρισης, τα σχετικά παράβολα, η διαδικασία συνεννόησης με τις αρμόδιες αρχές αλλοδαπών εμπλεκόμενων κρατών, ο τύπος και το περιεχόμενο των αποφάσεων της Φορολογικής Διοίκησης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

9. Αν από απόφαση προέγκρισης μεθοδολογίας ενδοομιλικής τιμολόγησης προκύπτει υποχρέωση υποβολής τροποποιητικών φορολογικών δηλώσεων για παρελθόντα φορολογικά έτη που καλύπτει η απόφαση προέγκρισης, θεωρείται ότι αυτές υποβάλλονται εμπρόθεσμα μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης προέγκρισης στον φορολογούμενο.

ΤΜΗΜΑ VII ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

Άρθρο 23 Εξουσίες της Φορολογικής Διοίκησης

1. Η Φορολογική Διοίκηση έχει την εξουσία να επαληθεύει, να ελέγχει και να διασταυρώνει την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων εκ μέρους του φορολογούμενου, την ακρίβεια των φορολογικών δηλώσεων που υποβάλλονται σε αυτήν και να επιβεβαιώνει τον υπολογισμό και την καταβολή του οφειλόμενου φόρου, διενεργώντας έλεγχο σε έγγραφα, λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία) και στοιχεία γνωστοποιήσεων και παρόμοιες πληροφορίες, θέτοντας ερωτήσεις στον φορολογούμενο και σε τρίτα πρόσωπα, ερευνώντας εγκαταστάσεις και μέσα μεταφοράς που χρησιμοποιούνται για τη διενέργεια επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, σύμφωνα με τις διαδικασίες και χρησιμοποιώντας μεθόδους που προβλέπονται στον Κώδικα.

2. Ο έλεγχος που διενεργείται από τη Φορολογική Διοίκηση, σύμφωνα με την παρ. 1, είναι δυνατόν να έχει τη μορφή φορολογικού ελέγχου από τα γραφεία της Φορολογικής Διοίκησης ή επιτόπιου φορολογικού ελέγχου:

α) Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να διενεργεί φορολογικό έλεγχο από τα γραφεία της με βάση τις δηλώσεις και τα λοιπά έγγραφα που υποβάλλει ο φορολογούμενος, τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, καθώς και τα έγγραφα και τις πληροφορίες που έχει στην κατοχή της ή με βάση τα λογιστικά αρχεία που προσκομίζονται από τον φορολογούμενο, κατόπιν σχετικής έγγραφης πρόσκλησης της Φορολογικής Διοίκησης, σύμφωνα με το άρθρο 14.

β) Η απόφαση (εντολή) της Φορολογικής Διοίκησης για τη διενέργεια φορολογικού ελέγχου που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 25, πρέπει, στην περίπτωση πλήρους επιτόπιου ελέγχου, να κοινοποιείται στον φορολογούμενο με προηγούμενη έγγραφη ειδοποίηση. Κάθε άλλος επιτόπιος φορολογικός έλεγχος είναι δυνατόν να διενεργείται χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση. Με πράξη του Διοικητή είναι δυνατόν να διενεργείται πλήρης επιτόπιος φορολογικός έλεγχος χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση, σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν ενδείξεις ότι έχει διαπραχθεί φοροδιαφυγή. Ο Διοικητής δύναται, με απόφασή του, να ορίζει λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρούσας περίπτωσης.

3. Ο Διοικητής μπορεί, με απόφασή του, να ορίζει ειδικό τρόπο διενέργειας των ελέγχων, ενδεδειγμένες ελεγκτικές επαληθεύσεις, για ορισμένες ή και για όλες τις κατηγορίες των υπόχρεων, ανάλογα και με το αντικείμενο δραστηριότητας και το ύψος των οικονομικών δεδομένων, διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται κατά τον έλεγχο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Άρθρο 24 Πρόσβαση στα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία)

1. Η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα να λαμβάνει αντίγραφα των λογιστικών αρχείων (βιβλίων και στοιχείων), καθώς και των λοιπών εγγράφων, για τα οποία ο

φορολογούμενος δηλώνει ότι αντιπροσωπεύουν ακριβή αντίγραφα. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος αρνείται να προβεί στην ανωτέρω δήλωση, ο οριζόμενος από τη Φορολογική Διοίκηση υπάλληλος για τη διενέργεια του ελέγχου προβαίνει σε σχετική επισημείωση επί των εγγράφων. Ο οριζόμενος υπάλληλος δύναται ταυτόχρονα να απαιτεί από τον φορολογούμενο ή τον φορολογικό εκπρόσωπό του να παρίσταται στον τόπο όπου διενεργείται ο φορολογικός έλεγχος και να απαντά σε ερωτήματα που του τίθενται, ώστε να διευκολύνεται η διενέργεια του φορολογικού ελέγχου.

2. Εάν τα βιβλία και τα στοιχεία τηρούνται σε ηλεκτρονική μορφή, η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα πρόσβασης σε οποιαδήποτε σχετιζόμενα αρχεία. Ειδικότερα, ο φορολογούμενος υποχρεούται να παράσχει κάθε απαραίτητη πληροφορία για την απρόσκοπτη πρόσβαση στον οριζόμενο υπάλληλο της φορολογικής διοίκησης, ανεξάρτητα από τον τόπο της αποθήκευσης και τη μορφή των δεδομένων αυτών. Την ίδια υποχρέωση έχουν και όσοι τρίτοι παρέχουν ψηφιακές υπηρεσίες προς τον φορολογούμενο, οι οποίες σχετίζονται με την αποθήκευση και επεξεργασία ψηφιακών δεδομένων, εφόσον αυτό ζητηθεί από τη Φορολογική Διοίκηση. Η Φορολογική Διοίκηση δικαιούται να λαμβάνει τα ηλεκτρονικά αρχεία σε αναγνώσιμη ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή.

3. Ο υπάλληλος που έχει ορίσει η Φορολογική Διοίκηση δύναται να κατάσχει βιβλία και στοιχεία που τηρούνται ή διαφυλάσσονται, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία και οποιαδήποτε άλλα ανεπίσημα βιβλία, έγγραφα, αρχεία ή στοιχεία, εφόσον το θεωρήσει αναγκαίο, προκειμένου να διασφαλισθεί η αποδεικτική αξία αυτών.

4. Για την εφαρμογή της παρ. 3 συντάσσεται έκθεση κατάσχεσης, η οποία υπογράφεται από το όργανο της Φορολογικής Διοίκησης που ενεργεί την κατάσχεση και τον ίδιο τον φορολογούμενο ή τον παρόντα κατά τη διενέργεια της κατάσχεσης υπάλληλο ή εκπρόσωπό του ή λογιστή του, ή, στην περίπτωση των νομικών προσώπων και οντοτήτων, εκτός των ανωτέρω προσώπων, από οποιονδήποτε εταίρο ή οποιοδήποτε μέλος της διοίκησής τους ή φορολογικό εκπρόσωπό τους. Αντίγραφο της έκθεσης κατάσχεσης παραδίδεται στον φορολογούμενο ή στα λοιπά πρόσωπα του πρώτου εδαφίου. Σε περίπτωση άρνησης των παραπάνω προσώπων να υπογράψουν, η έκθεση θυροκολλάται. Ο φορολογούμενος δικαιούται να λάβει αντίγραφο ή φωτοτυπίες των κατασχεθέντων με δαπάνες του. Για την κατάσχεση βιβλίων, εγγράφων και λοιπών στοιχείων τρίτου φορολογούμενου δεν απαιτείται επίδοση της έκθεσης κατάσχεσης σε αυτόν.

Άρθρο 25 Είσοδος σε εγκαταστάσεις

1. Ο οριζόμενος ή οι οριζόμενοι από τη Φορολογική Διοίκηση, για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου, υπάλληλοι ή υπάλληλοι φέρουν έγγραφη εντολή διενέργειας επιτόπιου φορολογικού ελέγχου, η οποία έχει εκδοθεί από τον Διοικητή ή από εξουσιοδοτημένα από αυτόν όργανα της Φορολογικής Διοίκησης και η οποία περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής:

α) τον αριθμό και την ημερομηνία της εντολής,

β) το ονοματεπώνυμο του υπαλλήλου ή των υπαλλήλων, στους οποίους έχει ανατεθεί ο φορολογικός έλεγχος, γ) το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία, τη διεύθυνση και τον Α.Φ.Μ. του φορολογούμενου, αν αυτός έχει αποδοθεί στον φορολογούμενο,

δ) τη φορολογική περίοδο ή υπόθεση και το είδος φορολογίας που αφορά ο φορολογικός έλεγχος,

ε) τη διάρκεια του φορολογικού ελέγχου, και

στ) τον χαρακτηρισμό «πλήρης» ή «μερικός» έλεγχος, κατά περίπτωση.

Η εντολή διενέργειας φορολογικού ελέγχου δεν δημοσιεύεται.

2. Ο οριζόμενος ή οι οριζόμενοι από τη Φορολογική Διοίκηση, για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου, υπάλληλος ή υπάλληλοι πρέπει να επιδεικνύουν το δελτίο ταυτότητάς τους και την εντολή φορολογικού ελέγχου πριν την έναρξη του φορολογικού ελέγχου.

3. Ο επιτόπιος φορολογικός έλεγχος διενεργείται στις εγκαταστάσεις του φορολογούμενου, κατά το επίσημο ωράριο εργασίας της Φορολογικής Διοίκησης, και μπορεί να παρατείνεται μέχρι την ολοκλήρωσή του. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να διενεργεί επιτόπιο φορολογικό έλεγχο και εκτός του επίσημου ωραρίου εργασίας, εφόσον απαιτείται από το είδος των δραστηριοτήτων του φορολογούμενου. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να γίνεται ειδική μνεία στην εντολή φορολογικού ελέγχου. Η είσοδος στην κατοικία του φορολογούμενου επιτρέπεται μόνο με εντολή του αρμόδιου Εισαγγελέα και ο έλεγχος πραγματοποιείται μόνο με την παρουσία δικαστικού λειτουργού.

4. Η διάρκεια του επιτόπιου φορολογικού ελέγχου που προβλέπεται στην παρ. 1 δύναται να παραταθεί άπαξ κατά έξι (6) μήνες. Περαιτέρω παράταση μέχρι έξι (6) ακόμη μήνες είναι δυνατή σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

5. Η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα επανελέγχου φορολογικής περιόδου ή υπόθεσης, για την οποία έχει ήδη διενεργηθεί πλήρης έλεγχος, μόνον εάν προκύψουν νέα στοιχεία, από τα οποία προκύπτει ότι η φορολογική οφειλή υπερβαίνει αυτή που είχε προσδιορισθεί κατόπιν του αρχικού ελέγχου. Ως «νέο στοιχείο» νοείται κάθε στοιχείο, το οποίο δεν θα μπορούσε να είναι γνωστό στη Φορολογική Διοίκηση κατά τον αρχικό φορολογικό έλεγχο.

6. Ο φορολογούμενος υποχρεούται να συνεργάζεται πλήρως και να διευκολύνει το έργο του οριζόμενου ή των οριζόμενων για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου υπαλλήλου ή υπαλλήλων της Φορολογικής Διοίκησης. Οι οριζόμενοι υπάλληλοι δεν δύνανται να μετακινούν βιβλία και στοιχεία ή έγγραφα που έχουν τεθεί στη διάθεσή τους σε άλλο τόπο, εκτός εάν ο φορολογούμενος αδυνατεί να παράσχει αμέσως αληθή και ακριβή αντίγραφα, όπως προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 24. Σε αυτή την περίπτωση, τα έγγραφα και στοιχεία είναι δυνατόν να απομακρυνθούν από τις εγκαταστάσεις έναντι απόδειξης παραλαβής και επιστρέφονται στον φορολογούμενο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται ανάλογα τα αναφερόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 24.

7. Ειδικά προκειμένου για τον μερικό επιτόπιο έλεγχο σε φορολογούμενους ορισμένης περιοχής ή και δραστη-

ριότητας ή που διακινούν αγαθά, η εντολή διενέργειας του ελέγχου, που εκδίδεται σύμφωνα με την παρ. 1, μπορεί να περιλαμβάνει, αντί των στοιχείων των περ. γ' και δ', την περιοχή του ελέγχου ή και το είδος των δραστηριοτήτων των φορολογουμένων. Ο χρόνος διενέργειας του ελέγχου, στην περίπτωση αυτή, μπορεί να είναι και εκτός του επίσημου ωραρίου της Φορολογικής Διοίκησης.

8. Ο οριζόμενος υπάλληλος της Φορολογικής Διοίκησης μπορεί, οποτεδήποτε, εφόσον το κρίνει απαραίτητο, να ζητήσει τη συνδρομή των οργάνων της Ελληνικής Αστυνομίας για τη διενέργεια του φορολογικού ελέγχου και τα όργανα της Ελληνικής Αστυνομίας υποχρεούνται να παρέχουν αυτή τη συνδρομή, κατά τον χρόνο και στον τόπο που ζητείται.

Άρθρο 26

Επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο

1. Οι υποθέσεις που ελέγχονται κατά προτεραιότητα επιλέγονται με απόφαση του Διοικητή με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου, στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές πληροφόρησης ή, εξαιρετικά, με βάση άλλα κριτήρια, τα οποία καθορίζονται από τον Διοικητή και δεν δημοσιοποιούνται.

2. α) Με απόφαση του Διοικητή, η οποία εκδίδεται έως το τέλος κάθε έτους και δύναται να τροποποιηθεί οποτεδήποτε, καθορίζεται ο αριθμός των μερικών ή και πλήρων ελέγχων που θα διενεργούνται μέσα στο επόμενο έτος κατά προτεραιότητα, με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου, στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές πληροφόρησης ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, με βάση άλλα κριτήρια, σύμφωνα με την παρ. 1, λαμβανομένων υπόψη του αριθμού των ελεγκτών κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης και του αριθμού των διενεργηθέντων ελέγχων κατά τους προηγούμενους δώδεκα (12) μήνες από τον μήνα έκδοσης της απόφασης. Στην απόφαση ορίζεται, επίσης, το ποσοστό των πλήρων και μερικών ελέγχων για φορολογικά έτη, χρήσεις, υποθέσεις, περιόδους ή υποχρεώσεις που αφορούν στην τελευταία πενταετία, συμπεριλαμβανομένου και του έτους έκδοσης της απόφασης, το οποίο δεν μπορεί να υπολείπεται του ποσοστού εβδομήντα τοις εκατό (70%) του συνόλου πλήρων και μερικών ελέγχων, αντίστοιχα, των κατά προτεραιότητα ελεγχόμενων υποθέσεων, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα.

β) Ποσοστό τουλάχιστον εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) των ελέγχων που ορίζονται στο δεύτερο εδάφιο της περ. α' αφορά καταρχήν σε ελέγχους των τελευταίων τριών (3) ετών για τα οποία έχει λήξει η προθεσμία υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος. Οι έλεγχοι του πρώτου εδαφίου μπορούν να επεκτείνονται στα δύο προηγούμενα, πέραν της τελευταίας τριετίας, φορολογικά έτη ή χρήσεις, με βάση κριτήρια κατά τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο.

Άρθρο 27

Μέθοδοι έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης

1. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να προβαίνει σε εκτιμώμενο, διορθωτικό ή προληπτικό προσδιορισμό

της φορολογητέας ύλης και με την εφαρμογή μιας ή περισσότερων από τις κατωτέρω τεχνικές ελέγχου:

- α) της αρχής των αναλογιών,
- β) της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου,
- γ) της καθαρής θέσης του φορολογούμενου,
- δ) της σχέσης της τιμής πώλησης προς τον συνολικό όγκο κύκλου εργασιών και
- ε) του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά.

Με τις ως άνω τεχνικές μπορούν να προσδιορίζονται τα φορολογητέα εισοδήματα των φορολογουμένων, τα ακαθάριστα έσοδα, οι εκροές και τα φορολογητέα κέρδη των υπόχρεων βάσει των γενικά παραδεκτών αρχών και τεχνικών της ελεγκτικής.

2. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται το ειδικότερο περιεχόμενο των τεχνικών ελέγχου της παρ. 1, ο τρόπος εφαρμογής τους και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 28

Αποτελέσματα φορολογικού ελέγχου

1. Η Φορολογική Διοίκηση κοινοποιεί εγγράφως στον φορολογούμενο σημείωμα διαπιστώσεων με τα αποτελέσματα του φορολογικού ελέγχου και τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου, ο οποίος πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένος. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητά να λαμβάνει αντίγραφα των εγγράφων, στα οποία βασίζεται ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου. Ο φορολογούμενος έχει τη δυνατότητα να διατυπώσει εγγράφως τις απόψεις του, σχετικά με τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου, μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την κοινοποίηση της έγγραφης γνωστοποίησης.

2. Η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, μέσα σε ένα (1) μήνα από την ημερομηνία παραλαβής των απόψεων του φορολογούμενου ή, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν υποβάλει τις απόψεις του, από την εκπνοή της προθεσμίας που ορίζεται στην παρ. 1. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου εκδίδεται με βάση έκθεση ελέγχου, την οποία συντάσσει η Φορολογική Διοίκηση. Η έκθεση ελέγχου περιλαμβάνει εμπειριστατωμένα και αιτιολογημένα τα γεγονότα, τα στοιχεία και τις διατάξεις τις οποίες έλαβε υπόψη της η Φορολογική Διοίκηση για τον προσδιορισμό του φόρου. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου μαζί με την έκθεση ελέγχου κοινοποιούνται στον φορολογούμενο.

3. Οι διαδικασίες εφαρμογής του παρόντος άρθρου καθορίζονται με απόφαση του Διοικητή.

Άρθρο 28Α

Έλεγχος υποθέσεων που διαβιβάζονται από τη Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος

1. Για τις υποθέσεις που διαβιβάζονται στη Φορολογική Διοίκηση από τη Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος (εφεξής «Υπηρεσία»), διενεργείται έλεγχος κατ' απόλυτη προτεραιότητα, κατά παρέκκλιση δε του άρθρου 28, η Φορολογική Διοίκηση προβαίνει σε προσωρινό και οριστικό προσδιορισμό φόρου ως ακο-

λούθως: Μέσα σε έναν (1) μήνα από τη διαβίβαση της πορισματικής έκθεσης της Υπηρεσίας, των σχετικών εγγράφων και των προσκομισθέντων από τον ελεγχόμενο στοιχείων, η Φορολογική Διοίκηση κοινοποιεί εγγράφως στον φορολογούμενο αντίγραφο αυτής, σημείωμα διαπιστώσεων με τα αποτελέσματα της έρευνας και τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου, βάσει της πορισματικής έκθεσης της Υπηρεσίας.

2. Ο φορολογούμενος δύναται να λαμβάνει αντίγραφα των εγγράφων, στα οποία βασίζεται ο προσωρινός διορθωτικός προσδιορισμός φόρου και να διατυπώσει εγγράφως τις απόψεις του σχετικά με αυτόν μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την κοινοποίηση της έγγραφης γνωστοποίησης.

3. Η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου μέσα σε τρεις (3) μήνες από την ημερομηνία παραλαβής των απόψεων του φορολογούμενου ή, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν υποβάλει τις απόψεις του, μετά την εκπνοή της προθεσμίας που ορίζεται στην παρ. 2. Το εν λόγω διάστημα δύναται να παρατείνεται αιτιολογημένα για έναν (1) επιπλέον μήνα ανάλογα με την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, κατόπιν έγγραφης ενημέρωσης προς την Υπηρεσία.

4. Σε περίπτωση που, μέσα στην προθεσμία των είκοσι (20) ημερών της παρ. 2, ο φορολογούμενος προσκομίσει νέα στοιχεία στην αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης, η τελευταία δύναται να τα διαβιβάζει στην Υπηρεσία προς αξιολόγηση. Η Υπηρεσία υποχρεούται να αποστείλει στην αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης εγγράφως τις απόψεις της επί των νέων αυτών στοιχείων μέσα σε έναν (1) μήνα από την ημερομηνία λήψης του φακέλου. Εφόσον ο φορολογούμενος προσκομίσει εμπρόθεσμα νέα στοιχεία στην αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης, ο χρόνος που απαιτείται για την ολοκλήρωση της διαδικασίας που προβλέπεται στα εδάφια πρώτο και δεύτερο δεν προσμετράται στην αναφερόμενη στην παρ. 3 προθεσμία των τριών (3) μηνών για την έκδοση της οριστικής πράξης προσδιορισμού φόρου, η οποία σε καμία περίπτωση δεν υπερβαίνει συνολικά τους τέσσερις (4) ή, κατόπιν αιτιολογημένης παράτασης, τους πέντε (5) μήνες από τη λήψη των νέων αυτών στοιχείων από τη Φορολογική Διοίκηση.

5. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου εκδίδεται με βάση έκθεση ελέγχου, την οποία συντάσσει η Φορολογική Διοίκηση και περιλαμβάνει εμπειριστατωμένα και αιτιολογημένα τα γεγονότα, τα στοιχεία και τις διατάξεις που έλαβε υπόψη της για τον προσδιορισμό του φόρου. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου μαζί με την έκθεση ελέγχου κοινοποιούνται στον φορολογούμενο.

6. Οι διαδικασίες εφαρμογής του παρόντος άρθρου καθορίζονται με απόφαση του Διοικητή.

Άρθρο 29

Αμοιβαία διοικητική συνδρομή

1. Ως προς την αμοιβαία διοικητική συνδρομή, συμπεριλαμβανομένων των ταυτόχρονων φορολογικών

ελέγχων, εφαρμόζονται τα Κεφάλαια Α' έως και Η' του ν. 4170/2013 (Α' 163), ο ν. 4153/2013 (Α' 116) για την κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.), σχετικά με την αμοιβαία διοικητική συνδρομή σε φορολογικά θέματα, οι διεθνείς συμβάσεις, όπως κυρώνονται και ισχύουν με τις διατάξεις εφαρμογής τους και τα σχετικά σχόλια του Ο.Ο.Σ.Α., καθώς και η νομοθεσία σχετικά με την αμοιβαία διοικητική συνδρομή. Για τον έλεγχο της τήρησης των υποχρεώσεων που αφορούν τη συμμόρφωση με τους κανόνες υποβολής στοιχείων και δέουσας επιμέλειας από τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα εφαρμόζεται από τη Φορολογική Διοίκηση ο Κώδικας.

2. Για τους σκοπούς της εφαρμογής και επιβολής του ν. 4170/2013 και διασφάλισης της λειτουργίας της διοικητικής συνεργασίας που θεσπίζει, θεσπίζεται η πρόσβαση της Φορολογικής Διοίκησης και εν γένει των φορολογικών αρχών, δυνάμει του ίδιου νόμου, στους μηχανισμούς, τις διαδικασίες, τα έγγραφα και τις πληροφορίες που προβλέπονται στο άρθρο 13, την παρ. 4 του άρθρου 14 και τα άρθρα 20, 21 και 30 του ν. 4557/2018 (Α' 139).

3. Με κοινή απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή μπορεί να ορίζονται τα ειδικότερα θέματα της πρόσβασης της Φορολογικής Διοίκησης και εν γένει των φορολογικών αρχών στους μηχανισμούς, τις διαδικασίες, τα έγγραφα και τις πληροφορίες της παρ. 2.

4. Με απόφαση του Διοικητή μπορεί να ορίζονται ειδικότερα θέματα των φορολογικών ελέγχων βάσει του πλαισίου της αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

ΤΜΗΜΑ VIII ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 30 Προσδιορισμός φόρου

1. Πράξη προσδιορισμού φόρου είναι η πράξη με την οποία καθορίζεται το ποσό της φορολογικής οφειλής ή απαίτησης του φορολογούμενου για μια (1) ή περισσότερες φορολογικές περιόδους ή για ένα (1) ή περισσότερα φορολογικά έτη ή διαχειριστικές περιόδους ή για μια (1) ή περισσότερες φορολογικές υποθέσεις. Με την πράξη προσδιορισμού φόρου συνιστάται και βεβαιώνεται η φορολογική οφειλή ή απαίτηση του φορολογούμενου. Η πράξη αυτή καταχωρίζεται ως εισπρακτέο ή επιστρεπτέο ποσό στα βιβλία της Φορολογικής Διοίκησης. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται τα βιβλία στα οποία γίνεται η καταχώριση, το περιεχόμενο, η διαδικασία και οι εξαιρέσεις από αυτή, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος.

2. Η Φορολογική Διοίκηση είναι αρμόδια να εκδίδει τις ακόλουθες πράξεις προσδιορισμού φόρου:

- α) πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου,
- β) πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου,
- γ) πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και
- δ) πράξη προληπτικού προσδιορισμού φόρου.

Άρθρο 31

Άμεσος προσδιορισμός φόρου

1. Άμεσος προσδιορισμός φόρου είναι ο προσδιορισμός φόρου που προκύπτει χωρίς περαιτέρω ενέργεια, ταυτόχρονα με την υποβολή της φορολογικής δήλωσης.

2. Ο φορολογούμενος δύναται να τροποποιεί τη φορολογική δήλωσή του, σύμφωνα με το άρθρο 19, καταβάλλοντας την επιπλέον διαφορά φόρου ή δικαιούμενος επιστροφή του υπερβάλλοντος φόρου, σύμφωνα με το άρθρο 42. Ο άμεσος προσδιορισμός φόρου, που προκύπτει από την τροποποιητική δήλωση, υποκαθιστά τον αρχικό άμεσο προσδιορισμό φόρου.

Άρθρο 32

Διοικητικός προσδιορισμός φόρου

1. Στις περιπτώσεις που κατά τη φορολογική νομοθεσία η φορολογική δήλωση δεν συνιστά άμεσο προσδιορισμό φόρου, η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου.

2. Η πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου εκδίδεται με βάση στοιχεία που έχουν τυχόν παρασχεθεί από τον φορολογούμενο σε φορολογική δήλωση ή κάθε άλλο στοιχείο που έχει στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση.

3. Εάν η Φορολογική Διοίκηση προσδιορίσει τον φόρο ολικά ή μερικά με βάση στοιχεία διαφορετικά από αυτά που περιέχονται σε φορολογική δήλωση του φορολογούμενου, οφείλει να αναφέρει ειδικά τα στοιχεία αυτά, στα οποία βασίστηκε ο προσδιορισμός του φόρου.

Άρθρο 33

Εκτιμώμενος προσδιορισμός φόρου

Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος, παρά την υποχρέωσή του να υποβάλει φορολογική δήλωση, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία, δεν την υποβάλει, η Φορολογική Διοίκηση δύναται να εκδώσει πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου, ορίζοντας τη φορολογητέα ύλη, με βάση κάθε στοιχείο και πληροφορία που έχει στη διάθεσή της και αφορούν ιδίως το επίπεδο διαβίωσης του φορολογούμενου, την άσκηση της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητάς του ή ομοειδείς επιχειρηματικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες. Ο Διοικητής δύναται να εκδίδει απόφαση σχετικά με τον τρόπο προσδιορισμού της κατ' εκτίμηση φορολογητέας ύλης και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Εάν, μετά την έκδοση της πράξης αυτής, ο φορολογούμενος υποβάλει φορολογική δήλωση, η πράξη αυτή παύει να ισχύει αυτοδικαίως.

Άρθρο 34

Διορθωτικός προσδιορισμός φόρου

1. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να προβεί, μετά από έλεγχο, σε έκδοση πράξης διόρθωσης οποιουδήποτε προηγούμενου άμεσου, διοικητικού, εκτιμώμενου ή προληπτικού προσδιορισμού φόρου, εφόσον από τον έλεγχο διαπιστωθεί αιτιολογημένα ότι ο προηγούμενος προσδιορισμός φόρου ήταν ανακριβής ή εσφαλμένος. Ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου που εκδίδεται κατόπιν πλήρους φορολογικού ελέγχου υπόκειται σε μεταγε-

νέστερη διόρθωση, μόνο εάν προκύψουν νέα στοιχεία, όπως αυτά ορίζονται στην παρ. 5 του άρθρου 25.

2. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητά την έκδοση πράξης διόρθωσης διοικητικού προσδιορισμού φόρου, σε περίπτωση υποβολής τροποποιητικής δήλωσης σχετικά με την οποία έχει εκδοθεί πράξη διοικητικού προσδιορισμού του φόρου. Η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου μόνο εφόσον κάνει αποδεκτή την τροποποιητική δήλωση.

3. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να προβεί σε έκδοση πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και στην περίπτωση κατά την οποία δεν υποβλήθηκε δήλωση από τον φορολογούμενο και δεν έχει εκδοθεί πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου.

Άρθρο 35

Προληπτικός προσδιορισμός φόρου

1. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να εκδίδει πράξη προληπτικού προσδιορισμού φόρου μετά την έναρξη της φορολογικής περιόδου, αλλά πριν την ημερομηνία υποβολής της αντίστοιχης φορολογικής δήλωσης, προκειμένου να διασφαλίσει την άμεση είσπραξη του φόρου, εφόσον υπάρχουν συγκεκριμένες ενδείξεις ότι ο φορολογούμενος σκοπεύει να εγκαταλείψει τη χώρα, θέτοντας σε κίνδυνο την είσπραξη του φόρου, ιδίως μέσω της μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων σε άλλο πρόσωπο. Στην περίπτωση αυτή, κατά παρέκκλιση του άρθρου 63, ο φορολογούμενος δύναται να προσφύγει κατά της πράξης προληπτικού προσδιορισμού φόρου απευθείας ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου αμφισβητώντας τη συνδρομή των περιστάσεων που δικαιολογούν την έκδοση της πράξης προληπτικού προσδιορισμού φόρου.

2. Ο φορολογούμενος είτε καταβάλλει εφάπαξ τη φορολογική οφειλή που ορίζεται από τον προληπτικό προσδιορισμό φόρου, είτε εξασφαλίζει την καταβολή αυτής, παρέχοντας εγγύηση ή αποδεχόμενος την εγγραφή βάρους επί της περιουσίας του υπέρ της Φορολογικής Διοίκησης για το συνολικό ποσό της φορολογικής οφειλής. Η εγγύηση και η εγγραφή βάρους διατηρούνται μέχρι την πλήρη εξόφληση της φορολογικής οφειλής.

3. Ο προληπτικός προσδιορισμός φόρου ακολουθείται από διορθωτικό προσδιορισμό φόρου μέσα σε ένα (1) έτος από την ημερομηνία έκδοσης της πράξης προληπτικού προσδιορισμού φόρου.

Άρθρο 36

Παραγραφή

1. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβεί σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εντός πέντε (5) ετών από τη λήξη του έτους, εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής δήλωσης. Στις περιπτώσεις που για κάποια φορολογία προβλέπεται η υποβολή περισσότερων δηλώσεων, η έκδοση της πράξης του πρώτου εδαφίου μπορεί να γίνει εντός πέντε (5) ετών από τη λήξη του έτους, εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής της τελευταίας δήλωσης.

2. Η περίοδος που αναφέρεται στην παρ. 1 παρατείνεται στις εξής περιπτώσεις:

α) εάν, εντός του πέμπτου έτους της προθεσμίας παραγραφής, υποβάλλεται αρχική ή τροποποιητική δήλωση ή περιέρχονται σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης νέα στοιχεία κατά την έννοια της παρ. 5 του άρθρου 25 σε υπόθεση που έχει διενεργηθεί πλήρης έλεγχος ή σε κάθε άλλη περίπτωση περιέρχονται σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης πληροφορίες από οποιαδήποτε πηγή εκτός Φορολογικής Διοίκησης, από τις οποίες προκύπτει φορολογική οφειλή και μόνο για το ζήτημα στο οποίο αφορούν, για περίοδο ενός (1) έτους από τη λήξη της πενταετίας,

β) εάν ζητηθούν πληροφορίες από χώρα της αλλοδαπής, για όσο χρονικό διάστημα απαιτηθεί για τη διαβίβαση των εν λόγω πληροφοριών προσαυξημένο κατά ένα (1) έτος από την παραλαβή τους από τη Φορολογική Διοίκηση,

γ) εάν ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή, ένδικο βοήθημα ή μέσο, για περίοδο ενός (1) έτους μετά την έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής ή την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης, και μόνο για το ζήτημα, το οποίο αφορά,

δ) για όσο διάστημα διαρκεί η προθεσμία υποβολής αιτήματος Διαδικασίας Αμοιβαίου Διακανονισμού (Δ.Α.Δ.) του άρθρου 63Α, όπως αυτή ορίζεται στις ειδικότερες διατάξεις που προβλέπουν τη δυνατότητα υποβολής αιτήματος Δ.Α.Δ., και μόνο για την υποβολή και αποδοχή του σχετικού αιτήματος, καθώς επίσης και εφόσον υποβληθεί τέτοιο αίτημα, για όσο χρόνο διαρκεί η Δ.Α.Δ. και μόνο για το ζήτημα το οποίο αφορά ή σχετίζεται με αυτή. Σε περίπτωση έκδοσης απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού, παρατείνεται για ένα (1) έτος μετά την έκδοση της απόφασης η περίοδος παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου να προβεί σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου με έρεισμα την απόφαση αυτή και με σκοπό τη συμμόρφωση με αυτήν,

ε) εάν υποβληθεί αίτηση για ακύρωση ή τροποποίηση, σύμφωνα με το άρθρο 63Β ή ακυρωθεί ή τροποποιηθεί άμεσος προσδιορισμός φόρου, πράξη προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου χωρίς αίτηση του φορολογούμενου, σύμφωνα με το άρθρο 63Β, για περίοδο ενός (1) έτους μετά την έκδοση της πράξης ακύρωσης ή τροποποίησης του άρθρου 63Β, και μόνο για το ζήτημα, το οποίο αφορά.

3.α) Εξαιρετικά, πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου μπορεί να εκδοθεί εντός δέκα (10) ετών από τη λήξη του έτους εντός του οποίου λήγει η προθεσμία για την υποβολή της δήλωσης ή της τελευταίας δήλωσης σε περίπτωση που προβλέπεται η υποβολή περισσότερων δηλώσεων:

αα) σε περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν έχει υποβάλει δήλωση εντός της περιόδου που αναφέρεται στην παρ. 1,

αβ) σε περίπτωση που μετά την πενταετία περιέλθουν σε γνώση οποιασδήποτε Υπηρεσίας της Φορολογικής Διοίκησης νέα στοιχεία ή πληροφορίες που δεν θα μπορούσαν να είναι σε γνώση αυτής εντός της πενταετίας και προκύπτει ότι η φορολογική οφειλή υπερβαίνει αυτήν που είχε προσδιορισθεί βάσει προηγούμενου άμεσου, δι-

οικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και μόνο για το ζήτημα το οποίο αφορούν.

β) Σε περίπτωση που μετά από την περαιώση ανέλεγκτων χρήσεων βάσει ειδικών διατάξεων νόμου ή μετά από την έκδοση της αρχικής πράξης προσδιορισμού φόρου και εντός πενταετίας, από τη λήξη του έτους εντός του οποίου λήγει η προθεσμία υποβολής αρχικής δήλωσης, περιέλθουν σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης νέα στοιχεία, κατά την έννοια της παρ. 5 του άρθρου 25, οι σχετικές πράξεις προσδιορισμού φόρου και επιβολής προστίμου, βάσει περαιώσεως ή βάσει ελέγχου που έχει διενεργηθεί πριν από την 1η.1.2014 ή βάσει πλήρους ελέγχου που έχει διενεργηθεί από την 1η.1.2014 και μετά, πρέπει να εκδοθούν κατά περίπτωση εντός της πενταετούς προθεσμίας παραγραφής, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 36 ή την παρ. 1 του άρθρου 84 του ν. 2238/1994 (Α' 151) ή την παρ. 1 του άρθρου 57 του ν. 2859/2000 (Α' 248). Εφόσον περιέλθουν σε γνώση της Φορολογικής Διοίκησης συμπληρωματικά στοιχεία κατά το τελευταίο έτος της αρχικής (πενταετούς) παραγραφής, το δικαίωμα της Φορολογικής Διοίκησης να εκδώσει πράξη προσδιορισμού φόρου παρατείνεται κατά ένα (1) έτος.

4. Εάν ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου συνεπάγεται τροποποίηση πράξης προσδιορισμού φόρου για φορολογικό έτος για το οποίο το δικαίωμα ελέγχου έχει παραγραφεί, η αντίστοιχη προσαρμογή φόρου διενεργείται στο παλαιότερο φορολογικό έτος για το οποίο το δικαίωμα ελέγχου δεν έχει ακόμη παραγραφεί και στο οποίο αφορά ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου.

Άρθρο 37

Έκδοση και κοινοποίηση πράξης προσδιορισμού φόρου

Η κατά τα άρθρα 32, 33, 34 και 35 πράξη προσδιορισμού φόρου υπογράφεται από τον Διοικητή ή άλλον ειδικά οριζόμενο υπάλληλο της Φορολογικής Διοίκησης. Η πράξη προσδιορισμού φόρου περιέχει τις εξής πληροφορίες:

- α) το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία του φορολογούμενου,
- β) τον Α.Φ.Μ. του φορολογούμενου, εφόσον έχει αποδοθεί στον φορολογούμενο,
- γ) την ημερομηνία έκδοσης της πράξης,
- δ) το είδος της πράξης προσδιορισμού του φόρου και το αντικείμενο στο οποίο αφορά η πράξη,
- ε) το ποσό της φορολογικής οφειλής,
- στ) την ημερομηνία μέχρι την οποία πρέπει να εξοφληθεί ο φόρος,
- ζ) τους λόγους για τους οποίους η Φορολογική Διοίκηση προέβη στον προσδιορισμό φόρου και τον τρόπο με τον οποίο υπολογίστηκε το ποσό του φόρου,
- η) τον χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο αμφισβήτησης του προσδιορισμού φόρου,
- θ) τυχόν αλληλεγγύως υπεύθυνα πρόσωπα,
- ι) λοιπές πληροφορίες.

Η πράξη προσδιορισμού φόρου κοινοποιείται στο πρόσωπο το οποίο αφορά ο προσδιορισμός φόρου. Με την πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου κοινοποιείται ταυτόχρονα και η οικεία έκθεση ελέγχου, εκτός από την περίπτωση του δεύτερου εδαφίου της

παρ. 2 του άρθρου 34. Ο τύπος των πράξεων προσδιορισμού του φόρου και της έκθεσης ελέγχου καθορίζεται με απόφαση του Διοικητή.

Άρθρο 38

Γενικός κανόνας απαγόρευσης καταχρήσεων

1. Κατά τον προσδιορισμό του φόρου, η Φορολογική Διοίκηση δεν λαμβάνει υπόψη τυχόν διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων οι οποίες, έχοντας συσταθεί με κύριο σκοπό ή με έναν από τους κύριους σκοπούς την απόκτηση φορολογικού πλεονεκτήματος που ματαιώνει το αντικείμενο ή τον σκοπό των εφαρμοστέων φορολογικών διατάξεων, δεν είναι γνήσιες, συνεκτιμώμενων όλων των σχετικών στοιχείων και περιστάσεων.

2. Για τους σκοπούς της παρ. 1, ως «διευθέτηση» νοείται κάθε συναλλαγή, δράση, πράξη, συμφωνία, επιχορήγηση, συνεννόηση, υπόσχεση, δέσμευση ή γεγονός. Μια διευθέτηση μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερα από ένα στάδια ή μέρη.

3. Για τους σκοπούς της παρ. 1, η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων είναι μη γνήσια στον βαθμό που δεν τίθεται σε εφαρμογή για βάσιμους εμπορικούς λόγους που απηχούν την οικονομική πραγματικότητα. Για τον καθορισμό του γνήσιου ή μη χαρακτήρα μιας διευθέτησης ή σειράς διευθετήσεων, η Φορολογική Διοίκηση εξετάζει αν αυτές αφορούν μία ή περισσότερες από τις εξής, ενδεικτικώς απαριθμούμενες, καταστάσεις:

α) ο νομικός χαρακτηρισμός των μεμονωμένων σταδίων από τα οποία αποτελείται μια διευθέτηση είναι ασυμβίβαστος με τη νομική υπόσταση της διευθέτησης στο σύνολό της,

β) η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων εφαρμόζεται κατά τρόπο που δεν συνάδει με μια συνήθη επιχειρηματική συμπεριφορά,

γ) η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων περιλαμβάνει στοιχεία που έχουν ως αποτέλεσμα την αλληλοαντιστέμηση ή την αλληλοακύρωσή τους,

δ) η σύναψη συναλλαγών είναι κυκλικού χαρακτήρα, ε) η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων οδηγεί σε σημαντικό φορολογικό πλεονέκτημα αλλά αυτό δεν αντανάκλαται στους επιχειρηματικούς κινδύνους, τους οποίους αναλαμβάνει ο φορολογούμενος, ή στις ταμειακές ροές του,

στ) το αναμενόμενο περιθώριο κέρδους πριν από τον φόρο είναι σημαντικό σε σύγκριση με το ύψος του αναμενόμενου φορολογικού πλεονεκτήματος.

4. Όταν, κατ'εφαρμογή της παρ. 1, διευθετήσεις ή σειρά διευθετήσεων κρίνονται μη γνήσιες, τότε η φορολογική υποχρέωση, συμπεριλαμβανομένων σχετικών κυρώσεων, υπολογίζεται βάσει των διατάξεων που θα τύγχαναν εφαρμογής εν απουσία της εν λόγω διευθέτησης.

5. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται η διαδικασία εφαρμογής του παρόντος άρθρου και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Άρθρο 39

Δικαιολόγηση προσαύξησης περιουσίας

Σε περίπτωση διαπίστωσης προσαύξησης περιουσίας κατά την παρ. 4 του άρθρου 21 του Κ.Φ.Ε., η προσαύξηση αυτή δεν υπόκειται σε φορολογία, εφόσον ο φορολογού-

μενος αποδείξει την πραγματική πηγή αυτής, καθώς επίσης και ότι αυτή είτε έχει υπαχθεί σε νόμιμη φορολογία είτε απαλλάσσεται από τον φόρο σύμφωνα με ειδικές διατάξεις.

ΤΜΗΜΑ ΙΧ ΕΙΣΠΡΑΞΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 40 Αρμόδια όργανα

1. Η είσπραξη των φόρων και των λοιπών εσόδων του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα, συμπεριλαμβανομένης της αναγκαστικής εκτέλεσης και της λήψης διασφαλιστικών μέτρων, ανήκει στην αρμοδιότητα του Διοικητή.

2. Οι διαδικασίες είσπραξης για λογαριασμό του Δημοσίου των φόρων και των λοιπών εσόδων μπορούν να ανατεθούν, με απόφαση του Διοικητή, σε ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα πρόσωπα:

α) πιστωτικά ιδρύματα, περιλαμβανομένων των υποκαταστημάτων τους, όταν τα υποκαταστήματα αυτά βρίσκονται στην Ελλάδα είτε η έδρα τους βρίσκεται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης είτε σε τρίτη χώρα, καθώς και στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων,

β) ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, όπως ορίζονται στην περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4537/2018 (Α' 84),

γ) γραφεία ταχυδρομικών επιταγών τα οποία εξουσιοδοτούνται, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών,

δ) ιδρύματα πληρωμών, κατά τον ορισμό υπ' αρ. 4 του άρθρου 4 του ν. 4537/2018,

ε) την Τράπεζα της Ελλάδος, εφόσον δεν ενεργεί με την ιδιότητα της νομισματικής αρχής,

στ) οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία.

Με όμοια απόφαση καθορίζονται ο τρόπος και η διαδικασία είσπραξης και απόδοσης των εισπραττόμενων ποσών από τους προαναφερόμενους φορείς είσπραξης, οι αμοιβές των φορέων είσπραξης, καθώς και ο έλεγχος για την είσπραξη από αυτούς.

3. Ο Διοικητής ή τα νομίμως εξουσιοδοτημένα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης έχουν το δικαίωμα να προβαίνουν σε κάθε δικαστική ή οποιαδήποτε άλλη νόμιμη ενέργεια που αποσκοπεί, άμεσα ή έμμεσα, στην είσπραξη φόρων και λοιπών εσόδων, περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της κατάθεσης αίτησης πτώχευσης του οφειλέτη του Δημοσίου και της άσκησης αγωγής διάρρηξης. Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου ισχύει αναλόγως η παρ. 3 του άρθρου 25.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 41 Καταβολή φόρου

1. Ο φόρος καταβάλλεται κατά τον χρόνο που προβλέπεται από τον νόμο που επιβάλλει την αντίστοιχη φορολογία, στην οποία εφαρμόζεται ο Κώδικας.

2. Ο φόρος καταβάλλεται με τον τρόπο που καθορίζεται με απόφαση του Διοικητή.

3. Σε περίπτωση διορθωτικού ή εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου, ο οφειλόμενος φόρος καταβάλλεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση της πράξης προσδιορισμού του φόρου στον φορολογούμενο. Σε περίπτωση προληπτικού προσδιορισμού του φόρου, ο οφειλόμενος φόρος καταβάλλεται μέσα σε τρεις (3) ημέρες από την κοινοποίηση της αντίστοιχης πράξης προσδιορισμού του φόρου.

4. Σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης διοικητικού δικαστηρίου, ο οφειλόμενος φόρος καταβάλλεται σε δύο (2) ισόποσες μηνιαίες δόσεις. Η πρώτη δόση καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη για τις δημόσιες υπηρεσίες ημέρα του επόμενου μήνα από την κοινοποίηση στον φορολογούμενο της πράξης εκκαθάρισης του φόρου που προκύπτει με βάση το διατακτικό της απόφασης και η δεύτερη δόση μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του μήνα που ακολουθεί. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται και για την καταβολή του φόρου βάσει απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού.

Άρθρο 42 Επιστροφή φόρου

1. Εάν ο φορολογούμενος δικαιούται επιστροφή φόρου, η Φορολογική Διοίκηση, αφού συμψηφίσει τους οφειλόμενους από τον φορολογούμενο φόρους με το ποσό προς επιστροφή, προβαίνει στην επιστροφή της τυχόν προκύπτουσας διαφοράς.

2. Το επιστρεπτέο ποσό καταβάλλεται στον φορολογούμενο μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες από την υποβολή έγγραφου αιτήματος του φορολογούμενου, εκτός εάν προβλέπεται μικρότερο χρονικό διάστημα από άλλη διάταξη της φορολογικής νομοθεσίας. Ειδικά για αιτήματα επιστροφής Φ.Π.Α. από υποκειμένους μη εγκατεστημένους στο εσωτερικό της χώρας, η Φορολογική Διοίκηση αποφαιίνεται μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από τη λήψη του σχετικού αιτήματος, εκτός εάν απαιτείται η προσκόμιση συμπληρωματικών στοιχείων, οπότε η ως άνω προθεσμία παρατείνεται μέχρι οκτώ (8) μήνες.

3. Με έγγραφη δήλωση που περιλαμβάνεται στην αίτηση επιστροφής του φορολογούμενου, το επιστρεπτέο ποσό παρακρατείται με σκοπό τον συμψηφισμό του με μελλοντικές οφειλές του φορολογούμενου.

4. Η αξίωση για επιστροφή φόρου, ο οποίος καταβλήθηκε αχρεωστήτως, παραγράφεται κατά τον χρόνο που παραγράφεται το δικαίωμα της Φορολογικής Διοίκησης για έκδοση πράξης προσδιορισμού φόρου, σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 36 αναφορικά με την αντίστοιχη φορολογική υποχρέωση από την οποία πηγάζει η αξίωση προς επιστροφή. Η παραγραφή της αξίωσης για επιστροφή φόρου που προκύπτει ότι καταβλήθηκε αχρεωστήτως ως αποτέλεσμα έκδοσης πράξης για την ακύρωση ή την τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού ή πράξης προσδιορισμού του φόρου ή πράξης επιβολής προστίμου, σύμφωνα με το άρθρο 63B, παρατείνεται κατά ένα (1) έτος από την ημερομηνία έκδοσης της πράξης ακύρωσης ή τροποποίησης, εφόσον η πράξη ακύρωσης ή τροποποίησης εκδίδεται εντός του τελευταίου έτους της

προθεσμίας παραγραφής ή μετά από τη συμπλήρωση του χρόνου παραγραφής κατά τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 36.

5. Με απόφαση του Διοικητή μπορούν να ορίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 43

[Έχει καταργηθεί με την παρ. 4 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019 (Α' 201)]

Άρθρο 44

Σειρά εξόφλησης

1. Οι καταβολές χρηματικών ποσών έναντι συγκεκριμένου φόρου εξοφλούν την υποχρέωση του φορολογούμενου με την ακόλουθη σειρά:

- α) έξοδα εισπραξης,
- β) τόκος επί του φόρου,
- γ) πρόστιμα που σχετίζονται με τον φόρο,
- δ) το αρχικό ποσό του φόρου.

2. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να κατανέμει κάθε καταβολή σε οποιονδήποτε οφειλόμενο φόρο:

- α) εάν ο φορολογούμενος δεν υποδείξει κατά τον χρόνο της καταβολής σε ποιο συγκεκριμένο φόρο ή φορολογική περίοδο αφορά η πληρωμή, ή
- β) εάν η εισπραξη πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 48.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Άρθρο 45

Απαρίθμηση εκτελεστών τίτλων

1. Η εισπραξη των φόρων και των λοιπών εσόδων του Δημοσίου, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα, πραγματοποιείται δυνάμει εκτελεστού τίτλου.

2. Εκτελεστοί τίτλοι από τον νόμο είναι:

- α) στην περίπτωση άμεσου προσδιορισμού φόρου, ο προσδιορισμός του φόρου, όπως προκύπτει ταυτόχρονα με την υποβολή της δήλωσης,
- β) στην περίπτωση διοικητικού προσδιορισμού φόρου, η πράξη προσδιορισμού του φόρου,
- γ) στην περίπτωση εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου, η πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού του φόρου,
- δ) στην περίπτωση διορθωτικού προσδιορισμού φόρου, η πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου,
- ε) στην περίπτωση προληπτικού προσδιορισμού φόρου, η πράξη προληπτικού προσδιορισμού του φόρου,
- στ) σε περίπτωση έκδοσης οριστικής δικαστικής απόφασης, η απόφαση αυτή,
- ζ) σε περίπτωση επιβολής προστίμων, οι αντίστοιχες πράξεις,
- η) σε περίπτωση ενδικοφανούς προσφυγής, η απόφαση της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών,
- θ) σε περίπτωση Διαδικασίας Αμοιβαίου Διακανονισμού, η απόφαση Αμοιβαίου Διακανονισμού,
- ι) στην περίπτωση του άρθρου 63B, η πράξη ακύρωσης ή τροποποίησης που εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΩΝ ΟΦΕΙΛΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

Άρθρο 46

Λήψη διασφαλιστικών μέτρων

1. Η Φορολογική Διοίκηση, προκειμένου να διασφαλίζει την εισπραξη φόρων, μπορεί σε επείγουσες περιπτώσεις ή για να αποτραπεί επικείμενος κίνδυνος για την εισπραξη των φόρων, να προβαίνει με βάση τον εκτελεστό τίτλο του άρθρου 45 πριν τη λήξη της προθεσμίας καταβολής της οφειλής και χωρίς δικαστική απόφαση στην επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης κινητών, ακινήτων, εμπράγματων δικαιωμάτων σε αυτά, απαιτήσεων και γενικά όλων των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη του Δημοσίου είτε βρίσκονται στα χέρια του είτε στα χέρια τρίτου. Η συντηρητική κατάσχεση τρέπεται αυτοδίκαια σε αναγκαστική με την πάροδο της νόμιμης προθεσμίας καταβολής της οφειλής και έχει τις συνέπειες της αναγκαστικής κατάσχεσης από τον χρόνο της εγγραφής της. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλογικά τα άρθρα 707 έως και 723 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Κ.Πολ.Δ.), εξαιρουμένων της παρ. 5 του άρθρου 715 και του άρθρου 722 του ανωτέρω Κώδικα.

2. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί, με τις προϋποθέσεις της παρ. 1, να προβαίνει στη λήψη των προβλεπόμενων στον Κ.Πολ.Δ. ασφαλιστικών μέτρων με βάση τον εκτελεστό τίτλο, αλλά και πριν από την απόκτηση εκτελεστού τίτλου, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 691Α του Κ.Πολ.Δ..

3. Τα μέτρα της παρ. 3 διατάσσονται από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Πρωτοδικείου της έδρας του οργάνου της Φορολογικής Διοίκησης χωρίς να απαιτείται προηγούμενη κλήτευση του φορολογούμενου.

4. Με τις ίδιες προϋποθέσεις μπορεί να εγγραφεί υποθήκη για κάθε φόρο και λοιπά έσοδα του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα.

5. Εφόσον η Φορολογική Διοίκηση διαπιστώνει μη απόδοση, ανακριβή απόδοση, συμψηφισμό, έκπτωση ή διακράτηση Φ.Π.Α., Φόρου Κύκλου Εργασιών (Φ.Κ.Ε.), φόρου ασφαλιστρων, παρακρατούμενων, επιρριπτόμενων φόρων, τελών και εισφορών με σκοπό τη μη πληρωμή συνολικά στο Δημόσιο ποσού πάνω από εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ, καθώς και εισπραξη επιστροφής των παραπάνω φόρων κατόπιν παραπλάνησης της Φορολογικής Διοίκησης με την παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή με την αθέμιτη παρασιώπηση ή απόκρυψη αληθινών γεγονότων, μπορεί, βάσει ειδικής έκθεσης ελέγχου, να επιβάλλει σε βάρος του υπόχρεου παραβάτη προληπτικά ή διασφαλιστικά του δημοσίου συμφέροντος μέτρα άμεσου και επείγοντος χαρακτήρα. Ειδικότερα η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να μην παραλαμβάνει και να μη χορηγεί έγγραφα που απαιτούνται για τη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων. Στην περίπτωση αυτή δεσμεύεται το πενήντα τοις εκατό (50%) των καταθέσεων των πάσης φύσεως λογαριασμών και παρακαταθηκών και του περιεχομένου των θυρίδων του υπόχρεου παραβάτη και κατ' ανώτατο μέχρι του διπλάσιου του ποσού για το οποίο διαπιστώνεται ο σκοπός μη

πληρωμής ή η είσπραξη επιστροφής, κατά τα ανωτέρω. Το μη χρηματικό περιεχόμενο θυρίδων και οι μη χρηματικές παρακαταθήκες δεσμεύονται στο σύνολό τους.

6. Τα μέτρα της παρ. 5 επιβάλλονται σωρευτικά σε βάρος των ομόρρυθμων εταίρων προσωπικών εταιρειών, καθώς και σε βάρος των προσώπων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 50. Με απόφαση του Διοικητή εξειδικεύονται τα πρόσωπα της παρ. 5, καθορίζονται οι περιπτώσεις κατά τις οποίες τα μέτρα αίρονται εν όλω ή εν μέρει και οι περιπτώσεις μη εφαρμογής τους και προσδιορίζονται οι χρόνος διατήρησης αυτών, καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα. Η προθεσμία και η άσκηση προσφυγής δεν αναστέλλουν την εφαρμογή των μέτρων.

7. Τα μέτρα της παρ. 5 δεν εμποδίζουν τη δυνατότητα της Φορολογικής Διοίκησης να ικανοποιεί τις απαιτήσεις της, από τα δεσμευθέντα περιουσιακά στοιχεία, με αναγκαστική εκτέλεση σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' ΜΕΤΡΑ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Άρθρο 47 Ατομική ειδοποίηση καταβολής οφειλής/ υπερημερίας

1. Σε περίπτωση μη καταβολής των ποσών που αναφέρονται στην πράξη προσδιορισμού του φόρου ή στην πράξη επιβολής προστίμων ή στην πράξη εκκαθάρισης του φόρου μετά την έκδοση οριστικής δικαστικής απόφασης ή σε οποιονδήποτε άλλο εκτελεστό τίτλο του άρθρου 45 μέχρι την προβλεπόμενη σε αυτά ημερομηνία πληρωμής, η Φορολογική Διοίκηση κοινοποιεί στον φορολογούμενο ατομική ειδοποίηση καταβολής των οφειλών του που δεν έχουν καταβληθεί μέσα στις νόμιμες προθεσμίες πριν τη διενέργεια οποιασδήποτε πράξης εκτέλεσης σύμφωνα με όσα ορίζονται στα επόμενα άρθρα του Κώδικα.

2. Σε περίπτωση μη καταβολής των ποσών που αναφέρονται στην ατομική ειδοποίηση μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση της ατομικής ειδοποίησης καταβολής οφειλής, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβεί στη λήψη μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κώδικα. Δεν απαιτείται η κοινοποίηση της ειδοποίησης για την επιβολή κατάσχεσης στις περιπτώσεις κατάσχεσης χρηματικών ποσών ή απαιτήσεων στα χέρια του φορολογούμενου ή τρίτου.

3. Στην ατομική ειδοποίηση αναφέρονται:

α) το ονοματεπώνυμο ή επωνυμία και τα στοιχεία του φορολογούμενου,

β) ο Α.Φ.Μ. του φορολογούμενου, εφόσον έχει αποδοθεί,

γ) η ημερομηνία έκδοσης της ατομικής ειδοποίησης καθώς και παραπομπές στους αντίστοιχους εκτελεστούς τίτλους, συμπεριλαμβανομένων σχετικών προθεσμιών, ημερομηνιών καταβολής και αριθμού δόσεων,

δ) το είδος και το ποσό των οφειλόμενων φόρων, των τόκων, των προστίμων και η φορολογική περίοδος ή περίοδοι ή οι φορολογικές υποθέσεις που αφορούν αυτά, με εξαίρεση αυτά για τα οποία ισχύει νόμιμη ή διοικητική ή δικαστική αναστολή πληρωμής,

ε) η εντολή καταβολής των ποσών αυτών,

στ) ο τρόπος πληρωμής των ανωτέρω,

ζ) ο όρος ότι οι τόκοι συνεχίζουν να υπολογίζονται μέχρι την τελική εξόφληση της οφειλής,

η) ο όρος ότι εφόσον ο φορολογούμενος δεν προβεί σε εξόφληση μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση της ατομικής ειδοποίησης, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβεί σε διαδικασία αναγκαστικής είσπραξης των ποσών που αναφέρονται σε αυτή, εκτός εάν ο φορολογούμενος υπαχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών μέσα στις τριάντα (30) αυτές ημέρες.

4. Η ατομική ειδοποίηση, η οποία δεν εξομοιώνεται με επιταγή προς πληρωμή, κοινοποιείται στον φορολογούμενο σύμφωνα με το άρθρο 5.

5. Με απόφαση του Διοικητή ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα, καθώς και οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 48 Αναγκαστική εκτέλεση

1. Εξαιρουμένων των θεμάτων που ρυθμίζονται διαφορετικά από τον Κώδικα, η αναγκαστική είσπραξη των φόρων και των λοιπών εσόδων του Δημοσίου που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του διενεργείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.).

2. Η Φορολογική Διοίκηση συμφηφίζει απαιτήσεις από φόρους και λοιπά έσοδα του Δημοσίου που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα και σε όλη την εν γένει φορολογική και τελωνειακή νομοθεσία, σύμφωνα με το άρθρο 75 του Κ.Ε.Δ.Ε.. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να συμφηφίζει κάθε άλλη απαίτηση σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο πρώτο εδάφιο.

3. Αναγκαστική εκτέλεση δεν διενεργείται για οφειλές η πληρωμή των οποίων τελεί σε νόμιμη ή δικαστική ή διοικητική αναστολή του άρθρου 63 και για όσο χρόνο αυτή διαρκεί. Αναγκαστική εκτέλεση δεν διενεργείται επίσης για οφειλές που έχουν υπαχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης οφειλών, εφόσον ο φορολογούμενος συμμορφώνεται με το πρόγραμμα.

4. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να επιλέγει κατά προτεραιότητα τις προς επιδίωξη της είσπραξης της οφειλής υποθέσεις με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου ή εξαιρετικά και με βάση άλλα κριτήρια, τα οποία καθορίζονται από τον Διοικητή και δεν δημοσιοποιούνται. Ο Υπουργός Οικονομικών δύναται να ζητά, εκ των υστέρων, στοιχεία από τον Διοικητή σχετικά με τα κριτήρια του πρώτου εδαφίου.

5. α) Η Φορολογική Διοίκηση προβαίνει σε περιοδική διαγραφή των βεβαιωμένων ανείσπρακτων οφειλών στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) υπέρ του Δημοσίου, νομικών προσώπων ή τρίτων, εφόσον το εισπρακτέο υπόλοιπο ανά βασική οφειλή δεν υπερβαίνει το ποσό του ενός (1) ευρώ.

β) Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται οι αναγκαίες διαδικαστικές λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρ. 1, όπως ο τρόπος, η διαδικασία, τα αρμόδια όργανα, η περιοδικότητα διενέργειας της διαγραφής, καθώς και οι οφειλές που εξαιρούνται από την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

6.α) Διαγράφονται υπόλοιπα βεβαιωμένων βασικών οφειλών στη Φορολογική Διοίκηση μέχρι του ποσού των δέκα (10) ευρώ, συνολικά ανά οφειλέτη, φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, εφόσον οι οφειλές έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες μέχρι τις 26.11.2019 και δεν υφίστανται άλλες οφειλές του ιδίου προσώπου κατά τον χρόνο της διαγραφής.

β) Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών δύνανται να ενεργοποιούνται οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου περιοδικά και να επαναπροσδιορίζεται το χρονικό διάστημα της διαγραφής, για λόγους εκκαθάρισης του χαρτοφυλακίου ληξιπρόθεσμων οφειλών.

Άρθρο 49

Λήψη μέτρων σε περίπτωση υπόνοιας καταδολίευσης

1. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις που υπάρχουν πληροφορίες ή υπόνοιες ότι ο φορολογούμενος θα προβεί σε μεταβίβαση περιουσιακών του στοιχείων ή προβαίνει σε προπαρασκευαστικές ενέργειες, για να εγκαταλείψει τη χώρα, ή σε οποιαδήποτε άλλη ενέργεια που θέτει σε κίνδυνο την είσπραξη του φόρου, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να λαμβάνει, με βάση τον εκτελεστό τίτλο, μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης ακόμη και πριν τη νόμιμη ημερομηνία καταβολής της οφειλής ή την κοινοποίηση της ατομικής ειδοποίησης ή την παρέλευση της τριακονθήμερης προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 47 για την καταβολή της οφειλής.

2. Με τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παρ. 1 μπορεί επίσης να εγγράφεται υποθήκη.

3. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος μεταβιβάσει περιουσιακά στοιχεία του, η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να προβαίνει στην άσκηση αγωγής διάρρηξης για τη διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου, σύμφωνα με τα άρθρα 939 επ. του Α.Κ.. Στην περίπτωση αυτή η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να ζητήσει ως ασφαλιστικό μέτρο τη δικαστική μεσεγγύηση σύμφωνα με τα άρθρα 725 επ. του Κ.Πολ.Δ..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΕΥΘΥΝΗ

Άρθρο 50

Αλληλέγγυα ευθύνη

1. Τα πρόσωπα που είναι εκτελεστικοί πρόεδροι, διευθυντές, γενικοί διευθυντές, διαχειριστές, διευθύνοντες σύμβουλοι, εντεταλμένοι στη διοίκηση και εκκαθαριστές των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, καθώς και τα πρόσωπα που ασκούν εν τοις πράγμασι τη διαχείριση ή διοίκηση νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, ευθύνονται προσωπικά και αλληλέγγυα για την πληρωμή του φόρου εισοδήματος, παρακρατούμενου φόρου, κάθε επιρριπτόμενου φόρου, Φ.Π.Α. και του ΕΝ.Φ.Ι.Α., που οφείλονται από αυτά τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες, ανεξάρτητα από τον χρόνο βεβαίωσής τους, ως και για τους τόκους, πρόστιμα, προσουξήσεις και οποιοσδήποτε διοικητικές χρηματικές κυρώσεις επιβάλλονται επ' αυτών, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

α) τα ανωτέρω πρόσωπα είχαν μια από τις ανωτέρω ιδιότητες είτε κατά τη διάρκεια λειτουργίας του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας είτε κατά τον χρόνο λύσης, διάλυσης ή συγχώνευσής τους είτε κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισής τους,

β) οι οφειλές κατέστησαν ληξιπρόθεσμες κατά τη διάρκεια της θητείας τους υπό κάποια εκ των ανωτέρω ιδιοτήτων με την επιφύλαξη των επόμενων εδαφίων.

Αν οι οφειλές διαπιστώνονται μετά από έλεγχο, ως αλληλέγγυως υπεύθυνα πρόσωπα κατά την έννοια της παρούσας παραγράφου νοούνται μόνο τα πρόσωπα στα οποία συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις των περ. α' και γ' κατά το φορολογικό έτος ή την περίοδο στην οποία ανάγονται οι οφειλές αυτές. Σε περίπτωση που οι φορολογικές οφειλές της παρούσας παραγράφου έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση, η αλληλέγγυα ευθύνη βαραίνει και τα πρόσωπα στα οποία συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις των περ. α' και γ' κατά τον χρόνο που κάθε δόση της ρύθμισης κατέστη ληξιπρόθεσμη ή η ρύθμιση απωλέσθηκε. Για τα ποσά των τόκων, των προσουξήσεων, των προστίμων και των λοιπών χρηματικών κυρώσεων, η αλληλέγγυα ευθύνη βαραίνει τα πρόσωπα που είναι αλληλέγγυως υπεύθυνα για την κύρια οφειλή επί της οποίας υπολογίζονται και επιβάλλονται τα ποσά αυτά,

γ) οι εν λόγω οφειλές δεν καταβλήθηκαν ή δεν αποδόθηκαν στο Δημόσιο από υπαιτιότητα των ανωτέρω προσώπων. Το βάρος απόδειξης για τη μη ύπαρξη υπαιτιότητας φέρουν τα πρόσωπα της παρούσας παραγράφου. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή δύνανται να ορίζονται ενδεικτικά περιπτώσεις έλλειψης υπαιτιότητας.

2. Στα νομικά πρόσωπα που συγχωνεύονται, ευθύνεται αλληλέγγυως με τα πρόσωπα της παρ. 1 για την πληρωμή των οφειλόμενων φόρου εισοδήματος, παρακρατούμενου φόρου, κάθε επιρριπτόμενου φόρου, Φ.Π.Α. και του ΕΝ.Φ.Ι.Α. και των επ' αυτών τόκων, προστίμων, προσουξήσεων και οποιωνδήποτε χρηματικών κυρώσεων του διαλυόμενου νομικού προσώπου και εκείνου που το απορρόφησε ή το νέο νομικό πρόσωπο που συστήθηκε, ανεξάρτητα από τον χρόνο βεβαίωσής τους.

3. Οι τελευταίοι κύριοι ή ψιλοί κύριοι ή επικαρπωτές ή επιφανειούχοι των ακινήτων ευθύνονται σε ολόκληρο μαζί με τους υπόχρεους για την πληρωμή του ΕΝ.Φ.Ι.Α. που βαρύνει το δικαίωμα που απέκτησαν. Τα πρόσωπα αυτά έχουν δικαίωμα να προσφύγουν στη διαδικασία του άρθρου 63 μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την κοινοποίηση με συστημένη επιστολή της οικείας πράξης της Φορολογικής Διοίκησης.

4. Πρόσωπα ευθυνόμενα για την καταβολή φόρου εκ μέρους του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας σύμφωνα με το παρόν άρθρο δύνανται να ασκήσουν έναντι της Φορολογικής Διοίκησης, παράλληλα με το νομικό πρόσωπο ή τη νομική οντότητα, οποιοδήποτε δικαίωμα θα είχε στη διάθεσή του το νομικό πρόσωπο ή η νομική οντότητα.

5. Από τις ανωτέρω διατάξεις εξαιρούνται οι αρχηγοί των διπλωματικών αποστολών και των προξενικών αρχών για τα χρέη του διαπιστευόμενου ή αποστέλλοντος κράτους αντίστοιχα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΦΟΡΩΝ

Άρθρο 51

Παραγραφή είσπραξης φόρων

1. Το δικαίωμα του Δημοσίου για την είσπραξη των φόρων και λοιπών εσόδων του που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα παραγράφεται μετά την πάροδο πέντε (5) ετών από τη λήξη του έτους εντός του οποίου αποκτήθηκε νόμιμος τίτλος εκτέλεσης (εκτελεστός τίτλος). Η κοινοποίηση στον φορολογούμενο ατομικής εκτέλεσης διακόπτει την παραγραφή. Επιπροσθέτως, την παραγραφή διακόπτουν η αναγγελία προς επαλήθευση στην πτώχευση, προς κατάταξη στον υπάλληλο πλειστηριασμού, καθώς και στον εκκαθαριστή κληρονομιάς ή διαλυθέντος νομικού προσώπου ή στον ειδικό εκκαθαριστή επιχείρησης, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, καθώς και η εγγραφή προσημείωσης ή υποθήκης επί οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου του φορολογούμενου. Επί αλληλεγγύως ευθυνόμενων, η διακοπή της παραγραφής ως προς έναν από αυτούς ενεργεί και κατά των λοιπών. Η παραγραφή του παρόντος άρθρου αναστέλλεται:

α) για όσο χρονικό διάστημα είχε χορηγηθεί ρύθμιση τμηματικής καταβολής ή η Φορολογική Διοίκηση δεν μπορούσε να εισπράξει το χρέος λόγω αναστολής εκτέλεσης από οποιαδήποτε αιτία. Στην περίπτωση αυτή η παραγραφή δεν συμπληρώνεται πριν περάσει ένα έτος από τη λήξη της αναστολής,

β) κατά τη διάρκεια ανηλικότητας του φορολογούμενου,

γ) κατά τη διάρκεια της δικαστικής αμφισβήτησης του εκτελεστού τίτλου της απαίτησης ή της νομιμότητας της είσπραξης ή του κύρους πράξης της εκτέλεσης και μέχρι τη συμπλήρωση ενός έτους από την επίδοση στη Φορολογική Διοίκηση με δικαστικό επιμελητή αμετάκλητη δικαστικής απόφασης.

Η μη εκκίνηση της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη των φόρων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα μέσα σε πέντε (5) έτη από τη λήξη του έτους, εντός του οποίου ο φορολογούμενος κατέστη υπερήμερος, συνεπάγεται την πειθαρχική ευθύνη του αρμόδιου οργάνου της Φορολογικής Διοίκησης, εκτός εάν αιτιολογημένα κρίνεται από τον Διοικητή ότι η μη εκκίνηση της διαδικασίας αυτής είναι δικαιολογημένη.

2. Με την επιφύλαξη της παρ. 1, κανένας νόμος περί παραγραφής δεν αποκλείει το δικαίωμα αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη από το Δημόσιο των μη καταβληθέντων φόρων ή άλλων εσόδων του Δημοσίου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα.

Άρθρο 52

Αμοιβαία συνδρομή στην είσπραξη απαιτήσεων από φόρους στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Για την αμοιβαία συνδρομή στην είσπραξη απαιτήσεων εφαρμόζονται τα άρθρα 295 έως και 319 του ν. 4072/2012 (Α' 86).

ΤΜΗΜΑ Χ ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΜΑ

Άρθρο 53

Τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής

1. Αν οποιοδήποτε ποσό φόρου δεν καταβληθεί μέσα στη νόμιμη προθεσμία καταβολής, ο φορολογούμενος υποχρεούται να καταβάλει τόκους επί του εν λόγω ποσού φόρου για τη χρονική περίοδο από την επόμενη μέρα της λήξης της νόμιμης προθεσμίας. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης, αρχικής ή τροποποιητικής, δήλωσης καθώς και σε περίπτωση εκτιμώμενου, διορθωτικού ή προληπτικού προσδιορισμού του φόρου, ως αφετηρία υπολογισμού των τόκων λαμβάνεται η λήξη της προθεσμίας κατά την οποία θα έπρεπε να είχε αρχικά καταβληθεί, βάσει του νόμου, ο φόρος που προκύπτει από την εκπρόθεσμη, αρχική ή τροποποιητική, δήλωση ή από την πράξη προσδιορισμού.

2. Σε περίπτωση καταβολής υπερβάλλοντος ποσού φόρου (αχρεώστητη καταβολή), καταβάλλονται τόκοι στον φορολογούμενο για τη χρονική περίοδο από την ημερομηνία αίτησης επιστροφής του υπερβάλλοντος ποσού φόρου μέχρι την ημερομηνία ειδοποίησης του φορολογούμενου για την επιστροφή του, εκτός εάν η επιστροφή φόρου ολοκληρωθεί μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες από την παραλαβή από τη Φορολογική Διοίκηση της αίτησης επιστροφής φόρου του φορολογούμενου. Για τους σκοπούς του πρώτου εδαφίου, εάν το υπερβάλλον ποσό φόρου συμψηφιστεί με άλλες οφειλές, το ποσό θεωρείται ότι επιστράφηκε κατά τον χρόνο διενέργειας του συμψηφισμού.

3. Τόκοι επί των τόκων δεν υπολογίζονται και δεν οφείλονται.

4. Ο Υπουργός Οικονομικών, με απόφασή του, ορίζει τα επιτόκια υπολογισμού τόκων, καθώς και όλες τις αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 54

Διαδικαστικές παραβάσεις

1. Για καθεμία από τις παρακάτω παραβάσεις επιβάλλεται πρόστιμο στον φορολογούμενο ή οποιοδήποτε πρόσωπο, εφόσον υπέχει αντίστοιχη υποχρέωση από τον Κώδικα ή τη φορολογική νομοθεσία που αναφέρεται στο πεδίο εφαρμογής του:

α) δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα ή υποβάλλει ελλιπή δήλωση πληροφοριακού χαρακτήρα ή φορολογική δήλωση από την οποία δεν προκύπτει υποχρέωση καταβολής φόρου,

β) δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα φορολογική δήλωση,

γ) δεν υποβάλλει ή υποβάλλει εκπρόθεσμα δήλωση παρακράτησης φόρου,

δ) δεν ανταποκριθεί σε αίτημα της Φορολογικής Διοίκησης για παροχή πληροφοριών ή στοιχείων,

ε) δεν συνεργαστεί στη διάρκεια φορολογικού ελέγχου,

στ) δεν γνωστοποιήσει στη Φορολογική Διοίκηση τον διορισμό του φορολογικού εκπροσώπου του,

ζ) δεν προβαίνει σε εγγραφή στο φορολογικό μητρώο ή εγγράφεται στο φορολογικό μητρώο περισσότερες φορές,

η) δεν συμμορφώνεται με τις κατά το άρθρο 13 υποχρεώσεις του,

θ) [Έχει καταργηθεί, με την περ. β' της παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 (Α' 129)],

ι) [Έχει καταργηθεί με την παρ. 4 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 (Α' 148)],

ια) εκδίδει στοιχεία λιανικής πώλησης χωρίς τη χρήση φορολογικού ηλεκτρονικού μηχανισμού ή από εγκεκριμένο και μη δηλωμένο φορολογικό ηλεκτρονικό μηχανισμό,

ιβ) εκδίδει δελτία και αποδείξεις από το Ολοκληρωμένο Σύστημα Ελέγχου Εισροών - Εκροών, χωρίς τη χρήση εγκεκριμένου μοντέλου μηχανισμού σήμανσης (Ε.Α.Φ.Δ.Σ.Σ.),

ιγ) δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις της παρ. 1 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010 (Α' 58),

ιδ) δεν υποβάλλει ή υποβάλλει ανακριβή στοιχεία αναφορικά με τις κατά την παρ. 8 του άρθρου 62 του ν. 4170/2013 (Α' 163) υποχρεώσεις του,

ιε) δεν εκδίδει λογιστικά αρχεία ή εκδίδει ή λαμβάνει ανακριβή λογιστικά αρχεία (παραστατικά), για πράξεις που δεν επιβαρύνονται με Φ.Π.Α.,

ιστ) διακινεί αγαθά χωρίς την ύπαρξη παραστατικών στοιχείων διακίνησης,

ιζ) δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις της παρ. 3 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010.

2. Τα πρόστιμα για τις παραβάσεις που αναφέρονται στην παρ. 1 καθορίζονται ως εξής:

α) εκατό (100) ευρώ, σε περίπτωση μη υποβολής ή εκπρόθεσμης υποβολής σχετικά με την περ. α' της παρ. 1 και, στις φορολογίες κεφαλαίου, για κάθε παράβαση των περ. α', β', γ', δ', στ' και ιγ' της παρ. 1,

β) εκατό (100) ευρώ, για κάθε παράβαση των περ. β', γ' και δ' της παρ. 1 σε περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν είναι υπόχρεος τήρησης λογιστικών αρχείων (βιβλίων),

γ) διακόσια πενήντα (250) ευρώ, για κάθε παράβαση των περ. β', γ', δ' και στ' της παρ. 1, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και

δ) πεντακόσια (500) ευρώ, για κάθε παράβαση των περ. β', γ', δ' και στ' της παρ. 1, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος,

ε) δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500) ευρώ, στις περ. ε', ζ', η' και ιδ' της παρ. 1,

στ) στο ύψος των προβλεπόμενων προστίμων της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 54ΣΤ,

ζ) [Έχει καταργηθεί με την παρ. 4 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020, (Α' 148)],

η) πεντακόσια (500) ευρώ, ανά φορολογικό έλεγχο, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, και χίλια (1.000) ευρώ, ανά φορολογικό έλεγχο, αν ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος στις περ. ιε' και ιστ' της παρ. 1,

θ) εκατό (100) ευρώ, για κάθε παράβαση της περ. ιζ' της παρ. 1.

ι) Σε περίπτωση μη υποβολής, εκπρόθεσμης υποβολής ή υποβολής ανακριβούς δήλωσης στοιχείων ακινήτων (Ε9), επιβάλλεται πρόστιμο γι' αυτήν με την πράξη προσδιορισμού του φόρου, η οποία εκδίδεται βάσει της ως άνω δήλωσης. Σε περίπτωση υποβολής δηλώσεων στοιχείων ακινήτων για περισσότερα του ενός (1) έτη, επιβάλλεται ένα μόνο πρόστιμο, εφόσον στις δηλώσεις αυτές επαναλαμβάνονται οι ίδιες μεταβολές. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται η διαδικασία επιβολής του ανωτέρω προστίμου, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των δύο πρώτων εδαφίων της παρούσας περίπτωσης. Δεν επιβάλλεται πρόστιμο στις δηλώσεις ΕΝ.Φ.Ι.Α. - πράξεις προσδιορισμού φόρου, οι οποίες συντίθενται μηχανογραφικά από τη Φορολογική Διοίκηση.

Δεν επιβάλλονται τα πρόστιμα του παρόντος άρθρου, σε περίπτωση υποβολής εκπρόθεσμης τροποποιητικής δήλωσης Φ.Π.Α. ή δήλωσης παρακρατούμενου φόρου, εφόσον η σχετική αρχική δήλωση έχει υποβληθεί εμπρόθεσμα. Τα πρόστιμα του παρόντος άρθρου δεν επιβάλλονται σε περίπτωση υποβολής εκπρόθεσμης τροποποιητικής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικού προσώπου, από την οποία το επιπλέον ποσό φόρου που προκύπτει προς καταβολή, σε σχέση με την αρχική δήλωση, είναι έως εκατό (100) ευρώ.

3. Σε περίπτωση διαπίστωσης, στο πλαίσιο ελέγχου, εκ νέου διάπραξης της ίδιας παράβασης, εντός πενταετίας από την έκδοση της αρχικής πράξης, τα σύμφωνα με το παρόν άρθρο πρόστιμα επιβάλλονται στο διπλάσιο και, στην περίπτωση κάθε επόμενης ίδιας παράβασης, στο τετραπλάσιο του αρχικώς επιβληθέντος προστίμου.

Άρθρο 54Α

Υποχρεώσεις τρίτων για τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων

1. Απαγορεύεται κάθε υποσχετική ή εκπονητική διακιοπραξία με την οποία συστήνονται, μεταβάλλονται, αλλοιώνονται ή μεταβιβάζονται, από οποιαδήποτε αιτία, δικαιώματα επί ακινήτου ή παρέχεται δικαίωμα προσημείωσης ή υποθήκης σε αυτό, αν δεν μνημονεύεται και δεν επισυνάπτεται από τον συμβολαιογράφο, στο συμβόλαιο που συντάσσει, πιστοποιητικό της Φορολογικής Διοίκησης, με το οποίο πιστοποιείται ότι το ίδιο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α., καθώς και ότι ο φορολογούμενος έχει καταβάλει ή νόμιμα απαλλαγεί από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. για το συγκεκριμένο ακίνητο και έχει καταβάλει τις ληξιπρόθεσμες δόσεις, έχει ρυθμίσει ή έχει νόμιμα απαλλαγεί από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α. για τα υπόλοιπα ακίνητα, για τα οποία είναι υπόχρεος για τα πέντε (5) προηγούμενα έτη (πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α.). Τα παραπάνω ισχύουν και για τη σύνταξη περιλήψης κατακυρωτικής έκθεσης επί εκούσιου πλειστηριασμού. Στην περίπτωση αυτή το πιστοποιητικό προσκομίζεται μόνον από τον επισπεύδοντα τον εκούσιο πλειστηριασμό. Το πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α. που αφορά ακίνητο πτωχού, ακίνητο το οποίο ανήκει σε υπό εκκαθάριση νομικό πρόσωπο ή κληρονομαίο ακίνητο για το οποίο έχει οριστεί εκτελε-

στής διαθήκης ή εκκαθαριστής κληρονομιάς, χορηγείται, αντίστοιχα, στον, κατά τον χρόνο χορήγησης αυτού, σύνδικο της πτώχευσης, στον εκκαθαριστή του νομικού προσώπου, στον εκτελεστή διαθήκης ή στον εκκαθαριστή κληρονομιάς, εφόσον το ίδιο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α. και εφόσον έχει καταβληθεί φόρος ή νόμιμα έχει απαλλαγεί από αυτόν για τα πέντε (5) προηγούμενα έτη. Κατά τη σύνταξη συμβολαιογραφικής πράξης αποδοχής κληρονομιάς μνημονεύεται και επισυνάπτεται από τον συμβολαιογράφο το πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α. για τα πέντε (5) προηγούμενα έτη. Για τα έτη κατά τα οποία υπόχρεος ήταν ο κληρονομούμενος το πιστοποιητικό χορηγείται, εφόσον έχει καταβληθεί ο φόρος που αναλογεί στο ποσοστό και στο δικαίωμα επί του ακινήτου που κληρονομείται ή εφόσον ο κληρονομούμενος έχει νόμιμα απαλλαγεί από τον φόρο γι' αυτό. Δεν απαιτείται η μνημόνευση, επισύναψη ή προσκόμιση του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α. στη μονομερή εξάλειψη υποθήκης ή στην άρση κατάσχεσης ή στην παραχώρηση υποθήκης ή προσημείωσης για εξασφάλιση δικαιωμάτων του Ελληνικού Δημοσίου. Σε κάθε περίπτωση θεωρείται έγκυρη η μνημόνευση, επισύναψη ή προσκόμιση του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α., στο οποίο το κτίσμα αποτυπώνεται με απόκλιση της επιφάνειάς του μέχρι πέντε (5) τετραγωνικά μέτρα και το γήπεδο ή το οικόπεδο αποτυπώνονται με απόκλιση μέχρι δύο τοις εκατό (2%) της επιφάνειάς τους ή παραλείπονται ή αναγράφονται εσφαλμένα στοιχεία που δεν επηρεάζουν τη φορολογική ταυτότητα του ακινήτου και δεν συνεπάγονται την επιβολή μειωμένου φόρου.

2. Οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων υποχρεούνται να αρνηθούν τη μεταγραφή ή την καταχώριση στα κτηματολογικά βιβλία συμβολαιογραφικού εγγράφου, με το οποίο συστήνονται, μεταβάλλονται, αλλοιώνονται ή μεταβιβάζονται από οποιαδήποτε αιτία δικαιώματα επί ακινήτου ή παρέχεται δικαίωμα προσημείωσης ή υποθήκης σε αυτό, αν δεν μνημονεύεται και δεν επισυνάπτεται το πιστοποιητικό ΕΝ.Φ.Ι.Α.. Το πρώτο εδάφιο ισχύει και για τη μεταγραφή ή καταχώριση της κατακυρωτικής έκθεσης επί εκούσιου πλειστηριασμού, καθώς και για τη μεταγραφή ή καταχώριση της αποδοχής κληρονομιάς.

3. Επιτρέπεται η σύνταξη συμβολαιογραφικού εγγράφου και πριν την εξόφληση του οφειλόμενου φόρου της παρ. 1, με την προϋπόθεση ότι επί των οικείων πιστοποιητικών αναγράφεται το συνολικά οφειλόμενο ποσό φόρων και τόκων, για το συγκεκριμένο ακίνητο, το οποίο υποχρεούται να αποδώσει, επί ποινή ακυρότητας του συμβολαίου, ο συμβολαιογράφος μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών (3) εργασίμων ημερών από τη σύνταξή του. Είναι δυνατή, μετά από αίτηση του υπόχρεου, η χορήγηση πιστοποιητικού για μεταβίβαση συγκεκριμένου ακινήτου με παρακράτηση και απόδοση του συνολικού τιμήματος της αγοραπωλησίας, που καλύπτει τουλάχιστον το οφειλόμενο ποσό φόρων και τόκων για το συγκεκριμένο ακίνητο έναντι του συνολικά οφειλόμενου ποσού φόρων και τόκων για όλα τα ακίνητα για τα οποία είναι υπόχρεος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο πρώτο εδάφιο, χωρίς να απαιτείται να έχει προηγηθεί

ρύθμιση των ληξιπρόθεσμων οφειλών από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α.. Για την εφαρμογή της παρούσας το τίμημα δεν μπορεί να υπολείπεται του οφειλόμενου ποσού. Εφόσον με το ίδιο συμβολαιογραφικό έγγραφο μεταβιβάζεται με αντάλλαγμα το σύνολο της ακίνητης περιουσίας φυσικού ή νομικού προσώπου και το συνολικά οφειλόμενο ποσό φόρων και τόκων αποδίδεται, επί ποινή ακυρότητας του συμβολαίου, από τον συμβολαιογράφο μέσα στην προθεσμία των τριών (3) εργασίμων ημερών, χορηγείται ένα ενιαίο πιστοποιητικό της παρ. 1 για το σύνολο των ακινήτων, χωρίς να απαιτείται να έχει προηγηθεί ρύθμιση των ληξιπρόθεσμων οφειλών από ΕΝ.Φ.Ι.Α.. Η ανωτέρω διαδικασία εφαρμόζεται ανάλογα και στις συμβολαιογραφικές πράξεις εγγραφής υποθήκης για διασφάλιση χορηγούμενου δανείου από πιστωτικό ίδρυμα. Ο συμβολαιογράφος υποχρεούται, επί ποινή ακυρότητας του συμβολαίου, να αποδώσει τον αναλογούντα φόρο μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών (3) εργασίμων ημερών από τη σύνταξη του συμβολαιογραφικού εγγράφου και πάντως μέσα σε τρεις (3) ημέρες από την εκταμίευση του δανείου. Κατά τη μεταγραφή ή την καταχώριση του συμβολαιογραφικού εγγράφου στα κτηματολογικά γραφεία οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων υποχρεούνται να αρνηθούν τη μεταγραφή ή την καταχώριση, αν δεν προσκομισθεί κυρωμένο αντίγραφο του αποδεικτικού εξόφλησης του οφειλόμενου ποσού.

4. Είναι απαράδεκτη η συζήτηση ενώπιον δικαστηρίου εμπράγματης αγωγής επί ακινήτου, πλην της μονομερούς εγγραφής υποθήκης ή προσημείωσης υποθήκης ή της άρσης κατάσχεσης, αν δεν προσκομισθεί από τον υπόχρεο σε ΕΝ.Φ.Ι.Α. πιστοποιητικό ότι το ίδιο ακίνητο περιλαμβάνεται στη δήλωση ΕΝ.Φ.Ι.Α. για τα πέντε (5) προηγούμενα έτη.

5. Οι συμβολαιογράφοι, οι φύλακες μεταγραφών και οι προϊστάμενοι των κτηματολογικών γραφείων, που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, υπόκεινται σε πρόστιμο ανά συμβολαιογραφική πράξη, ανεξάρτητα από τον αριθμό των συμβαλλομένων, των ακινήτων ή των δικαιωμάτων επ' αυτών, το οποίο ορίζεται σε δύο τοις εκατό (2%) επί της διαφοράς της αξίας των ακινήτων ή δικαιωμάτων, για τα οποία επισυνάπτεται ανακριβές πιστοποιητικό, το οποίο πρόστιμο δεν μπορεί να είναι κατώτερο από εκατό (100) και ανώτερο από χίλια (1.000) ευρώ. Σε περίπτωση που από τη χρήση ανακριβούς πιστοποιητικού δεν προκύπτει απώλεια φόρου, δεν επιβάλλεται πρόστιμο. Ανακριβές είναι το πιστοποιητικό, στο οποίο δεν απεικονίζεται ορθά η φορολογική ταυτότητα του ακινήτου ή του δικαιώματος επί ακινήτου. Ως φορολογική ταυτότητα του ακινήτου νοείται το σύνολο των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στη δήλωση στοιχείων ακινήτων (Ε9) και επιδρούν στον ορθό υπολογισμό του φόρου. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται τα ειδικότερα στοιχεία που συνιστούν τη φορολογική ταυτότητα των ακινήτων. Σε περίπτωση κατά την οποία δεν επισυνάπτεται πιστοποιητικό, το πρόστιμο ορίζεται σε ένα τοις χιλίους (1%) επί της αξίας των ακινήτων ή δικαιωμάτων για τα οποία δεν επισυνάπτεται πιστοποιητικό ανά συμβολαιογραφική πράξη και δεν μπορεί να είναι

κατώτερο από εκατό (100) και ανώτερο από χίλια (1.000) ευρώ. Εφόσον διαπιστωθεί από μεταγενέστερο έλεγχο, που διενεργείται εντός δεκαετίας από τον προηγούμενο έλεγχο, ότι συμβολαιογράφος, φύλακας μεταγραφών ή προϊστάμενος κτηματολογικού γραφείου προέβη στην ίδια παράβαση για το ίδιο ακίνητο, το αναλογούν κατά τα οριζόμενα στην παρούσα πρόστιμο διπλασιάζεται.

6. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται ο τύπος και το περιεχόμενο (πληροφορίες και στοιχεία) του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α., η διαδικασία χορήγησης του και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 54B

Χρόνος επιβολής τόκων και προστίμων στον ΕΝ.Φ.Ι.Α.

Αν ο φορολογούμενος δεν υποβάλει δήλωση στοιχείων ακινήτων ή υποβάλει εκπρόθεσμη ή ανακριβή δήλωση, με συνέπεια τη μη διενέργεια εκκαθάρισης του ΕΝ.Φ.Ι.Α. ή την εκκαθάριση ή τον προσδιορισμό αυτού σε μεταγενέστερο χρόνο, ως αφετηρία για την επιβολή των προστίμων, ορίζεται η επομένη της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής δήλωσης στοιχείων ακινήτων. Ως αφετηρία για την επιβολή των τόκων ορίζεται η επομένη της ημερομηνίας της πρώτης ηλεκτρονικής έκδοσης των πράξεων διοικητικού προσδιορισμού φόρου για το οικείο έτος από τη Φορολογική Διοίκηση για τους υπόχρεους του έτους αυτού.

Άρθρο 54Γ

Πρόστιμα για παραβάσεις υποχρεώσεων για την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών χρηματοοικονομικών λογαριασμών

1. Για κάθε μία από τις παρακάτω παραβάσεις επιβάλλεται πρόστιμο στα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα, εφόσον υπέχουν αντίστοιχη υποχρέωση κατ' εφαρμογή του οριζόμενου στο άρθρο 29 σχετικού νομοθετικού πλαισίου:

α) υποβάλλουν εκπρόθεσμα τις πληροφορίες σχετικά με κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό,

β) δεν υποβάλλουν πληροφορίες σχετικά με κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό,

γ) υποβάλλουν ελλιπείς ή ανακριβείς πληροφορίες σχετικά με κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό,

δ) δεν ανταποκριθούν σε αίτημα της Φορολογικής Διοίκησης είτε για παροχή πληροφοριών ή στοιχείων είτε για συμπλήρωση ή διόρθωση πληροφοριών ή στοιχείων σχετικά με κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό εντός προθεσμίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 15,

ε) δεν συνεργαστούν στη διάρκεια ελέγχου για τη συμμόρφωση με τους κανόνες υποβολής των στοιχείων και δέουσας επιμέλειας,

στ) δεν συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις υποβολής πληροφοριών σχετικά με κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό σύμφωνα με τους κανόνες υποβολής στοιχείων και δέουσας επιμέλειας εντός προθεσμίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 15.

2. Τα πρόστιμα για τις παραβάσεις που αναφέρονται στην παρ. 1 καθορίζονται ως εξής:

α) εκατό (100) ευρώ, για κάθε παράβαση της περ. α' ανά Δηλωτέο Λογαριασμό,

β) τριακόσια (300) ευρώ, για κάθε παράβαση των περ. β' και γ' ανά Δηλωτέο Λογαριασμό,

γ) χίλια (1.000) ευρώ, για κάθε παράβαση της περ. δ' ανά Δηλωτέο Λογαριασμό,

δ) δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500) ευρώ, για κάθε παράβαση της περ. ε',

ε) πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ, για κάθε παράβαση της περ. στ' κατόπιν ελέγχου.

Αν τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα εκουσίως και μέσα σε διάστημα τριών (3) μηνών, που αρχίζει από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των πληροφοριών αυτών στην αρμόδια Υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης, διορθώσουν ή συμπληρώσουν τις πληροφορίες για κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό σχετικά με τις περ. α', β' και γ' της παρ. 1, θεωρείται ότι δεν διαπράττουν παράβαση και δεν επιβάλλεται πρόστιμο. Αν τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα, κατόπιν ελέγχου ή κατόπιν γνωστοποίησης της αρμόδιας αλλοδαπής αρχής, διορθώσουν ή συμπληρώσουν τις πληροφορίες για κάθε Δηλωτέο Λογαριασμό σχετικά με τις περ. α', β' και γ' της παρ. 1, εντός προθεσμίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 15, τα πρόστιμα της παρ. 2 επιβάλλονται στο μισό, εφόσον η παράβαση αφορά στα έτη 2017 και 2018.

3. Αν τα Δηλούντα Ελληνικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα διαπράξουν την ίδια παράβαση μέσα σε μια πενταετία από τη διαπίστωση της αρχικής παράβασης, τα πρόστιμα των παρ. 1 και 2 επιβάλλονται στο διπλάσιο. Αν επαναληφθεί η ίδια παράβαση, για κάθε επόμενη παράβαση τα πρόστιμα των περ. α' έως και ε' της παρ. 2 επιβάλλονται στο τετραπλάσιο, ανεξαρτήτως της εφαρμογής του τρίτου εδαφίου αυτής.

Άρθρο 54Δ

Κυρώσεις για τη μη παροχή πληροφοριών ή στοιχείων από τις ψηφιακές πλατφόρμες της οικονομίας διαμοιρασμού

1. Η μη ανταπόκριση στο αίτημα της παρ. 3α του άρθρου 15, εντός της ταχθείσας προθεσμίας, ή η παροχή στοιχείων που δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές του ως άνω αιτήματος συνεπάγεται τη διακοπή της πρόσβασης στους ιστότοπους των ψηφιακών πλατφορμών από τους Παρόχους Υπηρεσιών Διαδικτύου με καταστατική έδρα ή με τόπο πραγματικής διοίκησης ή μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 6 του Κ.Φ.Ε. ή στις Σ.Α.Δ.Φ. που έχει συνάψει η Ελλάδα, όταν η πρόσβαση διενεργείται από Διεύθυνση Διαδικτυακού Πρωτοκόλλου (Διεύθυνση IP) που βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια. Για τη διακοπή εκδίδεται κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή, εφόσον το αίτημα αφορά σε στοιχεία ή πληροφορίες που συντελούν στην ταυτοποίηση ή και στην εκτίμηση της φορολογικής υποχρέωσης πωλητών. Στην περίπτωση αυτή, ο διαχειριστής της ψηφιακής πλατφόρμας δύναται, εάν αμφισβητεί τη συνδρομή των περιστάσεων που δικαιολογούν την έκδοση της απόφασης του δεύτερου εδαφίου, να προσφύγει κατά της απόφασης απευθείας

ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου χωρίς την εφαρμογή της διαδικασίας του άρθρου 63. Στον Πάροχο Υπηρεσιών Διαδικτύου που παραβαίνει την ανωτέρω υποχρέωση επιβάλλεται πρόστιμο από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ.

2. Πριν την έκδοση της απόφασης για τη διακοπή της πρόσβασης και μετά την παρέλευση της ταχθείσας προθεσμίας, αποστέλλεται επιστολή από τον Διοικητή στον διαχειριστή της ψηφιακής πλατφόρμας για την επικείμενη διακοπή πρόσβασης, μέσα σε δεκαπέντε (15) εργάσιμες ημέρες από τη λήψη της επιστολής, προκειμένου ο διαχειριστής να διατυπώσει τις απόψεις του. Η διακοπή της πρόσβασης στους ιστότοπους των ανωτέρω ψηφιακών πλατφορμών αίρεται άμεσα με την ικανοποίηση του αιτήματος της ΑΑΔΕ, κατόπιν απόφασης του Διοικητή. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να δημοσιεύει στον ιστότοπό της κατάλογο ψηφιακών πλατφορμών στις οποίες έχει επιβληθεί η κύρωση του πρώτου εδαφίου.

3. α) Σε περίπτωση που κατά παράβαση της επιβληθείσας στην παρ. 1 διακοπής πρόσβασης, πραγματοποιούνται συναλλαγές από τους πωλητές στις ανωτέρω πλατφόρμες, επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ στον πωλητή.

β) Στον Πάροχο Υπηρεσιών Διαδικτύου επιβάλλεται πρόστιμο από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, σε περίπτωση μη εφαρμογής της απόφασης του Διοικητή, καθώς και σε περίπτωση μη χορήγησης στοιχείων του τετάρτου εδαφίου της παρ. 3α του άρθρου 15, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1.

γ) Σε περίπτωση μη χορήγησης στοιχείων του τετάρτου εδαφίου της παρ. 3α του άρθρου 15 από κάθε άλλο πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, ή νομική οντότητα πλην του Παρόχου Υπηρεσιών Διαδικτύου, επιβάλλεται πρόστιμο από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ έως τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ.

4. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή δύναται να καθορίζονται η διαδικασία διακοπής της πρόσβασης και άρσης αυτής, η επιβολή του προστίμου της παρ. 3 και κάθε άλλη αναγκαία και ειδικότερη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 54Ε

Πρόστιμα για παραβάσεις μη τήρησης λογιστικών αρχείων και μη διαφύλαξης φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (Φ.Η.Μ.) και φορολογικών μνημών και αρχείων που δημιουργούν οι Φ.Η.Μ.

1. α) Σε περίπτωση που διαπιστώνεται, μετά από το πέρας του οριζόμενου από τις σχετικές διατάξεις του ν. 4308/2014 (Α' 251) χρόνου κατάρτισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ότι η ελεγχόμενη οντότητα δεν τήρησε τα προβλεπόμενα από τις σχετικές διατάξεις λογιστικά αρχεία (βιβλία), επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το δεκαπέντε τοις εκατό (15%) επί των εσόδων της από επιχειρηματική δραστηριότητα για κάθε ελεγχόμενο έτος για το οποίο διαπιστώνονται τα ανωτέρω, όπως αυτά προκύπτουν από τον μέσο όρο των δηλωθέντων εσόδων με τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος των τριών (3) τελευταίων φορολογικών ετών, μη συμπερι-

λαμβανομένου εκείνου για το οποίο δεν έχει παρέλθει η προθεσμία υποβολής της οικείας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος. Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι κατώτερο των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος ή των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος, ούτε μπορεί να είναι ανώτερο του τριπλάσιου του κατά περίπτωση κατώτερου προστίμου. Σε περίπτωση μη υποβολής έστω και μίας από τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος των τριών (3) τελευταίων φορολογικών ετών παρά την ύπαρξη σχετικής υποχρέωσης, το πρόστιμο υπολογίζεται με βάση τον μέσο όρο των εσόδων των υποβληθεισών δηλώσεων και δεν μπορεί να είναι κατώτερο των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ ανά ελεγχόμενο έτος, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος, ούτε μπορεί να είναι ανώτερο του τριπλάσιου του κατά περίπτωση κατώτερου προστίμου. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ως μη τήρηση των λογιστικών αρχείων (βιβλίων) λογίζεται και η μη ενημέρωση των λογιστικών αρχείων (βιβλίων) μετά από το πέρας του οριζόμενου από τις σχετικές διατάξεις του ν. 4308/2014 χρόνου κατάρτισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η μη επίδειξη για οποιονδήποτε λόγο, μετά από πρόσκληση του άρθρου 14, των λογιστικών αρχείων (βιβλίων) στον φορολογικό έλεγχο εξισώνεται με μη τήρηση αυτών. Το πρόστιμο της παρούσας περίπτωσης δεν επιβάλλεται, εφόσον η μη τήρηση ή ενημέρωση δεν επηρεάζει τη συμμόρφωση με τις φορολογικές υποχρεώσεις και την υποβολή φορολογικών δηλώσεων ή εφόσον με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο είναι δυνατός ο προσδιορισμός της φορολογητέας ύλης και των αντίστοιχων φορολογικών υποχρεώσεων.

β) Στην περίπτωση που κατά τη διενέργεια μερικού επιτόπιου ελέγχου πρόληψης της παρ. 7 του άρθρου 25 διαπιστώνεται ότι η ελεγχόμενη οντότητα δεν διαφύλαξε ή δεν προσκόμισε, ύστερα από πρόσκληση του άρθρου 14, Φ.Η.Μ. και φορολογικές μνήμες και αρχεία που δημιουργούν οι Φ.Η.Μ., επιβάλλεται αναλόγως το πρόστιμο της περ. α', εκτός εάν πριν την έκδοση της σχετικής εντολής ελέγχου έχει δηλωθεί απώλεια των Φ.Η.Μ..

2. Πριν από την έκδοση της πράξης επιβολής του προστίμου της παρ. 1, ο φορολογούμενος ή το ευθυνόμενο πρόσωπο καλείται εγγράφως από τον Διοικητή να υποβάλει ενδεχόμενες αντιρρήσεις του, κατ'εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 62. Η πράξη επιβολής προστίμου εκδίδεται κατ'ανάλογη εφαρμογή των οριζόμενων στο άρθρο 28.

3. Το πρόστιμο του παρόντος άρθρου είναι αυτοτελές. Κατ'εξαίρεση, σε περίπτωση έκδοσης οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος για το φορολογικό έτος (χρήση) στο οποίο έχουν διαπιστωθεί παραβάσεις της παρ. 1, το πρόστιμο του παρόντος άρθρου μειώνεται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%). Η ανωτέρω μείωση δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση που το ποσό

του φόρου εισοδήματος και του προστίμου του άρθρου 58 της οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού υπολείπεται του πενήντα τοις εκατό (50%) του προστίμου του παρόντος άρθρου, στην περίπτωση δε αυτή το εν λόγω πρόστιμο μειώνεται κατά ποσό που ισούται με το άθροισμα του φόρου εισοδήματος και του προστίμου του άρθρου 58 της οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού.

4. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, μετά από εισήγηση του Διοικητή, δύναται να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 54ΣΤ

Πρόστιμα για παραβάσεις παραβίασης ή παραποίησης ή επέμβασης στη λειτουργία των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (Φ.Η.Μ.), καθώς και έκδοσης στοιχείων λιανικής πώλησης από Φ.Η.Μ., ο οποίος δεν λειτουργεί με εγκεκριμένες προδιαγραφές

1. α) Για παραβάσεις παραβίασης ή παραποίησης ή επέμβασης στη λειτουργία των Φ.Η.Μ., κατά οποιονδήποτε τρόπο, επιβάλλονται πρόστιμα ανά ελεγχόμενο έτος ως εξής:

αα) όταν ο υπαίτιος της παράβασης είναι ο κάτοχος-χρήστης του Φ.Η.Μ., επιβάλλεται αναλόγως το ποσό του προστίμου που προβλέπεται στα εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 54Ε, χωρίς να εφαρμόζονται τα ανώτατα όρια της ίδιας ως άνω περίπτωσης,

αβ) όταν ο υπαίτιος της παράβασης είναι η επιχείρηση που έχει λάβει έγκριση λογισμικού (software) και υλισμικού (hardware) από τα αρμόδια όργανα ή οποιοδήποτε πρόσωπο έχει μεταπωλήσει λογισμικό ή παρέχει τεχνική υποστήριξη για την παραβίαση ή παραποίηση ή επέμβαση με οποιονδήποτε τρόπο στη λειτουργία φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών, επιβάλλεται πρόστιμο εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ.

β) Για παραβάσεις έκδοσης στοιχείων λιανικής πώλησης από Φ.Η.Μ. ο οποίος δεν λειτουργεί με εγκεκριμένες προδιαγραφές, επιβάλλεται αναλόγως το ποσό του προστίμου που προβλέπεται στα εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 54Ε. Το πρόστιμο της παρούσας περίπτωσης δεν επιβάλλεται, εφόσον δεν επηρεάζονται η αυθεντικότητα της προέλευσης και η ακεραιότητα του περιεχομένου των στοιχείων, σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν. 4308/2014 (Α' 251). Στην περίπτωση αυτή επιβάλλεται το πρόστιμο της περ. ια' της παρ. 2 του άρθρου 54 και σε περίπτωση διαπίστωσης, στο πλαίσιο ελέγχου, εκ νέου διάπραξης της ίδιας παράβασης, εντός πενταετίας από την έκδοση της αρχικής πράξης, εφαρμόζεται η παρ. 3 του άρθρου 54.

2. Για την έκδοση της πράξης επιβολής των προστίμων του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 54Ε.

Άρθρο 54Ζ

Πρόστιμα για τη μη συμμόρφωση με το άρθρο 12 του ν. 2328/1995

1. Επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα στους διαφημιστές ή διαφημιζόμενους, φυσικά και νομικά πρόσωπα ή

νομικές οντότητες, που δεν συμμορφώνονται με τα οριζόμενα στο άρθρο 12 του ν. 2328/1995 (Α' 159), ως εξής:

α) Αν χορηγηθεί επιβράβευση μεγαλύτερη από την προβλεπόμενη στην παρ. 8 του άρθρου 12 του ν. 2328/1995 στον διαφημιστή από το μέσο ή υπάρξει καταβολή της επιβράβευσης αυτής από τον διαφημιστή στον διαφημιζόμενο, επιβάλλεται στον διαφημιστή ή και στον διαφημιζόμενο, εάν συντρέχει περίπτωση λήψης απ' αυτόν επιβράβευσης κατά τα ανωτέρω, πρόστιμο ίσο με το πενταπλάσιο του ποσού αυτού.

β) Αν παραβιαστεί η απαγόρευση της περ. γ' της παρ. 8Α του άρθρου 12 του ν. 2328/1995 επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με την οικονομική αξία της μη εξουσιοδοτημένης πώλησης.

2. Η καταβολή μη επιτρεπόμενων επιβραβύσεων κατά την περ. α' της παρ. 1 θεωρείται ως αχρεωστήτως καταβληθείσα και επιστρέφεται σε αυτόν που τις κατέβαλε.

3. Για τους σκοπούς εφαρμογής του παρόντος άρθρου οι έλεγχοι της Φορολογικής Διοίκησης μπορούν να επεκτείνονται στις επιχειρήσεις που μεσολαβούν για την πραγματοποίηση της διαφήμισης ή της καταχώρισης, καθώς και στις επιχειρήσεις που αφορά άμεσα η διαφήμιση ή καταχώριση.

4. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή δύναται να καθορίζονται η διαδικασία, η επιβολή των προστίμων της παρ. 1 και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα τεχνικού ή λεπτομερειακού χαρακτήρα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 54Η

Κυρώσεις για τη μη διαβίβαση δεδομένων στοιχείων λιανικής πώλησης, που εκδίδονται μέσω Φορολογικού Ηλεκτρονικού Μηχανισμού (Φ.Η.Μ.)

1. Σε περίπτωση διαπίστωσης μη διαβίβασης των δεδομένων, κατά το άρθρο 15Α, δηλαδή, των συνόψεων εκδοθέντων παραστατικών εσόδων λιανικής, που διαβιβάζονται στην ψηφιακή πλατφόρμα «myDATA» μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Φορολογικών Ηλεκτρονικών Μηχανισμών (Φ.Η.Μ.) της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), επιβάλλεται στον υπόχρεο:

α) Σε περίπτωση πράξεων που επιβαρύνονται με Φ.Π.Α., πρόστιμο το οποίο ισούται με το πενήντα τοις εκατό (50%) του Φ.Π.Α. που αναγράφεται επί του κάθε μη διαβιβασθέντος στοιχείου. Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι κατώτερο, αθροιστικά ανά φορολογικό έλεγχο, των διακοσίων πενήντα (250) ευρώ, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, και των πεντακοσίων (500) ευρώ, εφόσον πρόκειται για υπόχρεο τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος.

β) Σε περίπτωση πράξεων που δεν επιβαρύνονται με Φ.Π.Α., πρόστιμο ύψους πεντακοσίων (500) ευρώ ανά φορολογικό έλεγχο, εφόσον ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, και χιλίων (1.000) ευρώ, ανά φορολογικό έλεγχο, αν ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος.

2. Σε περίπτωση κάθε επόμενης ίδιας παράβασης που διαπιστώνεται, στο πλαίσιο μεταγενέστερου ελέγχου εντός πενταετίας από την έκδοση της αρχικής πράξης, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το διπλάσιο του ύψους του προβλεπόμενου προστίμου της παρ. 1.

3. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή δύναται να καθορίζονται κάθε ειδικότερο θέμα και λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 55 **Αρμοδιότητες Φορολογικής Διοίκησης** **κατά την ποινική διαδικασία**

1. Έχει καταργηθεί με την παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 (Α' 129).

2. Έχει καταργηθεί με την παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015.

3. [Έχει καταργηθεί με το άρθρο 92 του ν. 4745/2020 (Α' 214)]

4. Πληροφορίες ή έγγραφα, τα οποία αφορούν ποινική διαδικασία, δεν χορηγούνται στη Φορολογική Διοίκηση χωρίς προηγούμενη έγγραφη άδεια του αρμόδιου Εισαγγελέα.

5. Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να ερευνά παραβάσεις του Κώδικα και άλλων νόμων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής αυτού χωρίς να θίγεται η εφαρμογή του άρθρου 33 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (Κ.Π.Δ.).

Άρθρο 55Α **Παραπομπή εγκλημάτων φοροδιαφυγής σε** **ποινική δίκη**

1. Εάν, με βάση την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή την πράξη επιβολής προστίμου, συντρέχει περίπτωση τέλεσης ή απόπειρας τέλεσης εγκλήματος φοροδιαφυγής, όπως ορίζεται στο άρθρο 66, υποβάλλεται μηνυτήρια αναφορά από τον Διοικητή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 68. Η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως.

2. Η παραγραφή των εγκλημάτων του άρθρου 66 αρχίζει από το πέρας του χρονικού διαστήματος μέσα στο οποίο η Φορολογική Διοίκηση μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 36, να προβεί σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου, εκτός κι αν έχει ήδη εκδοθεί τέτοια πράξη, οπότε η παραγραφή των ως άνω εγκλημάτων αρχίζει από την έκδοση της πράξης αυτής.

Άρθρο 56 **Πρόστιμα εκπρόθεσμης υποβολής ή μη** **υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς Συνοπτικού** **Πίνακα Πληροφοριών ή Φακέλου Τεκμηρίωσης** **Ενδοομιλικών Συναλλαγών**

Στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή υποβολής ανακριβούς/ατελούς Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών ή Φακέλου Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών επιβάλλονται, αντί των προστίμων του άρθρου 54, τα ακόλουθα πρόστιμα:

1. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής ή υποβολής ανακριβούς/ατελούς υποβολής του Συνοπτικού Πίνακα

Πληροφοριών της παρ. 3 του άρθρου 21 επιβάλλεται πρόστιμο υπολογιζόμενο σε ποσοστό ένα χιλιοστό (1/1000) των συναλλαγών του υπόχρεου φορολογούμενου για τις οποίες υπήρχε υποχρέωση τεκμηρίωσης. Το παραπάνω πρόστιμο δεν μπορεί να είναι μικρότερο των πεντακοσίων (500) ευρώ και μεγαλύτερο των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής τροποποιητικού Συνοπτικού Πίνακα, το παραπάνω πρόστιμο επιβάλλεται μόνο αν μεταβάλλονται τα ποσά των συναλλαγών και οι συνολικές διαφορές είναι άνω των διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ. Σε περίπτωση υποβολής ανακριβούς Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών το παραπάνω πρόστιμο υπολογίζεται επί των ποσών που αφορά η ανακρίβεια και επιβάλλεται μόνο αν η ανακρίβεια αφορά ποσοστό μεγαλύτερο του δέκα τοις εκατό (10%) των συνολικών συναλλαγών για τις οποίες υπήρχε υποχρέωση τεκμηρίωσης.

2. Σε περίπτωση μη υποβολής του Συνοπτικού Πίνακα Πληροφοριών επιβάλλεται πρόστιμο υπολογιζόμενο σε ποσοστό ένα χιλιοστό (1/1000) των συναλλαγών για τις οποίες υπήρχε υποχρέωση τεκμηρίωσης, το οποίο δεν μπορεί να είναι μικρότερο των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ και μεγαλύτερο των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.

3. Σε περίπτωση που ο Φάκελος Τεκμηρίωσης της παρ. 1 του άρθρου 21 τεθεί στη διάθεση της Φορολογικής Διοίκησης από την τριακοστή πρώτη (31η) ημέρα από την κοινοποίηση σχετικής πρόσκλησης έως την εξηκοστή (60η) ημέρα, επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αν διατεθεί από την εξηκοστή πρώτη (61η) ημέρα έως την ενενηκοστή (90ή) ημέρα, επιβάλλεται πρόστιμο δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, ενώ αν δεν διατεθεί καθόλου ή διατεθεί μετά την ενενηκοστή (90ή) ημέρα, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ.

4. Η παρ. 3 του άρθρου 54 εφαρμόζεται και για τις παραβάσεις του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 56Α **Πρόστιμα εκπρόθεσμης υποβολής ή** **μη υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς** **υποβολής έκθεσης ανά χώρα και δηλωτέας** **διασυνοριακής ρύθμισης**

Στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής ή μη υποβολής ή ανακριβούς/ατελούς υποβολής Έκθεσης ανά Χώρα και δηλωτέας διασυνοριακής ρύθμισης, επιβάλλονται, αντί των προστίμων του άρθρου 56, τα ακόλουθα πρόστιμα.

1. Σε περίπτωση μη υποβολής Έκθεσης ανά χώρα, επιβάλλεται πρόστιμο είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ και σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής ή υποβολής ανακριβούς Έκθεσης ανά χώρα, επιβάλλεται πρόστιμο δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ στους υπόχρεους της παρ. 1 του άρθρου 9ΑΑ του ν. 4170/2013 (Α' 163).

2. Σε περίπτωση μη υποβολής πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυνοριακή ρύθμιση, επιβάλλεται στους υπόχρεους του άρθρου 9ΑΒ του ν. 4170/2013 πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και

δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση. Το συνολικό ύψος των προστίμων του πρώτου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση.

3. Σε περίπτωση υποβολής ανακριβών ή ελλειπών πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση, επιβάλλεται στους υπόχρεους του άρθρου 9ΑΒ του ν. 4170/2013 πρόστιμο δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση. Το συνολικό ύψος των προστίμων του πρώτου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση.

4. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση, επιβάλλεται στους υπόχρεους του άρθρου 9ΑΒ του ν. 4170/2013 πρόστιμο διακοσίων πενήντα (250) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και πεντακοσίων (500) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα ανά μήνα καθυστέρησης και μέχρι τρεις μήνες, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση. Σε περίπτωση που η υποβολή γίνεται μετά από την παρέλευση τριών μηνών από τη λήξη της προθεσμίας εμπρόθεσμης δήλωσης, επιβάλλεται πρόστιμο δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, όταν ο υπόχρεος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση. Το συνολικό ύψος των προστίμων του δεύτερου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ ή πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αντίστοιχα, ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση.

5. Σε περίπτωση που ενδιάμεσος, ο οποίος απαλλάσσεται από την υποχρέωση υποβολής πληροφοριών σχετικά με δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση, δεν προβαίνει στη γνωστοποίηση, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 9ΑΒ, επιβάλλεται πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αν ο ενδιάμεσος τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα, και δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, αν ο ενδιάμεσος τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα. Το συνολικό ύψος των προστίμων του πρώτου εδαφίου δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπλάσιο του προβλεπόμενου προστίμου ανά φορολογικό έλεγχο, για κάθε δηλωτέα διασυννοριακή ρύθμιση.

Άρθρο 57

[Έχει καταργηθεί με το άρθρο 19 του ν. 4321/2015 (Α' 32)]

Άρθρο 58

Πρόστιμα ανακριβούς δήλωσης ή μη υποβολής δήλωσης

1. Αν το ποσό του φόρου που προκύπτει με βάση φορολογική δήλωση υπολείπεται του ποσού του φόρου που προκύπτει με βάση τον διορθωτικό προσδιορισμό φόρου που πραγματοποιήθηκε από τη Φορολογική Διοίκηση, ο φορολογούμενος υπόκειται σε πρόστιμο επί της διαφοράς που προκύπτει προς καταβολή ως εξής:

α) δέκα τοις εκατό (10%) του ποσού της διαφοράς, εάν το εν λόγω ποσό ανέρχεται σε ποσοστό από πέντε τοις εκατό (5%) έως είκοσι τοις εκατό (20%) του φόρου που προκύπτει με βάση τη φορολογική δήλωση,

β) είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του ποσού της διαφοράς, αν το εν λόγω ποσό υπερβαίνει το ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) και ανέρχεται σε ποσοστό έως πενήντα τοις εκατό (50%) του φόρου που προκύπτει με βάση τη φορολογική δήλωση,

γ) πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της διαφοράς, αν το εν λόγω ποσό υπερβαίνει σε ποσοστό το πενήντα τοις εκατό (50%) του φόρου που προκύπτει με βάση τη φορολογική δήλωση.

2. Σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης από την οποία θα προέκυπτε υποχρέωση καταβολής φόρου, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του φόρου που αναλογεί στη μη υποβληθείσα δήλωση.

Άρθρο 58Α

Πρόστιμα για παραβάσεις σχετικά με τον Φ.Π.Α.

Για παραβάσεις σχετικές με τον Φ.Π.Α. οι οποίες διαπιστώνονται κατόπιν ελέγχου, επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα.

1. Σε περίπτωση μη έκδοσης παραστατικού πωλήσεων (φορολογικού στοιχείου) ή έκδοσης ή λήψης ανακριβούς στοιχείου για πράξη που επιβαρύνεται με Φ.Π.Α., επιβάλλεται πρόστιμο πενήντα τοις εκατό (50%) επί του φόρου που θα προέκυπτε από το μη εκδοθέν στοιχείο ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα. Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι κατώτερο, αθροιστικά ανά φορολογικό έλεγχο, των διακοσίων πενήντα (250) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος, και των πεντακοσίων (500) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος. Σε περίπτωση διαπίστωσης, στο πλαίσιο μεταγενέστερου ελέγχου, εκ νέου διάπραξης της ίδιας παράβασης, εντός πενταετίας από την έκδοση της αρχικής πράξης, επιβάλλεται πρόστιμο εκατό τοις εκατό (100%) επί του φόρου που θα προέκυπτε από το μη εκδοθέν στοιχείο ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο, αθροιστικά ανά φορολογικό έλεγχο, των πεντακοσίων (500) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και των χιλίων (1.000) ευρώ,

σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος. Στην περίπτωση κάθε επόμενης ίδιας παράβασης στο πλαίσιο μεταγενέστερου ελέγχου εντός πενταετίας από την έκδοση της αρχικής πράξης, επιβάλλεται πρόστιμο διακόσια τοις εκατό (200%) επί του φόρου που θα προέκυπτε από το μη εκδοθέν στοιχείο ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο, αθροιστικά ανά φορολογικό έλεγχο, των χιλίων (1.000) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης απλογραφικού λογιστικού συστήματος και των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι υπόχρεος τήρησης διπλογραφικού λογιστικού συστήματος.

2. Σε κάθε περίπτωση όπου διαπιστώνεται η υποβολή ανακριβών δηλώσεων ή η μη υποβολή δηλώσεων, με συνέπεια τη μη απόδοση ή τη μειωμένη απόδοση ή την επιπλέον έκπτωση ή επιστροφή Φ.Π.Α., επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του φόρου που θα προέκυπτε από τη μη υποβληθείσα δήλωση ή επί της διαφοράς, αντίστοιχα.

3. Σε περίπτωση άσκησης οικονομικής δραστηριότητας χωρίς να έχει υποβληθεί δήλωση έναρξης εργασιών, παρά την ύπαρξη σχετικής υποχρέωσης, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του Φ.Π.Α. που θα έπρεπε να είχε αποδοθεί για όλη τη διάρκεια λειτουργίας της οικονομικής δραστηριότητας.

4. Σε κάθε πρόσωπο μη υπόχρεο σε υποβολή δηλώσεων Φ.Π.Α. που εκδίδει παραστατικά πωλήσεων (φορολογικά στοιχεία) με Φ.Π.Α., χωρίς να έχει τέτοια υποχρέωση, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) επί του αναγραφόμενου φόρου που δεν αποδόθηκε.

5. Στην περίπτωση που επιβάλλονται τα πρόστιμα για παραβάσεις των παρ. 1, 3 και 4 για τις οποίες συντρέχει και περίπτωση παράβασης της παρ. 2 περί υποβολής ανακριβούς ή μη υποβολής δήλωσης, τα πρόστιμα αυτά αφαιρούνται από το πρόστιμο της παρ. 2. Ειδικά στην περίπτωση επιβολής προστίμων για παραβάσεις της παρ. 1 για τις οποίες συντρέχει και περίπτωση παράβασης της παρ. 2, αφαιρείται το αναλογικό πρόστιμο του πενήντα τοις εκατό (50%) και όχι το ελάχιστο πρόστιμο των διακοσίων πενήντα (250) ή πεντακοσίων (500) ευρώ ή το επιβληθέν σε επόμενους ελέγχους διπλάσιο ή τετραπλάσιο πρόστιμο για διάπραξη ιδίων παραβάσεων εντός πενταετίας.

Άρθρο 59

Πρόστιμα για παραβάσεις σχετικές με παρακρατούμενους φόρους

Για παραβάσεις σχετικές με παρακρατούμενους φόρους οι οποίες διαπιστώνονται κατόπιν ελέγχου, επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα.

1. Σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης παρακρατούμενου φόρου από την οποία θα προέκυπτε υποχρέωση απόδοσης φόρου, επιβάλλεται πρόστιμο ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%) επί του ποσού του φόρου που αναλογεί στη μη υποβληθείσα δήλωση.

2. Σε περίπτωση υποβολής ανακριβούς δήλωσης παρακρατούμενου φόρου, επιβάλλεται πρόστιμο ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%) επί της διαφοράς του φόρου.

Άρθρο 60

Παρεμπόδιση, υπόθαλψη και συνέργεια

Κάθε πρόσωπο που παρεμποδίζει ή αποπειράται να παρεμποδίσει τις ενέργειες και την εκτέλεση καθηκόντων της Φορολογικής Διοίκησης κατά την άσκηση των εξουσιών της σύμφωνα με τον Κώδικα ή υποθάλπει ή υποκινεί άλλο πρόσωπο ή συνεργεί με άλλο πρόσωπο για τη διάπραξη παράβασης του Κώδικα υπόκειται στα ίδια πρόστιμα που υπόκειται ο φορολογούμενος.

Άρθρο 61

Απαλλαγή λόγω ανωτέρας βίας

1. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητά απαλλαγή από τόκους ή πρόστιμα σε περίπτωση ανωτέρας βίας. Απαλλαγή δεν χορηγείται, αν δεν έχουν εξοφληθεί, πριν από το αίτημα απαλλαγής, όλοι οι φόροι για τους οποίους επιβλήθηκαν τα πρόστιμα. Απαλλαγή δεν χορηγείται για τόκους και πρόστιμα που επιβάλλονται για ανακριβή δήλωση, καθώς και για τα πρόστιμα που επιβάλλονται για παραβάσεις φοροδιαφυγής.

2. Το αίτημα απαλλαγής απευθύνεται στον Διοικητή και:

- α) υποβάλλεται εγγράφως,
- β) περιέχει τα στοιχεία και τον Α.Φ.Μ. του φορολογούμενου,
- γ) φέρει την υπογραφή του φορολογούμενου ή νόμιμα εξουσιοδοτημένου προσώπου, και
- δ) περιγράφει όλα τα γεγονότα και περιλαμβάνει τα αποδεικτικά στοιχεία που αποδεικνύουν την ανωτέρα βία.

3. Ο Διοικητής αποφαινεται επί του αιτήματος μέσα σε τριάντα (30) ημέρες και κοινοποιεί την απόφαση στον φορολογούμενο. Αν δεν ληφθεί απόφαση μέσα στην ανωτέρω περίοδο, το αίτημα θεωρείται ότι έχει απορριφθεί.

Άρθρο 62

Επιβολή, κοινοποίηση και πληρωμή προστίμων

1. Ο Διοικητής είναι αρμόδιος για την έκδοση πράξεων επιβολής προστίμων. Οι διατάξεις του Κώδικα, και ιδίως αυτές που αφορούν τον φορολογικό έλεγχο, τον προσδιορισμό φόρου, την παραγραφή και την είσπραξη, εφαρμόζονται αναλόγως και για τις πράξεις επιβολής προστίμων.

2. Η πράξη επιβολής προστίμων κοινοποιείται στον φορολογούμενο ή το ευθυνόμενο πρόσωπο:

- α) μαζί με την πράξη προσδιορισμού του φόρου ή
- β) αυτοτελώς, εάν η πράξη προσδιορισμού του φόρου δεν εκδίδεται ταυτόχρονα.

3. Η πράξη επιβολής προστίμων πρέπει να περιλαμβάνει αυτοτελή αιτιολογία.

4. Ο φορολογούμενος ή το ευθυνόμενο πρόσωπο καλείται εγγράφως από τον Διοικητή να υποβάλει ενδεχόμενες αντιρρήσεις του σχετικά με επικείμενη έκδοση

πράξης επιβολής προστίμων τουλάχιστον είκοσι (20) ημέρες πριν την έκδοσή της, με εξαίρεση τις υποχρεώσεις καταβολής προστίμων για διαδικαστικές παραβάσεις, καθώς και για πρόστιμα τα οποία προκύπτουν και επιβάλλονται κατά τον άμεσο, διοικητικό ή προληπτικό προσδιορισμό του φόρου.

5. Τα πρόστιμα καταβάλλονται εφάπαξ έως και την τριακοστή (30ή) ημέρα μετά την κοινοποίηση της πράξης επιβολής. Για τις διαδικαστικές παραβάσεις του άρθρου 54, καθώς και για τις λοιπές παραβάσεις του Κώδικα, ο χρόνος παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου για έκδοση πράξης επιβολής προστίμων άρχεται στο τέλος του έτους, κατά το οποίο διαπιστώθηκε η παράβαση.

6. Εφόσον, για την ίδια παράβαση, επιβάλλονται, σύμφωνα με τον Κώδικα, περισσότερα πρόστιμα, υπερισχύει η διάταξη που προβλέπει το μεγαλύτερο πρόστιμο.

7. Τα πρόστιμα των άρθρων 58, 58Α και 59 επιβάλλονται μόνο σε περίπτωση που οι σχετικές παραβάσεις διαπιστωθούν κατόπιν ελέγχου. Το πρόστιμο του άρθρου 58 δεν επιβάλλεται στις περιπτώσεις που επιβάλλονται τα πρόστιμα των άρθρων 58Α και 59. Το πρόστιμο για την παράβαση της περ. η της παρ. 1 του άρθρου 54 δεν επιβάλλεται όπου επιβάλλεται το πρόστιμο του άρθρου 54Ε.

8. Δεν επιβάλλονται πρόστιμα στον εκτιμώμενο προσδιορισμό φόρου.

ΤΜΗΜΑ ΧΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Άρθρο 63 Ειδική διοικητική διαδικασία - Ενδικοφανής προσφυγή

1. Ο υπόχρεος, εφόσον αμφισβητεί οποιαδήποτε πράξη που έχει εκδοθεί σε βάρος του από τη Φορολογική Διοίκηση ή σε περίπτωση σιωπηρής άρνησης, οφείλει να υποβάλει ενδικοφανή προσφυγή με αίτημα την επανεξέταση της πράξης στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας από τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών της Φορολογικής Διοίκησης. Η αίτηση υποβάλλεται στη φορολογική αρχή που εξέδωσε την πράξη ή παρέλειψε την έκδοσή της και πρέπει να αναφέρει τους λόγους και τα έγγραφα στα οποία ο υπόχρεος βασίζει το αίτημά του. Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται από τον υπόχρεο μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της πράξης σε αυτόν ή από τη συντέλεση της παράλειψης. Η προθεσμία του τρίτου εδαφίου αναστέλλεται κατά το χρονικό διάστημα από 1η έως 31η Αυγούστου. Η προθεσμία του τρίτου εδαφίου ορίζεται σε εξήντα (60) ημέρες για φορολογούμενους κατοίκους εξωτερικού. Η υποχρέωση άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής δεν ισχύει στις περιπτώσεις των διαφορών που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Προέδρου Πρωτοδικών του Διοικητικού Πρωτοδικείου, σύμφωνα με την περ. δ' της παρ. 2 του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

2. Η Φορολογική Διοίκηση αποστέλλει την ενδικοφανή προσφυγή του υπόχρεου, συνοδευόμενη από σχετικά έγγραφα και τις απόψεις της, μέσα σε επτά (7) ημέρες από την υποβολή, στη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών

της Φορολογικής Διοίκησης, προκειμένου η τελευταία να αποφανθεί.

3. Με την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής αναστέλλεται η καταβολή ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%) του αμφισβητούμενου ποσού, υπό την προϋπόθεση ότι έχει καταβληθεί το υπόλοιπο πενήντα τοις εκατό (50%). Η αναστολή, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο, δεν ισχύει επί του άμεσου προσδιορισμού του φόρου, καθώς και επί πράξης διοικητικού προσδιορισμού του φόρου, που εκδίδεται με βάση στοιχεία που έχουν παρασχεθεί από τον φορολογούμενο σε φορολογική του δήλωση.

4. Ο υπόχρεος έχει δικαίωμα να υποβάλει, ταυτόχρονα με την ενδικοφανή προσφυγή, και αίτημα αναστολής της καταβολής που προβλέπεται στην παρ. 3. Η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών δύναται να αναστείλει την εν λόγω πληρωμή, μέχρι την έκδοση της απόφασής της, μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η πληρωμή θα είχε ως συνέπεια ανεπανόρθωτη βλάβη για τον υπόχρεο. Εάν δεν εκδοθεί απόφαση μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την υποβολή της αίτησης στη Φορολογική Διοίκηση, η αίτηση αναστολής θεωρείται ότι έχει απορριφθεί. Τυχόν αναστολή της πληρωμής δεν απαλλάσσει τον υπόχρεο από την υποχρέωση καταβολής των τόκων λόγω εκπρόθεσμης καταβολής του φόρου.

5. Μέσα σε εκατόν είκοσι (120) ημέρες από την υποβολή της ενδικοφανούς προσφυγής στη Φορολογική Διοίκηση, η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών εκδίδει απόφαση, την οποία κοινοποιεί στον υπόχρεο, λαμβάνοντας υπόψη την προσφυγή, τις πληροφορίες που έλαβε από τον υπόχρεο και τις απόψεις της αρμόδιας φορολογικής αρχής, καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που είναι σχετική με την υπόθεση. Η προθεσμία του δεύτερου εδαφίου αναστέλλεται κατά το χρονικό διάστημα από 1η έως 31η Αυγούστου. Σε περίπτωση που για το ζήτημα που έχει τεθεί με την ενδικοφανή προσφυγή, η εξέταση της οποίας εκκρεμεί ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, έχει δημοσιευθεί πράξη του Συμβουλίου της Επικρατείας σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 1 του ν. 3900/2010 (Α' 213), ο υπόχρεος δύναται να υποβάλει αίτηση ενώπιον του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, για αναστολή της προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών, για όσο διάστημα εκκρεμεί η κρίση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, εφόσον διαπιστώσει την ταυτότητα του νομικού ζητήματος, εκδίδει απόφαση αναστολής της προθεσμίας, πριν από την πάροδο της προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών, η οποία κοινοποιείται στον υπόχρεο. Η αναστολή καταλαμβάνει το σύνολο της ενδικοφανούς προσφυγής και ανατρέχει στην ημερομηνία δημοσίευσης της πράξης του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3900/2010 ή, σε περίπτωση που η ενδικοφανής προσφυγή υποβληθεί μεταγενέστερα της ημερομηνίας δημοσίευσης της πράξης του Συμβουλίου της Επικρατείας, στην ημερομηνία υποβολής της ενδικοφανούς προσφυγής. Μετά την κοινοποίηση της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας στη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών συνεχίζει η προθεσμία των εκατόν είκοσι (120) ημερών για έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς

προσφυγής. Σε περίπτωση που η προθεσμία που απομένει για έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής υπολείπεται των τριάντα (30) ημερών, η προθεσμία των εκατόν είκοσι (120) ημερών παρατείνεται αυτοδικαίως για επιπλέον τριάντα (30) ημέρες. Αν η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών το κρίνει απαραίτητο, δύναται να καλέσει τον υπόχρεο σε ακρόαση. Σε περίπτωση που προσκομισθούν νέα στοιχεία στη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών ή γίνει επίκληση νέων πραγματικών περιστατικών, ο υπόχρεος πρέπει να καλείται σε ακρόαση. Με απόφαση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, που εκδίδεται πριν από την πάροδο της ανωτέρω προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών και κοινοποιείται στον υπόχρεο, η εν λόγω προθεσμία δύναται να παρατείνεται άπαξ για τριάντα (30) ημέρες, σε περίπτωση που προσκομισθούν από τον υπόχρεο νέα στοιχεία ή γίνει επίκληση νέων πραγματικών περιστατικών κατά τις τελευταίες τριάντα (30) ημέρες πριν από την πάροδο της προθεσμίας των εκατόν είκοσι (120) ημερών για την έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής. Αν, εντός της ανωτέρω προθεσμίας, δεν εκδοθεί απόφαση τότε θεωρείται ότι η ενδικοφανής προσφυγή έχει απορριφθεί από τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών και ο υπόχρεος έχει λάβει γνώση αυτής της απόρριψης κατά την εκπνοή της προθεσμίας αυτής. Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών μπορεί, με απόφασή του, να εξουσιοδοτεί άλλους υπαλλήλους της ίδιας υπηρεσίας να υπογράφουν, με εντολή του, αποφάσεις επί ενδικοφανών προσφυγών και αιτήσεων αναστολής.

6. Αν με την απόφαση ακυρώνεται, μερικά ή ολικά, ή τροποποιείται η πράξη της φορολογικής αρχής, η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών οφείλει να αιτιολογεί την απόφαση αυτή επαρκώς με νομικούς ή και πραγματικούς ισχυρισμούς. Σε περίπτωση απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής, η αιτιολογία μπορεί να συνίσταται στην αποδοχή των διαπιστώσεων της οικείας πράξης της φορολογικής αρχής. Σε κάθε περίπτωση η απόφαση πρέπει να περιέχει τουλάχιστον την οριστική φορολογική υποχρέωση του υπόχρεου, το καταλογιζόμενο ποσό και την προθεσμία καταβολής του. Η φορολογική αρχή, της οποίας η πράξη ακυρώνεται για τυπικές πλημμελίες, εκδίδει νέα πράξη, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην απόφαση της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών.

7. Η Φορολογική Διοίκηση δεν έχει δικαίωμα προσφυγής κατά της απόφασης της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών.

8. Κατά της απόφασης της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή της σιωπηρής απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής λόγω παρόδου της προθεσμίας προς έκδοση της απόφασης, ο υπόχρεος δύναται να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου Διοικητικού Δικαστηρίου, σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Για την αναστολή, λόγω άσκησης προσφυγής, ισχύει ανάλογα η παρ. 3. Προσφυγή στα διοικητικά δικαστήρια απευθείας κατά οποιασδήποτε πράξης που εξέδωσε η Φορολογική Διοίκηση είναι απαράδεκτη.

9. Ο Διοικητής δύναται να εκδίδει τις αναγκαίες κανονιστικές πράξεις για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου και, ιδίως, να καθορίζει τις λεπτομέρειες για τη λειτουργία

της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, την εφαρμοστέα διαδικασία και τον τρόπο έκδοσης των αποφάσεών της.

Άρθρο 63Α

Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού

1. Η Διαδικασία Αμοιβαίου Διακανονισμού (Δ.Α.Δ.) κατ' εφαρμογή των Συμβάσεων Αποφυγής Διπλής Φορολογίας και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την εξάλειψη της διπλής φορολογίας σε περίπτωση διορθώσεως των κερδών συνδεδεμένων επιχειρήσεων (90/436/ΕΟΚ) (Σύμβαση Διαιτησίας), που κυρώθηκε με τον ν. 2216/1994 (Α' 83), διεξάγεται από τη Φορολογική Διοίκηση και τα αποτελέσματά της επέρχονται με την έκδοση Απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού του Διοικητή.

2. Μετά την ολοκλήρωση της Δ.Α.Δ., το αποτέλεσμα αυτής κοινοποιείται στον φορολογούμενο τον οποίο αφορά και ο οποίος δύναται να αποδεχθεί αυτήν μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την κοινοποίησή της. Σε περίπτωση αποδοχής της Δ.Α.Δ. μέσα στην ανωτέρω προθεσμία, εκδίδεται Απόφαση Αμοιβαίου Διακανονισμού η οποία δεν υπόκειται σε ενδικοφανή προσφυγή ή οποιοδήποτε ένδικο βοήθημα.

3. Με απόφαση του Διοικητή καθορίζονται η διαδικασία υποβολής του αιτήματος για έναρξη Δ.Α.Δ. και το περιεχόμενό του, οι αρμόδιες υπηρεσίες για την εξέτασή του, η διαδικασία επίτευξης Συμφωνίας Αμοιβαίου Διακανονισμού, κάθε λεπτομέρεια σχετική με την κοινοποίηση του αποτελέσματος της Δ.Α.Δ. στον φορολογούμενο και τη διαδικασία αποδοχής αυτής, το περιεχόμενο της Απόφασης Αμοιβαίου Διακανονισμού και κάθε άλλο σχετικό με τη Δ.Α.Δ. θέμα.

Άρθρο 63Β

Ακύρωση ή τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού φόρου, πράξης προσδιορισμού φόρου και πράξης επιβολής προστίμου

1. Άμεσος προσδιορισμός φόρου ή πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου δύναται να ακυρωθεί ή να τροποποιηθεί, κατά περίπτωση, με τη διαδικασία του παρόντος άρθρου, για έναν από τους εξής λόγους:

- α) για πρόδηλη έλλειψη φορολογικής υποχρέωσης,
- β) για αριθμητικό ή υπολογιστικό λάθος.

2. Για την ακύρωση ή τροποποίηση υποβάλλεται αίτηση του φορολογούμενου μέσα σε προθεσμία τριών (3) ετών από την κοινοποίηση της πράξης ή, σε περίπτωση άμεσου προσδιορισμού του φόρου, από την υποβολή της δήλωσης. Αν η έλλειψη φορολογικής υποχρέωσης οφείλεται σε επιγενόμενο λόγο, που γεννήθηκε μέσα στο τελευταίο τρίμηνο της προθεσμίας του πρώτου εδαφίου, η αίτηση δύναται να υποβληθεί μέσα σε (3) μήνες από τη γένεση του λόγου αυτού. Η σχετική πράξη ακύρωσης ή τροποποίησης εκδίδεται μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών από την υποβολή της αίτησης.

3. Άμεσος προσδιορισμός ή πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξη επιβολής προστίμου δύναται να ακυρωθεί ή να τροποποιηθεί για τους λόγους που αναφέρονται στην παρ. 1 και χωρίς την αίτηση της παρ. 2. Επιπλέον, ποσά που

οφείλονται από τον φορολογούμενο με βάση την πράξη τροποποίησης της παρούσας, καταβάλλονται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση της πράξης αυτής στον φορολογούμενο.

4. Κατά της πράξης της Φορολογικής Διοίκησης, με την οποία απορρίπτεται η αίτηση του φορολογούμενου, καθώς και κατά της πράξης που εκδόθηκε με βάση την παρ. 3, χωρεί άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 63.

5. Η διαδικασία του παρόντος άρθρου δεν αναστέλλει την προθεσμία και δεν κωλύει την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής ή της προσφυγής ενώπιον του δικαστηρίου. Η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ή η εκκρεμοδικία δεν κωλύουν τη διαδικασία του παρόντος άρθρου. Αν έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή με την οποία προβάλλεται ως λόγος ακύρωσης ή τροποποίησης πράξης λόγος που αναφέρεται στην παρ. 1, δεν χωρεί κατά της ίδιας πράξης και για τον ίδιο λόγο υποβολή αίτησης με βάση την παρ. 2 ή έκδοση πράξης χωρίς αίτηση με βάση την παρ. 3.

6. Με απόφαση του Διοικητή μπορεί να καθορίζονται η διαδικασία, ο τρόπος υποβολής της αίτησης, τα αρμόδια όργανα για την έκδοση της πράξης, ο τύπος και το περιεχόμενο της πράξης και κάθε ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 64 **Επαρκής αιτιολογία**

Η Φορολογική Διοίκηση έχει την υποχρέωση να παρέχει σαφή, ειδική και επαρκή αιτιολογία για τη νομική βάση, τα γεγονότα και τις περιστάσεις που θεμελιώνουν την έκδοση πράξης και τον προσδιορισμό φόρου.

Άρθρο 65 **Βάρος απόδειξης**

Σε περίπτωση αμφισβήτησης πράξης προσδιορισμού φόρου στο πλαίσιο ενδικοφανούς προσφυγής, ο φορολογούμενος ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που προβαίνει στην εν λόγω αμφισβήτηση φέρει το βάρος της απόδειξης της πλημμελείας της πράξης προσδιορισμού του φόρου.

Άρθρο 65Α **Φορολογικό πιστοποιητικό**

1. Ορκωτοί ελεγκτές λογιστές και ελεγκτικές εταιρείες, που είναι εγγεγραμμένοι στο δημόσιο μητρώο του ν. 4449/2017 (Α' 7) και διενεργούν υποχρεωτικούς ελέγχους σε ανώνυμες εταιρείες, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, σε ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρείες, καθώς και σε υποκαταστήματα αλλοδαπών επιχειρήσεων, εκδίδουν ετήσιο φορολογικό πιστοποιητικό. Το πιστοποιητικό αυτό είναι προαιρετικό για τις ανωτέρω εταιρείες και επιχειρήσεις και εκδίδεται μετά από έλεγχο που διενεργείται, παράλληλα με τον υποχρεωτικό έλεγχο, ως προς την εφαρμογή των φορολογικών διατάξεων σε φορολογικά αντικείμενα. Στα πιο πάνω πρόσωπα επιβάλλονται αναλογικά οι κυρώσεις που προβλέπονται για κάθε παράβαση της νομοθεσίας που διέπει τις εργασίες των ορκωτών ελεγκτών λογιστών και των ελεγκτικών

εταιρειών, περιλαμβανόμενων και των διατάξεων περί ανεξαρτησίας και απαγόρευσης παροχής μη ελεγκτικών υπηρεσιών, σύμφωνα με τον ν. 4449/2017 και τον Κανονισμό (ΕΕ) 537/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 158).

2. Φορολογικές παραβάσεις, καθώς και μη απόδοση ή ανακριβής απόδοση φόρων που διαπιστώνονται από τα τηρούμενα λογιστικά αρχεία (βιβλία και στοιχεία), κατά τη διενέργεια του ελέγχου, αναφέρονται αναλυτικά στο πιστοποιητικό αυτό. Αν από το πιστοποιητικό προκύπτουν συγκεκριμένα φορολογικά δεδομένα για την ελεγχθείσα εταιρεία με τα οποία συμφωνεί και η αρμόδια ελεγκτική φορολογική αρχή, το εν λόγω πιστοποιητικό αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των εκθέσεων ελέγχου της ως άνω αρχής. Η διαπίστωση ή μη στο φορολογικό πιστοποιητικό παραβάσεων της φορολογικής νομοθεσίας μπορεί να λαμβάνεται υπόψη κατά την επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο σύμφωνα με το άρθρο 26.

3. Αν από μεταγενέστερο έλεγχο της Φορολογικής Διοίκησης προκύψουν σημαντικές πρόσθετες επιβαρύνσεις, οι οποίες υπερβαίνουν το ουσιώδες μέγεθος, όπως αυτό προσδιορίζεται κατά το Διεθνές Πρότυπο Εργασιών Διασφάλισης 3000 «Εργα Διασφάλισης πέραν ελέγχου ή Επισκόπησης Ιστορικής Οικονομικής Πληροφόρησης» και τις οποίες όφειλε να διαπιστώσει ο ορκωτός ελεγκτής λογιστής ή η ελεγκτική εταιρεία, επιβάλλεται στους ανωτέρω, με απόφαση του Διοικητή, διοικητικό πρόστιμο ύψους από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανάλογα με τη βαρύτητα της παράβασης και την ενδεχόμενη υποτροπή, το οποίο εκδίδεται ύστερα από δεσμευτική πρόταση της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου (Ε.Λ.Τ.Ε.), με την οποία προσδιορίζεται και το ύψος του επιβλητέου προστίμου.

4. Με απόφαση του Διοικητή, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Ε.Λ.Τ.Ε., καθορίζονται τα συγκεκριμένα επί μέρους φορολογικά αντικείμενα του ελέγχου, ενδεχόμενες συγκεκριμένες ελεγκτικές επαληθεύσεις που πρέπει να διενεργούνται, το ειδικότερο περιεχόμενο του πιστοποιητικού που εκδίδεται και οι επιφυλάξεις που τυχόν διατυπώνονται σε αυτό, ο τρόπος, ο χρόνος και η διαδικασία υποβολής του και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Η υπό στοιχεία ΠΟΛ. 1124/2015 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων (Β' 1196), όπως έχει τροποποιηθεί, εξακολουθεί να ισχύει, δυνάμει να τροποποιηθεί ή να αντικατασταθεί με απόφαση του Διοικητή που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Ε.Λ.Τ.Ε..

ΤΜΗΜΑ ΧΙΙ **ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ - ΠΟΙΝΙΚΕΣ** **ΚΥΡΩΣΕΙΣ**

Άρθρο 66 **Εγκλήματα φοροδιαφυγής**

1. Εγκλημα φοροδιαφυγής διαπράττει όποιος με πρόθεση:

α) προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή φόρου εισοδήματος, ΕΝ.Φ.Ι.Α. ή ειδικού φόρου ακινήτων (Ε.Φ.Α.), αποκρύπτει από τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης

φορολογητέα εισοδήματα από οποιαδήποτε πηγή ή περιουσιακά στοιχεία, ιδίως παραλείποντας να υποβάλει δήλωση ή υποβάλλοντας ανακριβή δήλωση ή καταχωρίζοντας στα λογιστικά αρχεία εικονικές (ολικά ή μερικά) δαπάνες ή επικαλούμενος στη φορολογική δήλωση τέτοιες δαπάνες, ώστε να μην εμφανίζεται φορολογητέα ύλη ή να εμφανίζεται αυτή μειωμένη,

β) προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή του Φ.Π.Α., του Φ.Κ.Ε., του φόρου ασφαλιστρών και των παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων, τελών ή εισφορών, δεν αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς ή συμψηφίζει ή εκπίπτει ανακριβώς αυτούς, καθώς και όποιος παραπλανά τη Φορολογική Διοίκηση με την παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή με την αθέμιτη παρασιώπηση ή απόκρυψη αληθινών γεγονότων και δεν αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς ή συμψηφίζει ή εκπίπτει ανακριβώς αυτούς ή λαμβάνει επιστροφή, καθώς και όποιος διακρατεί τέτοιους φόρους, τέλη ή εισφορές,

γ) προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή φόρου πλοίων, δεν αποδίδει ή αποδίδει ανακριβώς στο Δημόσιο τον φόρο αυτόν.

2. Παρακρατούμενοι φόροι, τέλη και εισφορές είναι εκείνοι που ρητά ορίζονται σε επί μέρους διατάξεις ότι παρακρατούνται και τελικά αποδίδονται στο Δημόσιο ή άλλον φορέα από πρόσωπο διάφορο του πραγματικού φορολογούμενου.

3. Όποιος διαπράττει έγκλημα φοροδιαφυγής από τα αναφερόμενα στην παρ. 1 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών ή χρηματική ποινή σύμφωνα με το άρθρο 57 του Π.Κ.:

α) αν ο φόρος που αναλογεί στα φορολογητέα εισοδήματα ή στα περιουσιακά στοιχεία που έχουν αποκρυβεί υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανά είδος φόρου, ή

β) αν το προς απόδοση ποσό του κύριου φόρου, τέλους ή εισφοράς που δεν αποδόθηκε ή αποδόθηκε ανακριβώς ή επεστράφη ή συμψηφίστηκε ή εξέπεσε ή διακρατείται υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος:

αα) τις πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ, εφόσον αφορά Φ.Π.Α. ή

ββ) τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανά είδος φόρου, τέλους ή εισφοράς σε κάθε άλλη περίπτωση.

4. Επιβάλλεται κάθειρξη, αν το ποσό του φόρου, τέλους ή εισφοράς της παρ. 3 υπερβαίνει ανά φορολογικό ή διαχειριστικό έτος τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, εφόσον αφορά Φ.Π.Α., ή τις εκατό πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ σε κάθε άλλη περίπτωση φόρου, τέλους ή εισφοράς.

5. Όποιος εκδίδει πλαστά ή εικονικά φορολογικά στοιχεία, καθώς και όποιος αποδέχεται εικονικά φορολογικά στοιχεία ή νοθεύει τέτοια στοιχεία, ανεξάρτητα από το αν διαφεύγει ή μη την πληρωμή φόρου, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών (3) μηνών ή χρηματική ποινή σύμφωνα με το άρθρο 57 του Π.Κ., εκτός και αν τα φορολογικά στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη ή την υποστήριξη κάποιας από τις πράξεις των παρ. 1 έως και 4, οπότε ο δράστης τιμωρείται μόνο για την τελευταία ως αυτοουργός ή συμμετοχος. Ειδικά,

όποιος εκδίδει ή αποδέχεται εικονικά φορολογικά στοιχεία για ανύπαρκτη συναλλαγή στο σύνολό της ή για μέρος αυτής, τιμωρείται: α) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους ή χρηματική ποινή σύμφωνα με το άρθρο 57 του Π.Κ., εφόσον η συνολική αξία των εικονικών φορολογικών στοιχείων υπερβαίνει το ποσό των εβδομήντα πέντε χιλιάδων (75.000) ευρώ και β) με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους ή κάθειρξη έως έξι (6) έτη, εφόσον το ως άνω ποσό υπερβαίνει τις διακόσιες χιλιάδες (200.000) ευρώ. Για την κάλυψη των παραπάνω ορίων δεν υπολογίζονται φορολογικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη ή την υποστήριξη κάποιας από τις πράξεις των παρ. 1 έως 4, οπότε ο δράστης τιμωρείται μόνο για την τελευταία ως αυτοουργός ή συμμετοχος. Θεωρείται ως πλαστό και το φορολογικό στοιχείο που έχει διατηρηθεί ή σφραγιστεί με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς να έχει καταχωρισθεί στα οικεία βιβλία της αρμόδιας φορολογικής αρχής σχετική πράξη θεώρησής του και εφόσον η μη καταχώριση τελεί σε γνώση του υπόχρεου για τη θεώρηση του φορολογικού στοιχείου. Θεωρείται επίσης ως πλαστό το φορολογικό στοιχείο και όταν το περιεχόμενο και τα λοιπά στοιχεία του πρωτότυπου ή αντίτυπου αυτού είναι διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο στέλεχος του ίδιου στοιχείου. Εικονικό είναι το φορολογικό στοιχείο που εκδίδεται για συναλλαγή ανύπαρκτη στο σύνολό της ή για μέρος αυτής ή για συναλλαγή στην οποία το ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη που αναγράφονται στο στοιχείο είναι άγνωστο φορολογικώς πρόσωπο, με την έννοια ότι δεν έχει δηλώσει την έναρξη του επιτηδεύματός του ούτε έχει θεωρήσει στοιχεία στη Φορολογική Διοίκηση. Εικονικό είναι επίσης το στοιχείο που φέρεται ότι εκδόθηκε ή έχει ληφθεί από εικονική εταιρεία, κοινοπραξία, κοινωνία ή άλλη οποιασδήποτε μορφής επιχείρηση ή νομική οντότητα ή από φυσικό πρόσωπο για το οποίο αποδεικνύεται ότι είναι παντελώς αμέτοχο με τη συγκεκριμένη συναλλαγή, οπότε στην τελευταία αυτή περίπτωση η ποινική δίωξη ασκείται κατά του πραγματικού υπευθύνου που υποκρύπτεται. Τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία συναλλαγής κατώτερη της πραγματικής θεωρούνται πάντοτε για τους σκοπούς του Κώδικα ως ανακριβή, ενώ τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία μεγαλύτερη της πραγματικής θεωρούνται ως εικονικά κατά το μέρος της μεγαλύτερης αυτής αξίας. Δεν είναι εικονικό για τον λήπτη το φορολογικό στοιχείο το οποίο αφορά πραγματική συναλλαγή, αν το πρόσωπο του εκδότη είναι διαφορετικό από αυτό που αναγράφεται στο στοιχείο. Δεν είναι εικονικό το φορολογικό στοιχείο που εξέδωσε ή έλαβε η κοινωνία κληρονόμων ή ο κληρονόμος ή σύζυγος ή τέκνο αποβιώσαντος ή συνταξιοδοτηθέντος συζύγου ή γονέα, το οποίο φέρεται ότι εκδόθηκε ή λήφθηκε από τον αποβιώσαντα ή συνταξιοδοτηθέντα επιτηδευματία, εφόσον αφορά πραγματική συναλλαγή και πριν από κάθε είδους φορολογικό έλεγχο έχει καταχωρισθεί στα βιβλία τόσο του λαμβάνοντα όσο και του εκδώσαντα το στοιχείο, η αξία αυτού έχει συμπεριληφθεί στις οικείες δηλώσεις Φ.Π.Α. και φορολογίας εισοδήματος και έχει γίνει η απόδοση των φόρων που προκύπτουν από το στοιχείο αυτό.

6. Για την επιμέτρηση της ποινής λαμβάνεται ιδίως υπόψη το ύψος του ποσού που αποκρύφτηκε ή δεν αποδόθηκε και η διάρκεια της απόκρυψης ή μη απόδοσης ή ανακριβούς απόδοσης ή διακράτησης. Η μεταχείριση από τον δράστη ιδιαίτερων τεχνασμάτων συνιστά επιβαρυντική περίπτωση.

Άρθρο 67

Αυτουργοί και συνεργοί

1. Στα νομικά πρόσωπα, ως αυτουργοί των εγκλημάτων του Κώδικα θεωρούνται, εφόσον με οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη συντέλεσαν στην τέλεσή τους:

α) Στις ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες, οι πρόεδροι των διοικητικών συμβουλίων, οι διευθύνοντες, εντεταλμένοι ή συμπράττοντες σύμβουλοι, οι διοικητές, οι γενικοί διευθυντές ή διευθυντές, ως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από τον νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση στη διοίκηση ή διαχείριση ή εκπροσώπηση αυτών. Αν ελλείπουν όλα τα παραπάνω πρόσωπα, ως αυτουργοί θεωρούνται τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των εταιρειών αυτών, εφόσον ασκούν πράγματι προσωρινά ή διαρκώς ένα από τα καθήκοντα που αναφέρονται πιο πάνω.

β) Στις ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρείες οι ομόρρυθμοι εταίροι και οι διαχειριστές αυτών ως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από τον νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση είτε από οποιαδήποτε αιτία στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών.

γ) Στις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης και ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρείες οι διαχειριστές αυτών ως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από τον νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση είτε από οποιαδήποτε αιτία στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών και, όταν αυτοί ελλείπουν ή απουσιάζουν, οι εταίροι αυτών.

δ) Στους συνεταιρισμούς και ενώσεις αυτών οι πρόεδροι, οι γραμματείς, οι ταμίες, ως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από τον νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση είτε από οποιαδήποτε αιτία στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών.

ε) Στις κοινοπραξίες, κοινωνίες, αστικές, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρείες, ως αυτουργοί του εγκλήματος της φοροδιαφυγής θεωρούνται οι εκπρόσωποί τους, με βάση την ιδιωτική βούληση ή τον νόμο ή δικαστική απόφαση, και αν ελλείπουν αυτοί, τα μέλη τους. Όταν στα μέλη αυτών περιλαμβάνονται και νομικά πρόσωπα ή αλλοδαπές επιχειρήσεις ή αλλοδαποί οργανισμοί, εφαρμόζονται ανάλογα και οι λοιπές διατάξεις της παρούσας παραγράφου.

στ) Στις αλλοδαπές επιχειρήσεις γενικά και στους κάθε είδους αλλοδαπούς οργανισμούς, ως αυτουργοί του εγκλήματος της φοροδιαφυγής θεωρούνται οι διευθυντές ή αντιπρόσωποι ή πράκτορες, που έχουν στην Ελλάδα.

ζ) Στα νομικά πρόσωπα εκτός των ανωτέρω αναφερομένων ή στις νομικές οντότητες κατά την έννοια της παρ. 3 του άρθρου 51Α του ν. 2238/1994 (Α' 151) ή της περ. δ' του άρθρου 2 του Κ.Φ.Ε., ως αυτουργοί θεωρού-

νται οι εκπρόσωποι αυτών ως και εν γένει κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε άμεσα από τον νόμο είτε από ιδιωτική βούληση είτε με δικαστική απόφαση στη διοίκηση ή διαχείριση ή εκπροσώπηση αυτών.

2. Επίσης, αυτουργοί των ανωτέρω εγκλημάτων, κατά την έννοια της παρ. 1, θεωρούνται και: α) όσοι δυνάμει νόμου ή δικαστικής απόφασης ή διάταξης τελευταίας βούλησης είναι διαχειριστές αλλότριας περιουσίας και β) ο επίτροπος ή κηδεμόνας ή διοικητής αλλοτρίων κατά τις διατάξεις του Α.Κ..

3. Ο εν γνώσει υπογράφων ανακριβή φορολογική δήλωση ως πληρεξούσιος, καθώς και όποιος με οποιονδήποτε άλλο τρόπο εν γνώσει συμπράττει ή προσφέρει άμεση συνδρομή στην τέλεση των παραπάνω εγκλημάτων τιμωρείται ως άμεσος συνεργός.

4. Αυτουργοί ή συμμετοχοί των ανωτέρω εγκλημάτων θεωρούνται σε κάθε περίπτωση και όσοι ασκούν εν τοις πράγμασι τις εξουσίες και αρμοδιότητες που αντιστοιχούν στις ιδιότητες και θέσεις της παρ. 1.

Άρθρο 68

Μηνυτήρια αναφορά και ποινική διαδικασία

1. Εάν συντρέχει περίπτωση τέλεσης ή απόπειρας τέλεσης εγκλήματος του Κώδικα υποβάλλεται αμελλητί μηνυτήρια αναφορά από τον Διοικητή ή από τα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης ή από τη Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας της Ελληνικής Αστυνομίας. Η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως.

2. α) Αν, με βάση εκτελεστή πράξη της φορολογικής αρχής, συντρέχει περίπτωση τέλεσης ή απόπειρας τέλεσης εγκλήματος φοροδιαφυγής, εκ των οριζόμενων στο άρθρο 66, η έκδοση τέτοιας πράξης αναστέλλει την προθεσμία της παραγραφής του σχετικού εγκλήματος και συνεπάγεται την αυτεπάγγελτη αναβολή ή αναστολή της αντίστοιχης ποινικής διαδικασίας. Για τον σκοπό αυτόν, η οικεία φορολογική αρχή ενημερώνει αμελλητί τον αρμόδιο εισαγγελέα και του αποστέλλει αντίγραφο της ως άνω διοικητικής πράξης.

β) Αν δεν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη, ο αρμόδιος εισαγγελέας πλημμελειοδικών αναβάλλει, με πράξη του, κάθε περαιτέρω ενέργεια της ποινικής διαδικασίας. Αν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη και η υπόθεση εκκρεμεί στην κύρια ανάκριση, ο ανακριτής, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, διατάσσει την αναστολή της ποινικής διαδικασίας. Αν η υπόθεση έχει παραπεμφθεί στο ακροατήριο, το ποινικό δικαστήριο διατάσσει την αναστολή της ποινικής διαδικασίας, σε κάθε άλλη δε περίπτωση την αναστολή διατάσσει το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο.

γ) Η αναστολή της προθεσμίας της παραγραφής και η αναβολή ή αναστολή της ποινικής διαδικασίας διαρκούν μέχρι την οριστικοποίηση της οικείας πράξης της φορολογικής αρχής, λόγω άπρακτης παρόδου της προθεσμίας άσκησης προσφυγής, ή μέχρις ότου καταστεί αμετάκλητη η απόφαση του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου επί της προσφυγής που ασκήθηκε.

δ) Η εκδίκαση των σχετικών υποθέσεων ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και του Συμβουλίου της Επικρατείας και η έκδοση των σχετικών αποφάσεων γίνονται κατά προτεραιότητα. Η φορολογική αρχή που

εξέδωσε την πράξη ή η γραμματεία του οικείου διοικητικού δικαστηρίου ενημερώνουν αμελλητί τον αρμόδιο εισαγγελέα, αντιστοίχως, για την οριστικοποίηση της πράξης, λόγω μη άσκησης προσφυγής, ή για την έκδοση αμετάκλητης απόφασης του αρμόδιου διοικητικού δικαστηρίου και υποβάλλουν, κατά περίπτωση, υπηρεσιακό αντίγραφο του διοικητικού φακέλου ή της δικογραφίας της υπόθεσης.

ε) Σε περίπτωση αναστολής της προθεσμίας της παραγραφής, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της περ. α', δεν ισχύει ο χρονικός περιορισμός της αναστολής του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 113 του Ποινικού Κώδικα (Π.Κ.).

3. Αρμόδιο κατά τόπο δικαστήριο είναι αυτό της έδρας της αρμόδιας για τη φορολόγηση Δ.Ο.Υ..

4. Το Δημόσιο μπορεί να παρίσταται ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων για τα εγκλήματα του Κώδικα προς υποστήριξη της κατηγορίας. Όταν η δίωξη ασκείται σε βαθμό πλημμελήματος, το Δημόσιο μπορεί να εκπροσωπείται και από τον προϊστάμενο της αρμόδιας φορολογικής αρχής ή τον οριζόμενο από αυτόν υπάλληλο.

5. Στις δίκες που αφορούν εγκλήματα του Κώδικα, η εμφάνιση του μάρτυρα στο ακροατήριο δεν είναι υποχρεωτική, εφόσον έχει λάβει χώρα έγγραφη ενημέρωση του αρμόδιου εισαγγελέα ή του δικαστηρίου εκ μέρους της Αρχής που διενήργησε τον έλεγχο σχετικά με την υπόθεση, εκτός εάν το δικαστήριο, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος του κατηγορούμενου, κρίνει ότι πρέπει να κληθεί μάρτυρας, για να καταθέσει για ουσιώδη για την έκβαση της δίκης ζητήματα που δεν μπορούν να προκύψουν από τα έγγραφα της υπόθεσης.

6. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κ.Π.Δ. και του Γενικού Μέρους του Π.Κ..

Άρθρο 69

Αναστολή της ποινής

Για τα εγκλήματα του Κώδικα η αναστολή της ποινής γίνεται κατά τις σχετικές διατάξεις των άρθρων 99 επ. του Π.Κ..

ΤΜΗΜΑ XIII

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 70

Μεταβατικές διατάξεις

1. Μετά την 1η.1.2014, για υποθέσεις προσωρινού ή οριστικού φορολογικού ελέγχου που αφορά χρήσεις, περιόδους, φορολογικές υποθέσεις ή υποχρεώσεις πριν από την 1η.1.2014, εκδίδεται πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου. Για όσα αφορούν τα σχετικά με την έκδοση της πράξης εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα.

2. Κατά παρέκκλιση του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 34 του Κώδικα, πράξεις διορθωτικού προσδιορισμού φόρου, τέλους ή εισφοράς, που έχουν εκδοθεί ή εκδίδονται κατόπιν προσωρινού φορολογικού ελέγχου, ο οποίος διατάχθηκε μέχρι την 31η.12.2013, δεν κωλύουν τη μετά από νέο έλεγχο μεταγενέστερη διόρθωσή του. Το πρώτο εδάφιο ισχύει και για πράξεις

διορθωτικού προσδιορισμού που έχουν εκδοθεί ή εκδίδονται μετά από τακτικό (οριστικό) φορολογικό έλεγχο που διατάχθηκε έως την 31η.12.2013, στις περιπτώσεις στις οποίες, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 68 του ν. 2238/1994 (Α' 151), την παρ. 2 του άρθρου 49 του ν. 2859/2000 (Α' 248) και κάθε άλλη συναφή διάταξη, εκδίδεται μερική καταλογιστική πράξη.

3. Για χρήσεις, περιόδους, φορολογικές υποθέσεις ή υποχρεώσεις για τις οποίες είχε εκδοθεί μέχρι την 31η.12.2013 εντολή ελέγχου, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Τμήματος VII του Κώδικα, εφόσον κατά την 1η.1.2014 δεν είχε γίνει έναρξη του ελέγχου. Ως έναρξη του ελέγχου για την εφαρμογή του πρώτου εδαφίου λογίζεται η θεώρηση των βιβλίων του φορολογούμενου από όργανο της Φορολογικής Διοίκησης ή η κοινοποίηση πρόσκλησης για επίδειξη βιβλίων στον έλεγχο, στην περίπτωση που δεν είναι δυνατή η θεώρηση των βιβλίων ή η έκδοση της εντολής ελέγχου στην περίπτωση που δεν τηρούνται βιβλία. Ως έναρξη ελέγχου κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου θεωρείται και η αποστολή έως τις 31.12.2013 επιστολής στο φορολογούμενο, με την οποία του γνωστοποιείται ότι έχει εκδοθεί εντολή φορολογικού ελέγχου. Σε περίπτωση κατά την οποία, έως τις 31.12.2013, είχε εκδοθεί εντολή φορολογικού ελέγχου και για οποιονδήποτε λόγο, μετά την ημερομηνία αυτή, για την ίδια χρήση, περίοδο, φορολογική υπόθεση ή υποχρέωση, εκδοθεί νέα εντολή ελέγχου, οι έννομες συνέπειες της έκδοσης της αρχικής εντολής δεν θίγονται.

4. Κοινοποιήσεις κατά το άρθρο 5 του Κώδικα διενεργούνται και για χρήσεις, περιόδους, φορολογικές υποθέσεις ή υποχρεώσεις πριν από την έναρξη ισχύος αυτού.

5. Για φορολογικές δηλώσεις που υποβάλλονται μετά την 1η.1.2014, ανεξάρτητα από τη χρήση, την περίοδο, τη φορολογική υπόθεση ή υποχρέωση την οποία αφορούν, διενεργείται άμεσος προσδιορισμός του φόρου ή εκδίδεται πράξη διοικητικού προσδιορισμού του φόρου, κατά περίπτωση.

6. Για φορολογικές χρήσεις, περιόδους, υποθέσεις ή υποχρεώσεις για τις οποίες έως την 31η.12.2013 έχουν εκδοθεί οριστικά φύλλα ελέγχου ή οριστικές πράξεις προσδιορισμού ή καταλογισμού οποιουδήποτε φόρου, τέλους ή εισφοράς ή εκκαθαριστικά σημειώματα ή οποιαδήποτε άλλη συναφή πράξη, ως νέο στοιχείο, κατά την έννοια του άρθρου 25 του Κώδικα, θεωρείται οποιοδήποτε στοιχείο δεν τελούσε σε γνώση της αρμόδιας για τον τακτικό (οριστικό) έλεγχο φορολογικής αρχής, κατά τον χρόνο διενέργειάς του.

7. Σε περίπτωση ακύρωσης με απόφαση διοικητικού δικαστηρίου, για τυπικούς λόγους ή λόγω νομικής πλημμελίας, οποιασδήποτε πράξης καταλογισμού, η Φορολογική Διοίκηση, σε συμμόρφωση με τη δικαστική απόφαση, εκδίδει, από την 1η.1.2014 τις προβλεπόμενες από τον Κώδικα πράξεις προσδιορισμού του φόρου, ανεξαρτήτως του χρόνου έκδοσης της δικαστικής απόφασης.

8. Για τις δικαστικές αποφάσεις που εκδίδονται μετά την 1η.1.2014 εφαρμόζονται αναλόγως η παρ. 4 του άρθρου 41 και η παρ. 1 του άρθρου 30 του Κώδικα.

9. Σε περίπτωση έκδοσης απόφασης διοικητικού δικαστηρίου με την οποία κηρύσσεται απαράδεκτη η συ-

ζήτηση ενδίκου βοηθήματος ή μέσου και αναπέμπεται η υπόθεση στη Φορολογική Διοίκηση, για να τηρηθεί η διαδικασία διοικητικής επίλυσης της διαφοράς, το αίτημα για διοικητική επίλυση εξετάζεται από τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών, σύμφωνα με το άρθρο 63 του Κώδικα, εκτός εάν ο φορολογούμενος αποδεχθεί την προσβαλλόμενη πράξη μέσα σε αποκλειστική προθεσμία πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της δικαστικής απόφασης ή σχετικής πρόσκλησης της Φορολογικής Διοίκησης.

10. Διατάξεις περί παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου να κοινοποιεί φύλλα ελέγχου και πράξεις προσδιορισμού φόρου, τελών, εισφορών, προστίμων, προϊσχύουσες του άρθρου 36 του Κώδικα, εξακολουθούν να έχουν εφαρμογή για τις χρήσεις, τις περιόδους, τις υποθέσεις και τις φορολογικές υποχρεώσεις τις οποίες αφορούν. Όπου σε κείμενες διατάξεις ουσιαστικού φορολογικού δικαίου, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα, προβλέπεται προθεσμία παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου να κοινοποιεί φύλλα ελέγχου, πράξεις προσδιορισμού φόρου, τελών, εισφορών, πράξεις επιβολής προστίμων και κάθε άλλη συναφή πράξη, η παραγραφή διακόπτεται με την έκδοσή τους. Η διάταξη του δευτέρου εδαφίου εφαρμόζεται και σε εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις, οι οποίες δεν είχαν συζητηθεί κατά τη δημοσίευσή του ν. 4254/2014 (Α' 85) σε πρώτο βαθμό.

11. Το άρθρο 47 του Κώδικα εφαρμόζεται για οφειλές για τις οποίες αποκτάται εκτελεστός τίτλος από την 1η.1.2014 και εφεξής.

12. Το άρθρο 51 του Κώδικα, σχετικά με τον χρόνο παραγραφής και τους λόγους διακοπής και αναστολής αυτής, εφαρμόζεται για φόρους και λοιπά έσοδα για τα οποία η Φορολογική Διοίκηση αποκτά εκτελεστό τίτλο από την 1η.1.2014 και εφεξής.

13. Η παρ. 2 του άρθρου 53 του Κώδικα εφαρμόζεται για αιτήσεις επιστροφής που υποβάλλονται από την 1η.1.2014 και εφεξής.

14. Για πράξεις διορθωτικού προσδιορισμού φόρου που αφορούν εν γένει φορολογικές υποχρεώσεις, χρήσεις, περιόδους ή υποθέσεις έως και τις 31.12.2013 επιβάλλεται, αντί του πρόσθετου φόρου του άρθρου 1 του ν. 2523/1997 (Α' 179), πρόστιμο που ισούται με το άθροισμα του προστίμου του άρθρου 58, της παρ. 2 του άρθρου 58Α ή του άρθρου 59 του Κώδικα, κατά περίπτωση, πλέον του τόκου του άρθρου 53 του Κώδικα, ο οποίος υπολογίζεται από την 1η.1.2014 και μέχρι την έκδοση του εκτελεστού τίτλου, εφόσον αυτό συνεπάγεται επικριότερη μεταχείριση του φορολογούμενου. Σε κάθε περίπτωση, μετά την απόκτηση του εκτελεστού τίτλου, εφαρμόζεται το άρθρο 53 του Κώδικα.

15. Εξαιρετικά, για την υποβολή εκπρόθεσμων χρεωστικών δηλώσεων, που αφορούν χρήσεις, περιόδους, υποθέσεις ή εν γένει φορολογικές υποχρεώσεις έως τις 31.12.2013, επιβάλλεται, αντί του πρόσθετου φόρου του άρθρου 1 του ν. 2523/1997, πρόστιμο που ισούται με το άθροισμα του προστίμου του άρθρου 54 του Κώδικα, πλέον του τόκου του άρθρου 53 του Κώδικα, ο οποίος υπολογίζεται από την 1η.1.2014 και μέχρι την έκδοση του εκτελεστού τίτλου, εφόσον αυτό συνεπάγεται επι-

κρίστερη μεταχείριση του φορολογούμενου. Για δηλώσεις που υποβάλλονται μετά την κοινοποίηση εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης παροχής πληροφοριών του άρθρου 14 του Κώδικα και μέχρι την κοινοποίηση του προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου επιβάλλονται, αντί των ανωτέρω κυρώσεων, οι κυρώσεις της παρ. 14 του παρόντος, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο αυτή. Εφόσον πρόκειται για τροποποιητικές δηλώσεις, για τον υπολογισμό του ποσού του προστίμου της παρ. 14 του παρόντος, λαμβάνεται ως βάση υπολογισμού το ποσό της διαφοράς μεταξύ του φόρου που προκύπτει με βάση την υποβαλλόμενη τροποποιητική φορολογική δήλωση και εκείνου που προκύπτει με βάση την αρχικώς υποβληθείσα δήλωση και τις τυχόν τροποποιητικές δηλώσεις που έχουν εν τω μεταξύ υποβληθεί. Δεν είναι δυνατή η υποβολή δηλώσεων σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο με επιφύλαξη. Εξαιρουμένων των δηλώσεων παρακρατούμενων φόρων από μισθωτή εργασία και συντάξεις, εφόσον η προκύπτουσα οφειλή εξοφληθεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τον προσδιορισμό του φόρου, το επιβληθέν κατά το δεύτερο και τρίτο εδάφιο πρόστιμο ή ο πρόσθετος φόρος περιορίζεται στο εξήντα τοις εκατό (60%) του αρχικώς προσδιορισθέντος. Φόροι, πρόστιμα, τέλη, εισφορές και λοιπά ποσά που προσδιορίζονται κατά το δεύτερο, τρίτο και πέμπτο εδάφιο δεν διαγράφονται, δεν συμψηφίζονται ούτε επιστρέφονται. Σε κάθε περίπτωση μετά την απόκτηση του εκτελεστού τίτλου εφαρμόζεται το άρθρο 53 του Κώδικα.

16. Για την υποβολή, μετά την 1η.1.2014, εκπροθέσμων δηλώσεων από τις οποίες δεν προκύπτει φορολογική υποχρέωση ή δηλώσεων πληροφοριακού χαρακτήρα που αφορούν περιόδους έως τις 31.12.2013, επιβάλλονται τα πρόστιμα του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 2523/1997, με τον περιορισμό το καταβλητέο σε καθεμία περίπτωση ποσό να μην ξεπερνά το προβλεπόμενο στην περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 54 του Κώδικα.

17. Η υπ' αρ. 45081/30.10.1997 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών που έχει εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 6 του άρθρου 26 του ν. 1882/1990 (Α' 43) εξακολουθεί να ισχύει μέχρι την κατάργησή της.

18. Η παρ. 7 του άρθρου 46 του Κώδικα εφαρμόζεται και για μέτρα που το Δημόσιο λαμβάνει ή έχει λάβει πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 4223/2013 (Α' 287) επί περιουσιακών στοιχείων που έχουν δεσμευτεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 14 του ν. 2523/1997.

19. Για την επιβολή συντηρητικής κατάσχεσης σύμφωνα με το άρθρο 46 του Κώδικα, οι προβλεπόμενες επιδόσεις κατά τον ΚΠολΔ γίνονται και από οποιονδήποτε υπάλληλο της Φορολογικής Διοίκησης.

20. Οι παρ. 5 και 6 του άρθρου 46 του Κώδικα καταλαμβάνουν και τις υποθέσεις για τις οποίες έχουν συνταχθεί ειδικές εκθέσεις ελέγχου της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 2523/1997 μέχρι τις 31.12.2013, αλλά δεν έχουν ληφθεί τα προβλεπόμενα μέτρα μέχρι την ημερομηνία αυτή.

21. Αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που ρυθμίζουν θέματα που υπάγονται στις διατάξεις του Κώδικα, οι οποίες έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων:

16 του ν. 1882/1990 (Α' 43) περί Φορολογίας Αυτομάτου Υπερτιμήματος, 2 έως και 19 του ν. 3427/2005 (Α' 312) περί Φόρου Αυτομάτου Υπερτιμήματος (Φ.Α.Υ.) και Τέλους Συναλλαγής Ακινήτων (Τ.Σ.Α.), 21 έως και 35 του ν. 2459/1997 (Α' 17) περί Φόρου Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας (Φ.Μ.Α.Π.), 27 έως και 50 του ν. 3842/2010 (Α' 58) περί Φόρου Ακίνητης Περιουσίας (Φ.Α.Π.), 5 έως και 19 του ν. 3634/2008 (Α' 9) και 53 του ν. 3842/2010 (Α' 58) περί Ενιαίου Τέλους Ακινήτων (Ε.Τ.ΑΚ.), 53 του ν. 4021/2011 (Α' 218) περί Έκτακτου Ειδικού Τέλους Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε.) και της υποπαρ. Α7 του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107) περί Έκτακτου Ειδικού Τέλους Ακινήτων (Ε.Ε.Τ.Α.), καθώς και οποιαδήποτε άλλη απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, η οποία ρυθμίζει θέματα διαδικασιών των φορολογιών που επιβλήθηκαν με τους ανωτέρω νόμους, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την έκδοση αποφάσεων του Διοικητή, κατά τις διατάξεις του Κώδικα, όπου αυτό απαιτείται.

22. Για τα έσοδα που εμπίπτουν στο άρθρο 2 και το Παράρτημα του ν. 4174/2013 (Α' 170) ο Κώδικας εφαρμόζεται από την 1η.1.2014, εκτός εάν διαφορετικά ορίζεται. Ειδικά, για τις υποθέσεις του Κώδικα Διατάξεων Φορολογίας Κληρονομικών, Δωρεών, Γονικών Παροχών και Κερδών από τυχερά παίγνια, ο Κώδικας εφαρμόζεται από την 1η.1.2015. Κατ' εξαίρεση για τις υποθέσεις του δευτέρου εδαφίου εφαρμόζονται από την 1η.1.2014 η παρ. 1 του άρθρου 30 και το Τμήμα ΙΧ του Κώδικα.

23. Το άρθρο 65Α του Κώδικα τίθεται σε ισχύ για χρήσεις που αρχίζουν από την 1η.1.2014. Η απόφαση του Υπουργού Οικονομικών υπό στοιχεία ΠΟΛ 1159/2011 (Β' 1657) διατηρείται σε ισχύ για χρήσεις που αρχίζουν πριν από την 1η.1.2014 και μπορεί να τροποποιηθεί ύστερα από γνώμη της Ε.Λ.Τ.Ε..

24. Ειδικά για την πράξη αποδοχής κληρονομιάς, της παρ. 1 του 54Α του Κώδικα, η υποχρέωση του συμβολαιογράφου για μνημόνευση και επισύναψη του πιστοποιητικού ΕΝ.Φ.Ι.Α. ισχύει από την 20ή.1.2014.

25. Εφόσον με την υποβολή τροποποιητικής φορολογικής δήλωσης ή με αυτοτελές αίτημα ή καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο, που αφορά φορολογικό έτος, διαχειριστική περίοδο ή φορολογική υπόθεση, μέχρι την 1η.1.2014, προβάλλεται αξίωση επιστροφής φόρου, για τα σχετικά με την παραγραφή, εφαρμόζονται τα μέχρι τότε ισχύοντα.

26. Από την 1η.1.2014 κάθε αίτημα προς τη Φορολογική Διοίκηση για διοικητικό ή δικαστικό συμβιβασμό θεωρείται απαράδεκτο και δεν εξετάζεται. Η διάταξη του πρώτου εδαφίου, ανεξαρτήτως χρονικών περιορισμών, εφαρμόζεται και για υποθέσεις, οι οποίες ήταν δυνατό να υπαχθούν σε οποιαδήποτε περίπτωση των άρθρων 70Α και 70Β του ν. 2238/1994.

27. Για παραβάσεις που διαπράχθηκαν μέχρι τις 31.12.2013, ανεξάρτητα από τον χρόνο διαπίστωσής τους, το σχετικό πρόστιμο υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 2523/1997, εξακολουθεί να εφαρμόζεται η παρ. 6 του άρθρου 9 του ίδιου νόμου, εφόσον ο φορολογούμενος, με δήλωσή του προς τον προϊστάμενο της αρχής που εξέδωσε την πράξη επιβολής προστίμου,

μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση της, αποδεχθεί ανεπιφύλακτα το σύνολο των παραβάσεων που αναφέρονται σε αυτή και καταβάλει, ταυτόχρονα, τουλάχιστον ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) της συνολικής οφειλής, ενώ το υπόλοιπο ποσό καταβάλλεται εφάπαξ μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του επόμενου μήνα της αποδοχής. Ποσά τα οποία έχουν καταβληθεί, δεν επιστρέφονται λόγω της εφαρμογής της παρούσας. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος, αμφισβητήσει τη νομιμότητα της αποδοχής, η πράξη και οι έννομες συνέπειές της αναβιώνουν και ήδη καταβληθέντα ποσά δεν επιστρέφονται.

28. Οι παρ. 5 και 6 του άρθρου 4 του ν. 2523/1997 εφαρμόζονται και για ενδοομιλικές συναλλαγές που πραγματοποιήθηκαν σε περιόδους που άρχισαν πριν από την 1η.1.2012, εφόσον η υπόθεση ήταν εκκρεμής κατά τη δημοσίευση του ν. 4446/2016 (Α' 240) ενώπιον της Φορολογικής Διοίκησης ή των τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων ή του Συμβουλίου της Επικρατείας. Σε κάθε περίπτωση, εφόσον οι διατάξεις του άρθρου 56 του ν. 4174/2013 είναι ευνοϊκότερες για τον υπόχρεο, εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτές, ανεξάρτητα από τον χρόνο πραγματοποίησης των ενδοομιλικών συναλλαγών.

29. Φορολογούμενος σε βάρος του οποίου: α) έχει εκδοθεί και δεν έχει κοινοποιηθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 4512/2018 (Α' 5) οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, ή β) θα εκδοθεί οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου κατόπιν προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού που έχει κοινοποιηθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 4512/2018, δύναται να αποδεχτεί την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού, με ανέκκλητη και ανεπιφύλακτη δήλωσή του, η οποία υποβάλλεται μέσα στην προθεσμία για άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής, στον προϊστάμενο της υπηρεσίας που εξέδωσε την πράξη προσδιορισμού του φόρου. Εφόσον ο φορολογούμενος εξοφλήσει την προκύπτουσα οφειλή μέσα στην προθεσμία της παρ. 3 του άρθρου 41 του Κώδικα, τα επιβληθέντα πρόστιμα, βάσει του άρθρου 58, της παρ. 2 του άρθρου 58Α και του άρθρου 59 του Κώδικα ή της παρ. 14 του παρόντος άρθρου ή οι πρόσθετοι φόροι του άρθρου 1 του ν. 2523/1997, κατά περίπτωση, μειώνονται στο εξήντα τοις εκατό (60%) αυτών. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται και για εκκρεμείς υποθέσεις κατά την έναρξη ισχύος του ν. 4512/2018, εφαρμοζόμενων αναλόγως των παρ. 3 και 5 του άρθρου 49 του ν. 4509/2017 (Α' 201). Ως εκκρεμείς υποθέσεις νοούνται οι υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή του Συμβουλίου της Επικρατείας κατόπιν άσκησης ενδικοφανούς ή δικαστικής προσφυγής ή τακτικού ενδίκου μέσου ή αίτησης αναίρεσης ή εκείνες για τις οποίες εκκρεμεί η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς ή δικαστικής προσφυγής ή τακτικού ενδίκου μέσου ή αίτησης αναίρεσης. Ως εκκρεμείς νοούνται, επίσης, οι υποθέσεις οι οποίες έχουν συζητηθεί και δεν έχει εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση του δικαστηρίου ή έχει εκδοθεί μη αμετάκλητη απόφαση αλλά δεν έχει κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο. Με απόφαση του Διοικητή δύναται να καθορίζονται ζητήματα προθεσμια-

ών, καταβολής, αρμοδιοτήτων και κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

30. Οφειλές από πράξεις διοικητικού προσδιορισμού του φόρου που εκδόθηκαν μέχρι τις 31.12.2019 με βάση στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση και αφορούν αποδοχές που εισπράχθηκαν αναδρομικά μέσα στο 2013 καθίστανται ληξιπρόθεσμες την 31η.7.2020.

31. Η αίτηση ακύρωσης ή τροποποίησης σύμφωνα με το άρθρο 63B του Κώδικα υποβάλλεται κατά άμεσου προσδιορισμού ή πράξεων διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου ή πράξεων επιβολής προστίμου που εκδίδονται από την 1η.1.2020 και μετά.

32. α) Κατ' εξαίρεση, άμεσος προσδιορισμός φόρου ή πράξεις προσδιορισμού φόρου ή επιβολής προστίμου που εκδόθηκαν εντός του 2019, για τις οποίες συντρέχει οποιοσδήποτε από τους λόγους που αναφέρονται στις περ. α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 63B και για τις οποίες δεν έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή ή προσφυγή ενώπιον του δικαστηρίου έως την ημερομηνία έναρξης ισχύος του άρθρου 63B, δύνανται να ακυρωθούν ή να τροποποιηθούν κατ' εφαρμογή των οριζόμενων στην παρ. 2 του άρθρου 63B. Για τον σκοπό αυτόν υποβάλλεται αίτηση του φορολογούμενου για ακύρωση ή τροποποίηση έως τις 31.7.2020 και η πράξη της Φορολογικής Διοίκησης εκδίδεται μέχρι τις 30.9.2020. Έως τις 30.9.2020 δύνανται να γίνει και η ακύρωση ή τροποποίηση άμεσου προσδιορισμού φόρου, της πράξης προσδιορισμού του φόρου και της πράξης επιβολής προστίμου, εφόσον έχει εκδοθεί, χωρίς αίτηση του φορολογούμενου, κατ' ανάλογη εφαρμογή των οριζόμενων στην παρ. 3 του άρθρου 63B. Στις περιπτώσεις που έχει ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή και δεν έχει συμπληρωθεί η προθεσμία εξέτασής της, η προθεσμία αυτή διακόπτεται από την έναρξη ισχύος του άρθρου 63B και η ασκηθείσα ενδικοφανής προσφυγή λογίζεται ως αίτηση του φορολογούμενου για την ακύρωση ή τροποποίηση, εξετάζεται ως τέτοια και η σχετική πράξη εκδίδεται έως τις 30.9.2020. Για τις υποθέσεις αυτές και σε περίπτωση ρητής απόρριψης του αιτήματος ακύρωσης ή τροποποίησης, επιτρέπεται η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής κατά της πράξης απόρριψης, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 63, με την οποία μπορούν να προβάλλονται και οι λόγοι που έχουν ήδη προβληθεί με την αρχικώς ασκηθείσα ενδικοφανή προσφυγή. Σε περίπτωση σιωπηρής απόρριψης του αιτήματος ακύρωσης ή τροποποίησης λόγω άπρακτης παρέλευσης της προθεσμίας του πέμπτου εδαφίου, η αρχικώς ασκηθείσα ενδικοφανής προσφυγή και κάθε σχετικό έγγραφο διαβιβάζονται προς τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών μέχρι τις 31.10.2020 και η προθεσμία εξέτασης της ενδικοφανούς προσφυγής εκκινεί εκ νέου από την 1η.11.2020. Οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 63 εφαρμόζονται κατ' εξαίρεση και για όλες τις υποθέσεις της περ. α'. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, έπειτα από εισήγηση του Διοικητή, ορίζεται κάθε ειδικότερο θέμα για την εφαρμογή της παρούσας.

β) Πράξεις επιβολής προστίμου που αφορούν χρήσεις έως τις 31.12.2013 και εκδόθηκαν κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 32 του Κώδικα με βάση στοιχεία που

είχε στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση, ακυρώνονται με σχετική πράξη της Φορολογικής Διοίκησης, εφόσον κατά την έκδοση της πράξης προσδιορισμού φόρου δεν προκύπτει ποσό φόρου προς καταβολή.

γ) Για επιγενόμενους λόγους που γεννήθηκαν εντός του 2019, η αίτηση του δεύτερου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 63B υποβάλλεται εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από τη δημοσίευσή του ν. 4701/2020 (Α' 128).

33. α) Για αναδρομικά εισοδήματα από συντάξεις που αφορούν τα φορολογικά έτη 2014 έως και 2017, ανάγονται σε έτος άλλο από εκείνο στο οποίο εισπράχθηκαν και καταβλήθηκαν από 1η.1.2015 έως και τις 31.12.2018, για τα οποία εκδίδεται:

αα) πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου με βάση εκπρόθεσμη αρχική δήλωση που υποβλήθηκε από τον φορολογούμενο ή με βάση στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 32 του Κώδικα, ή

αβ) πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου κατόπιν εκπρόθεσμης τροποποιητικής δήλωσης, σύμφωνα με το άρθρο 34 του Κώδικα, το άρθρο 54 του Κώδικα δεν εφαρμόζεται και οι τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 53 του Κώδικα δεν μπορούν να υπερβούν το είκοσι τοις εκατό (20%) του κύριου φόρου που προσδιορίζεται με την πράξη, εφόσον πρόκειται για το πρώτο έτος καταβολής σύνταξης, η οποία έγινε καθυστερημένα από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα. Σε περίπτωση που τα ανωτέρω εισοδήματα καταβλήθηκαν αναδρομικά από την 1η.1.2014 έως και τις 31.12.2018 και ανάγονται σε χρήσεις έως και τις 31.12.2013, εφαρμόζεται το πρώτο εδάφιο της παρ. 15 του παρόντος άρθρου, οι επιβαλλόμενες κυρώσεις δεν δύνανται να υπερβούν το είκοσι τοις εκατό (20%) του κύριου φόρου που προσδιορίζεται κατά την έκδοση της πράξης και το άρθρο 54 του Κώδικα δεν εφαρμόζεται. Οι ως άνω διατάξεις ισχύουν για πράξεις διοικητικού ή διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου που εκδίδονται από την 1.1.2020.

β) Οι πρόσθετοι φόροι ή το πρόστιμο του άρθρου 54 του Κώδικα και οι τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 53 του Κώδικα που επιβλήθηκαν με πράξεις διοικητικού προσδιορισμού φόρου που αφορούν σε χρήσεις έως τις 31.12.2013 και εκδόθηκαν μέσα στο 2019, κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 32 του Κώδικα, με βάση στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση, για αποδοχές που εισπράχθηκαν αναδρομικά μέσα στο 2013, δεν δύνανται να υπερβούν το είκοσι τοις εκατό (20%) του κύριου φόρου που προσδιορίστηκε κατά την έκδοση της πράξης, εφόσον πρόκειται για το πρώτο έτος καταβολής σύνταξης, η οποία έγινε καθυστερημένα από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα. Το ίδιο ισχύει για τα ανωτέρω εισοδήματα που θα εκκαθαριστούν εκ νέου από την αρμόδια υπηρεσία κατ' εφαρμογή της διαδικασίας που προβλέπεται στην παρ. 32 του παρόντος άρθρου. Με αίτημα του φορολογούμενου εκδίδεται νέα πράξη από τη Φορολογική Διοίκηση με την οποία οι πρόσθετοι φόροι ή οι τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 53 του Κώδικα περιορίζονται σε ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) του κύριου φόρου και το πρόστιμο του άρθρου 54 του Κώδικα δεν επιβάλλεται.

34. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή δύναται να τροποποιούνται οι προθεσμίες που ορίζονται στην παρ. 30 και την περ. α' της παρ. 32 του παρόντος άρθρου.

35. Καταστάσεις φορολογικών στοιχείων για διασταύρωση πληροφοριών για το ημερολογιακό έτος 2014, που υπεβλήθησαν από τις 21.1.2016 έως και τις 25.1.2016, θεωρούνται εμπρόθεσμες. Πρόστιμα που έχουν επιβληθεί, ακυρώνονται ή, εφόσον έχουν εισπραχθεί, συμψηφίζονται με οφειλές και, στην περίπτωση που δεν υπάρχει οφειλή, επιστρέφονται.

36. Πράξεις επιβολής προστίμου που εκδόθηκαν για εκπρόθεσμες τροποποιητικές δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, από τις οποίες το επιπλέον ποσό φόρου που προέκυψε προς καταβολή σε σχέση με την αρχική δήλωση, είναι έως εκατό (100) ευρώ, για τις οποίες δεν έχει παρέλθει η προθεσμία άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής ή εκκρεμούν ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή δεν έχει παρέλθει η προθεσμία άσκησης δικαστικής προσφυγής, ακυρώνονται ή, εφόσον έχουν εισπραχθεί, συμψηφίζονται με οφειλές και, στην περίπτωση που δεν υπάρχει οφειλή, επιστρέφονται.

37. Όπου στην κείμενη νομοθεσία γίνεται παραπομπή στις ρυθμίσεις του ν. 2523/1997 (άρθρα 17 έως 21), εννοούνται οι αντίστοιχες ρυθμίσεις του Τμήματος ΧΙΙ του Κώδικα (άρθρα 66 έως 69).

38. Αιτήσεις ποινικής δίωξης Προϊσταμένων Δ.Ο.Υ. ή Ελεγκτικών Κέντρων ή Τελωνείων σύμφωνα με το άρθρο 25 του ν. 1882/1990 («Ποινικό αδίκημα μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο και τρίτους») για χρέη κατώτερα του ποσού των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ, εκκρεμείς κατά τη δημοσίευση του ν. 4337/2015 (Α' 129), δεν εισάγονται για συζήτηση. Η αναστολή της παραγραφής των χρεών κατώτερων του ποσού του πρώτου εδαφίου, για τα οποία είχε υποβληθεί αίτηση ποινικής δίωξης του άρθρου 25 του ν. 1882/1990 πριν από τη δημοσίευση του

ν. 4337/2015, λήγει με τη δημοσίευση του ν. 4337/2015 και η παραγραφή συνεχίζεται και δεν συμπληρώνεται πριν την πάροδο έτους από τη λήξη της αναστολής.

39. Υποθέσεις για εγκλήματα των άρθρων 17, 18 και 19 του ν. 2523/1997, εάν μέχρι τη δημοσίευση του ν. 4337/2015 είχε γίνει επίδοση κλητηρίου θεσπίσματος ή κλήσης στον κατηγορούμενο, εκδικάζονται από το αρμόδιο δικαστήριο στο οποίο έχουν εισαχθεί.

40. Εκκρεμείς κατά τη δημοσίευση του ν. 4337/2015 μηνυτήριες αναφορές για εγκλήματα των άρθρων 17, 18 και 19 του ν. 2523/1997 που υποβλήθηκαν για ποσά μικρότερα από τα οριζόμενα στο άρθρο 66 δεν εισάγονται για συζήτηση και οι σχετικές δικογραφίες τίθενται στο αρχείο με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα.

Άρθρο 71

Τελικές και καταργούμενες διατάξεις

1. Όπου σε κείμενες διατάξεις γίνεται παραπομπή ή αναφορά σε διάταξη του Μέρους Α' του ν. 4174/2013 (Α' 170) ή του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), ή γενικά στον ν. 4174/2013 ή στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), εφεξής νοείται η αντίστοιχη διάταξη του παρόντος Κώδικα ή ο παρών Κώδικας.

2. Κανονιστικές αποφάσεις ή άλλες διοικητικές πράξεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση διατάξεων του ν. 4174/2013 ή του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), όπως ισχύει μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος Κώδικα, εξακολουθούν να ισχύουν.

3. Κανονιστικές αποφάσεις ή άλλες διοικητικές πράξεις που μετά τη δημοσίευση του παρόντος Κώδικα τροποποιούν ή αντικαθιστούν αποφάσεις ή πράξεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση διατάξεων του Μέρους Α' του ν. 4174/2013 ή του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), εκδίδονται εφεξής κατ' εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Κώδικα.

4. Οι κωδικοποιούμενες διατάξεις του Μέρους Α' και το Παράρτημα του ν. 4174/2013 καταργούνται.

Παράρτημα

Φόρος μεταβίβασης ακινήτων (ν. 1587/1950),
Δήλωση στοιχείων ακινήτων (Ε9) και Περιορισολόγιο ακινήτων (άρθρα 23 και 23Α του ν. 3427/2005),
Ειδικός Φόρος επί των Ακινήτων (άρθρα 15 έως 18 του ν. 3091/2002),
Τέλος Επιτηδεύματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων (άρθρο 31 του ν. 3986/2011),
Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης Φυσικών Προσώπων (άρθρα 29 του ν. 3986/2011 και 43Α του ν. 4172/2013),
Φόρος Πολυτελούς Διαβίωσης (άρθρο 44 του ν. 4111/2013),
Φόρος Πλοίων με ελληνική και με ξένη σημαία (ν. 27/1975),
Εισφορά Εισαγόμενου Συναλλάγματος (άρθρο 45 παρ. 1 του ν. 4141/2013),
Φόρος επί των μερισμάτων εταιρειών του άρθρου 25 του ν. 27/1975 (άρθρο 45 παρ. 5 του ν. 4141/2013),
Έσοδα Εισιτηρίων Καζίνο (άρθρα 2 παρ. 10 του ν. 2206/1994, 31 παρ. 13 του ν. 2873/2000, 1 παρ. 1 του ν. 3139/2003, πρώτο περ. 9 υποπαρ. Ε7 του ν. 4093/2012),
Ειδικός Φόρος Πολυτελείας Χωρών της Ε. Ε. και Εγχωρίως Παραγομένων Ειδών (άρθρο 17 του ν. 3833/2010),
Συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου στα Μικτά Κέρδη των Εταιρειών Παροχής Υπηρεσιών Στοιχημάτων και Τυχερών Παιγνίων μέσω Διαδικτύου (άρθρο 50 του ν. 4002/2011),
Τέλος Συνδρομητών Κινητής Τηλεφωνίας και Τέλος Καρτοκινητής Τηλεφωνίας (άρθρο 12 του ν. 2579/1998),
Τέλη Διενέργειας Παιγνίων με Παιγνιόχαρτα (άρθρα 8 του ν. 2515/1997 και 10 παρ. 2 του ν. 3037/2002),
Φόρος Ασφαλιστρών (άρθρο 29 του ν. 3492/2006),
Ετήσιο Τέλος για τη Λειτουργία Χώρου Καπνιζόντων (άρθρο 45 του ν. 3986/2011),
Ειδικός Φόρος στις Διαφημίσεις που προβάλλονται από την τηλεόραση (άρθρο πέμπτο παρ. 12 του ν. 3845/2010),
Ειδικός Φόρος Ιδιωτικών Πλοίων Αναψυχής (άρθρο 2 του ν. 3790/2009),
Φόρος Συγκέντρωσης Κεφαλαίου (άρθρα 17 έως 31 του ν. 1676/1986),
Εισφορά Δακοκτονίας (άρθρο 2 του Α.Ν. 112/1967),
Εφάπαξ φόροι επί των αποθεμάτων πετρελαίου (άρθρα 23 του ν. 3634/2008, 2 του ν. 3828/2010 και τέταρτο παρ. 6 του ν. 3845/2010),
Τέλη Χαρτοσήμου (π.δ. 28ης Ιουλίου 1931),
Ειδικός Φόρος για την Ανάπτυξη της Κινηματογραφικής Τέχνης (άρθρο 60 του ν. 1731/1987),
Φόρος Ακίνητης Περιουσίας (άρθρα 27 έως 50 του ν. 3842/2010),
Φόρος Αυτομάτου Υπερτιμήματος (άρθρο 16 του ν. 1882/1990),
Φόρος Αυτομάτου Υπερτιμήματος και Τέλος Συναλλαγής Ακινήτων (άρθρα 2 έως 19 του ν. 3427/2005),
Φόρος Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας (άρθρα 21 έως 35 του ν. 2459/1997),
Ενιαίο Τέλος Ακινήτων (άρθρα 5 έως 19 του ν. 3634/2008),
Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (άρθρο 53 του ν. 4021/2011),

Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ακινήτων (άρθρο πρώτο υποπαρ. Α7 του ν.4152/2013),
 Εισφορές Φυσικών Προσώπων (άρθρα 18 του ν. 3758/2009, 30 του ν. 3986/2011, 5 του ν. 3833/2010),
 Έκτακτη Εισφορά στα Ιδιωτικά Πλοία Αναψυχής (άρθρο 3 του ν. 3790/2009),
 Έκτακτες Εφάπαξ Εισφορές Κοινωνικής Ευθύνης των Νομικών Προσώπων (άρθρα 2 του ν. 3808/2009 και 5 του ν. 3845/2010),
 Αυτοτελής Φορολογία Αφορολόγητων Αποθεματικών (άρθρο 8 του ν. 2579/1998),
 Φορολογία Προβλέψεων Επισφαλών Απαιτήσεων (άρθρο 9 παρ. 4 του ν. 3296/2004),
 Αυτοτελής Φορολογία Αφορολόγητων Αποθεματικών Τεχνικών Επιχειρήσεων (άρθρο 3 του ν. 2954/2001),
 Αυτοτελής Φορολογία των Αποθεματικών των Τραπεζών (άρθρο 10 του ν. 3513/2006),
 Ειδικός Φόρος Τραπεζικών Εργασιών (άρθρα 6 έως 16 του ν. 1676/1986),
 Φόρος επί του ζύθου (άρθρο 39 του β.δ. 24.9/20.10.1958),
 Φόρος Διαμονής (άρθρο 53 του ν. 4389/2016),
 Τέλος στη συνδρομητική τηλεόραση (άρθρο 54 του ν. 4389/2016),
 Τέλος συνδρομητών σταθερής τηλεφωνίας (άρθρο 55 του ν. 4389/2016),
 Περιβαλλοντικό τέλος πλαστικής σακούλας του άρθρου 6Α του ν. 2939/2001,
 Το προβλεπόμενο στο άρθρο 30 του ν. 3846/2010 ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) των εισπραττόμενων από τις ιδιωτικές Μονάδες Χρόνιας Αιμοκάθαρσης νοσηλίων,
 Εισφορά προστασίας του περιβάλλοντος της παρ. 3 του άρθρου 4 του 4736/2020 σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον,
 Περιβαλλοντικό τέλος (άρθρο 79 του ν. 4819/2021),
 Τέλος ανακύκλωσης (άρθρο 80 του ν. 4819/2021).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ	ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗ ΔΙΑΤΑΞΗ
Άρθρο πρώτο	
Άρθρο 1	Το άρθρο 1 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013
Άρθρο 2	Το άρθρο 2 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013
Άρθρο 3	Το άρθρο 3 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013
Άρθρο 4	Το άρθρο 4 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5, 6 και 7 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013, την παρ. 1 και την περ. α της παρ. 2 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 5	Το άρθρο 5 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013
Άρθρο 6	Το άρθρο 6 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013
Άρθρο 7	Το άρθρο 7 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με το

	άρθρο 17 του ν. 4818/2021
Άρθρο 8	Το άρθρο 8 του ν. 4174/2013
Άρθρο 9	Το άρθρο 9 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017
Άρθρο 10	Το άρθρο 10 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 355 του ν. 4512/2018 και τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 112 του ν. 4549/2018 Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφιο πρώτο
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφιο πρώτο	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. γ, εδάφιο τρίτο
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφιο δεύτερο	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφια δεύτερο και τρίτο
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α' εδάφια τρίτο και τέταρτο	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. β
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. β	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. γ, εδάφια πρώτο και δεύτερο
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. γ	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. δ και ε, αντίστοιχα. Οι υποπερ. i και ii της περ. δ κωδικοποιούνται με τις υποπερ. δα και δβ, αντίστοιχα, της περ. δ της παρ. 1
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. δ και ε	Άρθρο 10, παρ. 2, 3, 4, 5 και 6, αντίστοιχα
Άρθρο 10, παρ. 2, 3, 4, 5 και 6	
Άρθρο 11	Το άρθρο 11 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 355 του ν. 4512/2018, τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 112 του ν. 4549/2018 και με την παρ. 1 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020, σε συνδυασμό με τα άρθρα 47β, 47γ και 47δ του Κώδικα Φ.Π.Α., όπως τα δύο πρώτα έχουν αντικατασταθεί με τα άρθρα 9 και 10 και το τρίτο έχει προστεθεί με το άρθρο 11 του ν. 4818/2021, υπό στοιχεία Α.1212/2021 απόφαση του Διοικητή ΑΑΔΕ
Άρθρο 11, παρ. 1 και 2	Άρθρο 11, παρ. 1 και 2, αντίστοιχα
Άρθρο 11, παρ. 3	Άρθρο 11 παρ. 3 (το τελευταίο εδάφιο μερικώς). Οι περ. i, ii και iii της κωδικοποιούμενης παρ. 3 κωδικοποιούνται με τις περ. α, β και γ, αντίστοιχα
Άρθρο 11, παρ. 4	Άρθρο 11, παρ. 4. Οι υποπερ. i, ii και iii της περ. β της κωδικοποιούμενης παρ. 4 κωδικοποιούνται με τις υποπερ. βα, ββ και βγ, αντίστοιχα, της περ. β.
Άρθρο 11, παρ. 5, 6, 7, 8, 9 και 10	Άρθρο 11, παρ. 5, 6, 7 8, 9 και 10, αντίστοιχα
Άρθρο 12	Το άρθρο 12 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 41 του ν. 4223/2013 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 51 του ν. 4583/2018
Άρθρο 13	Το άρθρο 13 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013 και την παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015
Άρθρο 14	Το άρθρο 14 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις

	παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013 και την παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017
Άρθρο 15	Το άρθρο 15 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013, την παρ. 1 του άρθρου 29 του ν. 4646/2019 και το άρθρο 18 του ν. 4488/2017
Άρθρο 15Α	Το άρθρο 15Α του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4646/2019
Άρθρο 16	Το άρθρο 16 του ν. 4174/2013
Άρθρο 17	Το άρθρο 17 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 7, 8, 9 και 10 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013, την παρ. 3 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την περ. β της παρ. 5 του άρθρου 33 του ν. 4258/2014, το άρθρο 1 του ν. 4346/2015, το άρθρο 68 του ν. 4403/2016, την παρ. 4 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, το άρθρο 60 του ν. 4415/2016, την παρ. 3 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017, την παρ. 5 του άρθρου 1 του ν. 4501/2017, το άρθρο 99 του ν. 4547/2018, το άρθρο 52 του ν. 4569/2018, το άρθρο 108 του ν. 4623/2019, το άρθρο 48 του ν. 4712/2020 και το άρθρο 64 του ν. 4796/2021
Άρθρο 17, παρ. 1	Άρθρο 17, παρ. 1. Στην περ. δ η αναφορά στις Οδηγίες 2011/16/ΕΕ και 2010/24/ΕΕ περιττεύει κατόπιν αναφοράς των διατάξεων ενσωμάτωσης και οι υποπερ. αα και ββ της περ. ιε της κωδικοποιούμενης παρ. 1 κωδικοποιούνται με τις υποπερ. ιεα και ιεβ, αντίστοιχα, της περ. ιε της παρ. 1
Άρθρο 17, παρ. 1α	Άρθρο 17, παρ. 1Α
Άρθρο 17, παρ. 1β	Άρθρο 17, παρ. 1Β
Άρθρο 17, παρ. 2	Άρθρο 17, παρ. 2
Άρθρο 17, παρ. 2α	Άρθρο 17, παρ. 2.α
Άρθρο 17, παρ. 3, 4, 5, 6 και 7	Άρθρο 17, παρ. 3, 4, 5, 6 και 7, αντίστοιχα
Άρθρο 17Α	Το άρθρο 17Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 18	Το άρθρο 18 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 9, τις παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013, την παρ. 8 του άρθρου 52 του ν. 4276/2014 και την παρ. 1 του άρθρου 397 του ν. 4512/2018
Άρθρο 19	Το άρθρο 19 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 397 του ν. 4512/2018 και συμπληρώθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 171 του ν. 4972/2022
Άρθρο 20	Το άρθρο 20 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 4, 5, 6 και 7 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013
Άρθρο 21	Το άρθρο 21 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 44 του ν. 4223/2013, την παρ. 4 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν.

	4254/2014, την περ. α της παρ. 6 και την παρ. 7 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 22	Το άρθρο 22 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 του άρθρου 44 του ν. 4223/2013, την παρ. 8 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, την περ. α της παρ. 1 και τις παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 17 του ν. 4714/2020
Άρθρο 23	Το άρθρο 23 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και την παρ. 9 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 24	Το άρθρο 24 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και την παρ. 10 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 25	Το άρθρο 25 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 και την παρ. 11 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 26	Το άρθρο 26 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 77 του ν. 4472/2017
Άρθρο 26, παρ. 1	Άρθρο 26, παρ. 1
Άρθρο 26, παρ. 2, περ. α	Άρθρο 26, παρ. 2, περ. α, εδάφια πρώτο και δεύτερο. Το εδάφιο τρίτο της περ. α της παρ. 2 δεν κωδικοποιείται
Άρθρο 26, παρ. 2, περ. β	Άρθρο 26, παρ. 2, περ. β, εδάφιο πρώτο μερικώς και εδάφιο δεύτερο
Άρθρο 27	Το άρθρο 27 του ν. 4174/2013
Άρθρο 28	Το άρθρο 28 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 8, 9 και 10 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και την παρ. 12 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 28Α	Το άρθρο 28Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με το άρθρο 390 του ν. 4512/2018
Άρθρο 29	Το άρθρο 29 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την περ. α της παρ. 2 του άρθρου πέμπτου του ν. 4493/2017 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 32 του ν. 4569/2018
Άρθρο 29, παρ. 1	Άρθρο 29, παρ. 1, εδάφιο πρώτο του ν. 4174/2013, με παράλειψη της αναφοράς στην Οδηγία του Συμβουλίου 2011/16/ΕΚ, κατόπιν αναφοράς των διατάξεων ενσωμάτωσης, και εδάφιο δεύτερο
Άρθρο 29, παρ. 2, 3 και 4	Άρθρο 29, παρ. 2, 3, και 4 του ν. 4174/2013, αντίστοιχα
Άρθρο 30	Το άρθρο 30 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013
Άρθρο 31	Το άρθρο 31 του ν. 4174/2013
Άρθρο 31, παρ. 1	Άρθρο 31, παρ. 1
Άρθρο 31, παρ. 2	Άρθρο 31, παρ. 2, εδάφιο πρώτο μερικώς και εδάφιο δεύτερο
Άρθρο 32	Το άρθρο 32 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την

	παρ. 2 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013
Άρθρο 33	Το άρθρο 33 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013
Άρθρο 34	Το άρθρο 34 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013
Άρθρο 34, παρ. 1	Άρθρο 34, εδάφια πρώτο και δεύτερο
Άρθρο 34, παρ. 2	Άρθρο 34, εδάφια τρίτο και τέταρτο
Άρθρο 34, παρ. 3	Άρθρο 34, εδάφιο πέμπτο
Άρθρο 35	Το άρθρο 35 του ν. 4174/2013
Άρθρο 36	Το άρθρο 36 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013, την παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014, το άρθρο 31, την παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4646/2019 και την παρ. 2 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020
Άρθρο 36 παρ. 1 και 2	Άρθρο 36, παρ. 1 και 2 του ν. 4174/2013, αντίστοιχα
Άρθρο 36, παρ. 3	Άρθρο 36, παρ. 3 του ν. 4174/2013. Οι υποπερ. (α) και (β) της περ. α της κωδικοποιούμενης παρ. 3 κωδικοποιούνται με τις υποπερ. αα και αβ, αντίστοιχα, της περ. α της παρ. 3
Άρθρο 36, παρ. 4	Άρθρο 36, παρ. 4 του ν. 4174/2013
Άρθρο 37	Το άρθρο 37 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 8, 9, 10 και 11 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 και με την περ. α της παρ. 7 της υποπαρ. Δ.2 της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 Η περ. κ του δευτέρου εδαφίου του κωδικοποιούμενου άρθρου κωδικοποιείται με την περ. ι του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 37
Άρθρο 38	Το άρθρο 38 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 13 του ν. 4607/2019
Άρθρο 39	Το άρθρο 39 του ν. 4174/2013
Άρθρο 40	Το άρθρο 40 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την περ. β της παρ. 7 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 και το άρθρο 52 του ν. 4583/2018
Άρθρο 41	Το άρθρο 41 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 και την παρ. 3 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016
Άρθρο 42	Το άρθρο 42 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014 και την παρ. 3 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020 Το άρθρο 43 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 47 του ν. 4223/2013 και την παρ. 13 της υποπαρ. Δ.1 της παρ. Δ του άρθρου 2 του ν. 4336/2015, καταργήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019 από 1 ^{ης} .4.2020
Άρθρο 44	Το άρθρο 44 του ν. 4174/2013

Άρθρο 45	Το άρθρο 45 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την παρ. 4 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016 και την παρ. 4 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020
Άρθρο 46	Το άρθρο 46 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 (ο τίτλος του άρθρου δεν συμπεριλήφθηκε στην αντικατάσταση) και τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 33 του ν. 4646/2019
Άρθρο 46, παρ. 1, 2, 3, 4 και 5	Άρθρο 46, παρ. 1, 2, 3, 4 και 5, αντίστοιχα
Άρθρο 46, παρ. 6, εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο	Άρθρο 46, παρ. 6, εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο (μερικώς), αντίστοιχα
Άρθρο 46, παρ. 7	Άρθρο 46, παρ. 7
Άρθρο 47	Το άρθρο 47 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 10, 11, 12, 13 και 14 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013
Άρθρο 47, παρ. 1-5	Άρθρο 47, παρ. 1 έως 5, αντίστοιχα. Η περ. η της παρ. 3 μερικώς
Άρθρο 48	Το άρθρο 48 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 15 και 16 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την περ. α της παρ. 12 της υποπαρ. Δ.1. της παρ. Δ του άρθρου 2 του ν. 4336/2015 και το άρθρο 44 του ν. 4646/2019
Άρθρο 48, παρ. 1	Άρθρο 48, παρ. 1
Άρθρο 48, παρ. 2	Άρθρο 48, παρ. 2
Άρθρο 48, παρ. 3	Άρθρο 48, παρ. 3 (δεν μεταφέρεται)
Άρθρο 48, παρ. 4	Άρθρο 48, παρ. 4
Άρθρο 48, παρ. 5	Άρθρο 48, παρ. 5
Άρθρο 48, παρ. 6	Άρθρο 48, παρ. 6
Άρθρο 48, παρ. 7	Άρθρο 48, παρ. 7
Άρθρο 49	Το άρθρο 49 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 17 και 18 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013
Άρθρο 50	Το άρθρο 50 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 9 και τις παρ. 19 έως 22 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την παρ. 13 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 και την παρ. 1 του άρθρου 34 και την παρ. 3 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019
Άρθρο 51	Το άρθρο 51 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 23 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013
Άρθρο 52	Το άρθρο 52 του ν. 4174/2013. Παραλείπεται η αναφορά στην Οδηγία 2010/24/ΕΕ του Συμβουλίου, κατόπιν αναφοράς των διατάξεων ενσωμάτωσης.
Άρθρο 53	Το άρθρο 53 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 και με την παρ. 12 του άρθρου 7 του ν. 4224/2013
Άρθρο 54	Το άρθρο 54 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την

	παρ. 4 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013, τις περ. α, δ, ε, στ, ζ, η και θ της παρ. 9 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, την περ. α της παρ. 14 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, τις παρ. 1 και 3 του άρθρου 73 του ν. 4446/2016, την παρ. 4 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017, το άρθρο 54 του ν. 4583/2018, την παρ. 2 του άρθρου 73 του ν. 4607/2019, τις παρ. 4 και 6 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 και την παρ. 1 άρθρο 77 ν. 4916/2022
Άρθρο 54, παρ. 1, περ. α έως η	Άρθρο 54, παρ. 1, περ. α έως η, αντίστοιχα
	Η περ. θ της παρ. 1 του κωδικοποιούμενου άρθρου καταργήθηκε με την περ. β της παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και η περ. ι καταργήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020
Άρθρο 54, παρ. 1, περ. ια έως ιζ	Άρθρο 54, παρ. 1, περ. ια έως ιζ, αντίστοιχα
Άρθρο 54, παρ. 2	Άρθρο 54, παρ. 2, πλην της περ. ζ, η οποία καταργήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020
Άρθρο 54, παρ. 3	Άρθρο 54, παρ. 3
Άρθρο 54Α	Το άρθρο 54Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 9 του ν. 4223/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 2 και 3 της παρ. Γ του άρθρου τρίτου του ν. 4254/2014, τις παρ. 1 και 3 του άρθρου 5 του ν. 4330/2015, τις παρ. 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 13 του ν. 4474/2017, τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 145 του ν. 4537/2018, το άρθρο 37 του ν. 4569/2018, την παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4646/2019, την παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4652/2020
Άρθρο 54Α, παρ. 1	Άρθρο 54Α, παρ. 1, πλην εβδομού εδαφίου, το οποίο δεν μεταφέρεται
Άρθρο 54Α, παρ. 2	Άρθρο 54Α, παρ. 2
Άρθρο 54Α, παρ. 3	Άρθρο 54Α, παρ. 3: δεν μεταφέρεται
Άρθρο 54Α, παρ. 4	Άρθρο 54Α, παρ. 4. Τα εδάφια πρώτο και τρίτο μεταφέρονται μερικώς
Άρθρο 54Α, παρ. 5	Άρθρο 54Α, παρ. 5 μερικώς
Άρθρο 54Α, παρ. 6	Άρθρο 54Α, παρ. 6
Άρθρο 54Α, παρ. 7	Άρθρο 54Α, παρ. 7
Άρθρο 54Β	Το άρθρο 54Β του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 52 του ν. 4276/2014 και αντικαταστάθηκε με την παρ. 15 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016
Άρθρο 54Γ	Το άρθρο 54Γ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου πέμπτου του ν. 4493/2017
Άρθρο 54Δ	Το άρθρο 54Δ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 29 του ν. 4646/2019
Άρθρο 54Ε	Το άρθρο 54Ε του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την

	παρ. 2 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 και τροποποιήθηκε με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 90 του ν. 4864/2021
Άρθρο 54ΣΤ	Το άρθρο 54ΣΤ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 και τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 91 του ν. 4864/2021
Άρθρο 54Ζ	Το άρθρο 54Ζ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 189 του ν. 4764/2020
Άρθρο 54Η	Το άρθρο 54Η του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 173 του ν. 4972/2022
Άρθρο 55	Το άρθρο 55 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 12 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013, τις περ. α και β της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και το άρθρο 92 του ν. 4745/2020
Άρθρο 55, παρ. 1	Άρθρο 55, παρ. 4
Άρθρο 55, παρ. 2	Άρθρο 55, παρ. 5
	Άρθρο 55, παρ. 1: απαλείφεται, καθώς καταργήθηκε με την περ. α της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015
	Άρθρο 55, παρ. 2: απαλείφεται, καθώς καταργήθηκε με την περ. β της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, σε συνδυασμό με την παρ. 7 του άρθρου 8 του ίδιου νόμου και την παρ. 1 του άρθρου 79 του ν. 4472/2017
	Άρθρο 55, παρ. 3: απαλείφεται, καθώς καταργήθηκε με το άρθρο 92 του ν. 4745/2020
Άρθρο 55Α	Το άρθρο 55Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 163 του ν. 4764/2020
Άρθρο 56	Το άρθρο 56 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015
Άρθρο 56Α	Το άρθρο 56Α του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 55 του ν. 4714/2020
	Το άρθρο 57 του ν. 4174/2013 καταργήθηκε με το άρθρο 19 του ν. 4321/2015, για τις οφειλές που καταχωρίζονται στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων της Φορολογικής Διοίκησης από τη δημοσίευση του ν. 4321/2015 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ήτοι την 21η.3.2015
Άρθρο 58	Το άρθρο 58 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις περ. α και β της παρ. 7 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και την παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 4646/2019
Άρθρο 58Α	Το άρθρο 58Α του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 51 του ν. 4410/2016
Άρθρο 59	Το άρθρο 59 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015
Άρθρο 60	Το άρθρο 60 του ν. 4174/2013

Άρθρο 61	Το άρθρο 61 του ν. 4174/2013
Άρθρο 62	Το άρθρο 62 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 16 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 και τροποποιήθηκε με τις παρ. 12 και 13 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την παρ. 10 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και την παρ. 7 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020
Άρθρο 62, παρ. 1, 2, 3	Άρθρο 62, παρ. 1, 2, 3, αντίστοιχα
Άρθρο 62, παρ. 4	Άρθρο 62, παρ. 4 (μερικώς)
Άρθρο 62, παρ. 5	Άρθρο 62, παρ. 5 (μερικώς)
Άρθρο 62, παρ. 6, 7, 8	Άρθρο 62, παρ. 6, 7, 8, αντίστοιχα
Άρθρο 63	Το άρθρο 63 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 49 του 4223/2013, την παρ. 14, τις περ. α και β της παρ. 15 και την παρ. 16 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, τις περ. Α και Β της παρ. 1β του άρθρου 232 του ν. 4281/2014, τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 91 του ν. 4316/2014, την παρ. 3α του άρθρου 47 του ν. 4331/2015, την παρ. 16 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, την παρ. 5 του άρθρου 18 του ν. 4446/2016 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 68 του ν. 4587/2018
Άρθρο 63, παρ. 1, 2, 3, 4	Άρθρο 63, παρ. 1, 2, 3, 4, αντίστοιχα
Άρθρο 63, παρ. 5	Άρθρο 63, παρ. 5 μερικώς (δεν μεταφέρεται το δωδέκατο εδάφιο)
Άρθρο 63, παρ. 6, 7, 8, 9	Άρθρο 63, παρ. 6, 7, 8, 9, αντίστοιχα
Άρθρο 63Α	Το άρθρο 63Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016
Άρθρο 63Β	Το άρθρο 63Β του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020
Άρθρο 64	Το άρθρο 64 του ν. 4174/2013
Άρθρο 65	Το άρθρο 65 του ν. 4174/2013
Άρθρο 65Α	Το άρθρο 65Α του ν. 4174/2013 όπως προστέθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 49 του ν. 4223/2013 και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 37 του ν. 4646/2019
Άρθρο 66	Το άρθρο 66 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 66 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015
Άρθρο 67	Το άρθρο 67 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 67 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015
Άρθρο 68	Το άρθρο 68 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 68 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 32 και το άρθρο 92 του ν. 4745/2020
Άρθρο 68, παρ. 1	Άρθρο 68, παρ. 1
	Άρθρο 68, παρ. 2: απαλείφεται, αφού καταργήθηκε με το άρθρο 92 του ν. 4745/2020

Άρθρο 68, παρ. 2	Άρθρο 68, παρ. 3
Άρθρο 68, παρ. 3	Άρθρο 68, παρ. 4 (μερικώς)
Άρθρο 68, παρ. 4	Άρθρο 68, παρ. 5, εδάφιο πρώτο μερικώς και εδάφιο τρίτο. Το εδάφιο δεύτερο απαλείφεται.
Άρθρο 68, παρ. 5	Άρθρο 68, παρ. 6
Άρθρο 68, παρ. 6	Άρθρο 68, παρ. 7
Άρθρο 69	Άρθρο 69 του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε ως νέο άρθρο 69 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015, κατά το εδάφιο πρώτο μερικώς. Τα εδάφια δεύτερο και τρίτο απαλείφονται.
Άρθρο 70	α) Άρθρο 70, παρ. 1 και εδάφιο τρίτο της παρ. 2 του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε ως νέο άρθρο 70 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 β) Άρθρο 71, εδάφιο δεύτερο της παρ. 1 και εδάφια τέταρτο και πέμπτο της παρ. 2 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 γ) Άρθρο 72 του ν. 4174/2013, το οποίο με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 αναριθμήθηκε από άρθρο 66 σε άρθρο 72, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου έβδομου του ν. 4183/2013, με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 50 του ν. 4223/2013, την παρ. 3 του άρθρου 12 του ν. 4239/2014, τις περ. α και β της παρ. 18 και τις παρ. 19 έως και 23 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την περ. α της παρ. 4 του άρθρου 184 του ν. 4261/2014, την παρ. 5 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014, την παρ. 4 του άρθρου 91 του ν. 4316/2014, την παρ. 12 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, την παρ. 4 του άρθρου 56 του ν. 4410/2016, το άρθρο 98 του ν. 4446/2016, τις παρ. 1 και 4 του άρθρου 49 του ν. 4509/2017, την παρ. 2 του άρθρου 398 του ν. 4512/2018, το άρθρο 116 του ν. 4514/2018, την παρ. 2 του άρθρου 61 του ν. 4520/2018, το άρθρο 104 του ν. 4670/2020, το άρθρο 5 του ν. 4690/2020, την παρ. 5 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020, το άρθρο 19 του ν. 4714/2020, το άρθρο 78 του ν. 4764/2020 και την παρ. 2 του άρθρου 77 του ν. 4916/2022 δ) Άρθρο 73 του ν. 4174/2013, το οποίο αναριθμήθηκε από άρθρο 67 σε άρθρο 73 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 Τα εδάφια πρώτο και δεύτερο της παρ. 2 του άρθρου 70 του ν. 4174/2013 και τα εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο της παρ. 2 του άρθρου 71 του ν. 4174/2013, τα οποία άρθρα προστέθηκαν με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015, δεν μεταφέρονται.
Άρθρο 70, παρ. 1	Άρθρο 72, παρ. 1
Άρθρο 70, παρ. 2	Άρθρο 72, παρ. 2
Άρθρο 70, παρ. 3	Άρθρο 72, παρ. 3
Άρθρο 70, παρ. 4	Άρθρο 72, παρ. 4

Άρθρο 70, παρ. 5	Άρθρο 72, παρ. 5
Άρθρο 70, παρ. 6	Άρθρο 72, παρ. 6
Άρθρο 70, παρ. 7	Άρθρο 72, παρ. 7
Άρθρο 70, παρ. 8	Άρθρο 72, παρ. 8
	Άρθρο 72, παρ. 9: δεν μεταφέρεται
Άρθρο 70, παρ. 9	Άρθρο 72, παρ. 10
Άρθρο 70, παρ. 10	Άρθρο 72, παρ. 11, εδάφια πρώτο, τρίτο και τέταρτο. Το δεύτερο εδάφιο δεν μεταφέρεται
	Άρθρο 72, παρ. 12: δεν μεταφέρεται
Άρθρο 70, παρ. 11	Άρθρο 72, παρ. 13
Άρθρο 70, παρ. 12	Άρθρο 72, παρ. 14
	Άρθρο 72, παρ. 15: δεν μεταφέρεται
Άρθρο 70, παρ. 13	Άρθρο 72, παρ. 16
Άρθρο 70, παρ. 14	Άρθρο 72, παρ. 17
Άρθρο 70, παρ. 15	Άρθρο 72, παρ. 18
Άρθρο 70, παρ. 16	Άρθρο 72, παρ. 19
Άρθρο 70, παρ. 17	Άρθρο 72, παρ. 20
Άρθρο 70, παρ. 18	Άρθρο 72, παρ. 21
Άρθρο 70, παρ. 19	Άρθρο 72, παρ. 22
Άρθρο 70, παρ. 20	Άρθρο 73, παρ. 23
	Άρθρο 72, παρ. 24, 25, 26, 27: δεν μεταφέρονται
Άρθρο 70, παρ. 21	Άρθρο 72, εδάφιο δεύτερο της παρ. 28. Το εδάφιο πρώτο δεν μεταφέρεται
Άρθρο 70, παρ. 22, εδάφιο 1	Άρθρο 73
Άρθρο 70, παρ. 22, εδάφιο 2	Άρθρο 72, παρ. 29
	Άρθρο 72, παρ. 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38: δεν μεταφέρονται
Άρθρο 70, παρ. 23	Άρθρο 72, παρ. 40
Άρθρο 70, παρ. 24	Άρθρο 72, παρ. 41
Άρθρο 70, παρ. 25	Άρθρο 72, παρ. 43
Άρθρο 70, παρ. 26	Άρθρο 72, παρ. 44
	Άρθρο 72, παρ. 47: δεν μεταφέρεται
	Άρθρο 72, εδάφιο πρώτο μερικώς και εδάφια τέταρτο και πέμπτο της παρ. 48. Τα εδάφια δεύτερο και τρίτο δεν μεταφέρονται
Άρθρο 70, παρ. 27	Άρθρο 72, παρ. 49
	Άρθρο 72, παρ. 50
Άρθρο 70, παρ. 28	Άρθρο 72, παρ. 51
Άρθρο 70, παρ. 29	Άρθρο 72, παρ. 52
Άρθρο 72, παρ. 30	Άρθρο 72, παρ. 53
Άρθρο 70, παρ. 31	Άρθρο 72, παρ. 54
Άρθρο 70, παρ. 32	Άρθρο 72, παρ. 55
Άρθρο 70, παρ. 33	Άρθρο 72, παρ. 56

Άρθρο 70, παρ. 34	Άρθρο 72, παρ. 57
Άρθρο 70, παρ. 35	Άρθρο 71, εδάφιο δεύτερο της παρ. 1. Το πρώτο εδάφιο δεν μεταφέρεται
Άρθρο 70, παρ. 36	Άρθρο 71, εδάφια τέταρτο και πέμπτο της παρ. 2. Τα εδάφια 1, 2 και 3 δεν μεταφέρονται
Άρθρο 70, παρ. 37	Άρθρο 70, παρ. 1
	Άρθρο 70, εδάφιο τρίτο της παρ. 2. Τα εδάφια πρώτο και δεύτερο δεν μεταφέρονται
Άρθρο 70, παρ. 38	
Άρθρο 70, παρ. 39	
Άρθρο 70, παρ. 40	
Άρθρο 70, παρ. 41	Η παρ. 2 του άρθρου 173 του ν. 4972/2022
Άρθρο 71	
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	Το Παράρτημα του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 50 του ν. 4223/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 12 του άρθρου 112 του ν. 4387/2016, την παρ. 11 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, την παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4346/2015, το άρθρο 113 του ν. 4387/2016, την παρ. 3 του άρθρου 53, την παρ. 3 του άρθρου 54, την παρ. 3 του άρθρου 55 του ν. 4389/2016, την παρ. 4 του άρθρου 119 του ν. 4537/2018, το άρθρο 56 του ν. 4583/2018, την περ. ζ της παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4736/2020, την παρ. 4 του άρθρου 79 και την περ. στ της παρ. 2 του άρθρου 80 του ν. 4819/2021

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΟΥΜΕΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗ ΔΙΑΤΑΞΗ	ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ
	Άρθρο πρώτο
Το άρθρο 1 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013	Άρθρο 1
Το άρθρο 2 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013	Άρθρο 2
Το άρθρο 3 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013	Άρθρο 3
Το άρθρο 4 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5, 6 και 7 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013, την παρ. 1 και την περ. α της παρ. 2 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016	Άρθρο 4
Το άρθρο 5 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013	Άρθρο 5
Το άρθρο 6 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 39 του ν. 4223/2013	Άρθρο 6
Το άρθρο 7 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 17 του ν. 4818/2021	Άρθρο 7

Το άρθρο 8 του ν. 4174/2013	Άρθρο 8
Το άρθρο 9 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017	Άρθρο 9
Το άρθρο 10 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 355 του ν. 4512/2018 και τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 112 του ν. 4549/2018	Άρθρο 10
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφιο πρώτο	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφιο πρώτο
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. γ, εδάφιο τρίτο	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφιο δεύτερο
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α, εδάφια δεύτερο και τρίτο	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. α' εδάφια τρίτο και τέταρτο,
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. β	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. β
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. γ, εδάφια πρώτο και δεύτερο	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. γ
Άρθρο 10, παρ. 1, περ. δ και ε	Άρθρο 10, παρ. 1, περ. δ και ε, αντίστοιχα. Οι υποπερ. i και ii της περ. δ κωδικοποιούνται με τις υποπερ. δα και δβ, αντίστοιχα, της περ. δ της παρ. 1
Άρθρο 10, παρ. 2, 3, 4, 5 και 6	Άρθρο 10, παρ. 2, 3, 4, 5 και 6, αντίστοιχα
Το άρθρο 11 του ν. 4174/2013 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 355 του ν. 4512/2018, τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 112 του ν. 4549/2018 και με την παρ. 1 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020, σε συνδυασμό με την κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 47β, 47γ και 47δ του Κώδικα Φ.Π.Α., όπως τα δύο πρώτα έχουν αντικατασταθεί με τα άρθρα 9 και 10 και το τρίτο έχει προστεθεί με το άρθρο 11 του ν. 4818/2021, απόφαση του Διοικητή ΑΑΔΕ Α. 1212/2021.	Άρθρο 11
Άρθρο 11, παρ. 1 και 2	Άρθρο 11, παρ. 1 και 2, αντίστοιχα
Άρθρο 11 παρ. 3 (το τελευταίο εδάφιο μερικώς)	Άρθρο 11, παρ. 3. Οι περ. i, ii και iii της κωδικοποιούμενης παρ. 3 κωδικοποιούνται με τις περ. α, β και γ, αντίστοιχα
Άρθρο 11, παρ. 4	Άρθρο 11, παρ. 4. Οι υποπερ. i, ii και iii της περ. β της κωδικοποιούμενης παρ. 4 κωδικοποιούνται με τις υποπερ. βα, ββ και βγ, αντίστοιχα, της περ. β.
Άρθρο 11, παρ. 5, 6, 7 8, 9 και 10	Άρθρο 11, παρ. 5, 6, 7, 8, 9 και 10,

	αντίστοιχα
Το άρθρο 12 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 41 του ν. 4223/2013 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 51 του ν. 4583/2018	Άρθρο 12
Το άρθρο 13 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013 και την παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015	Άρθρο 13
Το άρθρο 14 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013 και την παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017	Άρθρο 14
Το άρθρο 15 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013, την παρ. 1 του άρθρου 29 του ν. 4646/2019 και το άρθρο 18 του ν. 4488/2017	Άρθρο 15
Το άρθρο 15Α του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4646/2019	Άρθρο 15Α
Το άρθρο 16 του ν. 4174/2013	Άρθρο 16
Το άρθρο 17 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 7, 8, 9 και 10 του άρθρου 42 του ν. 4223/2013, την παρ. 3 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την περ. β της παρ. 5 του άρθρου 33 του ν. 4258/2014, το άρθρο 1 του ν. 4346/2015, το άρθρο 68 του ν. 4403/2016, την παρ. 4 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, το άρθρο 60 του ν. 4415/2016 την παρ. 3 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017, την παρ. 5 του άρθρου 1 του ν. 4501/2017, το άρθρο 99 του ν. 4547/2018, το άρθρο 52 του ν. 4569/2018, το άρθρο 108 του ν. 4623/2019, το άρθρο 48 του ν. 4712/2020 και το άρθρο 64 του ν. 4796/2021.	Άρθρο 17
Άρθρο 17, παρ. 1. Στην περ. δ η αναφορά στις Οδηγίες 2011/16/ΕΕ και 2010/24/ΕΕ δεν μεταφέρεται, κατόπιν αναφοράς των διατάξεων ενσωμάτωσης	Άρθρο 17, παρ. 1. Οι υποπερ. αα και ββ της περ. ιε της κωδικοποιούμενης παρ. 1 κωδικοποιούνται με τις υποπερ. ιεα και ιεβ, αντίστοιχα, της περ. ιε της παρ. 1
Άρθρο 17, παρ. 1Α	Άρθρο 17, παρ. 1α
Άρθρο 17, παρ. 1Β	Άρθρο 17, παρ. 1β
Άρθρο 17, παρ. 2	Άρθρο 17, παρ. 2
Άρθρο 17, παρ. 2.α	Άρθρο 17, παρ. 2α
Άρθρο 17, παρ. 3, 4, 5, 6 και 7	Άρθρο 17, παρ. 3, 4, 5, 6 και 7, αντίστοιχα
Το άρθρο 17Α του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 40 του ν.	Άρθρο 17Α

4410/2016

Το άρθρο 18 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 9 και τις παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013, την παρ. 8 του άρθρου 52 του ν. 4276/2014 και την παρ. 1 του άρθρου 397 του ν. 4512/2018 Άρθρο 18

Το άρθρο 19 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 397 του ν. 4512/2018 και συμπληρώθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 171 του ν. 4972/2022 Άρθρο 19

Το άρθρο 20 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 4, 5, 6 και 7 του άρθρου 43 του ν. 4223/2013 Άρθρο 20

Το άρθρο 21 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 44 του ν. 4223/2013, την παρ. 4 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την περ. α της παρ. 6 και την παρ. 7 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 Άρθρο 21

Το άρθρο 22 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 του άρθρου 44 του ν. 4223/2013, την παρ. 8 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, την περ. α της παρ. 1 και τις παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 17 του ν. 4714/2020 Άρθρο 22

Το άρθρο 23 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και την παρ. 9 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 Άρθρο 23

Το άρθρο 24 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και την παρ. 10 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 Άρθρο 24

Το άρθρο 25 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 και την παρ. 11 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016 Άρθρο 25

Το άρθρο 26 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 77 του ν. 4472/2017 Άρθρο 26

Άρθρο 26, παρ. 1

Άρθρο 26, παρ. 1

Άρθρο 26, παρ. 2, περ. α, εδάφια πρώτο και δεύτερο

Άρθρο 26, παρ. 2, περ. α

Άρθρο 26, παρ. 2, εδάφιο τρίτο: δεν μεταφέρεται

Άρθρο 26, παρ. 2, περ. β, εδάφια πρώτο μερικώς και

δεύτερο

Άρθρο 26, παρ. 2, περ. β

Το άρθρο 27 του ν. 4174/2013	Άρθρο 27
Το άρθρο 28 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 8, 9 και 10 του άρθρου 45 του ν. 4223/2013 και την παρ. 12 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016	Άρθρο 28
Το άρθρο 28Α του ν. 4174/2013, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 390 του ν. 4512/2018	Άρθρο 28Α
Το άρθρο 29 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την περ. α της παρ. 2 του άρθρου πέμπτου του ν. 4493/2017 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 32 του ν. 4569/2018	Άρθρο 29
Άρθρο 29, παρ. 1, εδάφιο πρώτο μερικώς, αφού παραλείπεται η αναφορά στην Οδηγία του Συμβουλίου 2011/16/ΕΚ, η οποία περιττεύει, κατόπιν αναφοράς των διατάξεων ενσωμάτωσης και εδάφιο δεύτερο	Άρθρο 29, παρ. 1
Άρθρο 29, παρ. 2, 3, και 4	Άρθρο 29, παρ. 2, 3 και 4, αντίστοιχα
Το άρθρο 30 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013	Άρθρο 30
Το άρθρο 31 του ν. 4174/2013	Άρθρο 31
Άρθρο 31, παρ. 1	Άρθρο 31, παρ. 1
Άρθρο 31, παρ. 2, εδάφιο πρώτο μερικώς και εδάφιο δεύτερο	Άρθρο 31, παρ. 2
Το άρθρο 32 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013	Άρθρο 32
Το άρθρο 33 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013	Άρθρο 33
Το άρθρο 34 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013	Άρθρο 34
Άρθρο 34, εδάφια πρώτο και δεύτερο	Άρθρο 34, παρ. 1
Άρθρο 34, εδάφια τρίτο και τέταρτο	Άρθρο 34, παρ. 2
Άρθρο 34, εδάφιο πέμπτο μερικώς	Άρθρο 34, παρ. 3
Το άρθρο 35 του ν. 4174/2013	Άρθρο 35
Το άρθρο 36 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013, την παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014, το άρθρο 31, την παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4646/2019 και την παρ. 2 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020	Άρθρο 36
Άρθρο 36, παρ. 1 και 2, αντίστοιχα	Άρθρο 36 παρ. 1 και 2
Άρθρο 36, παρ. 3.	Άρθρο 36, παρ. 3. Οι υποπερ. (α) και (β) της περ. α της κωδικοποιούμενης παρ. 3 κωδικοποιούνται με τις υποπερ. αα και αβ, αντίστοιχα, της περ. α

Άρθρο 36, παρ. 4	της παρ. 3
Το άρθρο 37 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 8, 9, 10 και 11 του άρθρου 46 του ν. 4223/2013 και με την περ. α της παρ. 7 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014	Άρθρο 36, παρ. 4 Άρθρο 37 Η περ. κ του δεύτερου εδαφίου του κωδικοποιούμενου άρθρου κωδικοποιείται με την περ. ι του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 37
Το άρθρο 38 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 13 του ν. 4607/2019	Άρθρο 38
Το άρθρο 39 του ν. 4174/2013	Άρθρο 39
Το άρθρο 40 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την περ. β της παρ. 7 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ, του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014 και το άρθρο 52 του ν. 4583/2018	Άρθρο 40
Το άρθρο 41 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 και την παρ. 3 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016	Άρθρο 41
Το άρθρο 42 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 5 και 6 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014 και την παρ. 3 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020	Άρθρο 42
Το άρθρο 43 του ν. 4174/2013 δεν κωδικοποιείται, καθώς, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 47 του ν. 4223/2013 και την παρ. 13 της υποπαρ. Δ.1 της παρ. Δ του άρθρου 2 του ν. 4336/2015, καταργήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019 από την 1η.4.2020	
Το άρθρο 44 του ν. 4174/2013	Άρθρο 44
Το άρθρο 45 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την παρ. 4 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016 και την παρ. 4 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020	Άρθρο 45
Το άρθρο 46 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013 (ο τίτλος του άρθρου δεν συμπεριλήφθηκε στην αντικατάσταση) και τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 33 του ν. 4646/2019	Άρθρο 46
Άρθρο 46, παρ. 1, 2, 3, 4 και 5	Άρθρο 46, παρ. 1, 2, 3, 4 και 5, αντίστοιχα
Άρθρο 46, παρ. 6, εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο (μερικώς)	Άρθρο 46, παρ. 6, εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο, αντίστοιχα

Άρθρο 46, παρ. 7	Άρθρο 46, παρ. 7
Το άρθρο 47 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 10, 11, 12, 13 και 14 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013	Άρθρο 47
Άρθρο 47, παρ. 1 έως 5.	Άρθρο 47, παρ. 1 έως 5, αντίστοιχα. Η περ. η της παρ. 3 κωδικοποιείται μερικώς
Το άρθρο 48 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 15 και 16 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την περ. α της παρ. 12 της υποπαρ. Δ.1. της παρ. Δ του άρθρου 2 ν. 4336/2015 και το άρθρο 44 του ν. 4646/2019	Άρθρο 48
Άρθρο 48, παρ. 1	Άρθρο 48, παρ. 1
Άρθρο 48, παρ. 2	Άρθρο 48, παρ. 2
Άρθρο 48, παρ. 3: δεν μεταφέρεται	
Άρθρο 48, παρ. 4	Άρθρο 48, παρ. 3
Άρθρο 48, παρ. 5	Άρθρο 48, παρ. 4
Άρθρο 48, παρ. 6	Άρθρο 48, παρ. 5
Άρθρο 48, παρ. 7	Άρθρο 48, παρ. 6
Το άρθρο 49 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 17 και 18 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013	Άρθρο 49
Το άρθρο 50 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 9 και τις παρ. 19 έως 22 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013, την παρ. 13 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, την παρ. 1 του άρθρου 34 και την παρ. 3 του άρθρου 67 του ν. 4646/2019	Άρθρο 50
Το άρθρο 51 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 23 του άρθρου 47 του ν. 4223/2013	Άρθρο 51
Το άρθρο 52 του ν. 4174/2013 μερικώς. Δεν κωδικοποιείται η αναφορά στην Οδηγία 2010/24/ΕΕ του Συμβουλίου, αφού περιττεύει, κατόπιν αναφοράς των διατάξεων ενσωμάτωσης.	Άρθρο 52
Το άρθρο 53 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 και με την παρ. 12 του άρθρου 7 του ν. 4224/2013	Άρθρο 53
Το άρθρο 54 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013, τις περ. α, δ, ε, στ, η, θ και ζ της παρ. 9 της υποπαρ. Δ.2. την παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, την περ. α της παρ. 14 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, τις παρ. 1 και 3 του άρθρου 73 του ν. 4446/2016, την παρ. 4 του άρθρου 12 του ν. 4474/2017, το άρθρο 54 του ν. 4583/2018, την παρ. 2 του άρθρου 73 του ν. 4607/2019, τις παρ. 4 και 6 του άρθρου 101 του ν.	Άρθρο 54

4714/2020 και την παρ. 1 του άρθρου 77 του ν. 4916/2022	
Άρθρο 54, παρ. 1, περ. α έως η	Άρθρο 54, παρ. 1, περ. α έως η, αντίστοιχα
Άρθρο 54, παρ. 1, περ. θ: δεν μεταφέρεται, αφού καταργήθηκε με την περ. β της παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015	Άρθρο 54, παρ. 1, περ. θ: δεν κωδικοποιείται κάποια διάταξη
Άρθρο 54, παρ. 1, περ. ι: δεν μεταφέρεται, αφού καταργήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020	Άρθρο 54, παρ. 1, περ. ι: δεν κωδικοποιείται κάποια διάταξη
Άρθρο 54, παρ. 1, περ. ια έως ιζ, αντίστοιχα	Άρθρο 54, παρ. 1, περ. ια έως ιζ, αντίστοιχα
Άρθρο 54, παρ. 2, πλην της περ. ζ, η οποία καταργήθηκε με το άρθρο 101, παρ. 4 του ν. 4714/2020	Άρθρο 54, παρ. 2, πλην περ. ζ, στην οποία δεν κωδικοποιείται κάποια διάταξη, χωρίς αναρίθμηση των περιπτώσεων η έως ι οι οποίες παραμένουν σε ισχύ
	Άρθρο 54, παρ. 3
Άρθρο 54, παρ. 3	
Το άρθρο 54Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 9 του ν. 4223/2013, τροποποιήθηκε με τις παρ. 2 και 3 της παρ. Γ του άρθρου τρίτου του ν. 4254/2014, τις παρ. 1 και 3 του άρθρου 5 του ν. 4330/2015, τις παρ. 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 13 του ν. 4474/2017, τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 145 του ν. 4537/2018, το άρθρο 37 του ν. 4569/2018, την παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4646/2019, την παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4652/2020	Άρθρο 54Α
Άρθρο 54Α, παρ. 1 έως 6 και 8 έως 9. Το εδάφιο έβδομο δεν μεταφέρεται	Άρθρο 54Α, παρ. 1
Άρθρο 54Α, παρ. 2	Άρθρο 54Α, παρ. 2
Άρθρο 54Α, παρ. 3: δεν μεταφέρεται	
Άρθρο 54Α, παρ. 4. Τα εδάφια πρώτο και τρίτο μεταφέρονται μερικώς	Άρθρο 54Α, παρ. 3
Άρθρο 54Α, παρ. 5 μερικώς	Άρθρο 54Α, παρ. 4
Άρθρο 54Α, παρ. 6	Άρθρο 54Α, παρ. 5
Άρθρο 54Α, παρ. 7	Άρθρο 54Α, παρ. 6
Το άρθρο 54Β του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 9 του άρθρου 52 του ν. 4276/2014 και αντικαταστάθηκε ως τίθεται με την παρ. 15 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016	Άρθρο 54Β
Το άρθρο 54Γ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου πέμπτου του ν. 4493/2017	Άρθρο 54Γ
Το άρθρο 54Δ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με	Άρθρο 54Δ

την παρ. 2 του άρθρου 29 του ν. 4646/2019	
Το άρθρο 54Ε του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 και τροποποιήθηκε με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 90 του ν. 4864/2021	Άρθρο 54Ε
Το άρθρο 54ΣΤ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020 και τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 91 του ν. 4864/2021	Άρθρο 54ΣΤ
Το άρθρο 54Ζ του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 189 του ν. 4764/2020	Άρθρο 54Ζ
Το άρθρο 54Η του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 173 του ν. 4972/2022	Άρθρο 54Η
Το άρθρο 55 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 12 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013, τις περ. α και β της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και το άρθρο 92 του ν. 4745/2020	Άρθρο 55
Άρθρο 55, παρ. 4	Άρθρο 55, παρ. 1
Άρθρο 55, παρ. 5	Άρθρο 55, παρ. 2
Άρθρο 55, παρ. 1: απαλείφεται, καθώς καταργήθηκε με την περ. α της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015.	
Άρθρο 55, παρ. 2: απαλείφεται, καθώς καταργήθηκε με την περ. β της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, σε συνδυασμό με την παρ. 7 του άρθρου 8 του ίδιου νόμου και την παρ. 1 του άρθρου 79 του ν. 4472/2017.	
Άρθρο 55, παρ. 3: απαλείφεται, καθώς καταργήθηκε με το άρθρο 92 του ν. 4745/2020	
Το άρθρο 55Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 163 του ν. 4764/2020	Άρθρο 55Α
Το άρθρο 56 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015	Άρθρο 56
Το άρθρο 56Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 55 του ν. 4714/2020	Άρθρο 56Α
Το άρθρο 57 του ν. 4174/2013 δεν κωδικοποιείται, καθώς καταργήθηκε με το άρθρο 19 του ν. 4321/2015, για τις οφειλές που καταχωρίζονται στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων της Φορολογικής Διοίκησης από τη δημοσίευση του ν. 4321/2015 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δηλαδή, από την 21η.3.2015	

Το άρθρο 58 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις περ. α και β της παρ. 7 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και την παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 4646/2019	Άρθρο 58
Το άρθρο 58Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 51 του ν. 4410/2016	Άρθρο 58Α
Το άρθρο 59 του ν. 4174/2013, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με την παρ. 9 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015	Άρθρο 59
Το άρθρο 60 του ν. 4174/2013	Άρθρο 60
Το άρθρο 61 του ν. 4174/2013	Άρθρο 61
Το άρθρο 62 του ν. 4174/2013, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 16 του άρθρου 48 του ν. 4223/2013 και τροποποιήθηκε με τις παρ. 12 και 13 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την παρ. 10 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015 και την παρ. 7 του άρθρου 101 του ν. 4714/2020	Άρθρο 62
Άρθρο 62, παρ. 1, 2, 3	Άρθρο 62, παρ. 1, 2, 3, αντίστοιχα
Άρθρο 62, παρ. 4 μερικώς	Άρθρο 62, παρ. 4
Άρθρο 62, παρ. 5 μερικώς	Άρθρο 62, παρ. 5
Άρθρο 62, παρ. 6, 7, 8	Άρθρο 62, παρ. 6, 7, 8, αντίστοιχα
Το άρθρο 63 του ν. 4174/2013, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 49 του ν. 4223/2013, την παρ. 14, τις περ. α και β της παρ. 15 και την παρ. 16 της υποπαρ. Δ.2. της παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, τις υποπερ. Α και Β της παρ. 1β του άρθρου 232 του ν. 4281/2014, τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 91 του ν. 4316/2014, την παρ. 3α του άρθρου 47 του ν. 4331/2015, την παρ. 16 του άρθρου 40 του ν. 4410/2016, την παρ. 5 του άρθρου 18 του ν. 4446/2016 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 68 του ν. 4587/2018	Άρθρο 63
Άρθρο 63, παρ. 1, 2, 3, 4	Άρθρο 63, παρ. 1, 2, 3, 4, αντίστοιχα
Άρθρο 63, παρ. 5 μερικώς, καθώς δεν μεταφέρεται το ενδέκατο εδάφιο (προτελευταίο)	Άρθρο 63, παρ. 5
Άρθρο 63, παρ. 6, 7, 8, 9	Άρθρο 63, παρ. 6, 7, 8, 9, αντίστοιχα
Το άρθρο 63Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 59 του ν. 4438/2016	Άρθρο 63Α
Το άρθρο 63Β του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020	Άρθρο 63Β

Το άρθρο 64 του ν. 4174/2013	Άρθρο 64
Το άρθρο 65 του ν. 4174/2013	Άρθρο 65
Το άρθρο 65Α του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 49 του ν. 4223/2013 και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 37 του ν. 4646/2019	Άρθρο 65Α
Το άρθρο 66 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 66 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015	Άρθρο 66
Το άρθρο 67 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 67 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015	Άρθρο 67
Το άρθρο 68 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 68 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 32 και το άρθρο 92 του ν. 4745/2020	Άρθρο 68
Άρθρο 68, παρ. 1	Άρθρο 68, παρ. 1
Άρθρο 68, παρ. 2: απαλείφεται, καθώς καταργήθηκε με το άρθρο 92 του ν. 4745/2020	
Άρθρο 68, παρ. 3	Άρθρο 68, παρ. 2
Άρθρο 68, παρ. 4 (μερικώς)	Άρθρο 68, παρ. 3
Άρθρο 68, παρ. 5, εδάφιο πρώτο μερικώς και εδάφιο τρίτο. Το εδάφιο δεύτερο απαλείφεται.	Άρθρο 68, παρ. 4
Άρθρο 68, παρ. 6	Άρθρο 68, παρ. 5
Άρθρο 68, παρ. 7	Άρθρο 68, παρ. 6
Άρθρο 69 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 69 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015, εδάφιο πρώτο μερικώς. Τα εδάφια δεύτερο και τρίτο απαλείφονται.	Άρθρο 69
Άρθρο 70 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 70 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015	Άρθρο 70
Άρθρο 70, παρ. 1	Άρθρο 70, παρ. 39
Άρθρο 70, παρ. 2, εδάφιο τρίτο. Το εδάφια πρώτο και δεύτερο δεν μεταφέρονται.	Άρθρο 70, παρ. 40
Άρθρο 71 του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε ως νέο άρθρο 71 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015	Άρθρο 72
Άρθρο 71, παρ. 1, εδάφιο δεύτερο. Το εδάφιο πρώτο δεν μεταφέρεται	Άρθρο 72, παρ. 37
Άρθρο 71, παρ. 2, εδάφια τέταρτο και πέμπτο. Τα εδάφια πρώτο δεύτερο και τρίτο δεν μεταφέρονται	Άρθρο 72, παρ. 38
Άρθρο 72 του ν. 4174/2013, το οποίο με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015 αναριθμήθηκε από άρθρο 66 σε άρθρο 72, όπως τροποποιήθηκε με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου έβδομου του ν. 4183/2013, με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 50 του ν. 4223/2013, την παρ. 3 του άρθρου 12 του ν. 4239/2014, τις περ. α και β της παρ. 18 και τις παρ. 19 έως και 23 της υποπαρ. Δ.2. της	Άρθρο 70

παρ. Δ του άρθρου πρώτου του ν. 4254/2014, την περ. α της παρ. 4 του άρθρου 184 του ν. 4261/2014, την παρ. 5 του άρθρου 2 του ν. 4281/2014, την παρ. 4 του άρθρου 91 του ν. 4316/2014, την παρ. 12 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, την παρ. 4 του άρθρου 56 του ν. 4410/2016, το άρθρο 98 του ν. 4446/2016, τις παρ. 1 και 4 του άρθρου 49 του ν. 4509/2017, την παρ. 2 του άρθρου 398 του ν. 4512/2018, το άρθρο 116 του ν. 4514/2018, την παρ. 2 του άρθρου 61 του ν. 4520/2018, το άρθρο 104 του ν. 4670/2020, το άρθρο 5 του ν. 4690/2020, την παρ. 5 του άρθρου 30 του ν. 4701/2020, το άρθρο 19 του ν. 4714/2020, το άρθρο 78 του ν. 4764/2020 και την παρ. 2 του άρθρου 77 του ν. 4916/2022

Άρθρο 72, παρ. 1	Άρθρο 70, παρ. 1
Άρθρο 72, παρ. 2	Άρθρο 70, παρ. 2
Άρθρο 72, παρ. 3	Άρθρο 70, παρ. 3
Άρθρο 72, παρ. 4	Άρθρο 70, παρ. 4
Άρθρο 72, παρ. 5	Άρθρο 70, παρ. 5
Άρθρο 72, παρ. 6	Άρθρο 70, παρ. 6
Άρθρο 72, παρ. 7	Άρθρο 70, παρ. 7
Άρθρο 72, παρ. 8	Άρθρο 70, παρ. 8
Άρθρο 72, παρ. 9: δεν μεταφέρεται	
Άρθρο 72, παρ. 10	Άρθρο 70, παρ. 9
Άρθρο 72, παρ. 11, εδάφια πρώτο, τρίτο και τέταρτο. Το εδάφιο δεύτερο δεν μεταφέρεται	Άρθρο 70, παρ. 10
Άρθρο 72, παρ. 12: δεν μεταφέρεται	
Άρθρο 72, παρ. 13	Άρθρο 70, παρ. 11
Άρθρο 72, παρ. 14	Άρθρο 70, παρ. 12
Άρθρο 72, παρ. 15: δεν μεταφέρεται	
Άρθρο 72, παρ. 16	Άρθρο 70, παρ. 13
Άρθρο 72, παρ. 17	Άρθρο 70, παρ. 14
Άρθρο 72, παρ. 18	Άρθρο 70, παρ. 15
Άρθρο 72, παρ. 19	Άρθρο 70, παρ. 16
Άρθρο 72, παρ. 20	Άρθρο 70, παρ. 17
Άρθρο 72, παρ. 21	Άρθρο 70, παρ. 18
Άρθρο 72, παρ. 22	Άρθρο 70, παρ. 19
Άρθρο 73, παρ. 23	Άρθρο 70, παρ. 20
Άρθρο 72, παρ. 24, 25, 26, 27: δεν μεταφέρονται	
Άρθρο 72, παρ. 28, εδάφιο δεύτερο. Το εδάφιο πρώτο δεν μεταφέρεται	Άρθρο 70, παρ. 21
Άρθρο 72, παρ. 29 του ν. 4174/2013	Άρθρο 70, παρ. 22, εδάφιο δεύτερο
Άρθρο 72, παρ. 30, 31 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38: δεν μεταφέρονται	

Άρθρο 72, παρ. 40	Άρθρο 70, παρ. 23
Άρθρο 72, παρ. 41	Άρθρο 70, παρ. 24
Άρθρο 72, παρ. 43	Άρθρο 70, παρ. 25
Άρθρο 72, παρ. 44	Άρθρο 70, παρ. 26
Άρθρο 72, παρ. 47: δεν μεταφέρεται	
Άρθρο 72, παρ. 48, εδάφιο πρώτο μερικώς και εδάφια τέταρτο και πέμπτο. Τα εδάφια δεύτερο και τρίτο δεν μεταφέρονται	Άρθρο 70, παρ. 27
Άρθρο 72, παρ. 49	Άρθρο 70, παρ. 28
Άρθρο 72, παρ. 50	Άρθρο 70, παρ. 29
Άρθρο 72, παρ. 51	Άρθρο 72, παρ. 30
Άρθρο 72, παρ. 52	Άρθρο 70, παρ. 31
Άρθρο 72, παρ. 53	Άρθρο 70, παρ. 32
Άρθρο 72, παρ. 54	Άρθρο 70, παρ. 33
Άρθρο 72, παρ. 55	Άρθρο 70, παρ. 34
Άρθρο 72, παρ. 56	Άρθρο 70, παρ. 35
Άρθρο 72, παρ. 57	Άρθρο 70, παρ. 36
Άρθρο 71, παρ. 1, εδάφιο δεύτερο. Το εδάφιο πρώτο δεν μεταφέρεται	Άρθρο 70, παρ. 37
Άρθρο 71, παρ. 2, εδάφια τέταρτο και πέμπτο. Τα εδάφια πρώτο, δεύτερο και τρίτο δεν μεταφέρονται	Άρθρο 70, παρ. 38
Άρθρο 73 του ν. 4174/2013, το οποίο αναριθμήθηκε από άρθρο 67 σε άρθρο 73 με το άρθρο 8 του ν. 4337/2015	Άρθρο 70, παρ. 22, εδάφιο πρώτο
Η παρ. 2 του άρθρου 173 του ν. 4972/2022	Άρθρο 70, παρ. 41
Παράρτημα του ν. 4174/2013, όπως προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 50 του ν. 4223/2013, τροποποιήθηκε με την παρ. 12 του άρθρου 112 του ν. 4387/2016, την παρ. 11 του άρθρου 3 του ν. 4337/2015, την παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4346/2015, το άρθρο 113 του ν. 4387/2016, την παρ. 3 του άρθρου 53, την παρ. 3 του άρθρου 54, την παρ. 3 του άρθρου 55 του ν. 4389/2016, την παρ. 4 του άρθρου 119 του ν. 4537/2018, το άρθρο 56 του ν. 4583/2018, την περ. ζ της παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4736/2020, την παρ. 4 του άρθρου 79 και την περ. στ της παρ. 2 του άρθρου 80 του ν. 4819/2021	Άρθρο 71 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Άρθρο δεύτερο
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 3 Νοεμβρίου 2022

Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Οι Υπουργοί

Οικονομικών ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ	Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΚΥΛΑΚΑΚΗΣ	Ανάπτυξης και Επενδύσεων ΣΠΥΡΙΔΩΝ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
Εξωτερικών ΝΙΚΟΛΑΟΣ - ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΕΝΔΙΑΣ	Αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ	Παιδείας και Θρησκευμάτων ΝΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΩΣ
Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ	Υγείας ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ	Περιβάλλοντος και Ενέργειας ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ
Προστασίας του Πολίτη ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΙΚΑΚΟΣ	Δικαιοσύνης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ	Εσωτερικών ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ
Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΠΕΤΣΑΣ	Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΛΑΚΙΩΤΑΚΗΣ	Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ
Επικρατείας ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ		

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 3 Νοεμβρίου 2022

Ο επί της Δικαιοσύνης Υπουργός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο www.et.gr, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο www.et.gr.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

Α. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση webmaster.et@et.gr με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

Β. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (www.et.gr). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα	Ιστότοπος: www.et.gr
ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054	Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: helpdesk.et@et.gr
ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ	Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: webmaster.et@et.gr
Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)	Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: grammateia@et.gr
Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)	
Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)	
Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30	

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

